

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om privata säkerhetstjänster samt till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en totalreform av lagstiftningen om den privata säkerhetsbranschen. Syftet med reformen är att förbättra rättsskyddet för de personer som blir föremål för säkerhetsåtgärder och konsumentskyddet för kunder som köper säkerhetstjänster. Dessa mål eftersträvas genom effektivisering av styrningen och övervakningen av den privata säkerhetsbranschen samt genom utveckling av utbildningssystemet. Ett mål är också att klarlägga arbetsfördelningen mellan det allmänna och den privata säkerhetsbranschen samt att utöka den totala tryggheten genom effektivare samarbete mellan säkerhetsmyndigheterna och den privata säkerhetsbranschen. I propositionen har beaktats reformen av de grundläggande rättigheterna och Europeiska gemenskapens lagstiftning.

Alla bestämmelser om privata säkerhetstjänster föreslås ingå i en lag. Med privata säkerhetstjänster avses bevakningsrörelse och säkerhetsskyddande verksamhet, dvs. planering, installering, reparation och ändring av inbyggt skydd eller elektroniska övervakningssystem eller planering av andra säkerhetsarrangemang. Genom lagen upphävs lagen om bevakningsföretag och förordningen angående privatdetektivyrket.

Enligt propositionen skall privatdetektivverksamheten entydigt ingå i bevakningsrörelsen. Detta gäller s.k. bevisprovokation genom köp och andra uppdrag i syfte att avslöja brott. Samtidigt preciseras definitionen på näringsverksamhet som är beroende av auktorisation jämfört med nuläget. Ändringarna möjliggör en effektiv myndighetstillsyn över verksamheten i fråga.

Vissa säkerhetsskyddsuppgifter skall få utföras endast av personer som har godkänts för dessa uppgifter. Godkännande förutsätts om uppgifterna ger tillgång till sådan information om uppdragsgivarens säkerhetsarran-

gemang som definierats konfidentiell och som möjliggör intrång i ett för utomstående stängt utrymme som innehas av uppdragsgivaren. Godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter meddelas av den lokala polisen. Genom godkännandeförfarandet försäkras man sig om att sökanden är pålitlig men inte om sökandens yrkeskompetens. De näringsidkare som bedriver verksamheten i fråga åläggs dessutom vissa skyldigheter genom vilka man försöker förbättra konsumentskyddet för uppdragsgivarna samt underlätta myndigheternas tillsyn över verksamheten. De nämnda omständigheterna accentueras i synnerhet när det gäller små företag och privatpersoner, eftersom de vanligtvis inte köper sig säkerhetstjänster yrkesmässigt.

I syfte att förenhetliga auktorisationspraxisen koncentreras meddelandet av auktorisation av bevakningsföretag och godkännande som ansvarig föreståndare för bevakningsföretag till den tillsynsenhet för säkerhetsbranschen som inrättas i samband med inrikesministeriet. Denna enhet skall också ansvara på riksplanet för styrningen och övervakningen av de privata säkerhetstjänsterna. Tillsynen över den privata säkerhetsbranschen effektiviseras dessutom genom att det inrättas ett riksomfattande polisregister över bevakningsföretag och deras ansvarspersoner och ansvariga föreståndare samt över väktare och utförare av säkerhetsskyddsuppdrag.

Bevakningsföretagets ansvariga föreståndares uppgift som den som ansvarar för iakttagandet av de bestämmelser och föreskrifter som gäller bevakningsföretagets verksamhet betonas ytterligare.

På grund av att den ansvariga föreståndarens roll framhävs, skall han också ha en utbildning som uppfyller vissa minimikrav. Även en tillfällig väktare hos ett bevakningsföretag skall ha en utbildning som uppfyller

vissa minimikrav. En väktare som utför grundläggande uppdrag skall genomgå en grundutbildning för väktare som är klart mera omfattande än den nuvarande grundkursen för väktare. Av väktare som medför farliga maktmedelsredskap i sitt arbete skall krävas en specialutbildning som regleras noggrannare än för närvarande. Kravet på specialutbildning skall nu också gälla hundförare.

För närvarande har bevakningsföretags väktare något mera omfattande befogenheter än medborgarna i allmänhet, men de skall i princip sänkas till samma nivå som de rättigheter som tillkommer var och en. Strafflagens bestämmelser om hemfridsbrott ändrades nyligen så att de platser som för närvarande skyddas av hemfrid indelades i platser som fortfarande skyddas av hemfrid och i platser som skyddas av offentlig frid. Till följd av detta inskränktes också området för den rätt som var och en har att tillgripa nödvärn för att skydda sin hemfrid, eftersom strafflagens bestämmelser om nödvärn inte ändrades i sammanhanget. Bestämmelserna om nödvärn bereds särskilt inom ramen för strafflagsprojektet. Därför föreslås att väktarnas möjlighet att avlägsna den som olovligt har trängt sig in på ett bevakningsområde som skyddas av offentlig frid skall vara mer begränsad än den nuvarande rätten. Till skillnad från vem som helst har väktarna utbildats i att sköta dylika situationer på ett tryggt sätt. Denna bestämmelse kan upphävas i framtiden, om en motsvarande bestämmelse

gällande var och en senare fogas till strafflagens bestämmelser om nödvärn. För väktare föreslås dessutom av skäl som har göra med arbetarskyddet rätt att förrätta säkerhetsvisitation i anslutning till den allmänna rätten att gripa en person. På grund av sina arbetsuppgifter hamnar väktare oftare än andra i situationer där de måste gripa någon och som ofta är speciellt farliga eftersom det blivit allt vanligare att de som skall gripas är beväpnade.

I syfte att utveckla samarbetet inom den privata säkerhetsbranschen samt mellan det allmänna och de privata säkerhetstjänsterna inrättas en delegation för säkerhetsbranschen med företrädare för olika intressegrupper. I delegationen skall finnas representanter för dem som producerar privata säkerhetstjänster, dem som anlitar tjänster och säkerhetsmyndigheterna. Delegationen skall bl.a. komma med initiativ för att få till stånd standarder för anordningar och kvalitetssystem samt certifiering i anslutning därtill. På detta sätt uppmuntras och stöds den privata säkerhetsbranschen till frivillig självreglering och egenkontroll i stället för sträng myndighetsreglering och myndighetskontroll.

På grund av den föreslagna lagen om privata säkerhetstjänster föreslås att lagen om polisens personregister, strafflagen, lagen om ordningsvakter och lagen om nödcentraler ändras.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft ungefär sex månader efter att de har antagits och blivit stadfästa.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	3
ALLMÄN MOTIVERING.....	5
1. Inledning	5
2. Nuläge	5
2.1. Lagstiftning och praxis.....	5
2.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet	9
Rättsjämförelse	9
<i>Sverige</i>	10
<i>Norge</i>	12
<i>Danmark</i>	13
<i>Tyskland</i>	14
<i>Österrike</i>	15
<i>Storbritannien</i>	16
<i>Irland</i>	17
<i>Belgien</i>	17
<i>Nederländerna</i>	19
<i>Frankrike</i>	20
<i>Italien</i>	20
<i>Spanien</i>	21
<i>Grekland</i>	21
<i>Förenta staterna</i>	22
<i>Sammandrag</i>	22
<i>Europeiska gemenskapens lagstiftning</i>	23
2.3. Bedömning av nuläget	24
3. Propositionen mål och de viktigaste förslagen	29
3.1. Mål och medel	29
3.2. De viktigaste förslagen.....	30
4. Propositionens verkningar	33
4.1. Allmänt	33
4.2. Ekonomiska verkningar	33
4.3. Verkningar i fråga om organisation och personal	34
4.4. Miljökonsekvenser	35
4.5. Verkningar för medborgarna	35
4.6. Verkningar för företagen	36
5. Beredningen av propositionen	37
5.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial	37
5.2. Utlåtanden	38
6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	39
6.1. Samband med andra propositioner.....	39
6.2. 3 § lagen angående rättighet att idka näring.....	39
6.3. Samband med internationella fördrag.....	40

DETALJMOTIVERING	41
1. Lagförslag.....	41
1.1. Lag om privata säkerhetstjänster	41
1 kap. Allmänna bestämmelser.....	41
2 kap. Bevakningsrörelse	49
3 kap. Säkerhetsskyddande verksamhet.....	87
4 kap. Tillsyn över privata säkerhetstjänster.....	95
5 kap. Delegationen för säkerhetsbranschen.....	109
6 kap. Straffbestämmelser	110
7 kap. Särskilda bestämmelser	114
8 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser	119
1.2. Lagen om polisens personregister	122
1.3. Strafflagen	123
1.4. Lagen om ordningsvakter	124
1.5. Lagen om nödcentraler	126
2. Närmare bestämmelser	126
3. Ikraftträdande.....	128
4. Lagstiftningsordning	128
4.1. Författningsnivån och legalitetsprincipen	128
4.2. Rätt till arbete samt näringsfrihet.....	129
4.3. Väktares befogenheter.....	131
4.4. Överföring av förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter	133
4.5. Skydd för personuppgifter	134
4.6. Utfärdande av förordning och överföring av lagstiftningsmakt	135
4.7. Övriga förslag.....	135
4.8. Sammandrag	135
LAGFÖRSLAGEN	137
om privata säkerhetstjänster	137
om ändring av 1 b § och 24 d § lagen om polisens personregister	154
om ändring av 17 kap. strafflagen	155
om ändring av lagen om ordningsvakter.....	156
om ändring av 4 § lagen om nödcentraler	157
BILAGA	158
PARALLELLTEXTER	158
om ändring av 1 b § och 24 d § lagen om polisens personregister	158
om ändring av 17 kap. strafflagen	159
om ändring av lagen om ordningsvakter.....	160
om ändring av 4 § lagen om nödcentraler	162

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Med säkerhet kan förstås beredskap för brott samt brandfara och andra risker. Den förstnämnda s.k. security-aspekten på säkerheten omfattar bl.a. brotts säkerhet, fastighets- och lokalsäkerhet, personsäkerhet och datasäkerhet. Den senare s.k. safety-aspekten åter omfattar bl.a. räddningsverksamhet, arbetarskydd och miljöskydd. I praktiken sammanfaller ofta security- och safety-aspekterna. Exempelvis begreppet "företagssäkerhet" omfattar i vid bemärkelse såväl security- som safety-aspekten men även de företagsrisker som är förknippade med säkerheten hos företagets produktion och verksamhet.

Ur en enskild stats synvinkel kan man särskilja statens interna och externa säkerhetsdimensioner. Det huvudsakliga ansvaret för den förstnämnda dimensionen vilar på polismyndigheterna och för den senare på militärmyndigheterna. I och med den allmänna internationaliseringen har å andra sidan även skillnaden mellan intern och extern säkerhet fördunklats. En del av de företag som ursprungligen tillhandahöll säkerhetstjänster inom sektorn för intern säkerhet har blivit övernationella. Säkerheten i fråga om företagens utlandsverksamhet har blivit en del av företagssäkerheten i företag som ursprungligen verkade i endast en viss stat. Företagens beredskapsplanering i anslutning till den externa säkerheten har traditionellt utgjort en del av företagssäkerheten.

Granskningen av säkerheten i denna proposition utgår i första hand från den interna säkerhetens security-aspekt.

Säkerhetsområdet består av enskilda personers och företags egna säkerhetsåtgärder (s.k. egen bevakning), den privata säkerhetsbranschen, som säljer säkerhetstjänster, samt av säkerhetsmyndigheternas verksamhet.

Den privata säkerhetsbranschen omfattar bevakningsrörelse, privatdetektivverksamhet, säkerhetsentreprenadverksamhet, säkerhets-

konsultverksamhet, datasäkerhetsverksamheten samt utbildning i anslutning till dessa. Säkerhetsentreprenadverksamhet omfattar inbyggt skydd och elektroniska övervakningssystem.

Den privata säkerhetsbranschens omsättning uppgick 1998 till ca 2,66 mrd. mk. Tillväxttakten i branschen har varit snabbare än inom den övriga ekonomin. Från hösten 1997 till hösten 1998 ökade branschens omsättning med 9 procent.

I Finland används mindre än en promille av bruttonationalprodukten till bevakningstjänster. Bland Europeiska unionens (EU) medlemsstater är situationen densamma i Belgien, Danmark, Grekland och Österrike. I Frankrike, Irland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Storbritannien och Tyskland används en till två promille av bruttonationalprodukten till bevakningstjänster. I Portugal, Spanien och Sverige används mera än två promille av bruttonationalproduktionen till bevakningstjänster. Av EU:s medlemsstater har endast Grekland och Österrike ett mindre antal väktare i förhållande till folkmängden än Finland.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Bevakningsföretagsverksamheten regleras i lagen om bevakningsföretag (237/1983), förordningen om bevakningsföretag (743/1983) och förordningen om bevakningsföretagsnämnden (744/1983). Dessutom har 1983 meddelats inrikesministeriets beslut om väktarutbildningen (745/1983) och 1998 inrikesministeriets anvisning om väktares skjutvapenutbildning (Dnr 22/011/1998, nedan anvisning om vapenutbildning). Genom lagen om bevakningsföretag upphävdes förordningen angående bevakningsrörelser (145/1944) från 1944.

Med drivande av bevakningsföretag avses sådan verksamhet i förvärvssyfte som baserar sig på uppdragsavtal och består i bevakning av egendom eller skyddande av någons personliga integritet. Bevakning av egendom omfattar också butiksobservation och tryggnad av värdetransporter. Även mottagning och vidarebefordran av larm från automatiska brottslarm har betraktats såsom bevakning av egendom.

Det i uppdragsavtalet angivna bevakningsområdet kan vara en allmän eller enskild plats. Ett bevakningsföretag får dock inte ta emot uppdrag som innebär en förbindelse att upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

Drivande av bevakningsföretag förutsätter tillstånd för bevakningsföretag, som beviljas av länsstyrelsen i det län där företaget är beläget. Tillståndet berättigar till handhavande av bevakningsuppdrag i hela landet, såvida denna rätt inte begränsas i tillståndet. Tillståndet berättigar till inrättande av verksamhetsställen på ett i tillståndet nämnt verksamhetsområde, som kan omfatta en eller flera kommuner inom länsstyrelsens ämbetsdistrikt. Inrättande av verksamhetsställe annorstädes än inom det område som nämns i tillståndet för bevakningsföretaget förutsätter ett tillstånd för verksamhetsstället. Tillståndet beviljas av länsstyrelsen i det län där verksamhetsstället är beläget. Förutsättningen för att tillstånd för bevakningsföretag skall beviljas en fysisk person är bl.a. att denne har förvärvat nödvändig praktisk erfarenhet och godkänts i ett av den i anslutning till inrikesministeriet verksamma bevakningsföretagsnämnden anordnat yrkeskunskapsprov för bevakningsbranschen. Genom yrkeskunskapsprovet för bevakningsbranschen, vilket i praktiken ordnas tre gånger om året och varar två timmar, utreds förmågan att i bevakningsföretagsverksamheten tillämpa de bestämmelser och föreskrifter som ansluter sig till bevakningsföretagsbranschen.

År 1998 fanns det 356 giltiga tillstånd för bevakningsföretag och år 2000 var antalet 323. År 1998 fanns det dessutom 38 giltiga separata tillstånd för verksamhetsställen och år 2000 fanns det 39 sådana tillstånd. Tillstånden för bevakningsföretag fördelar sig på länsstyrelserna som följer:

Giltiga tillstånd för bevakningsföretag

	1998	2000
Länsstyrelsen i Södra Finlands län	157	134
Länsstyrelsen i Västra Finlands län	138	136
Länsstyrelsen i Östra Finlands län	31	24
Länsstyrelsen i Uleåborgs län	23	23
Länsstyrelsen i Lapplands län	7	6
Sammanlagt	356	323

Enligt tillståndsmyndigheternas bedömning var ungefär 15 procent av dem som innehade tillstånd för bevakningsföretag sådana som inte drev någon verksamhet eller vars verksamhet var av ringa omfattning.

I det följande presenteras de nya tillstånd för bevakningsföretag och verksamhetsställen som beviljats 1995—1999. Av tabellen framgår också antalet tillstånd som återkallats under nämnda tidsperiod. Att tillstånd för bevakningsföretag återkallats har i praktiken varit sällsynt.

	Nya tillstånd för bevakningsföretag	Nya tillstånd för verksamhetsställen	Återkallade tillstånd för bevakningsföretag
1999	15	3	3
1998	15	6	3
1997	50	4	3
1996	58	9	1
1995	68	16	1

Ett bevakningsföretag skall ha av ett av den länsstyrelse som beviljar tillståndet för bevakningsföretaget fastställt antal ansvariga föreståndare, som ansvarar för att företaget sköts i enlighet med bestämmelserna och föreskrifterna om bevakningsföretag. Länsstyrelsen godkänner ansvarig föreståndare för bevakningsföretagsverksamhet som bedrivs inom länsstyrelsens ämbetsdistrikt. Som ansvarig föreståndare kan godkännas den som driver bevakningsföretaget eller en av företaget anställd person. Förutsättningen för godkännande är bl.a. att personen i fråga har förvärvat behövlig praktisk erfarenhet och godkänts i det ovan nämnda yrkeskunskapsprovet för bevakningsbranschen. År 1998 fanns

det 328 godkända ansvariga föreståndare, av vilka 8 var vikarierande ansvariga föreståndare. År 2000 fanns det 379 godkända ansvariga föreståndare. Godkännandena fördelar sig på länsstyrelserna som följer:

Giltiga godkännanden som ansvariga föreståndare för bevakningsföretag

	1998	2000
Södra Finlands län	116	178
Västra Finlands län	141	138
Östra Finlands län	36	29
Uleåborgs län	26	26
Lapplands län	9	8
Sammanlagt	328	379

Bevakningsföretag får låta utföra bevakningsuppdrag endast med en person som är i företagets tjänst och vars godkännande som väktare är gällande. Godkännande av väktare meddelas av polisen på sökandens hemkommun. En förutsättning för godkännande är att sökanden har erhållit sådan grundutbildning för väktare som uppfyller av inrikesministeriet fastställda krav. Enligt inrikesministeriets beslut om väktarutbildningen skall grundkursen för väktare omfatta minst 40 timmar. På kursen skall ges grundkunskaper om bevakningsbranschen, verksamheten vid bevakningsföretag, väktares befogenheter och skyldigheter samt om väktares uppgifter och utförandet av dessa. Dessutom skall för deltagarna klargöras det viktigaste beträffande första hjälp, arbetarskydd och självförsvar. Utbildningen skall ske under ledning av en person som avlagt sådan yrkesexamen som uppgiften förutsätter eller godkänts i ovan nämnda yrkeskunskapsprov för bevakningsbranschen, med undantag av kurser som är underställda utbildningsstyrelsen. Såsom lärare vid kurserna får anlitas endast sådana personer som är väl förtrogna med frågor som rör undervisningsämnet. Den som inte har fått grundutbildning för väktare kan godkännas som tillfällig väktare för viss tid, högst fyra månader. I bevakningsföretagets tjänst får finnas en tillfällig väktare per varje påbörjat antal av tre väktare som har fått grundutbildning för väktare. Bevakningsföretaget skall ombesörja anordnandet av utbild-

ning för den som skall antagas i dess tjänst och som inte erhållit grundutbildning för väktare. Likaså skall företaget anordna nödvändig fortbildning för väktare innan denne åläggs uppgifter som kräver specialkunskaper eller särskild skicklighet.

År 2000 fanns det ca 8 000 giltiga godkännanden som väktare, av vilka cirka hälften arbetar aktivt som väktare. Samtidigt fanns det cirka 1 200 giltiga godkännanden som tillfälliga väktare. Antalet personer som godkänts som väktare har inte ökat mycket de senaste åren.

En väktare har rätt att från bevakningsområdet avlägsna den som vistas där utan tillstånd, om området skall anses som en enskild plats eller om vistelserätten inom området har begränsats genom beslut av myndigheterna. Från ett sådant bevakningsområde eller från dess omedelbara närhet får en väktare dessutom avlägsna den som på sannolika grunder kan misstänkas komma att göra sig skyldig till brott mot bevakningsobjektet eller som med hänsyn till sitt våldsamma, hotfulla eller högljudda uppträdande kan förmodas komma att orsaka störning eller äventyra säkerheten på bevakningsområdet. Försöker en person som skall avlägsnas genom att göra motstånd undgå att bli avlägsnad, har väktare rätt att bruka sådana maktmedel som med hänsyn till vederbörandes uppträdande och övriga omständigheter kan anses försvarliga för hans avlägsnande.

En väktare får inte inneha skjutvapen när han utför bevakningsuppdrag, om han inte har fått tillräcklig utbildning för hantering och användning av vapen. Enligt anvisningen om vapenutbildning skall utbildningens allmänna del och utbildning gällande endast gasspray jämte övningar omfatta minst 4 timmar, den allmänna delen och utbildning gällande endast egentligt skjutvapen jämte övningar minst 16 timmar samt den allmänna delen och utbildning gällande både gasspray och egentligt skjutvapen jämte övningar minst 18 timmar. Som utbildare får anlitas endast sådana personer som är väl förtrogna med frågor som rör undervisningsämnet. Bevakningsföretaget skall godkänna att väktaren bär skjutvapen i vissa bevakningsuppdrag. En väktare i bevakningsuppdrag skall vara iförd väktardräkt. Undantag utgör bu-

tiksobservation samt skyddande av någons personliga integritet och säkerställande av värde transporter.

Den allmänna tillsynen över bevakningsföretagsverksamheten ankommer på inrikesministeriet. Länsstyrelsen och polisen utövar tillsyn över bevakningsföretagens verksamhet inom sina ämbetsdistrikt. Polisen skall inspektera bevakningsföretagen minst vartannat år.

Inrikesministeriet utfärdar vid behov närmare bestämmelser om bevakningsföretagsverksamheten. Den i samband med inrikesministeriet verksamma bevakningsföretagsnämnden avger på anmodan av inrikesministeriet utlåtanden och utredningar som gäller bevakningsbranschen. I nämnden skall finnas företrädare åtminstone för inrikesministeriets förvaltningsområde, bevakningsföretagen och de företag som anlitar de tjänster branschen erbjuder.

Även om bevakningsföretag i princip inte får ta emot uppdrag som innebär upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, får bevakningsföretag dock ta emot uppdrag som ordningsvakt. Bevakningsföretagets väktare handlar då i egenskap av ordningsvakt och har dennes befogenheter. Enligt lagen om ordningsvakter (533/1999) har ordningsvakten till uppgift att upprätthålla ordning och säkerhet samt förhindra brott och olyckor vid den tillställning eller inom det område för vilket han har utsetts till ordningsvakt. Ordningvakter kan utses med stöd av lagen om sammankomster (530/1999), lagen om friluftsliv (606/1973), sjömanslagen (423/1978) samt förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser (727/1991). En ordningsvakt har mera omfattande befogenheter än de rättigheter som tillkommer medborgarna i allmänhet att vägra någon tillträde, avlägsna, gripa och hålla en person i förvar, förrätta säkerhetsvisitation samt använda maktmedel.

Enligt polislagen (493/1995) kan inrikesministeriet i hela landet och länsstyrelsen inom sitt läns område ge en namngiven person sådana i polislagen avsedda polisbefogenheter som han behöver i en viss uppgift. Även ett bevakningsföretags väktare kan ges särskilda polisbefogenheter. Befogenheter att använda maktmedel enligt polislagen och att

göra förundersökning kan dock ges endast tjänstemän. Bevakningsföretags väktare har bl.a. getts särskilda polisbefogenheter i anslutning till bevakning av berusade som polisen tagit i förvar.

Bevakningsföretags väktare kan också vara säkerhetskontrollörer. Enligt lagen om säkerhetskontroller inom flygtrafiken (305/1994) får andra personer än polismän, gränsbevakare eller tullmän eller sådana anställda hos Luftfartsverket som är utbildade för uppgiften anlitas för säkerhetskontrollåtgärder och för att avlägsna någon från platsen samt för att bestämma att farliga föremål skall överlämnas, om de har fått utbildning enligt ett utbildningsprogram som Luftfartsverket har fastställt och är godkända av polisen för uppgiften. Andra säkerhetskontrollörer än polismän, gränsbevakare och tullmän har inte rätt att tillgripa tvångsmedel, om inte något annat följer av annan lagstiftning. Enligt lagen om säkerhetskontroller vid domstolar (1121/1999) kan säkerhetskontrollen också utföras av någon annan än en polisman eller en anställd vid domstolen. Personen i fråga skall ha godkänts för uppgiften av polisen.

Den som behöver bevakningstjänster kan köpa dem av ett bevakningsföretag eller producera dem själv som egen bevakning. Egen bevakning sker med stöd av de rättigheter som tillkommer var och en. Rättigheter som tillkommer var och en är rätten att använda nödvärn och att handla i nödläge, som i 3 kap. 6, 7 och 10 § strafflagen anges som grunder som utesluter straff, självhjälp enligt 12 § förordningen om införande av strafflagen (39/1889) samt den allmänna rätten att gripa en person enligt 1 kap. 1 § tvångsmedelslagen (450/1987). Rätten att använda maktmedel i anslutning till den allmänna rätten att gripa en person anges i 3 kap. 8 § strafflagen. Nödvärn får användas för att förhindra orättmätigt angrepp och någon från att olovligen tränga sig in på en plats som skyddas av hemfrid samt vid självhjälp.

Privatdetektivverksamheten regleras i förordningen angående privatdetektivyrket från 1944 (112/1944).

Med privatdetektivyrke avses en sådan fortgående verksamhet, som åsyftar förvärv eller utkomst och i vilken yrkesidkaren på uppdrag av sina klienter, utan polismanens rät-

tigheter utför undersökning och utredning av brott.

Har den, som bedriver privatdetektivyrke, antingen vid dess utövande eller eljest erhållit kännedom om brott, som nämns i 16 kap. 19 § strafflagen (bestämmelse om underlåtenhet att anmäla grovt brott), bör han enligt 9 § i förordningen angående privatdetektivyrket ofördröjligen lämna uppgift om brottet till vederbörande polismyndighet.

Bedrivande av privatdetektivyrket förutsätter tillstånd, som beviljas av den länsstyrelse, på vars område sökandens verksamhet eller rörelse kommer att utövas. Tillståndet berättigar till utförande av privatdetektivuppdrag på hela riksområdet. En förutsättning för att en fysisk person skall beviljas tillstånd är att han äger för yrkets bedrivande erforderlig skicklighet. Till ansökan skall fogas en tillförlitlig utredning angående erforderlig skicklighet för yrkets bedrivande.

År 1998 fanns det 408 giltiga tillstånd gällande bedrivande av privatdetektivyrket och år 2000 fanns det 433 sådana tillstånd. De gällande privatdetektivtillstånden fördelar sig på länsstyrelserna som följer:

Giltiga privatdetektivtillstånd		
	1998	2000
Länsstyrelsen i Södra Finlands län	250	278
Länsstyrelsen i Västra Finlands län	101	104
Länsstyrelsen i Östra Finlands län	15	31
Länsstyrelsen i Uleåborgs län	3	18
Länsstyrelsen i Lapplands län	2	2
Sammanlagt	371	433

Det stora antalet privatdetektivtillstånd beror på att tillståndshavarna inte har meddelat tillståndsmyndigheten när verksamheten har upphört eller att man för säkerhets skull har sökt privatdetektivtillstånd vid sidan av tillstånd för bevakningsrörelse. Enligt tillståndsmyndigheternas uppskattning är en betydande del av dem som innehar tillstånd att bedriva privatdetektivyrket sådana som inte har bedrivit någon verksamhet eller vars verksamhet är av ringa omfattning. I många fall innehar den som har tillstånd för bevakningsrörelse också ett giltigt privatdetektivtillstånd trots att näringsidkaren i själva verket endast bedriver bevakningsföretags-

verksamhet. Man har beräknat att det i vårt land finns ungefär 20-30 personer som aktivt utför privatdetektivuppdrag.

En förutsättning för att tillstånd skall beviljas en sammanslutning är att rörelsens föreståndare fyller samma villkor som erfordras av yrkesidkare. Föreståndaren godkänns av länsstyrelsen. År 1998 fanns det 378 giltiga godkännanden som föreståndare för privatdetektivföretag.

Av dem som idkaren av privatdetektivyrket får anta i sin tjänst för egentliga privatdetektivuppdrag förutsätts bl.a. att de är lämpliga för uppdraget. Anmälan om deras antagande i tjänst bör utan dröjsmål göras hos polismyndighet och det slutliga anställandet i tjänst får äga rum först efter det att polismyndigheten har meddelat sitt samtycke. År 1998 fanns det ungefär 200 giltiga godkännanden som privatdetektiv.

Polisen bör utöva tillsyn över idkares av privatdetektivyrket verksamhet och tillse att gällande lagstiftning och andra bestämmelser för yrket iakttas. Polismyndigheten äger rätt att, då särskild anledning föreligger, granska yrkesidkares affärsbok och kortregister samt akter.

Handels- och industriministeriet utfärdar vid behov närmare bestämmelser om privatdetektivverksamhet.

För den privata säkerhetsbranschens övriga delområden finns ingen speciallagstiftning utan på dem tillämpas t.ex. den allmänna konsumentskyddslagstiftningen, den allmänna elsäkerhetslagstiftningen och strafflagen.

2.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet

Rättsjämförelse

Nedan jämförs lagstiftningen om privata säkerhetstjänster i de andra nordiska länderna, i EU:s övriga medlemsstater samt i Förenta staterna. Av de andra nordiska länderna är Sverige, Norge och Danmark med i jämförelsen och av EU:s övriga medlemsstater Tyskland, Österrike, Storbritannien, Irland, Belgien, Nederländerna, Frankrike, Italien, Spanien och Grekland. De uppgifter som er-

hållits från nämnda stater är inte till alla delar kommensurabla.

Sverige

Sverige har flera författningar om den privata säkerhetsbranschen.

Om bevakningsföretag bestäms i lagen (1974:191) om bevakningsföretag och förordningen (1989:149) om bevakningsföretag m.m. Författningarna tillämpas på företag som yrkesmässigt åtar sig att för någon annans räkning bevaka fastigheter, anläggningar eller offentliga tillställningar eller också att bevaka en enskild person för dennes skydd. Författningarna tillämpas inte på bevakning som utförs av en statlig eller kommunal myndighet och inte på bevakning som utförs av en enskild person, om denne fullgör uppdrag med stöd av ett förordnande som har meddelats honom av en myndighet enligt en bestämmelse i lag.

Idkandet av bevakningsrörelse samt utbildningen av personal för bevakningsföretag är beroende av auktorisation. För bevakning av en enskild person för dennes skydd krävs dessutom särskild auktorisation. Auktorisation meddelas av länsstyrelsen sedan den inhämtat Rikspolisstyrelsens yttrande.

Länsstyrelsen godkänner också bevakningsföretagens personal. Väktargrundutbildningen omfattar enligt Rikspolisstyrelsens föreskrifter 217 timmar, varav 44 timmar utgör ett introduktionsavsnitt, 53 timmar fortsatt utbildning och 120 timmar praktisk yrkesträning. Ämnesområden som ingår i utbildningen är bl.a. räddningstjänst, bevakningsbranschen, bevakningshjälpmedel, hantering av krissituationer och självförvar. Krav på specialutbildning gäller för bl.a. väktare i livvaktuppdrag samt hundförare. Största delen av väktarutbildningen ordnas i praktiken av Väktarskolan, som branschens arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer upprätthåller tillsammans.

I Sverige har väktarna med undantag av de skyddsvakter som behandlas senare samma rättigheter som de rättigheter som tillkommer var och en. En väktare får bära skjutvapen under tjänstgöring, om han har genomgått av Rikspolisstyrelsen föreskriven skjutvapenutbildning och blivit godkänd. Väktarna får

däremot inte bära gasspray under tjänstgöring. Rikspolisstyrelsen har fullmakt att meddela föreskrifter om uniformering och övrig utrustning.

Bevakningsföretagen och utbildningsföretagen skall årligen lämna länsstyrelsen, som fungerar som tillsynsmyndighet, en redogörelse för sin verksamhet. Länsstyrelsen är skyldig att förrätta inspektioner i dessa företag så snart det finns anledning till det, dock minst en gång vartannat år.

Om ordningsvakter bestäms i lagen (1980:578) om ordningsvakter och i ordningsvaktsförordningen (1980:587). Ordningstvakternas uppgift är att upprätthålla allmän ordning. De får förordnas att tjänstgöra vid allmänna sammankomster och cirkusföreställningar, offentliga tillställningar, bad- eller campingplatser och lokaler eller platser för idrott m.m. som allmänheten har tillträde till, lika väl som lokaler eller utrymmen där alkoholdrycker serveras till allmänheten. Om det finns ett särskilt behov, får ordningstvakter förordnas även i annat fall. En ordningstvakt förordnas av Rikspolisstyrelsen om tjänstgöringsområdet berör flera län, av länsstyrelsen om tjänstgöringsområdet berör flera polisdistrikt och av den lokala polismyndigheten om tjänstgöringsområdet är ett polisdistrikt. Utbildningen för ordningstvakter omfattar enligt Rikspolisstyrelsens föreskrifter 25 timmar. Utbildningen anordnas av polisen eller av ett av polisöverstyrelsen godkänt utbildningsföretag. Ordningstvakter har samma rätt som en polis att avlägsna och gripa en person, men enligt ordalydelsen i bestämmelsen har de inte rätt att förrätta säkerhetsvisitation. Ofta har de som arbetar som ordningstvakter också fått väktarutbildning och godkännande som väktare. Den sistnämnda omständigheten framgår också av uniformen, som ofta upptar såväl ordningstvakter som väktares tjänstetecken.

Om skyddsvakter bestäms i lagen (1990:217) om skydd för samhällsviktiga anläggningar m.m. och i förordningen (1990:1334) om skydd för samhällsviktiga anläggningar m.m. Skyddsvakternas uppgift är att bevaka för samhället viktiga anläggningar och områden och skydda dem från sabotage, terrorism och spionage. Rikspolisstyrelsen har meddelat föreskrifter om skydds-

vakternas utbildning, som omfattar 40 timmar. Utbildningens innehåll motsvarar väktargrundutbildningen. Skyddsvakter har vissa specialbefogenheter, bl.a. rätt att kroppsvisitera personer, rätt att undersöka fordon, rätt att avlägsna och gripa personer samt rätt att lägga beslag på föremål.

Om säkerhetsentreprenadverksamhet bestäms i lagen (1983:1097) med vissa bestämmelser om larmanläggningar m.m. Med larminstallationsverksamhet avses yrkesmässig verksamhet för installation, montering, reparation eller ändring av larmanläggningar för någon annans räkning. Lagens syfte är att förhindra obefogade larm. Till denna ansluter sig larminstallationsverksamhet som är beroende av tillstånd. Staten och bevakningsföretag behöver dock inte tillstånd för verksamheten. Tillstånd beviljas av den lokala polismyndigheten, som också sköter den lokala tillsynen över verksamheten. Dessutom har det utfärdats en särskild förordning (1983:1099) om anslutning av larmanläggningar till polisen. Till det sistnämnda ansluter sig också en förordning (1982:789) om ersättning för polisbevakning och för anslutning av larmanläggningar till polisen m.m.

Det finns en särskild lag (1979:357) om yrkesmässig försäljning av dyrkverktyg och en förordning (1979:358) om yrkesmässig försäljning av dyrkverktyg. Försäljningen av dyrkverktyg är beroende av tillstånd. Tillstånd beviljas av den lokala polismyndigheten. Dyrkverktyg får säljas endast till den som i sitt yrke eller annars har ett beaktansvärt behov av dyrkverktyg.

I Sverige har det dessutom utfärdats en lag (1998:150) om allmän kameraövervakning samt i anslutning därtill en förordning (1998:314) om allmän kameraövervakning. Lagen gäller i princip också myndigheternas verksamhet. Upplýsning om allmän kameraövervakning skall lämnas genom tydlig skyltning eller på något annat verksamt sätt. För att en övervakningskamera skall få vara uppsatt så att den kan riktas mot en plats dit allmänheten har tillträde krävs länsstyrelsens tillstånd. Vid tillståndsprövningen jämförs intresset av allmän kameraövervakning med de övervakade människornas intresse av att inte bli övervakade. Under vissa förutsättningar är kameraövervakning i banklokaler,

postkontor och butiker tillåten enbart efter anmälan.

I Sverige har man planerat en reform av lagstiftningen om den privata säkerhetsbranschen. I Trygghetsutredningens betänkanden Trygghet mot brott i lokalsamhället (SOU 1994:122) och Trygghet mot brott. Rollfördelning och samverkan (SOU 1995:146) föreslås att lagen om bevakningsföretag och lagen om larmanläggningar skall ersättas med en lag om säkerhetsföretag. Samtidigt borde lagen om ordningsvakter ändras.

Lagen om säkerhetsföretag skulle tillämpas på bevakningsföretag, larmföretag, säkerhetskonsulter och låssmedsföretag. Bevakningsföretag vore den som yrkesmässigt åtar sig att för andras räkning bevaka fastighet, anläggning, värdetransport eller också att bevaka enskild person för dennes skydd. Larmföretag vore den som yrkesmässigt åtar sig att för andras räkning installera, montera, reparera eller ändra larmanläggningar eller ta emot larm från sådana anläggningar. Låssmedsföretag vore den som yrkesmässigt åtar sig att för andras räkning installera, reparera eller öppna lås eller att tillverka nycklar genom kopiering. Även försäljning av dyrkverktyg skall betraktas som låssmedsföretags verksamhet. De säkerhetsföretag som bedriver sådan verksamhet som avses i lagen skall kunna ansöka om frivillig auktorisation. I vissa fall är auktorisation ett alternativ till myndighetstillstånd. Auktorisation meddelas vanligen av polisen. Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer kan dock överlämna åt en branschorganisation eller annat samfund att pröva frågor om auktorisation för viss verksamhet. Exempelvis auktorisation av låssmedsföretag kan överlämnas åt Sveriges Låssmedsmästares Riksförbund.

Enligt förslaget får ordningsvakter förordnas att tjänstgöra vid lokaler eller platser som allmänheten har tillträde till samt vid andra lokaler eller platser, om det finns ett särskilt behov från allmän synvinkel. Användningsområdet för ordningsvakter utvidgas, eftersom i synnerhet fullmakten att förordna ordningsvakter att tjänstgöra vid andra lokaler eller platser är mycket omfattande.

Trots ovan nämnda betänkanden har lagstiftningen om den privata säkerhetsbranschen inte ändrats i Sverige under de senaste

åren. Det är osäkerhet huruvida de förslag till ändringar som ingår i betänkandena kommer att genomföras liksom enligt vilken tidtabell detta i så fall skulle ske.

Norge

I Norge bestäms om bevakningsföretag i lagen om bevakningsverksamhet (lov om vaktvirksomhet (13. mai 1988 nr. 29)) och i justitie- och polisministeriets föreskrifter (Justis- och politidepartementets forskrifter om vaktvirksomhet (25. august 1989 nr. 832)). Bestämmelserna tillämpas på fysiska personer och juridiska personer som i förvärvssyfte bevakar ett privat område eller ett område som allmänheten har tillträde till, utför övervakningstjänster, utför värdetransporter eller beskyddar människor, tar emot och behandlar larm från larmanläggningar eller övervakar den verksamhet som avses ovan. Med övervakningstjänster avses bl.a. säkerhetskontroller på flygplatser. Bestämmelserna gäller inte egen bevakning eller grannhjälp eller andra tillfälliga bevakningsuppdrag av ringa omfattning. Bestämmelserna gäller inte heller kommunerna eller staten, trots att vissa offentliga inrättningar, sådana som de kommunala brand- och elverken samt postverket, erbjuder bevaknings- och larmtjänster på den privata marknaden.

En fysisk person som bedriver bevakningsverksamhet skall ha tillstånd av myndigheterna. Även ett företags dagliga ledare skall ha motsvarande tillstånd, om bevakningsverksamheten bedrivs av en juridisk person. Tillstånd för bevakningsföretag kan också ges så att det ger rätt att bedriva verksamhet endast inom vissa av de delområden av bevakningsverksamhet som avses ovan. Som tillstånds- och tillsynsmyndighet fungerar den lokala polisen eller länsstyrelsen, om verksamhet bedrivs inom flera polisdistrikt.

Grundutbildningen för väktare omfattar 80 timmar och utbildningen skall genomgåas inom sex månader efter att man börjat arbeta som väktare. I utbildningen ingår 50 timmar teori och 30 timmar praktik. Polismyndigheten godkänner läroplanen och den kan vid behov också ställa krav på tilläggsutbildning.

I Norge har väktarna samma rättigheter som de rättigheter som tillkommer var och

en. Väktarna skall vanligen vara obebäpnade. När uppdragen kräver det kan de dock utrustas med batong. För särskilda uppdrag kan polismyndigheten ge tillstånd att bära gasvapen. Väktares rätt att bära skjutvapen bestäms enligt vapenlagstiftningen. I praktiken har väktare inte getts tillstånd att bära skjutvapen. Man bör lägga märke till att i Norge bär vanligen inte heller polismän skjutvapen i normala uppdrag. Även användningen av handbojor och hund i bevakningsuppdrag är reglerad. Hund får användas endast i självförsvar.

Väktare skall bära en av polismyndigheten godkänd uniform, om inte polismyndigheten av särskilda skäl beviljar tillstånd till att inte bära uniform. En väktare skall medföra en av polismyndigheten godkänd legitimation som han skall visa upp på polisens begäran.

I 26 § lagen om polisen (lov om politiet (4. august 1995 nr. 53)) finns ett uttryckligt förbud mot privat rättsvård (privat rettsshändelse). Enligt den är det förbjudet för andra än polisen att organisera eller delta i privat verksamhet som har som syfte att upprätthålla allmän ordning eller att vidta andra åtgärder som hör till allmän rättsvård på offentlig plats. Förbudet utgör dock inget hinder mot att det ordnas sådan bevakning som syftar till att skydda människor eller egendom eller att värna om naturen. Trots förbudet kan väktare upprätthålla ordningen under allmänna sammankomster eller andra motsvarande tillställningar. I praktiken har bevakningsföretag också skött uppgifter som påminner om upprätthållande av allmän ordning, eftersom polisens resurser inte alltid räcker till för detta. Bevakningen av järnvägs-, tunnelbane- och busstationer ankom tidigare i princip på dem som upprätthöll trafiken och numera på polisen. Trots principiella misstankar om att det inte är korrekt har trafikföretagen anförtrött även bevakningsföretag dylika bevakningsuppdrag.

Också i Norge har man planerat en reform av lagstiftningen om bevakningsföretag. I det betänkande som Vaktvirksomhetslovutvalget överlämnade i april 1997 (Lov om vaktvirksomhet. Regulering av de private vaktsselskapene) föreslås att lagen om bevakningsverksamhet skall ersättas med en ny lag med samma namn. I fortsättningen skall lagen

också gälla kommuner och staten. Enligt förslaget skall tillstånd för bevakningsföretag i fortsättningen kunna beviljas endast företag, inte privatpersoner. Bland annat i syfte att förenhetliga tillståndspraxisen skall de tillstånds- och tillsynsärenden som gäller bevakningsföretag koncentreras till 5 länspolismästare i stället för 54 polismästare. Dessutom åläggs bevakningsföretagen skyldighet att årligen lämna en redogörelse för sin verksamhet till länspolismästaren. Före grundkursen skall väktaren genomgå en 15 timmar lång introduktionskurs redan innan han börjar arbeta. Grundkursens timantal ändras inte. Dessutom skall väktarna vara skyldiga att visa upp sin legitimation inte bara för polisen utan också för de som blir föremål för åtgärder från väktarens sida. Väktarnas uppgifter skall vanligen begränsas till observation, övervakning och rapportering. Exempelvis bevakning av bostadsområden eller patrullering på shoppinggator skall inte betraktas som förbjuden privat rättsvård, om verksamheten är kopplad till bevakningsobjekt på bostadsaktiebolagens områden och i butiker. Bevakningsföretagen skall också få bevaka järnvägs-, tunnelbane- och busstationer. Att svara på hemlarm eller larm om rån eller angrepp samt att bege sig till platsen för sådana skall inte höra till bevakningsföretagens uppgifter.

Danmark

I Danmark bestäms om bevakningsföretag i lagen om bevakningsverksamhet (lov 1986-05-22 nr 266 om vagtverksamhed) och i justitieministeriets föreskrifter (bekendtgørelse 1986-12-23 nr 963 om vagtverksamhed). Bestämmelserna tillämpas förutom på de traditionella bevakningsformerna även på verksamhet som sköts genom TV-övervakning, där man bevakar ett privat område eller ett område som allmänheten har tillträde till. Dessutom tillämpas bestämmelserna på personer som utför värdetransporter, skyddar andra personer eller behandlar larm från anläggningar som larmar vid orättmätigt angrepp och olovligt intrång. Lagen tillämpas också i den omfattning som justitieministeriet bestämmer på annan bevakningsverksamhet än sådan som bedrivs i förvärvssyfte samt

på bevakningsverksamhet som utövas av statliga och kommunala myndigheter.

I Danmark erbjuder bevakningsföretagen också offentliga samfund och enskilda ambulans- och sjuktransporttjänster. En betydande del av ambulans- och sjuktransportuppdragen i Danmark utförs också av privata bevakningsföretag.

Polismästaren kan också meddela specialtillstånd för bevakning av sådana platser som allmänheten har tillträde till. Tillståndet kan också gälla användning av hund i bevakningsuppdrag på platser som allmänheten har tillträde till. Polismästarnas specialtillstånd kan gälla t.ex. köpcentrum, gågator, järnvägs- och busstationer, hamnar samt flygfält.

För att driva ett bevakningsföretag krävs auktorisation. Auktorisation kan meddelas fysiska personer samt aktie- och personbolag. Auktorisationen gäller för vissa typer av bevakningsverksamhet och omfattar ett eller flera polisdistrikt eller hela landet. Auktorisationsmyndighet är rikspolischefen.

Bevakningsföretagets personal skall vara godkänd av den lokala polismästaren. En person skall anmäla sig till en 120 timmar lång grundkurs för väktare inom 14 dagar efter att han börjat arbeta som väktare. Utbildningen ordnas inom det allmänna yrkesutbildningssystemet.

Väktarna har i Danmark samma rättigheter som de rättigheter som tillkommer var och en och de får inte bära skjutvapen i bevakningsuppdrag. Även användningen av hund är reglerad, och dessa regler gäller också bevakning som utförs av statliga eller kommunala myndigheter på platser som allmänheten har fritt tillträde till.

Utanför bevakningsföretagets egna lokaler skall företagets personal bära uniform. Polismästaren kan dock av särskilda skäl ge tillstånd till att uniform inte behöver bäras i vissa uppdrag. När bevakningsföretagets anställda utför bevakningsuppdrag skall de medföra ett personlegitimationskort som skall visas upp på begäran.

Även de kontrollcentraler som vidarebefordrar larm till polisen skall vara godkända av rikspolischefen. Detta gäller både de larmcentraler som verkar i förvärvssyfte och de som har något annat syfte. Förutom de krav som ställs på respektive kontrollcentral

utrustning kan även justitieministeriet utfärda närmare föreskrifter och rikspolischefen meddela anvisningar om de krav som kontrollcentralerna skall uppfylla för att bli godkända. För att förhindra störningar kan justitieministeriet förbjuda användningen av anläggningar som varnar vid orättmätigt intrång samt vissa typer av anläggningar som ger larm vid orättmätigt angrepp och olovligt intrång. Det kan också utfärdas närmare föreskrifter om ett system för typgodkännande av anläggningar som ger larm vid orättmätigt angrepp och olovligt intrång.

Tillsynen över bevakningsföretagen ankommer på polisen, och vid utförande av detta uppdrag har den tillträde till företagens lokaler och handlingar.

Om privatdetektivverksamheten bestäms i lagen om lämnande av juridiskt bistånd samt om detektivverksamhet (lov (1986-06-28 nr 565 om ydelse av juridisk bistånd samt om detektivverksamhet m.v.). Med detektivverksamhet avses i förvärvssyfte bedriven verksamhet som inbegriper undersökning av enskildas levnadsförhållanden eller andra liknande omständigheter. Denna verksamhet övervakas av polisen. Syftet med regleringen av privatdetektivverksamheten är att förhindra osaklig eller vilseledande marknadsföring i anslutning till näringsverksamheten. Om det förekommer oegentligheter har polisen möjlighet att förbjuda näringsidkaren att fortsätta med sin verksamhet.

Det finns en särskild lag som förbjuder privat kameraövervakning (lov (1982-06-09 nr 278 om förbud mot privates TV-övervakning m.v.). Lagen tillämpas på kontinuerlig eller upprepad personövervakning med hjälp av fjärrstyrd eller automatisk tv-kamera, fotografiapparat eller någon annan liknande apparat. Lagen gäller också uppsättning av en sådan apparat i övervakningssyfte. Lagen förbjuder enskilda att syssla med tv-övervakning på gator, vägar, torg och andra motsvarande platser där människor allmänt rör sig. Lagen tillämpas däremot inte på tv-övervakning i täckta affärscentrum eller andra motsvarande områden där det bedrivs affärsverksamhet, om den som företar övervakningen har bestämmanderätt på området. Lagen tillämpas inte heller om föremålet för bevakningen är en ingång, en fasad, ett in-

hägnat område eller motsvarande som tillhör den person eller sammanslutning som företar övervakningen. Upplysning om att tv-övervakning förekommer på offentliga platser eller arbetsplatser skall lämnas genom skyltning eller på något annat motsvarande sätt.

Även i Danmark har man planerat en reform av lagstiftningen om den privata säkerhetsbranschen. I detta syfte tillsattes i mars 1998 en arbetsgrupp som skall utreda den privata bevaknings- och säkerhetsverksamheten.

Tyskland

Till de näringar som är beroende av tillstånd i Tyskland hör enligt de federala bestämmelserna om yrkesutövning (Gewerbeordnung) bl.a. bevakningsrörelse, varmed avses bevakning av människors liv eller egendom. Förbundsstatens ekonomiministerium har dessutom i sin föreskrift om utövande av bevakningsyrket (Verordnung über das Bewachungsgewerbe) meddelat bestämmelser om bl.a. utbildningen i bevakningsbranschen, ansvarsförsäkringar samt yrkesutövarnas skyldigheter.

Den som idkar bevakningsrörelse samt de arbetstagare som anlitas för bevakningsverksamheten skall genomgå en särskild utbildning som ansluter sig till lagstiftningen om bevakningsbranschen. Utbildningen ordnas av industri- och handelskammaren. Syftet med utbildningen är att ge kunskap om de bestämmelser och föreskrifter som berör branschen samt om yrkesutövarns och väktares rättigheter och skyldigheter. Utbildningen för yrkesutövarna samt dem som hör till bevakningsföretagens ledning och arbetsledning omfattar minst 40 timmar. Väktarnas utbildning omfattar minst 24 timmar. Under utbildningen behandlas bl.a. de föreskrifter om nödsituationer som gäller bevaknings- och säkerhetstjänster samt den del av straffrätten och processrätten som gäller användningen av vapen.

En yrkesutövare skall underrätta myndigheterna på förhand om personer som han ämnar anställa som arbetstagare. Yrkesutövarn skall på förhand utarbeta anvisningar för

väktarna, där det bl.a. skall konstateras att väktare får bära skjutvapen i bevakningsuppdrag endast med yrkesutövarens tillstånd. Yrkesutövaren skall ge väktaren ett personkort, som denne skall visa upp på begäran. Väktare som arbetar i uppdrag inom ett omgärdat område skall använda väktares dräkt. Väktares dräkt samt dess märken liksom personkortet skall skilja sig från motsvarande dräkter och märken för tjänstemän.

Strävan har varit att härleda den rättsliga grunden för de befogenheter som kan utövas i samband med bevakningsföretags verksamhet ur de rättigheter som tillkommer var och en. I Tyskland har vem som helst rätt att använda maktmedel när han hamnar i en oförutsedd farlig situation, om någon företrädare för den offentliga makten inte har möjlighet att komma till hjälp i sammanhanget. I praktiken har bevakningsföretagen och de väktare som är i deras tjänst förberett sig på farliga situationer redan på förhand genom att ha med sig bl.a. olika redskap som lämpar sig för självförsvar.

I Tyskland har privata bevakningsföretag också bevakat allmänna platser, t.ex. parker och parkeringsområden. Detta har betraktats som ett problem, eftersom det i lagstiftningen bestäms att sådana uppgifter skall skötas av staten. I ett avgörande på underrättsnivå från 1996 konstaterades också att bevakningen av allmänna parkeringsområden inte kan ges i uppdrag åt privata bevakningsföretag utan ett bemyndigande i lag.

I Tyskland har man genom en särskild lag (Gesetz über die Anwendung unmittelbaren Zwanges und die Ausübung besonderer Befugnisse durch Soldaten der Bundeswehr und zivile Wachpersonen) givit soldater som verkar i militära bevaknings- och säkerhetsuppdrag rätt att för utförandet av uppgifterna bl.a. stoppa och undersöka människor samt att ta i besittning och beslagta egendom. När de sköter de sistnämnda uppgifterna kan de vid behov även använda maktmedel mot människor och egendom. Försvarsministern eller den som han befullmäktigat kan också ge civilpersoner rätt att sköta dessa uppgifter. De kallas civila väktare (zivile Wachperson). Såväl soldaternas som de civila väktarnas verksamhetsområde är begränsat i lagen. Det omfattar endast anläggningar, utrustning och

fartyg som tillhör försvarsmaktens och de allierades stridande trupper.

Österrike

I Österrike innehåller den författning som gäller yrkesutövning (Gewerbeordnung) federala bestämmelser om tillståndsplikt för bl.a. utövande av säkerhetsyrken, dvs. yrkesdetektiv, och idkande av bevakningsrörelse samt installering av larmanläggningar. Det finns inga allmänna bestämmelser om väktares utbildning, utan bevakningsföretagen har själva ordnat både grund- och vidareutbildning för sina anställda.

Kravet på tillstånd för bevakningsrörelse gäller bl.a. bevakning av företag, butiker, anläggningar och fordon samt upprätthållande av larmcentraler. Utöver detta krävs det också tillstånd för tryggande av värdetransporter, för restaurangernas vaktmästarverksamhet samt för ordnings- och övervakningstjänster under tillställningar för allmänheten. Dessa uppdrag kan också utföras på offentliga platser. Bevakningsföretagen kan bevaka egendom bl.a. i köpcentrum samt på järnvägsstationer. I fråga om de sistnämnda uppgifterna har väktarna möjlighet att bl.a. begränsa människors tillträde till det område som definieras i uppdragsavtalet. Upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet har däremot ansetts vara uteslutande en uppgift för de statliga säkerhetsmyndigheterna.

För att få tillstånd att utöva bevakningsyrket skall sökanden ha intyg över vissa högskolestudier samt en utredning om sin erfarenhet av branschen eller ett intyg över avlagt behörighetsprov. Behörighetsprovet består av en skriftlig och en muntlig del.

För bevakningsuppdrag får anlitas endast personer som är lämpliga för uppgifterna och som yrkesutövaren är skyldig att anmäla till myndigheterna inom en vecka efter att anställningen börjat. Om någon inte kan anses vara lämplig för uppgiften i fråga skall myndigheterna omedelbart meddela detta till yrkesutövaren. Ekonomiministeriet har meddelat närmare föreskrifter om väktares dräkt samt om dräktens användning.

Tillståndsplikten för yrkesdetektivyrket gäller lämnande av uppgifter om någons privatliv, avslöjande av brott, inhämtande av

bevismaterial för en rättslig eller administrativ process, letande efter försvunna människor eller människor som håller sig gömda, den som upprättat, skrivit eller sänt ett anonymt brev eller källan till eller spridaren av ärekränkning, kontroll och övervakning av arbetstagares pålitlighet, butiksobservation samt skyddande av människor.

För att få tillstånd att utöva yrkesdetektivyrket skall sökanden ha ett intyg över avlagt behörighetsprov. Behörighetsprovet består av en skriftlig och en muntlig del och dessutom av en särskild företagardel.

En yrkesutövare är skyldig att meddela nya arbetstagares personuppgifter till myndigheterna minst två veckor innan anställningen börjar. Om någon inte kan anses vara lämplig för uppgiften i fråga skall myndigheterna omedelbart meddela detta till yrkesutövaren. Den som utövar yrkesdetektivyrket och hans anställda skall ha det personkort som myndigheterna beviljat med sig och visa upp det för myndigheterna på begäran. Den som utövar yrkesdetektivyrket har rätt att använda benämningen yrkesdetektiv och hans anställda har rätt att använda benämningen yrkesdetektivassistent. Andra benämningar får inte användas. Avslöjandet av brott och letandet efter människor i anslutning till yrkesdetektivverksamheten får inte störa myndigheternas verksamhet. När yrkesdetektiver skyddar människor får de också bevaka egendom.

Tillståndsplikten för installering av larmanläggningar gäller installering av larmanläggningar i företag och butiker och på tomter. För installering av larmanläggningar får anlitas endast personer som är lämpliga för dessa uppgifter. På samma sätt som en yrkesdetektiv är även en näringsidkare som sköter installering av larmanläggningar skyldig att meddela nya arbetstagare till myndigheterna minst två veckor innan anställningen börjar. Om någon inte kan anses vara lämplig för uppgiften i fråga skall myndigheterna omedelbart meddela detta till yrkesutövaren.

Storbritannien

Storbritannien har ingen lagstiftning om den privata säkerhetsbranschen. I brist på lagstiftning har föreningarna inom den priva-

ta säkerhetsbranschens olika delområden själva utvecklat regler samt rekommendationer för branschen.

Bland annat den största föreningen inom den privata säkerhetsbranschen, The British Security Industry Association, har utvecklat standarder och praxisregler för branschen. Föreningen har också inrättat två övervakningsorgan. The Inspectorate of the Security Industry (ISI) övervakar bevakningsföretag och The National Approval Council for Security Systems (NACOSS) inspekterar larmcentraler. Dessutom har föreningen grundat organisationen The Security Industry Training Organisation (SITO), som ansvarar för utbildningskraven i branschen. ISI, NACOSS och SITO är numera självständiga ideella föreningar, vilkas verksamhet stöds av regeringen. Inrikesministeriet har en företrädare i föreningarnas förvaltningsråd.

Försäkringsbranschen har haft ett stort inflytande på säkerhetsentreprenadbranschens självreglering. Försäkringsbolagen beviljar inga försäkringar om larmanordningarna inte är installerade av en godkänd entreprenör. En förening vid namn The Association for Crime Prevention (ACPO) utvärderar företagen i säkerhetsentreprenadbranschen. Genom utvärderingen försöker man bl.a. minska antalet falska alarm. Om en entreprenörs larmanläggningar förorsakar ett visst antal falska alarm under en viss tid kan entreprenören ges en varning. Falska alarm kan också inverka på polisens sätt att reagera på larm från objektet. Inrikesministeriet är representerat även i ACPO:s verksamhet.

I Storbritannien upprätthåller bevakningsföretagen också fängelser samt sköter fångtransporter. Bevakningsföretag har också ansvarat för planeringen samt byggandet av enskilda fängelser medan samhället har förbundit sig att köpa tjänster från dessa anstalter. Dessa avtal har vanligen varit på 25-30 år. De sistnämnda uppgifterna har också stått för en betydande del av bevakningsföretagens omsättning.

I Storbritannien finns vid sidan av de ordinarie avlönade polismännen också frivilliga oavlönade polismän (special constables), vilkas verksamhetsområde är begränsat men som har samma befogenheter som ordinarie polismän. Användningen av frivilliga poliser

som kompletterande polispersonal är inte begränsad till undantagsförhållanden. Chefen för polisdistriktet utser nödvändigt antal frivilliga polismän. Polisen utbildar de frivilliga polismännen. Chefen för polisdistriktet beslutar om utbildningens innehåll. Inrikesministeriet har meddelat rekommendationer. Strävan är att rekrytera de frivilliga polismännen från det område där de kommer att patrullera. På så sätt känner en frivillig polisman till invånarna och problemen i sitt område. I Storbritannien har man också på annat sätt satsat på frivilligt brottsförebyggande arbete.

Med säkerhetsmyndigheternas stöd har det inrättats brottsförebyggande organ, i vilkas arbete deltar företrädare för kommunalförvaltningens olika sektorer samt invånarna, ungdomarna och företagen inom ett visst område. För att främja dessa organs arbete har regeringen tillsatt en organisation (Crime Concern) som fungerar som en stiftelse och som stöds ekonomiskt av inrikesministeriet. Stiftelsens uppgifter påminner om de uppgifter som sköts av rådet för brottsförebyggande hos oss.

Den nuvarande regeringens program upptar utarbetandet av lagstiftning om den privata säkerhetsbranschen. Regeringen har också i mars 1999 lagt fram preliminära förslag till reglering av den privata säkerhetsbranschen i England och Wales. I det första skedet skulle regleringen omfatta bevakningsrörelse och installation, övervakning och underhåll av videoövervakningssystem. Bevakningsrörelsen skulle innefatta bl.a. egen bevakning, restaurangernas vaktmästarverksamhet, värde transporter, parkeringsövervakning, säkerhetstjänster i butiker samt på allmänna och halvallmänna områden samt patrullering och bevakning i bostadsområden. Lagstiftningen skall inte tillämpas på tjänstemän, inklusive polisens och armens tjänstemän. Inget särskilt tillstånd skall krävas av företagen i den privata säkerhetsbranschen. Däremot skall tillstånd krävas av dem som är verksamma i branschen som arbetstagare eller föreståndare samt av dem som grundar företag i branschen. Tillstånden skall beviljas av en ny myndighet som inrättas (Private Security Industry Authority) och som själv finansierar sin verksamhet. Ett inspektionsorgan (In-

spectorate) skall utföra inspektioner i företagen inom den privata säkerhetsbranschen.

Irland

Irland saknar lagstiftning om den privata säkerhetsbranschen.

En av justitieministeriet tillsatt arbetsgrupp föreslog i december 1997 i sitt betänkande (Report of the Consultative Group on the Private Security Industry) att sådan lagstiftning skulle beredas. Regleringen och samtidigt tillståndsplikten skulle börja omfatta restaurangernas vaktmästare, väktare, säkerhetskonsulter, dem som installerar säkerhetsanordningar och privatdetektiver samt deras arbetsgivarföretag och föreståndarna för dessa företag samt de som utför egen bevakning. Det centrala vore att en ny tillstånds- och tillsynsmyndighet (The Irish Security Authority) inrättas. Denna myndighet skall i så stor utsträckning som möjligt finansiera sig själv. Myndighetens uppgift skall bl.a. vara att fungera som rådgivande organ för ministeriet, bevilja tillstånd, uppställa utbildningskrav för tillståndshavare, förrätta inspektioner samt fungera som besvärinstans. Tillståndsförfarandet skall vara detsamma inom den privata säkerhetsbranschens alla delområden, men förutsättningarna för tillstånd skall variera beroende på delområde. Restaurangernas vaktmästare, väktarna och de som installerar säkerhetsanordningar skall genomgå en utbildning som uppfyller vissa minimikrav. Restaurangernas vaktmästare skall genomgå minst 8—10 timmar utbildning och den skall vara tredelad. Väktarnas utbildning skall omfatta minst 14 timmar och i den skall ingå ett skriftligt prov. I utbildningen ingår undervisningshelheter som ansluter sig till bl.a. straffrätt, väktares befogenheter och anvisningar för väktare samt brandsäkerhet.

Belgien

Belgien har en lag om bevakningsföretag samt säkerhetsföretag. Dessutom finns det en särskild lag om privatdetektivyrket. Kungen har dessutom i anslutning till de nämnda formerna av företagsverksamhet utfärdat föreskrifter om företagets soliditet samt om utbildningen. Även om värdetransportfordon

och -metoder samt skjutvapen har det utfärdats särskilda föreskrifter.

Juridiskt sett kan bevakningsföretag och säkerhetsföretag vara antingen fysiska personer eller juridiska personer. Bevakningsföretagen erbjuder tjänster i anslutning till bevakning av egendom, skötsel av larmcentraler, skyddande av människors integritet samt transport och bevakning av värdeföremål. Säkerhetsföretagen åter erbjuder tjänster i anslutning till planering, installering, övervakning samt reparation av larmsystem och larmcentraler.

Bevakningsföretagen får inte ta emot uppdrag som innebär en förbindelse att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. En lagändring som trädde i kraft 1999 gör det emellertid möjligt för bevakningsföretag att bevaka egendom samt hålla människor under uppsikt på platser som allmänheten har tillträde till.

För bevakningsföretag samt säkerhetsföretag krävs tillstånd av inrikesministeriet. I tillståndet kan vissa former av verksamhet, verksamhetssätt eller redskap uteslutas eller särskilda villkor uppställas. På bevakningsföretags och säkerhetsföretags ansvariga personer samt personer i dessa företags tjänst ställs krav som gäller bl.a. deras ärlighet och pålitlighet samt hälsotillstånd. En ansvarig person eller den som är i företagets tjänst får inte heller samtidigt bedriva privatdetektivverksamhet eller tillverkning av eller handel med skjutvapen och skjutförnödenheter. Av de ansvariga personerna samt företagets anställda krävs också att de inte under de senaste fem åren har varit anställda hos polisen eller armén. En förutsättning för att tillstånd skall beviljas är dessutom att sökanden uppfyller de krav som ställs på näringsidkares soliditet. Vid sidan av tillstånd kan bevakningsföretag och säkerhetsföretag också ansöka om officiell ackreditering hos ett organ som finns i anslutning till inrikesministeriet (commission d'agrément des entreprises de sécurité).

Av bevakningsföretagens ledande personer förutsätts minst 70 timmar utbildning och av deras väktare minst 120 timmar grundutbildning, varav praktikens andel är 70 timmar. Tilläggsutbildningen gällande skyddande av människor omfattar 60 timmar och tilläggs-

utbildningen gällande värdetransportuppdrag 65 timmar. Även av hundförare och de som använder skjutvapen krävs specialutbildning. Av säkerhetsföretagens ledande personer, dem som planerar larmsystem och larmcentraler samt installerar larmsystem krävs 45 timmar utbildning. Bevakningsföretagens väktare får använda en av inrikesministeriet godkänd dräkt för väktare, om den inte kan förväxlas med en uniform. Väktare skall också ha med sig ett av inrikesministeriet utfärdat personkort som på begäran skall visas upp för polisen. Särskilt utsedda väktare, som har fått i vapenlagstiftningen föreskriven utbildning får bära vapen i samband med arbetsuppgifter. Även användningen av hund i bevakningsuppdrag förutsätter särskild utbildning. Väktarna har i princip samma rättigheter som de rättigheter som tillkommer var och en, men de som är i tjänst hos ett bevakningsföretag kan kontrollera dem som släpps in till offentliga nöjeställningar. Sådan kontroll kan utföras när någon misstänks äventyra säkerheten för andra som deltar i tillställningen.

Inrikesministeriet och polisen ansvarar för tillsynen över bevakningsföretag och säkerhetsföretag. Bevakningsföretag och säkerhetsföretag skall varje år lämna inrikesministeriet en rapport över sin verksamhet av vilken skall framgå bl.a. verksamhetens omfattning. De som ansvarar för myndighetstillsynen har alltid rätt att få tillträde till företagen och vid behov inspektera företagens lokaler. Bevakningsföretagens och säkerhetsföretagens personal skall på begäran meddela justitiemyndigheterna alla uppgifter om brott som har kommit till företagets kännedom när de bedrivit sin verksamhet.

I samband med inrikesministeriet finns ett organ (commission matériel) för ärenden gällande säkerhetsanordningar vilket består av företrädare för myndigheterna, fackorganisationerna i branschen samt testningsorganet. Villkor har uppställts för installering, underhåll och användning av larmsystem och larmcentraler samt deras delar. Särskilda föreskrifter har också meddelats om koppling av larmsystem och larmcentraler till polisinsättningarna. Larmsystem eller larmcentraler eller deras delar får inte marknadsföras eller installeras så att de kan användas på något

annat sätt innan de har godkänts på det sätt som kungen föreskriver.

Lagen om privatdetektivverksamhet tillämpas på fysiska personer som i förvärvssyfte och med stöd av uppdragsavtal letar efter försvunna människor eller föremål eller samlar in uppgifter om människors uppträdande eller kreditvärdighet. Lagen tillämpas också på verksamhet med vars hjälp man inhämtar upplysningar om eller undersöker industri-spionage. Privatdetektivverksamhet förutsätter tillstånd av inrikesministeriet. I samband med inrikesministeriet finns också ett rådgivande organ för privatdetektivärenden (conseil consultatif de la sécurité privée). På samma sätt som för bevakningsföretagens och säkerhetsföretagens personal ställs även för privatdetektiver krav bl.a. på utbildning samt pålitlighet och ärlighet.

Utbildningen för privatdetektiver skall omfatta minst 350 timmar, varav 200 timmar är praktik. I samband med inrikesministeriet finns ett organ för utbildningsärenden (commission formation de détectives privés) med företrädare för myndigheterna, organisationerna i branschen och utbildningsområdet. Privatdetektiver får inte samtidigt driva ett bevakningsföretag eller ett säkerhetsföretag eller tillverka eller saluföra skjutvapen och skjutförnödenheter. Av en privatdetektiv förutsätts också att han inte under de senaste fem åren har varit anställd hos polisen eller armén. Kungen kan utfärda begränsningar eller förbud gällande privatdetektivers användning av vissa redskap eller metoder. Privatdetektivverksamheten övervakas av inrikesministeriet och polisen.

Nederländerna

I Nederländerna finns en lag som reglerar den privata säkerhetsbranschen. Den tillämpas också på säkerhetsåtgärder som vidtas av sådana som inte är verksamma inom den privata säkerhetsbranschen. Däremot tillämpas lagen inte på säkerhetstjänster som kommunerna eller staten erbjuder.

En förutsättning för idkande av bevakningsrörelse, privatdetektivyrket samt larmcentralverksamheten är ett tillstånd av justitieministeriet. Justitieministeriet har fått fullmakt att vid behov utvidga tillståndsplik-

ten. Bevakningsföretag kan upprätthålla ordning och säkerhet bl.a. på järnvägsstationer och gator. När det gäller upprätthållande av ordning på gatorna förutsätts dock att polisen övervakar och styr verksamheten.

På samma sätt som i Storbritannien finns det också i Nederländerna frivilliga brottsförebyggande organ som bildats av invånarna i ett visst område. Även dessa organs verksamhet, liksom annan frivilligverksamhet som kan betraktas som bevakning, är beroende av tillstånd i Nederländerna.

Av väktare och dem som arbetar vid larmcentraler krävs för uppgiften lämplig utbildning som ges i särskilda läroanstalter. Av alla väktare krävs minst 120 timmar utbildning, och dessutom förutsätts en tre veckor lång praktikperiod. De som är verksamma i den privata säkerhetsbranschen skall dessutom vara godkända av polisen, och en förutsättning för detta är att kraven på ärlighet och pålitlighet uppfylls. Väktare skall använda väktares dräkt i enlighet med justitieministeriets föreskrifter. De får inte medföra maktmedelsredskap och de har inga befogenheter som avviker från de rättigheter som tillkommer var och en.

Även i Nederländerna är en reform av lagstiftningen om den privata säkerhetsbranschen aktuell. En ny lag om särskilda skyddsorganisationer och undersökningsbyråer (wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus) gavs i oktober 1997, men den har ännu inte trätt i kraft. Med skyddsorganisation avses en särskild organisation som har bildats av en eller flera människor och som har tillstånd att bedriva skyddsverksamhet. Med skyddsverksamhet avses åter bevakning av människors eller föremåls säkerhet eller bevakning av ett område eller en byggnad mot verksamhet som äventyrar ordningen. Den skyddsverksamhet som avses i lagen bedrivs av skyddsföretag, larmcentraler, penning- och värdetransportföretag, företagsskyddstjänster och andra skyddsorganisationer. I lagen regleras också skyddsorganisationers installationer av larmanläggningar. Med undersökningsbyrå avses en fysisk person eller en juridisk person som med stöd av ett uppdragsavtal bedriver yrkesmässig undersökningsverksamhet. För en skyddsorganisation eller undersökningsbyrå

skall på samma sätt som nu krävas justitieministeriets tillstånd.

Frankrike

I Frankrike tillämpas lagen om bevakningsrörelse på skyddande av människor och egendom, säkerhetskonsult- och säkerhetsentreprenadverksamhet samt värdetransporter. Tidigare tryggade polisen värdetransporterna, men i och med de nya föreskrifterna får företag i den privata säkerhetsbranschen sköta även värdetransporter ensamma. För bevakningsföretag krävs tillstånd och tillstånden beviljas av prefekten, som också övervakar att lagen och föreskrifterna iakttas.

Genom förordningar bestäms om väktares utrustning, t.ex. väktares dräkt, användning av hund i arbetsuppgifter samt vapen. Lagen förbjuder väktare att blanda sig i samhällskonflikter, t.ex. böndernas demonstrationer. Att upprätthålla ordningen på gatorna är inte väktarnas sak, utan det är en uppgift för polisen. Väktare har samma rättigheter som de rättigheter som tillkommer var och en.

Säkerhetsentreprenad- och säkerhetskonsultverksamheten omfattar planering, tillverkning, saluföring och installering av säkerhetsanordningar, t.ex. larmanläggningar m.m., samt identifiering och bedömning av risker.

Italien

I Italien innehåller lagen om offentlig säkerhet (*testo unico delle leggi di pubblica sicurezza*) bestämmelser även om den privata säkerhetsbranschen, med vilken avses bevakningsrörelse- och privatdetektivverksamhet. Närmare bestämmelser har utfärdats genom lagens verkställighetsförfattning (*regolamento per l'esecuzione del testo unico delle leggi di pubblica sicurezza*), som innerhåller bl.a. bestämmelser om väktares dräkt och märken.

Lagen och den verkställighetsförfattning som utfärdats med stöd av den innehåller bestämmelser om bl.a. de tillstånd som behövs för verksamheten, beviljande och återkallande av tillstånd samt behörighetsvillkor för väktare och privatdetektiver. I lagen anges också vissa allmänna villkor gällande säker-

hetsbranschen, t.ex. krav på ärlighet och pålitlighet för den som är verksam inom branschen. Eftersom författningarna på högre nivå i första hand är av allmän natur är de regionala anvisningar som utfärdas av polisen i praktiken viktiga. I praktiken är de lokala anvisningarna för olika orter dock mycket enhetliga.

Innan bevakningsrörelsen eller privatdetektivverksamheten inleds skall näringsidkaren ansöka om tillstånd hos lokalpolisen, vilket är i kraft endast inom tillståndsmyndighetens tjänsteområde. Varje lokal polisenhet har rätt att bestämma om den bevakningsverksamhet och annan verksamhet inom den privata säkerhetsbranschen som bedrivs inom dess område. Staten ordnar ingen utbildning för väktare eller privatdetektiver, utan företagen i säkerhetsbranschen skall själva se till att deras personal introduceras i sina uppgifter. Detta sker genom olika långa kurser som organiseras av företagen. Staten övervakar kurserna och deras innehåll i samband med sina inspektioner av företagen.

Den privata säkerhetsbranschen övervakas av inrikesministeriet och polisen, som lyder under ministeriet. Tillsynen sker i första hand genom regelbundna inspektioner samt stickprov. Inspektionerna omfattar företagets utbildning, arbetstagarnas säkerhet samt att verksamheten allmänt överensstämmer med lag. En väktare skall ha med sig ett kort av vilket framgår att han har rätt att arbeta som väktare.

Arbetsfördelningen mellan det allmänna och den privata säkerhetsbranschen är hårt reglerad. Den privata säkerhetsbranschen har endast rätt att bevaka privat egendom. Härmed avses t.ex. bevakning av privatbostäder, bevakning utanför eller inne i banker och butiker, installering och övervakning av larmanläggningar samt värdetransporter. Eftersom posten och vissa andra statliga affärsverk har privatiserats är det numera möjligt att anlita även privata tjänster för att sköta deras värdetransporter. Allt som gäller offentlig säkerhet och allmän ordning hör däremot till myndigheternas uteslutande befogenheter. I lagen förbjuds enskilda att bedriva livvaktverksamhet. Endast staten kan utse livvakter.

Väktarna har i Italien samma rättigheter

som de rättigheter som tillkommer var och en, och på dem tillämpas bl.a. bestämmelserna om allmän rätt att gripa personer. Väktare kan bära skjutvapen i bevakningsuppdrag. Det förutsätter ändå medlemskap i en lokal skytteförening samt en skyttekurs varje år. Väktare får använda skjutvapen endast i självförsvar.

Även i Italien planeras en reform av lagstiftningen om den privata säkerhetsbranschen. Exempelvis i fråga om värdetransporter har det upplevts som ett problem att tillstånden är begränsade till en kommun.

Spanien

Spanien har en lag om privat säkerhet, som är heltäckande och detaljerad. Dessutom finns i Spanien en lag om skyddande av allmän säkerhet. Med stöd av bägge lagarna har det dessutom utfärdats en förordning gällande privat säkerhet. Författningarna tillämpas på säkerhetsföretag och privatdetektiver, och de innehåller allmänna bestämmelser som gäller alla företags verksamhet samt specialbestämmelser för olika delområden.

Säkerhetsföretagen erbjuder väktartjänster, skyddar människor, förvarar och räknar eller transporterar pengar samt installerar och underhåller säkerhetsanordningar. Lagarna tillämpas också på verksamhet i syfte att upprätthålla larmcentraler. En förutsättning för att man skall få driva ett säkerhetsföretag är registrering hos myndigheterna (tillstånd), som beviljas av polisens högsta ledning eller motsvarande organ hos en behörig autonom sammanslutning.

På de som är verksamma inom den privata säkerhetsbranschen ställs både allmänna krav och specialkrav som gäller de olika delområdena. De specialkrav som ställs på väktare är högst 40 års ålder och utbildning samt krav som gäller innehav av skjutvapen. Beslut om utbildningskraven för väktare fattas av inrikesministeriet. Utbildningen ordnas i läroanstalter som erhållit tillstånd av inrikesministeriet. De som blivit godkända i det prov som ordnas av inrikesministeriet får ett personkort av polisens högsta ledning. För arbetstagarna skall vart tredje år ordnas en särskild fortbildningskurs som skall omfatta minst 75 timmar. Även för säkerhetschefer

har utbildningskrav uppställts. Privatdetektiver skall ha erhållit diplom för privatdetektiver. Dessutom förutsätts att den som ämnar bli privatdetektiv inte har varit anställd hos någon myndighet under de senaste två åren.

I lagstiftningen ingår dessutom såväl allmänna som branschvisa förutsättningar för bedrivandet av själva näringsverksamheten. Exempelvis i fråga om livvaktstjänster bestäms att för varje uppdrag behövs ett särskilt tillstånd av polisens högsta ledning. Polisens högsta ledning bedömer behovet av skydd från fall till fall. Till följd av verksamhetens natur kan polisens högsta ledning eller provinsernas guvernörer åter kräva att ett företag eller en organisation skall inrätta en säkerhetsavdelning samt installera säkerhetssystem. Sådana skyldigheter har ålagts bl.a. banker och kreditinstitut, juvel- och guldsmedsaffärer samt vadhållningsställen.

Den privata säkerhetsbranschen övervakas av inrikesministeriet, provinsernas guvernörer och polisen. Säkerhetsföretagen och privatdetektiverna skall varje år tillställa inrikesministeriet en redogörelse för sin verksamhet. Myndigheternas inspektioner av säkerhetsföretagen genomförs på grundval av en särskild inspektionsplan samt enskilda misstankar om oegentligheter. Förutom säkerhetsföretagen kan myndigheterna inspektera de inrättningar som har ålagts skyldighet att vidta ovan nämnda särskilda säkerhetsåtgärder.

Grekland

Grekland har en lag som reglerar bevakningsföretagens verksamhet. Inrikesministeriet har vidare med stöd av lagen utfärdat en föreskrift om allmän ordning.

I lagen åläggs bevakningsföretagen att ge väktarna den utbildning de behöver i sina arbetsuppgifter. Utbildningskravet är inte kopplat till beviljandet av tillstånd. Väktarnas utbildning ordnas inte av specialiserade skolor, utan av bevakningsföretagen, antingen ensamma eller i samarbete med andra företag i branschen.

Om den privata säkerhetsbranschens andra delområden, t.ex. privatdetektivverksamhet, finns ingen speciallagstiftning.

Förenta staterna

I Förenta staterna har den privata säkerhetsbranschen långa traditioner och verksamheten är omfattande. Den privata säkerhetsbranschens historia fick sin början med 1800-talets privata poliser (private police). Efter andra världskriget ökade branschens samhällliga betydelse eftersom industrin och i synnerhet industrialläggningarna började behöva mera bevakning. Viktiga bevakningsobjekt blev senare varuhus och köpcentrum samt numera också objekt som tillhör den offentliga sektorn, t.ex. ämbetsverk och fängelser. Av de medel som används till brottsförebyggande verksamhet och upprätthållande av ordningen kommer 70 procent från den privata sektorn och den privata säkerhetsbranschen sysselsätter nästan tre gånger fler människor än den offentliga säkerhetsbranschen.

Den privata säkerhetsbranschen började regleras först på 1980-talet. På federal nivå inrättades ett organ (The Private Security Advisory Council) som fick i uppgift att reglera och övervaka den privata säkerhetsbranschen. I nästan alla delstater gavs också lagar och föreskrifter gällande den privata säkerhetsbranschen. I dem bestämdes bl.a. om tillståndsförfaranden, behörighetsvillkor, utbildning samt samarbetet mellan företagen i den privata säkerhetsbranschen och polisen. När det gäller utbildningen ansvarar företaget för att dess personal får för uppgifterna lämplig utbildning och fortbildning med jämna mellanrum. Bestämmelserna varierar dock mycket mellan de olika delstaterna.

I Förenta staterna är det möjligt att bevilja den privata säkerhetsbranschen tillstånd att utöver branschens traditionella uppgifter (bevakningsrörelse, privatdetektivverksamhet och säkerhetsentreprenadverksamhet) sköta även uppgifter som normalt ankommer på polisen, t.ex. patrulleringsuppdrag och undersöknings- och kontrolluppgifter. Företag i den privata säkerhetsbranschen sköter också

fångtransporter. Den som hör till ett privat säkerhetsföretags personal kan också ges rätt att t.o.m. anhålla personer och företa husrannsakan.

Även tillsynen över den privata säkerhetsbranschen är ordnad delstatsvis. Varje delstat har ett eget organ (The State Regulatory Board) som meddelar föreskrifter gällande branschen, övervakar att de iakttas och beviljar tillstånd. Företagen i den privata säkerhetsbranschen har också tagit i bruk egna regler och inspektionsåtgärder. På federal nivå stöder en särskild organisation, the Private Security Advisory Council, företagen i dessa frågor.

I fråga om arbetsfördelningen mellan det allmänna och den privata säkerhetsbranschen har polismännens bisysslor hos företag i den privata säkerhetsbranschen upplevts som ett problem. Även den privata säkerhetsbranschens omfattande befogenheter har väckt debatt. I många delstater är det också noga reglerat vilka uppgifter företagen i den privata säkerhetsbranschen kan sköta. Alla delstater har dock inte ännu sådana bestämmelser.

Hos kongressen ligger en lagmotion som väcktes 1995 (Private Security Officer Quality Assurance Act of 1995) och som syftar till att förenhetliga regleringen av den privata säkerhetsbranschen i olika delstater. Förenhetligandet skulle omfatta bl.a. tillståndsförfarandet samt utbildningen. Företaget i egenkap av arbetsgivare skulle ansvara för att arbetstagarna får åtminstone den utbildning som föreskrivs i lag. Utbildningen skulle bestå av föreläsningar och praktiska övningar. Varje år skulle en repetitionskurs ordnas.

Sammandrag

Nedan presenteras i form av en tabell ett sammandrag av den juridiska regleringens omfattning och innehåll i de viktigaste av de stater som behandlats i rättsjämförelsen.

	Tillståndspå- blik för bevak- ningsrö- relse	Tillstånds- och tillsyns- myndighet	Krav på väktarutbildning	Väktares rätt att an- vända maktmedel	Väktare får bära skjutva- pen i ar- betsupp- gifter	Väktare får upprätthålla ordningen på trafikstationer och i köp- centrum	Tillstånds- på- blik för privatde- tektivverksamhet	Tillstånds- på- blik för installe- ring av larm- och andra sä- kerhets- system
Finland	ja	länsstyrelsen polisen	40 h	rätt att av- lägsna per- soner, an- nars den rätt som till- kommer var och en	ja	nej (praxisen en annan)	ja	nej
Sverige	ja	länsstyrelsen	90 h och 120 h praktik	den rätt som tillkommer var och en	ja	ja (med poli- sens tillstånd)	nej	ja
Norge	ja	länsstyrelsen polisen	50 h och 30 h praktik	den rätt som tillkommer var och en	ja	nej (praxisen en annan)	nej	nej
Danmark	ja	polisen	120 h	den rätt som tillkommer var och en	nej	ja (med poli- sens tillstånd)	nej	nej
Tyskland	ja	ekonomi- ministeriet	24 h	den rätt som tillkommer var och en	ja	nej (praxisen en annan)	nej	nej
Österrike	ja	ekonomi- ministeriet	inget företagen ordnar	den rätt som tillkommer var och en	ja	nej	ja	Ja
Belgien	ja	inrikes- ministeriet	50 h och 70 h praktik	den rätt som tillkommer var och en	ja	nej	ja	ja
Nederländerna	ja	justitie- ministeriet	120 h	den rätt som tillkommer var och en	nej	ja	ja	ja
Italien	Ja	inrikes- ministeriet polisen	inget företagen ordnar	den rätt som tillkommer var och en	ja	nej	ja	ja
Spanien	Ja	inrikes- ministeriet polisen	inrikesministeriet uppställer	den rätt som tillkommer var och en	ja	nej	ja	ja
Franrike	Ja	prefekturen	ej kända	den rätt som tillkommer var och en	ja	nej	ja	nej

Europeiska gemenskapens lagstiftning

Ur perspektivet av Europeiska gemenskapens lagstiftning har de privata säkerhets-tjänsterna anknytning till etableringsfriheten,

friheten att tillhandahålla tjänster och den fria rörligheten för arbetstagare samt den fria rörligheten för varor.

Medlemsstaterna skall upphäva de be-
gränsningar med anknytning till bl.a. till de-

tektivbyråer och säkerhetstjänster som hindrar förmånstagarna att grunda verksamhetsställen eller bjuda ut tjänster i mottagarstaten på samma villkor och med samma rättigheter som de egna medborgarna i staten. Likaså skall medlemsstaterna upphäva de begränsningar som härrör från en förvaltningspraxis som innebär att förmånstagarna utsätts för särbehandling jämfört med ifrågavarande stats medborgare (rådets direktiv 67/43/EEG om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare: 1. ”i verksamhet i samband med fast egendom (med undantag av 6401)” (ISIC-gruppen 640) 2. ”tillhandahållande av vissa företags-service som inte klassificerats annorstädes” (ISIC-gruppen 839). I mål C-355/98 (kommissionen mot Belgien), som är anhängigt i EG-domstolen, torde man ta ställning till gränserna för den nationella regleringen av den privata säkerhetsbranschen utgående från etableringsfriheten, friheten att tillhandahålla tjänster och den fria rörligheten för arbetstagarare.

Den fria rörligheten för varor har redan länge varit utgångspunkt då det gäller säkerhetsanordningar. Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om nationella tekniska föreskrifter som påverkar produkternas rörlighet redan när de utarbetas. Kommissionen underrättar de andra medlemsstaterna om utkastet till föreskrift. Kommissionen och de andra medlemsstaterna kan lämna synpunkter på utkastet till teknisk föreskrift vilka medlemsstaterna så långt som möjligt skall ta hänsyn till då den tekniska föreskriften därefter utarbetas (rådets direktiv 83/189/EEG om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter, kodifierat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter). För att tekniska föreskrifter skall överensstämma med gemenskapsrätten skall till dem i allmänhet fogas en klausul om andra medlemsstaters godkännande. Informationsförfarandet beträffande tekniska föreskrifter som gäller den privata säkerhetsbranschen behandlades av Europeiska gemenskapernas domstol i mål C-194/94 (kommissionen mot Belgien).

I mål C-114/97 (kommissionen mot Spani-

en) tog Europeiska gemenskapernas domstol ställning till den privata säkerhetsbranschens eventuella särart jämfört med andra former av affärsverksamhet. Trots att den privata säkerhetsbranschen tillsammans med säkerhetsmyndigheterna utgör en helhet vad beträffar en viss stats interna säkerhet, tycks den allt klarare jämställas med andra former av affärsverksamhet. Å andra sidan håller tyngdpunkten i den interna säkerheten på att förskjutas från nationell säkerhet till hela EU:s säkerhet.

För den privata säkerhetsbranschens del är det åtminstone inte ännu aktuellt med några projekt i syfte att harmonisera de nationella lagstiftningarna. Branschens europeiska arbetsgivarorganisationer (CoESS) och arbetstagarorganisationer (Euro-FIET) har dock i den av kommissionen understödda s.k. europeiska sociala dialogen försökt främja en harmonisering av lagstiftningen bl.a. genom att utarbeta ett allmäneuropeiskt utbildningsprogram med minimikrav för branschen. Under det seminarium som med kommissionens stöd ordnades i Berlin sommaren 1999 undertecknade företrädare för arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna bl.a. en deklaration med syfte att förbättra kvaliteten på de privata säkerhetstjänsterna. Vid det av kommissionen sammankallade seminariet i Madrid i november 2000 behandlades författningar som ansluter sig till medlemsstaternas privata säkerhetsbransch samt diskuterades i synnerhet samarbetet mellan polisen och sammanslutningarna inom den privata säkerhetsbranschen. Även de stater som har ansökt om medlemskap i EU hade skickat representanter till detta möte.

2.3. Bedömning av nuläget

Bestämmelserna om bevakningsföretagsverksamheten har visat sig fungera rätt väl. De största problemen har varit förknippade med den ringa och brokiga utbildningen inom branschen, den oenhetliga tillståndspraxisen samt den ineffektiva styrningen och övervakningen av branschen. Efterfrågan på bevakningstjänster tycks fortsätta att öka.

För närvarande beviljar länsstyrelserna tillstånd för bevakningsföretag samt godkänner

ansvariga föreståndare för bevakningsföretag. De tillståndsärenden som ansluter sig till bevakningsföretagens verksamhet har ofta jämförts med andra näringstillstånd vid länsstyrelserna och därför har ansökningarna om tillstånd för bevakningsföretag i huvudsak behandlats av andra avdelningar vid länsstyrelserna än polisavdelningarna. Då har det inte varit möjligt att vid alla tillfällen förvissa sig om specialkunskaper som ansluter sig till säkerhetsbranschen. Arrangemanget har i fråga om tillstånden för bevakningsföretag lett till att tillståndspraxisen har blivit oenhetlig när det gäller att bevilja samt återkalla tillstånd. Kravet på enhetlig tillståndspraxis framhävs i synnerhet vid eventuellt återkallande av tillstånd för bevakningsföretag, eftersom myndigheten då ingriper i näringsidkarens rätt att bedriva bevakningsföretagsverksamhet.

Den allmänna övervakningen av bevakningsföretagsverksamheten ankommer på inrikesministeriet medan den lokala polisen sköter fältövervakningen av bevakningsföretagen och deras personal. För närvarande har myndigheternas tillsyn i första hand koncentrerats till de regelbundna inspektioner som görs vartannat år. I övrigt har bevakningsföretag inspekterats i första hand med anledning av misstankar om eventuella oegentligheter eller försummelse. I själva verket spelar länsstyrelserna i egenskap av tillståndsmyndigheter en central roll vid tillsynen över bevakningsrörelsen på grund av deras möjlighet att återkalla näringstillstånd. Länsstyrelserna har dock inte haft resurser att utreda och undersöka misstankar om oegentligheter eller försummelse, utan länsstyrelserna har i stor utsträckning varit beroende av polisens åtgärder samt den information de fått från polisen. Branschens styrning och övervakning har också försvårats av att de personer inom länsstyrelserna som sköter tillståndsärenden alltid inte har hört till polisförvaltningens organisation på vilken den allmänna styrningen och tillsynen samt den fältövervakning som nämns ovan ankommer.

Även avsaknaden av ett riksomfattande tillsynsregister har försvårat en effektiv övervakning av bevakningsföretagsverksamheten. Länsstyrelserna har fört lokala register över de tillstånd för bevakningsföretag de beviljat

samt över personer som godkänts som ansvariga föreståndare. Polisinskrivningarna har återfört motsvarande register över de som godkänts som väktare. Då riksomfattande register har saknats har det i praktiken varit svårt att i samband med brottsutredningar utreda om den som misstänks för brottet eventuellt är godkänd som väktare eller ansvarig föreståndare för bevakningsföretag. I praktiken har endast grova brott regelbundet kommit till tillståndsmyndigheternas kännedom, detta gäller i synnerhet om brottet har begåtts utanför bosättnings- eller hemkommunen för den som misstänks för brottet. Inrikesministeriet har för avsikt att under 2001 ta i bruk ett riksomfattande väktarregister som skall innehålla uppgifter om alla som godkänts som väktare.

Den ringa myndighetstillsynen samt den oenhetliga tillståndspraxisen såväl när tillstånd beviljas som när de återkallas har i nuläget upplevts som det största problemet bland de näringsidkare som bedriver bevakningsföretagsverksamhet.

De företag som bedriver bevakningsföretagsverksamhet är klart uppdelade i två olika storleksklasser. Branschens tre största företag har uppskattningsvis 2 500 väktare anställda, trots att det allt som allt finns ungefär 320 giltiga tillstånd för bevakningsföretag och ungefär 4 000 personer som godkänts som väktare. Antalet väktare hos de fem största företagen överskrider 3 000 personer. Den sistnämnda omständigheten är av väsentlig betydelse bl.a. med tanke på en fungerande lagstiftning om bevakningsrörelsen och myndighetstillsynen.

Typiskt för bevakningsföretagsverksamheten är vidare att det är stor omsättning på personalen i branschen framför allt i södra Finland, där näringsidkarna t.o.m. har svårigheter att få yrkesskicklig arbetskraft. I synnerhet högkonjunkturen har gjort att bevakningsföretagens anställda i allt högre grad sökt sig till andra branscher. En annan sak som har kunnat inverka på omsättningen är att de anställda i branschen av tradition har varit unga, då en del av personalen, t.ex. efter att de har slutfört sin utbildning, har sökt sig till andra branscher. Personalomsättningen hos bevakningsföretagen har lett till att framför allt i södra Finland har bevakningsföreta-

gen ett betydande antal tillfälliga väktare anställda.

Trots begränsningarna i lagstiftningen om bevakningsföretag utför bevakningsföretagen och väktarna i deras tjänst för närvarande även uppgifter där det i själva verket i stället för eller utöver bevakning av egendom eller skyddande av människors integritet är fråga om upprätthållande av allmän ordning och säkerhet. Exempelvis de väktare som arbetar i köpcentrum eller i metron kan anses höra till de sistnämnda. Man har hamnat i denna situation eftersom polisen inte med nuvarande resurser klarar av att ersätta väktarna i de uppgifter som dessa nu utför. Bevakningsföretagsverksamheten har under de senaste åren utvidgats från traditionell bevakning av egendom till uppgifter av typ kundbetjäning. Sådana nya uppgifter är bl.a. olika slag av receptionistservice samt vaktmästarservice i företags eller sammanslutningars kundlokaler. De förändringar som den tekniska utvecklingen medfört behandlas nedan.

Aven när det gäller väktarnas befogenheter har man hamnat i en situation som inte till alla delar kan anses överensstämma med den nuvarande lagstiftningen. Väktarnas rätt att avlägsna personer och rätt att använda maktmedel i anslutning därtill gäller endast områden som skall betraktas som privata eller där rätten att vistas är begränsad genom myndigheternas föreskrifter. Trots detta har väktare i praktiken avlägsnat människor från t.ex. enskilda affärer i köpcentrum och från gångar mellan affärerna, trots att det inte är fråga om en privat plats eller att rätten att vistas där skulle ha begränsats genom myndigheternas föreskrifter. Det har då framförts att den lagstiftningsmässiga grunden för avlägsnandet i stället för lagen om bevakningsföretag i första hand skulle vara den möjlighet som strafflagens bestämmelse om nödvärn ger att använda maktmedel för att skydda hemfriden. Man kunde dock redan före ovan nämnda ändring av strafflagens bestämmelser om hemfrid av grundad anledning ifrågasätta om affärslokaler för att inte tala om gångar mellan dem fortfarande skyddas av hemfrid.

Väktare har inte för närvarande rätt att förrätta säkerhetsvisitation i samband med att de griper någon med stöd av den allmänna rät-

ten att gripa en person. Ibland har det gjorts försök att härleda rätten till säkerhetsvisitation från någon slags rätt till föregripande nödvärn. En sådan lagtolkning kan dock inte betraktas som tillfredsställande. Avsaknaden av rätt till säkerhetsvisitation har upplevts som ett synnerligen stort problem och i de praktiska arbetsuppgifterna har väktare i själva verket förrättat säkerhetsvisitationer för att säkerställa sitt eget arbetarskydd och utomståendes säkerhet. Till denna utveckling har medverkat bl.a. det faktum att de personer som är föremål för en säkerhetsvisitation ofta är synnerligen farliga eftersom det har blivit allt vanligare att de är beväpnade.

I samband med godkännandet som väktare har av sökanden förutsatts att han genomgått grundutbildningen för väktare enligt det av inrikesministeriet meddelade beslutet om väktarutbildningen. Såsom nedan framgår har däremot inga utbildningskrav uppställts för tillfälliga väktare. Ovan nämnda beslut innehåller bestämmelser om utbildningens innehåll men där uppställs egentligen inga begränsningar beträffande vem eller vilka sammanslutningar som får ge denna utbildning. I praktiken har mycket varierande sammanslutningar och privatpersoner gett den utbildning som utgör en förutsättning för godkännande som väktare, och nivån på utbildningen har varit synnerligen brokig. Myndigheterna har inte heller haft resurser att övervaka dem som gett utbildningen. Yrkesläroanstalterna har dessutom i den ordning som anges i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) ordnat utbildning med sikte på yrkesexamen för väktare. Denna utbildning är betydligt mera omfattande än de minimikrav på utbildning som ställs i samband med godkännande som väktare.

För närvarande är inget särskilt krav på utbildning förknippat med godkännande som tillfällig väktare. Man kan arbeta som tillfällig väktare högst fyra månader under ett kalenderår, varvid den som godkänts som tillfällig väktare i praktiken har kunnat arbeta med väktaruppdrag utan utbildning t.o.m. åtta månader utan avbrott. Sistnämnda omständighet kan inte betraktas som godtagbar varken med tanke på uppdragsgivarnas rättsskydd eller med tanke på rättsskyddet för

dem som blir föremål för åtgärder från väktarnas sida. De tillfälliga väktarnas yrkes-skicklighet accentueras också, eftersom bevakningsföretagen p.g.a. den stora omsättningen på arbetskraft i branschen ofta har det maximala antal tillfälliga väktare som lagen tillåter i sin tjänst. För närvarande kan ett bevakningsföretag ha en tillfällig väktare per varje påbörjat antal av tre ordinarie väktare. Sistnämnda relationstal måste i sig anses vara bra, men i praktiken har det visat sig vara svårt att övervaka att det iaktas.

Beträffande maktmedelsredskap har en väktare i sina arbetsuppgifter kunnat bära skjutvapen, gasspray, batong samt handbojor. Inrikesministeriet har dessutom kunnat föreskriva att även andra föremål som tillverkats i syfte att användas som maktmedel mot andra människor skall vara maktmedelsredskap. Några sådana föreskrifter har emellertid inte meddelats. Bärandet av redskap för bruk av maktmedel i samband med utförandet av bevakningsuppdrag har senast reglerats genom de bestämmelser som reviderades 1995. Samtidigt reviderades också specialbestämmelserna om bärande och användning av skjutvapen. Som det är nu får väktare inte inneha skjutvapen eller gasspray när de utför bevakningsuppdrag om de inte har fått tillräcklig utbildning för hantering och användning av sådant skjutvapen eller gasspray. I anvisningen anges i detalj det innehåll som förutsätts av utbildningen medan den ställer endast mycket allmänna krav på utbildningsanordnarna. Det nuvarande innehållet i väktarnas vapenutbildning behandlas noggrannare i avsnitt 2.1.

På väktares rätt att inneha skjutvapen och gasspray inverkar också skjutvapenlagens (1/1998) bestämmelser. I skjutvapenlagen bestäms bl.a. om förutsättningarna för förvärvs- och innehavstillstånd för skjutvapen samt för erhållande av tillstånd för gassprayer, tillståndens giltighetstid och tillståndsvillkor (42—46 §, 52 och 53 §) samt om bärande av skjutvapen i arbetsuppdrag (56 §). Förvärvstillstånd kan meddelas för de i lagen angivna godtagbara användningssyftena, som är bl.a. arbete där ett vapen är nödvändigt och skyddande av personlig integritet eller egendom. För skyddande av personlig integritet eller egendom kan tillstånd meddelas

endast för förvärv av gassprayer. Förvärvstillstånd för fickvapen och av särskilda skäl även förvärvstillstånd för automatvapen och dylika vapen kan förutom för samlarändamål eller liknande meddelas endast för arbete. Då förvärvstillstånd söks för arbete skall sökanden lämna en utredning om att han genom sin utbildning eller annars är tillräckligt förtrogen med hur skjutvapnet skall hanteras på ett säkert sätt och att han har godtagbara skäl för att bära skjutvapen i sitt arbete. För gassprayer och för arbete meddelas innehavstillstånd för högst fem år i sänder. I ett innehavstillstånd som meddelats för arbete skall tas in ett villkor enligt vilket tillståndet är i kraft endast så länge som tillståndshavaren innehar arbetsuppgiften i fråga. Ett tillstånd att inneha skjutvapen för arbete ger rätt att i arbetsuppdraget i fråga bära endast det vapen för vilket det tillstånd som berättigar till innehavet har meddelats, eller ett vapen med motsvarande egenskaper.

På väktares rätt att inneha vissa andra maktmedelsredskap inverkar också bestämmelserna i lagen om eggvapen (108/1977). Avsikten är att de bestämmelser som nu ingår i lagen om eggvapen skall tas in i den ordningslag som är under beredning vid inrikesministeriet. Farliga eggvapen, som är bl.a. fjäderbatong och elbatong, får inte innehas på allmänna platser eller vid allmänna sammankomster eller vid andra offentliga tillställningar, om det inte föreligger ett godtagbart skäl för innehavet. Andra eggvapen som omfattas av lagstiftningen om eggvapen får inte innehas på allmänna platser eller vid allmänna sammankomster eller vid andra offentliga tillställningar, om innehavet inte är nödvändigt för vederbörandes arbete eller om inte något annat godtagbart skäl för innehavet föreligger. Väktares arbetsuppgifter kan i sig betraktas som ett godtagbart skäl för innehav av maktmedelsredskap som behövs i arbetet.

För närvarande bär väktarna ofta med sig handbojor samt batong i sina arbetsuppgifter. En del av väktarna bär också med sig gasspray. Att skjutvapen bärs i arbetsuppgifterna är däremot sällsynt. Exempelvis landets största bevakningsföretag har ungefär 2 100 väktare i sin tjänst, men av dem har endast 40 tillstånd som ger dem rätt att bära skjutvapen

i sina arbetsuppgifter. Av dessa väktare bär färre än tio skjutvapen aktivt i arbetsuppgifterna. Å andra sidan finns det vissa mindre bevakningsföretag av vilkas väktare en majoritet aktivt bär skjutvapen med sig i sina arbetsuppgifter.

Som helhet betraktat har den rättsliga regleringen i anslutning till väktares maktmedelsredskap samt de olika utbildningskraven gällande maktmedelsredskap upplevts som lyckad. Bevakningsföretagen har också själva övervakat väktarnas medhav av maktmedelsredskap. Inga sådana fall har kommit till polisens kännedom där en väktare skulle ha missbrukat maktmedelsredskap som han eventuellt haft med sig.

Bestämmelserna om privatdetektivverksamheten är föråldrade. Eftersom något särskilt utbildningskrav inte har utgjort förutsättning för beviljande av näringstillstånd i anslutning till utövande av privatdetektivsyftet, har de sökande nästan undantagslöst beviljats näringstillståndet i fråga. Situationen har varit liknande även i fråga om de som godkänts som privatdetektiver. Trots att privatdetektiver inte har större befogenheter än de rättigheter som tillkommer var och en, tror medborgarna ofta felaktigt att privatdetektiver skulle ha större befogenheter än de rättigheter som tillkommer var och en att utreda människors bakgrund och få tillgång till vissa handlingar.

Enligt 1 § 2 mom. förordningen om privatdetektivyrket avses med privatdetektivyrke en sådan fortgående verksamhet, som åsyftar förvärv eller utkomst och i vilken yrkesidkaren på uppdrag av sina klienter, utan polisens rättigheter utför undersökning och utredning av brott. I fråga om enskilda uppdrag har det varit svårt att avgöra om verksamheten har varit sådan undersökning och utredning av brott som förutsätter näringstillstånd eller om det har varit fråga om någon annan verksamhet som inte förutsätter näringstillstånd. Denna omständighet har också accentuerats därför att majoriteten av privatdetektivernas uppdrag numera består av andra uppgifter än sådana som ansluter sig till undersökning och utredning av brott. I verkligheten består största delen av privatdetektivernas uppdrag numera av olika slags uppdrag som gäller observation och inhämtande

av upplysningar och som inte förutsätter något särskilt näringstillstånd. Som exempel på sådana uppdrag kan nämnas observation av enskilda personers vistelse på allmänna platser. Ett annat exempel som kan nämnas är inhämtande av olika uppgifter och utredningar för rättegångar som redan är anhängiga eller som eventuellt kommer att inledas. Tidigare bestod en betydande del av privatdetektivernas uppdrag i att skaffa fram bevis för skilsmässa baserad på skuld, tills denna skilsmässogrund vid ingången av 1988 slopades i äktenskapslagen (234/1929).

För närvarande finns det över 430 giltiga tillstånd som ger rätt att utöva privatdetektivyrket. Enligt tillståndsmyndigheternas uppskattning är en betydande del av dem som innehar tillstånd att utöva privatdetektivyrket sådana som inte bedriver någon verksamhet alls eller vars verksamhet är av ringa omfattning. I många fall har den som innehar tillstånd för bevakningsföretag också ett giltigt privatdetektivtillstånd, trots att näringsidkaren i själva verket bara bedriver bevakningsföretagsverksamhet. Såsom det anfördes ovan beror det stora antalet giltiga privatdetektivtillstånd delvis på att tillståndshavarna inte har meddelat tillståndsmyndigheten när verksamheten har upphört. Man har beräknat att det i verkligheten finns ungefär 20–30 personer i vårt land som aktivt sysslar med privatdetektivuppdrag. Till Suomen Yksityisetsivä- ja Lakitoimistoliitto ry hörde 20 företag i slutet av 2000.

Myndigheternas tillsyn över privatdetektivverksamheten har i praktiken varit ringa, då polisen i första hand har koncentrerat sina resurser till tillsynen över bevakningsföretagen. Å andra sidan har den föråldrade lagstiftningen inte ens möjliggjort någon effektiv myndighetstillsyn. Avsaknaden av ett riksomfattande register över näringsidkarna har också bidragit till att förhindra en effektiv tillsyn över privatdetektivverksamheten. Sammantaget kan man konstatera att den nuvarande förordningen angående privatdetektivyrket är ett typiskt exempel på rättslig reglering av ringa betydelse.

Säkerhetstekniken har under de senaste åren ersatt och kompletterat de traditionella bevakningsformerna där väktaren har avpatrullerat olika kundobjekt och utfört kontroller

enligt en varierande tidtabell. Även teknikens självständiga betydelse har ökat kraftigt bl.a. därför att de tekniska lösningarna ofta gör det möjligt att utföra vissa observations- och övervakningsuppdrag på ett förmånligare sätt än de traditionella bevakningsformerna. Det sistnämnda förklarar delvis även det faktum att enligt Statistikcentralens branschvisa uppgifter har säkerhetstjänsternas sammanlagda omsättning ökat betydligt, trots att antalet företag inte just har ökat under samma tid. Numera skaffar även hushållen allt oftare elektroniska övervaknings- och larmsystem.

Med konstruktionsmässigt skydd avses t.ex. att dörrar, fönster och andra öppningar utrustas eller deras konstruktion förstärks i syfte att förhindra olovligt intrång. Även marknaden för inbyggt skydd samt konstruktionsmässiga säkerhetsprodukter har växt de senaste åren. Numera försöker man beakta synpunkter som har att göra med inbyggt skydd redan när byggnader planeras.

För närvarande har det inte krävts att de som planerar och installerar säkerhetsteknik och konstruktionsmässigt skydd skall vara särskilt godkända av någon myndighet. De allmänna bestämmelserna om konsumentskydd samt straffrättsligt ansvar har ansetts vara tillräckliga. Inom dessa sektorer har det inte heller förekommit just något behov av att ta till de rättsliga åtgärder som bestämmelserna i fråga möjliggör. Inte heller till myndigheternas kännedom har det kommit några betydande fall av missbruk i anslutning till konsumentskyddet eller någons pålitlighet och ärlighet.

3. Propositionen mål och de viktigaste förslagen

3.1. Mål och medel

Propositionens syfte är att förbättra rättsskyddet för de människor som blir föremål för säkerhetsåtgärder och konsumentskyddet för kunder som köper säkerhetstjänster. Strävan är att förbättra rättsskyddet för de människor som blir föremål för åtgärder genom att utöka och utveckla väktarnas utbildning samt uppställa utbildningskrav även för s.k. tillfälliga väktare. Strävan är att utveckla konsu-

mentskyddet för kunder som köper säkerhetstjänster genom att förutsätta att vissa personer som utför uppdrag i anslutning till säkerhetstekniskt eller inbyggt skydd skall vara godkända av den lokala polisen. Dessutom åläggs de näringsidkare som bedriver denna verksamhet vissa skyldigheter med avseende på uppdragsgivare och myndigheter genom vilka man försöker förbättra konsumentskyddet samt underlätta myndighetstillsynen. De sistnämnda omständigheterna accentueras i synnerhet när det gäller små företag och privatpersoner, eftersom dessa i regel inte köper sig säkerhetstjänster yrkesmässigt.

Styrningen och övervakningen av säkerhetsbranschen effektiviseras genom att det inrättas en särskild tillsynsenhet för säkerhetsbranschen som skall ansvara för den riksomfattande styrningen av tillsynen över säkerhetsbranschen.

Strävan är att förenhetliga förfarandet vid beviljande och återkallande av de myndighetstillstånd som ansluter sig till säkerhetsbranschen genom att koncentrera meddelandet av auktorisation av bevakningsföretag till tillsynsenheten för säkerhetsbranschen. Denna enhet skall också godkänna ansvariga föreståndare för bevakningsföretag.

Propositionens syfte är också att klarlägga arbetsfördelningen mellan det allmänna och den privata säkerhetsbranschen så att de som har väktares befogenheter och som är i tjänst hos bevakningsföretagen med stöd av dessa befogenheter skall få ansvara endast för upprätthållandet av privat säkerhet.

Strävan är också att genom propositionen utöka samarbetet mellan säkerhetsmyndigheterna och den privata säkerhetsbranschen genom att det inrättas en särskild delegation för säkerhetsbranschen. Genom delegationen skall den privata säkerhetsbranschen uppmuntras och stödjas till frivillig självreglering och egenkontroll i stället för sträng myndighetsreglering och myndighetskontroll.

En avsikt med propositionen är dessutom att modernisera de nuvarande bestämmelserna om bevakningsföretag så att de börjar överensstämma med kraven i de bestämmelser om de grundläggande rättigheterna som trädde i kraft 1995. För närvarande ingår bestämmelserna om bevakningsföretag i huvudsak i förordning.

I fråga om privatdetektivverksamheten är strävan att genom propositionen precisera definitionen av verksamhet som förutsätter näringsstillstånd. Dessutom syftar propositionen till att möjliggöra en effektiv myndighetstillsyn över den näringsverksamhet som är beroende av tillstånd. Ett syfte med den rättsliga regleringen är också att regleringen skall motsvara de verksamhetssätt som för numera tillämpas inom privatdetektivverksamheten.

Strävan är att utveckla den rättsliga regleringen av den privata säkerhetsbranschen som en helhet så att bestämmelserna möjliggör en effektiv myndighetstillsyn och vid behov gör det möjligt att ingripa i eventuella oegentligheter eller försummelse. Å andra sidan är avsikten inte att utöka den rättsliga regleringen i onödan.

3.2. De viktigaste förslagen

Alla bestämmelser om privata säkerhetstjänster föreslås ingå i en lag. Med privata säkerhetstjänster avses bevakningsrörelse och säkerhetsskyddande verksamhet. Med säkerhetsskyddande verksamhet avses fortfarande planering, installation, reparation eller ändring av inbyggt skydd eller elektroniska övervakningssystem eller planering av andra säkerhetsarrangemang som bedrivs i förvärvssyfte och baserar sig på ett uppdragsavtal. Lagen skall ersätta den nuvarande lagen om bevakningsföretag och den nuvarande förordningen angående privatdetektivyrket.

Enligt propositionen skall privatdetektivverksamheten klart börja höra till bevakningsrörelsen. På bevakningsföretag som sysslar med att avslöja brott skall då tillämpas bl.a. bestämmelserna om bevakningsföretagens skyldigheter samt god bevakningssed. På det viset utsträcks även myndigheternas tillsyn över bevakningsföretagen effektivare än förut till den verksamhet som syftar till att avslöja brott. Ovan nämnda omständigheter möjliggör en effektiv tillsyn från myndigheternas sida över denna verksamhet.

Samtidigt skall strävan vara att precisera definitionen av verksamhet som förutsätter näringsstillstånd jämfört med nuläget. Detta gäller s.k. bevisprovokation genom köp och andra uppdrag i syfte att avslöja brott. Vid

avslöjandet av brott som riktar sig mot ett bevakningsobjekt eller en uppdragsgivare är det fråga om att andra än myndigheterna uppdagar brott och vidtar sådana preliminära åtgärder för utredningen av brott med vilkas hjälp tillräckliga uppgifter kan inhämtas för en anmälan om brott till myndigheterna. Till verksamhet som ansluter sig till avslöjande av brott skall också anses höra tilläggsutredningsåtgärder som eventuellt vidtas med anledning av brott. Med bevisprovokation genom köp avses verksamhet där någon genom att uppträda som kund t.ex. försöker avslöja oegentligheter hos kassapersonalen i en affär. Redan i samband med att den nuvarande lagen om bevakningsföretag trädde i kraft 1983 började bevakningsföretagsverksamheten också omfatta s.k. butiksobservation.

Genom den övergångsbestämmelse som föreslås ingå i lagen om privata säkerhetstjänster fås antalet gällande privatdetektivtillstånd att börja motsvara verkligheten. Denna bestämmelse är viktig framför allt med tanke på myndigheternas tillsyn samt registreringen av auktorisationer och godkännanden. På grund av de föreslagna ändringarna föreslås att den föräldrade förordningen angående privatdetektivyrket som är av ringa betydelse för myndigheternas tillsyn upphävs.

Vissa säkerhetsskyddsuppdrag skall få utföras endast av de som har godkänts för dessa uppgifter. Godkännande förutsätts i uppdrag som ger tillgång till sådan såsom konfidentiell information definierad information om uppdragsgivarens säkerhetsarrangemang som möjliggör intrång i ett för utomstående stängt utrymme som innehas av uppdragsgivaren. Godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppdrag meddelas av den lokala polisen. Godkännandeförfarandet garanterar pålitligheten men inte yrkeskompetensen.

Även om det inte föreslås att själva den näringsverksamhet som ansluter sig till säkerhetsskyddsuppdrag skall vara beroende av auktorisation eller anmälan, har det ändå ansetts nödvändigt att ålägga näringsidkarna i fråga vissa skyldigheter med avseende på uppdragsgivarna och myndigheterna. Utöver de förutsättningar i anslutning till utförandet av säkerhetsskyddsuppdrag som kommit fram ovan skall näringsidkarna beröras bl.a. av bestämmelser om sekretessplikt samt

myndighetstillsyn. Dessutom skall utförare av säkerhetsskyddsuppdrag till uppdragsgivaren eller dennes företrädare överlämna ett särskilt tjänstgöringsintyg i samband med utförandet av säkerhetsskyddsuppdrag som förutsätter godkännande. Genom sistnämnda omständigheter försöker man i synnerhet förbättra konsumentskyddet för uppdragsgivarna samt underlätta myndighetstillsynen.

Genom propositionen försöker man skapa en ram för definition och utveckling av god bevakningssed. I den föreslagna lagen om privata säkerhetstjänster skall bl.a. ingå bestämmelser om de allmänna principer som skall iakttas i bevakningsuppdrag. En uppgift för den delegation för säkerhetsbranschen med företrädare för olika intressegrupper som föreslås bli inrättad skall vara att fastställa allmänna riktlinjer för säkerhetsbranschen.

Inrättandet av tillsynsenheten för säkerhetsbranschen i samband med inrikesministeriet effektiviserar och förenhetligar styrningen och övervakningen av den privata säkerhetsbranschen. Till denna enhet koncentreras meddelandet av auktorisation av bevakningsföretag och godkännandet av ansvariga föreståndare för bevakningsföretag samt den allmänna tillsynen över privata säkerhetstjänster. I och med att tjänstemännen vid tillsynsenheten för säkerhetsbranschen får som huvudsyssla att koncentrera sig på styrningen och övervakningen av den privata säkerhetsbranschen kommer auktorisations- och godkännandepraxisen att förenhetligas och myndighetstillsynen över branschen att effektiviseras.

Tillsynen över den privata säkerhetsbranschen effektiviseras också genom att det inrättas ett riksomfattande polisregister över bevakningsföretag och deras ansvarspersoner samt ansvariga föreståndare och över väktare. I registret i fråga skall också ingå information om personer som godkänts som utförare av säkerhetsskyddsuppdrag och ordningsvakter. Därför föreslås också att lagen om polisens personregister (509/1995) ändras.

Den ställning som bevakningsföretagets ansvariga föreståndare har som den som ansvarar för att bestämmelser och föreskrifter iakttas i bevakningsföretagets verksamhet be-

tonas ytterligare. Den ansvariga föreståndaren bestämmer bl.a. när skjutvapen, gasspray eller hund får medföras och när annan dräkt än väktares dräkt får användas. Eftersom den ansvariga föreståndarens ställning framhävs revideras de minimikrav som bevakningsföretagets ansvariga föreståndares utbildning skall uppfylla. I stället för det yrkeskunningsprov för bevakningsbranschen som nu krävs och som ordnas av bevakningsföretagsnämnden, som finns i samband med inrikesministeriet, skall den ansvariga föreståndaren ha fullgjort studier i de av inrikesministeriet bestämda ämnesområdena som ingår i specialyrkesexamen för säkerhetsvakter, vilken tekniskt administreras av undervisningsmyndigheterna, eller i någon examen med motsvarande innehåll. Dessa ämnesområdens omfattning och innehåll bestäms vid behov närmare genom förordning av inrikesministeriet. På längre sikt är målet att en majoritet av de ansvariga föreståndarna skall ha avlagt specialyrkesexamen för säkerhetsvakter i dess helhet.

Även en tillfällig väktare hos ett bevakningsföretag skall ha en utbildning som uppfyller vissa minimikrav och där inrikesministeriet bestämmer längden samt ämnesområdena. En väktare som utför uppdrag av grundläggande natur skall ha fullgjort studier i vissa av inrikesministeriet bestämda ämnesområden som ingår i yrkesexamen för väktare, som tekniskt administreras av undervisningsmyndigheterna, eller i någon yrkesexamen med motsvarande innehåll. Dessa undervisningsområdens omfattning och innehåll bestäms närmare genom förordning av inrikesministeriet. Utbildningen skall bestå av en helhet som är klart mera omfattande än den nuvarande grundkursen för väktare. På längre sikt är målet att en majoritet av väktarna skall ha avlagt yrkesexamen för väktare i dess helhet. Av väktare som medför farliga maktmedelsredskap i arbetet skall krävas minst en specialutbildning som regleras noggrannare än för närvarande. Kravet på specialutbildning skall också gälla hundförare.

För närvarande har bevakningsföretags väktare något mera omfattande befogenheter än de rättigheter som tillkommer var och en, men de skall med vissa undantag sänkas till samma nivå som de rättigheter som tillkom-

mer var och en. Samtidigt betonas att den som arbetar som väktare åt ett bevakningsföretag på samma sätt som för närvarande har i uppgift att upprätthålla privat säkerhet. Om det på vissa allmänna platser i större utsträckning än nu blir nödvändigt att andra än myndigheterna upprätthåller ordning och säkerhet, bör man i så fall överväga att utvidga användningsområdet för ordningsvakter. Med stöd av nuvarande lagstiftning kan ordningsvakter utses för att övervaka ordning och säkerhet med stöd av lagen om sammankomster, lagen om friluftsliv, sjömanslagen samt förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser. Ordningsvakter upprätthåller ordning och säkerhet bl.a. på restauranger, fartyg samt campingområden.

I och med den reform av strafflagens bestämmelser om straff för kränkning av integritet och frid samt ärekränkning som trädde i kraft den 1 oktober 2000 (531/2000) uppdelades det tidigare begreppet plats som skyddas av hemfrid och således kunde försvaras genom användning av nödvärn i plats som skyddas av hemfrid och plats som skyddas av offentlig frid. Hemfridsskyddet enligt de nya bestämmelserna omfattar bostäder, fritidsbostäder och övriga utrymmen som är avsedda för boende, såsom hotellrum, tält, husvagnar och fartyg som kan bebos, trappgångar i bostadshus samt gårdar som utgör de boendes privata område och de byggnader som är fast förbundna med sådana gårdar. Platser som skyddas av offentlig frid är ämbetsverk, affärslokaler, kontor, produktionsanläggningar, möteslokaler samt andra motsvarande lokaler och byggnader och sådana byggnaders omgärdade gårdsområden samt kasernområden och andra områden som är i försvarsmaktens användning. För att olovligt intrång på gårdsområden skall vara straffbart förutsätts att området är omgärdat.

I och med den ovannämnda lagändringen inskränktes också området för den rätt som var och en har att tillgripa nödvärn för att skydda sin hemfrid, eftersom endast platser som skyddas av hemfrid nämns i strafflagens nuvarande bestämmelse om nödvärn. Bestämmelsen om nödvärn i 3 kap. strafflagen ändrades inte i detta sammanhang, eftersom bestämmelserna om nödvärn bereds särskilt inom ramen för strafflagsprojektet. Därför

föreslås att väktarnas rätt att från ett bevakningsområde som skyddas av offentlig frid avlägsna personer som olovligen har trängt sig in på området skall begränsas. Bestämmelsen kan upphävas i framtiden, om det senare fogas en motsvarande bestämmelse gällande var och en till strafflagens bestämmelser om nödvärn.

Det är ändamålsenligt att en väktare med utbildning för uppgiften har möjlighet att t.ex. avlägsna den som gjort olovligt intrång i en produktionsinrättning eller dess omgärdade gårdsområde utan att först behöva vänta på att villkoren för den allmänna rätten att gripa en person skall uppfyllas och utan att behöva invänta myndigheternas ankomst till platsen, då myndigheterna utreder om den som har gjort intrång eventuellt har gjort sig skyldig till ett straffbart brott mot offentlig frid. Att en utbildad väktare har möjlighet att avlägsna den som gjort intrång är alltså ett motiverat alternativ även med tanke på rättskyddet. I praktiken är denna utvidgning nödvändig för att säkerställa att väktarna på samma sätt som för närvarande skall kunna hindra och i förväg begränsa skador på produktionsinrättningar, affärslokaler samt andra motsvarande platser. Likaså skall väktaren kunna agera som företrädare för t.ex. affärslokals ägare eller innehavare och på dennes begäran hindra den som tidigare har gjort sig skyldig till upprepade snatterier att få tillträde till affärslokalen. Efter att innebörden av hemfridsbegreppet har ändrats, har ägaren eller innehavaren själv inte längre denna rätt.

Dessutom föreslås att väktare skall anförtros en ny befogenhet som inte hör till de rättigheter som tillkommer medborgarna i allmänhet, nämligen rätt att utföra s.k. säkerhetsvisitation av arbetarskyddsskäl. I säkerhetsvisitationen säkerställs att den som säkerhetsvisiteras inte har på sig eller med sig föremål eller ämnen med vilka han kan utsätta sig själv eller andra för fara. På grund av sina arbetsuppgifter hamnar väktare oftare än andra i situationer där de måste gripa en person, och till följd av att det blivit allt vanligare att de som skall gripas är beväpnade är dessa situationer ofta synnerligen farliga. Det är inte heller skäligt att säkerhetsvisitationen, som i praktiken är nödvändig av arbetarskyddsskäl, skulle behöva ges någon slags

juridiskt oklar benämning som föregripande nödvärn.

En uttrycklig bestämmelse som ger rätt att förrätta säkerhetsvisitation intogs även i polislagen först 1987. Även i lagen om ordningsvakter intogs en bestämmelse som ger ordningsvakter rätt att förrätta säkerhetsvisitation.

Det skall också sägas klarare än nu att det är bevakningsföretagets ansvariga föreståndare som bestämmer om medförandet av farliga maktmedelsredskap, och bärandet av dessa redskap skall förutsätta en särskild miniutbildning. De maktmedelsredskap som det är tillåtet att bära i väktaruppdrag skall nu definieras uttömmande i lag.

I syfte att utveckla samarbetet inom den privata säkerhetsbranschen samt mellan det allmänna och de privata säkerhetstjänsterna inrättas en delegation för säkerhetsbranschen med företrädare för olika intressegrupper. I delegationen skall finnas representanter för dem som producerar privata säkerhetstjänster, dem som anlitar tjänster och säkerhetsmyndigheterna. Delegationen skall bl.a. komma med initiativ för att få till stånd standarder för anordningar och kvalitetssystem samt certifiering i anslutning därtill. På detta sätt uppmuntras och stöds den privata säkerhetsbranschen till frivillig självreglering och egenkontroll i stället för sträng myndighetsreglering och myndighetskontroll. Exempelvis i Frankrike har den privata säkerhetsbranschen utvecklat en systemcertifiering för privata säkerhetstjänster tillsammans med de nationella standardiseringsorganen och den nationella arbetsgivarorganisationen (standard NF X 50-777 och certifikatet NF Prevention and Security Service).

4. Propositionens verkningar

4.1. Allmänt

Beredningen av propositionen har ingått som ett pilotprojekt i det utvecklingsprojekt gällande bedömningen av författningsförslagets verkningar som genomförts under finansministeriets ledning. Det har också utarbetats ett särskilt dokument gällande bedömningen av propositionens verkningar. I den preliminära beredningen har också tre alter-

nativ jämförts: ett nollalternativ, ett maximalt alternativ och det valda kompromissalternativet. Det nollalternativ som ingick i jämförelsen var den nuvarande lagen och förordningen om bevakningsföretag samt förordningen angående privatdetektivyrket. Det maximalt alternativ som ingick i jämförelsen var det förslag till lag om privata säkerhetstjänster som lagts fram av kommissionen för säkerhetsbranschen (Turva-alan kehittäminen, IM:s publikation 4/1998).

Omständigheter som i synnerhet jämfördes var regleringen eller i första hand tillståndspliktens omfattning, utbildningskraven och organiseringen av utbildningen, reglerings- och tillsynsorganisationen samt arbetsfördelningen mellan det allmänna och den privata säkerhetsbranschen, dvs. de olika parternas uppgifter och befogenheter.

4.2. Ekonomiska verkningar

Propositionens statsfinansiella verkningar hänför sig i första hand till dess verkningar i fråga om organisation och personal. De frågor om finansieringen av utbildningen som behandlas nedan i avsnitt 4.6. i samband med verkningarna för företagen kan också inverka på statsfinanserna. Även staten kan skaffa de säkerhetstjänster som behövs för att skydda dess egendom och anställda antingen som egen bevakning eller genom att köpa dem från den privata säkerhetsbranschen. Författningsändringar som eventuellt inverkar på priset för privata säkerhetstjänster kan således också ha statsfinansiella verkningar.

Reformen har inga direkta kommunalekonomiska verkningar. Kommunens betydelse som den som skyddar kommuninvånarna och vid sidan av de egentliga säkerhetsmyndigheterna deltar i upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet samt det brottsförebyggande arbetet ser dock ut att öka. Även traditionellt har de kommunala ordningsstadgorna gett uttryck för denna roll för kommunen. Även kommunen kan skaffa de säkerhetstjänster som behövs för att skydda dess egendom och personal antingen i form av egen bevakning eller genom att köpa dem från den privata säkerhetsbranschen. Författningsändringar som eventuellt inverkar på priset för privata säkerhetstjänster kan såle-

des också ha kommunalekonomiska verkningar.

Reformen har inga direkta verkningar för hushållen. Hushållen kan skydda sig själva antingen genom egen bevakning eller genom att köpa de säkerhetstjänster de behöver från den privata säkerhetsbranschen. Möjligheten att de merkostnader som författningsändringarna eventuellt förorsakar den privata säkerhetsbranschen vältras över på hushållen behandlas i samband med verkningarna för företagen. Arbetsfördelningen mellan det allmänna och den privata säkerhetsbranschen inverkar på fördelningen av kostnaderna för det brottsförebyggande arbetet, dvs. vem som sist och slutligen betalar kostnaderna för det brottsförebyggande arbetet. De tjänster i anslutning till upprätthållande av allmän ordning och säkerhet som produceras av det allmänna bekostas i princip av skattebetalarna samt de tjänster som produceras av den privata säkerhetsbranschen av branschens kunder och deras slutliga kunder.

De årliga kostnaderna för verksamheten vid tillsynsenheten för säkerhetsbranschen har uppskattats till ungefär 2,1 milj. mk. Dessutom vore kostnaderna för inrättandet av enheten ungefär 0,5 milj. mk. Kostnaderna skall i huvudsak täckas ur statsbudgeten.

Reformens verkningar för näringslivet, dvs. företagen i den privata säkerhetsbranschen och deras kundföretag behandlas i samband med verkningarna för företagen.

4.3. Verkningar i fråga om organisation och personal

Reformens verkningar i fråga om organisation och personal beror i första hand på den valda reglerings- och tillsynsorganisationen. I detta avseende är den organisatoriskt mest betydande förändringen att de tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter som nu ankommer på länsstyrelserna överförs till den tillsynsenhet för säkerhetsbranschen som inrättas i samband med inrikesministeriet. Dessutom inrättas en delegation för säkerhetsbranschen. Bevakningsföretagsnämnden indras.

Regleringens omfattning är en viktig faktor som inverkar på arbetsmängden vid den nya tillsynsenheten för säkerhetsbranschen och

den lokala polisens enheter. Man kan göra en grov uppskattning av arbetsmängden genom att uppskatta antalet företag som behöver auktorisation och antalet arbetstagare hos dem som behöver godkännande samt de administrativa ärenden som skall skötas i fråga om respektive företag. Dessa administrativa ärenden är olika auktorisationer och godkännanden samt de kort som ansluter sig till vissa godkännanden, återkallanden av auktorisationer och godkännanden, varningar, besvär i anslutning till auktorisationer och godkännanden och återkallanden av dem samt varningar, upprätthållande av register, behandling av ändrings- och årsanmälningar, regelbundna inspektioner av företagen samt utlåndan om de personers lämplighet som söker sig till branschen.

Det nya område som skall regleras utgör alltså en del av den säkerhetsskyddande verksamheten. Största delen av regleringen av privatdetektivverksamheten slopas.

Den arbetsmängd som överförs från länsstyrelserna till tillsynsenheten för säkerhetsbranschen kan antas motsvara ett-två årsverken. Det är i första hand fråga om tillståndsmyndighetsuppgifter. De helt nya uppgifterna för tillsynsenheten för säkerhetsbranschen kan beräknas medföra en arbetsmängd som likaså motsvarar två årsverken. Det är fråga om uppgifter som hänför sig till övervakning och styrning av den privata säkerhetsbranschen samt organisering av utbildningen. Det finns behov av att effektivisera myndighetstillsynen oberoende av den föreslagna lagstiftningsreformen. Tillsynsenhetens för säkerhetsbranschen arbetsmängd i anslutning till utbildningsfrågor kan antas motsvara ungefär ett årsverke, som behövs i första hand för att fastställa minimikrav i fråga om utbildningen för ansvariga föreståndare och väktare samt att övervaka utbildningen. På tillsynsenheten för säkerhetsbranschen skall också på samma sätt som för närvarande ankomma att administrera utbildningen i anslutning till farliga maktmedelsredskap och att fastställa ämnesområdena. För de egentliga tekniska uppgifterna i anslutning till anordnandet av grundutbildning svarar undervisningsministeriet och Utbildningsstyrelsen. Allt som allt skulle de uppgifter som planerats för tillsynsenheten för säkerhetsbran-

schen förutsätta sex-sju tjänstemäns arbetsinsats.

Hur stor arbetsmängd delegationen för säkerhetsbranschen får beror i praktiken på hur aktiv roll delegationen börjar spela. Arbetsmängden för bevakningsföretagsnämnden, som föreslås avskaffas, har motsvarat några månadsverken. Eftersom delegationen för säkerhetsbranschen får ett vidare verksamhetsfält och sannolikt ett större antal medlemmar än nämnden, kommer delegationens arbetsmängd också att vara större. I praktiken kunde tjänstemännen vid tillsynsenheten för säkerhetsbranschen eller en del av dem utgöra delegationens sekretariat.

I första hand godkännandet som utförare av säkerhetsskyddsuppdrag beräknas öka den lokala polisens arbetsmängd med ungefär fyra årsverken. Antalet personer som kommer att ansöka om godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppdrag när den föreslagna reformen träder i kraft kan uppskattas till över 1 000. Efter lagens ikraftträdande kan antalet personer som kommer att ansöka om godkännande uppskattas till 200—400 årligen.

Reformens verkningar i fråga om organisation och personal beror också delvis på den valda utbildningsorganisationen. Det föreslås att den tekniska administreringen av utbildningen i första hand skall vila på undervisningsförvaltningens ansvar. Undervisningsförvaltningens arbetsmängd antas inte öka mycket jämfört med nuläget, eftersom undervisningsministeriet och Utbildningsstyrelsen redan nu har ordnat utbildning med sikte på specialyrkesexamen för säkerhetsvakter och yrkesexamen för väktare i enlighet med lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Som expertorgan i anslutning till den privata säkerhetsbranschen finns redan nu en utbildningskommission för säkerhetsbranschen. Anordnandet och övervakningen av ovan nämnda yrkesexamina och de fristående yrkesprov som ansluter sig till dem administreras redan nu av en examenskommission för säkerhetsbranschen.

4.4. Miljökonsekvenser

Reformen har inga direkta miljökonsekvenser. Dock syns miljöfrågornas ökade be-

tydelse även på marknaden för den privata säkerhetsbranschen. I vissa länder erbjuder bevakningsföretagen miljövakter som är specialiserade som miljövaktare t.ex. för att övervaka produktionsprocesser.

4.5. Verkningar för medborgarna

Att utvidga regleringen till att omfatta även säkerhetsskyddande verksamhet förbättrar konsumentskyddet för kunderna. Med konsumenter avses här både privatpersoner och företagskunder. Vissa säkerhetsskyddsuppdrag föreslås bli sådana att de förutsätter godkännande. Inrikesministeriet, polisens länsledningar och polisinrättningarna övervakar att de som utför sådana uppdrag har detta godkännande. Den tystnadsplikt gällande kundens säkerhetsarrangemang och motsvarande som nu tillämpas inom bevakningsföretagsverksamheten föreslås bli utvidgad till att även omfatta säkerhetsskyddande verksamhet. Den delegation för säkerhetsbranschen som kommer att inrättas skall också fastställa allmänna riktlinjer för den säkerhetsskyddande verksamheten. Det föreslås att frivillig standardisering och certifiering i anslutning till säkerhetsanordningar skall uppmuntras och stödas bl.a. genom initiativ från delegationen för säkerhetsbranschen.

Utbildningskraven inom den privata säkerhetsbranschen och organiseringen av utbildningen kommer på längre sikt att inverka på personalens yrkesidentitet och status inom den privata säkerhetsbranschen.

Med tanke på rättsskyddet för dem som blir föremål för säkerhetsåtgärder är det viktigt hur omfattande och djupgående befogenheter som tillkommer aktörerna inom den privata säkerhetsbranschen. Det föreslås att befogenheterna för bevakningsföretagens väktare i princip sänks till samma nivå som de rättigheter som tillkommer var och en. Dessutom skall väktare ha rätt att förrätta säkerhetsvisitation i anslutning till den allmänna rätten att gripa en person. På detta sätt förbättras arbetarskyddet för väktarna. Å andra sidan måste det beaktas att medborgarnas grundläggande rättigheter kan äventyras i en situation där väktarna inte sköter sina uppgifter eller inte utnyttjar sina befogenheter tillräckligt effektivt.

4.6. Verknningar för företagen

Regleringens omfattning och stränghet påverkar konkurrenssituationen för företagen inom den privata säkerhetsbranschen. En sträng reglering kan försvåra i synnerhet små och medelstora företags möjligheter att få tillträde till marknaden. I stora företag utgör de merkostnader som de ökade administrativa kraven medför inte en lika stor del av företagets totala kostnader.

Regleringens stränghet kan också påverka det sätt på vilket den privata säkerhetsbranschens kundföretag ordnar sina säkerhetsfrågor. Om det t.ex. ställs höga krav på utbildning för personalen vid den privata säkerhetsbranschens företag, stiger priset på arbetskraft och samtidigt priset på tjänsterna. Då kan det hända att kundföretagen försöker ordna sin säkerhet genom egen bevakning som sköts av den egna personalen, som inte berörs av ovan nämnda utbildningskrav.

Standardiseringen och certifieringen samt utbildningskraven och organiseringen av utbildningen kommer på längre sikt att inverka på den privata säkerhetsbranschens utveckling och på branschens status.

Den skärpta regleringen och övervakningen förorsakar kostnader för företagen i den privata säkerhetsbranschen samt för de myndigheter som svarar för övervakningen. Företagen i den privata säkerhetsbranschen kan vältra över merkostnaderna på sina hushålls- och företagskunder.

De kostnader som övervakningen förorsakar myndigheterna har behandlats i avsnitt 4.3. i samband med kostnaderna för organisation och personal. För närvarande uppbärs en avgift på 500 mk för tillstånd för bevakningsföretag samt annat tillstånd eller godkännande i samband med bevakningsföretagens verksamhet och en avgift på 400 mk för tillstånd att idka privatdetektivyrket. För beslut om ändring av näringsstillstånd uppbärs 272 mk per timme. Avgiften för ett ändringsbeslut kan vara högst lika stor som avgiften för ett näringsstillstånd. För godkännande av ansvarig föreståndare för bevakningsföretag uppbärs en avgift på 500 mk. För beviljande av väktarkort uppbärs en avgift på 90 mk, för godkännande av privatdetektiv en avgift på 100 mk och för privatdetektivintyg en avgift

på 50 mk. Av den privata säkerhetsbranschen uppbärs inga tillsynsavgifter. Avgifterna behöver sannolikt inte höjas mycket i fortsättningen. Godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppdrag kommer sannolikt att kosta ungefär lika mycket som godkännande som väktare. Enligt en uppskattning kommer avgifterna i anslutning till auktorisation av bevakningsföretag och godkännande som ansvarig föreståndare sammanlagt att uppgå till ungefär 100 000 mk om året. Det totala beloppet av avgifterna i anslutning till godkännande som väktare och utförare av säkerhetsskyddsuppdrag uppskattas till ungefär 300 000 mk om året. Den övriga tillsynen och därmed jämförbara åtgärder kommer sannolikt att finansieras med budgetmedel.

Det går att göra en grov uppskattning av kostnaderna för företagen i den privata säkerhetsbranschen genom att uppskatta antalet företag som behöver auktorisation och de ärenden som skall skötas i fråga om respektive företag. Ärenden som skall skötas är ansökningar om auktorisation och godkännande, de personal- och arbetsskiftsregister som måste upprätthållas, de uppdragsavtal och anmälningar om händelseförlopp som måste upprättas och förvaras samt de återkommande anmälningar och de ändringsanmälningar som måste göras. Bevakningsföretagens arbetsmängd antas enligt företagets storlek öka från några dagsverken till ett månadsverke.

Det har redan antytts att i synnerhet i fråga om bevakningsrörelsen kan utbildningskraven förorsaka utbildningskostnader för företagen och även inverka på tillgången och priset på arbetskraft. Det går att göra en grov uppskattning av utbildningskostnaderna genom att uppskatta antalet personer som skall utbildas, utbildningstiden och utbildningskostnaderna per utbildningsdag. Kostnaderna för en utbildningsdag består av kostnaderna för eventuellt förlorad arbetstid och för anordnandet av utbildningen. Värdet av eventuellt förlorad arbetstid jämte bikostnader vore för en väktare som söker sig till grundutbildning ungefär 450 mk per dag och för en mera erfaren person som skall utbildas ungefär 650 mk per dag. För närvarande är kursavgiften ungefär 600 mk per dag och dessutom förorsakar ordnandet av det fristående yrkesprov som visar de praktiska kunskaperna och

som används för att kontrollera inläringen kostnader om 800—1000 mk per den som skall utbildas.

För närvarande bekostar arbetsgivaren helt och hållet utbildningen och provet för ansvariga föreståndare och utbildningen för väktare eller så ordnas den som yrkesinriktad eller arbetskraftspolitisk vuxenutbildning så att den delvis eller helt finansieras av staten. Det kan också hända att den som vill bli ansvarig föreståndare för ett bevakningsföretag eller väktare bekostar sina studier och prov själv. Godkännandet som väktare är bundet till att ett visst bevakningsföretag samtycker till att ta sökanden i sin tjänst. Det är bevakningsföretagets uppgift att ordna nödvändig utbildning för väktarna. Enligt bevakningsbranschens kollektivavtal bekostar arbetsgivaren väktarnas utbildning medan arbetsförhållandet varar. Enligt propositionen skall godkännande som väktare inte längre vara bundet till anställning hos ett visst företag. Utbildningen för ansvariga föreståndare och väktare skall vara en del av den yrkesinriktade vuxenutbildningen som det är möjligt att få statlig finansiering för.

Det sätt på vilket utbildningen organiseras och utbildningsanordnarnas auktorisering i anslutning därtill inverkar också på marknadssituationen för utbildningsföretagarna. Att utbildningen för ansvariga föreståndare, grundutbildningen för väktare och utbildningen för tillfälliga väktare ordnas enligt lagen om yrkesinriktad grundutbildning samt att det ställs vissa krav på dem som erbjuder skjutvapenutbildning för väktare och hundförarutbildning för väktare gör att vem som helst inte får anordna utbildning.

Privatdetektivverksamheten föreslås med stöd av en särskild övergångsbestämmelse bli en del av bevakningsrörelsen. Av näringsidkare som sysslar med att avslöja brott förutsätts således att de fullgör vissa skyldigheter som i första hand ansluter sig till myndighetstillsynen över bevakningsrörelsen. Dessa skyldigheter går i första hand ut på att upprätthålla vissa register samt att tillställa myndigheterna olika anmälningar. Att skyldigheterna uppfylls innebär ingen större utökning av näringsidkarnas arbetsmängd. Dessutom bör man beakta att många av dem som innehar privatdetektivtillstånd också har ett giltigt

tillstånd för bevakningsföretag.

Antalet säkerhetsskyddsföretag kan uppskattas till några hundra. Den rättsliga regleringen av den säkerhetsskyddande verksamheten förorsakar inga betydande merkostnader för företagen i branschen. Ett godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppdrag förorsakar företagen en kostnad på uppskattningsvis 100—200 mk per utförare av säkerhetsuppdrag vart femte år. Inte heller skyldigheten att överlämna tjänstgöringsintyg förorsakar företagen några betydande kostnader eftersom företagen härvid om de så vill kan använda färdiga dokumentmallar. Nuvarande entreprenadpraxis ändras i första hand så att näringsidkaren i vissa fall blir tvungen att övervaka att endast en person som är godkänd som utförare av säkerhetsskyddsuppdrag utför vissa säkerhetsskyddsuppdrag. Propositionen innehåller också en bestämmelse om anlitande av underentreprenörer för säkerhetsskyddsuppdrag. Strävan har varit att göra förfarandet så smidigt som möjligt för näringsidkare som utför säkerhetsskyddsuppdrag som förutsätter godkännande.

Vid bedömningen av verkningarna för företagen måste även internationella konkurrenssynpunkter beaktas. Inom EU tycks strävan vara att jämställa den privata säkerhetsbranschen med näringslivets andra områden även i fråga om etableringsfriheten, friheten att tillhandahålla tjänster och arbetstagarnas fria rörlighet. Långtgående krav på ömsesidigt erkännande av auktorisationer och godkännanden kunde leda till att företag som är etablerade i en stat som har strängare nationell reglering än EU:s övriga medlemsstater hamnar i en sämre ställning än företag som är etablerade i de andra länderna.

5. Beredningen av propositionen

5.1. Beredningskeden och beredningsmaterial

Propositionen bereddades preliminärt i den kommission för säkerhetsbranschen som tillsatts av inrikesministeriet och som avgav sitt

betänkande i februari 1998 (Turva-alan kehittämisen, IM:s publikation 4/1998).

Den grundläggande och fortsatta beredningen av propositionen har utförts av en projektgrupp bestående av tjänstemän och av en styrgrupp bestående av företrädare för olika intressegrupper som har styrt och övervakat projektgruppen.

5.2. Utlåtanden

Utlåtande om betänkandet av kommissionen för säkerhetsbranschen begärdes av mer än 30 myndigheter och sammanslutningar.

Utlåtande om utkastet till regeringsproposition begärdes av 40 intresse- och sakkunnigrupper. Av dem avgav 30 utlåtande. Dessutom inkom fyra andra utlåtanden om propositionsutkastet. Av ministerierna avgav handels- och industriministeriet, justitieministeriet, undervisningsministeriet samt inrikesministeriets räddningsavdelning utlåtande. Bland de centrala ämbetsverken och polisens riksomfattande enheter avgavs utlåtande av Utbildningsstyrelsen, Tullstyrelsen, Staben för gränsbevakningsväsendet, dataombudsmannens byrå, centralkriminalpolisen, skyddspolisen, Polisinstitutet samt Polisskolan. Av länsstyrelserna avgav länsstyrelserna i Södra Finlands, Västra Finlands samt Lapplands län utlåtande. Även polisens länsledning i Västra Finlands län samt polisinrättningen i Helsingfors härad avgav utlåtande.

Bland de privaträttsliga sammanslutningarna och föreningarna avgavs utlåtande av Finska Försäkringsbolagens Centralförbund rf, Handels Centralförbund, Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland, Suomen Poliisijärjestöjen Liitto - Finlands Polisorganisationers Förbund ry, Suomen Vartioliikkeitten Liitto ry, Teknisten ja Erikoisammattien Liitto (TEKERI) ry, Suomen Yksityisetsivä- ja lakitoimistoliitto ry, Finnsecurity ry, Suomen turvaurakoitsijaliitto - Finlands Säkerhetsentreprenörsförbund ry, Turvallisuusalan ammattikonsultit ry samt Turva-alan yrittäjät ry.

Nästan alla remissinstanser förhöll sig po-

sitivt till förslaget. Det konstaterades att bevakningsrörelsen tangerar flera av medborgarnas grundläggande rättigheter och därför betraktades propositionens mål, att effektivisera tillsynen över bevakningsrörelsen, öka personalens utbildning samt förtydliga de bestämmelser som styr verksamheten, som nödvändiga. Särskilt nödvändigt ansågs det minimikrav på utbildning som föreslås för tillfälliga väktare vara. I flera utlåtanden påpekades också att arbetsfördelningen mellan myndigheterna samt de privata bevakningsföretagen bör vara klar även i framtiden.

Även att den säkerhetsskyddande verksamheten i begränsad omfattning börjar omfattas av den rättsliga regleringen ansågs i nästan alla utlåtanden som ett steg i rätt riktning. Propositionen ansågs medföra en klar förbättring jämfört med nuläget, där de som utför uppgifter i anslutning till säkerhetsentreprenader och säkerhetsplanering inte omfattas av någon särskild myndighetstillsyn. Enligt några utlåtanden borde regleringen av den säkerhetsskyddande verksamheten utvidgas från den reglering som ingår i propositionen så att också själva näringen skulle bli beroende av auktorisation.

Av remissinstanserna var det endast Turvallisuusalan Ammattikonsultit som förhöll sig kritiskt till propositionen. Enligt utlåtandet är den del av propositionen som gäller säkerhetsskyddande verksamhet och utförare av säkerhetsskyddsuppdrag onödigt och innehållet överdimensionerat i förhållande till den förväntade nyttan. Regleringen av bevakningsrörelsen samt att privatdetektivverksamheten blir en del av bevakningsrörelsen ansågs dock vara nödvändigt även enligt det utlåtandet.

I justitieministeriets samt handels- och industriministeriets utlåtanden betonades den nya grundlagens bestämmelser om bl.a. begränsning av näringsfriheten, skydd av personuppgifter samt överlåtande av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheterna. Justitieministeriet fäste i sitt utlåtande dessutom särskild uppmärksamhet vid propositionens bestämmelser om tillämpningsområde, användningen av maktmedel, maktmedelsredskap samt utbildning.

Ett sammandrag över utlåtandena har sammanställts vid inrikesministeriet.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

6.1. Samband med andra propositioner

Trots de begränsningar som uppställs i lagstiftningen om bevakningsföretag utför bevakningsföretagen och de väktare som är i deras tjänst i praktiken också uppdrag där det i själva verket är fråga om att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Väktare som arbetar t.ex. i köpcentrum eller i metron kan räknas till den sistnämnda gruppen. Att väktarnas rättigheter, med undantag av rätten att förrätta säkerhetsinspektion samt rätten att avlägsna personer från bevakningsområden som skyddas av offentlig frid, sänks till samma nivå som de rättigheter som tillkommer medborgarna i allmänhet ändrar väktarnas verksamhetsbetingelser även i fråga om traditionella bevakningsobjekt eftersom rätten att avlägsna personer som uppehåller sig i omedelbar närhet av bevakningsobjektet försvinner.

Med stöd av vad som anförts ovan har propositionen beröringspunkter med den regeringsproposition med förslag till ordningslag som är under beredning vid inrikesministeriet och genom vilken användningen av ordningsvakter eventuellt utvidgas enligt bl.a. svensk och dansk modell. Enligt planerna skall användningen av ordningsvakter utvidgas så att polisinspektionen i häradet på ansökan av innehavaren av en plats eller ett fordon kan meddela tillstånd att utse ordningsvakter för stationer för kollektivtrafiken, köpcentrum och kollektiva trafikmedel vilka skall upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Dessutom krävs att upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet av grundad anledning skall förutsätta att ordningsvakter utses. Redan med stöd av den nuvarande lagstiftningen upprätthåller ordningsvakter allmän ordning och säkerhet bl.a. på restauranger, fartyg samt campingområden. Utgångspunkten är således ett arrangemang där privat säkerhet på samma sätt som för närvarande upprätthålls av bevakningsföretag och de väktare som de har i sin tjänst. I fråga om vissa allmänna platser samt kollektiva trafikmedel kan förutom polisen även ordnings-

vakter ansvara för upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet.

Bestämmelsen om utseende av ordningsvakter i den ordningslag som är under beredning ändrar nuvarande praxis endast på så sätt att de som nu arbetar i köpcentrum samt i metron i egenskap av väktare och med väktares befogenheter i framtiden skall arbeta i egenskap av ordningsvakter och med ordningsvaktens befogenheter. Samtidigt klarläggs den nuvarande situationen genom att det fastställs på vilka allmänna platser samt i vilka allmänna fordon andra än myndigheterna kan svara för upprätthållandet av ordning och säkerhet. På detta sätt försvinner också det behov som faktiskt förekommit av att använda väktare för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet trots det uttryckliga förbudet i lagstiftningen. Det är alltså fråga om en omorganisering och reglering av privata säkerhetstjänster som redan nu behövs p.g.a. samhällets förändring.

6.2. 3 § lagen angående rättighet att idka näring

I 3 § lagen angående rättighet att idka näring (122/1919) ingår en förteckning över de näringar om vilka bestäms särskilt genom lag eller förordning. Sådana näringar är för närvarande bl.a. yrkesdetektivyrke samt affärsrörelse som avser bevakning av gods eller liv. Avsikten har varit att det av paragrafen på ett uttömmande sätt skall framgå vilka näringar som det har utfärdats särskilda bestämmelser om. I denna proposition föreslås bestämmelser om bl.a. bevakningsrörelse. En del av den verksamhet som nu befinner sig i gränsområdet mellan privatdetektivverksamheten och bevakningsrörelsen, bl.a. avslöjandet av brott, föreslås bli definierad som bevakningsrörelse. Till övriga delar föreslås att den nuvarande tillståndsplikten för privatdetektivverksamhet slopas. I lagen om privata säkerhetstjänster förutsätts också att ett säkerhetsskyddsföretag får anlita endast personer som har godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppdrag för vissa säkerhetsskyddsuppdrag. Även om den säkerhetsskyddande verksamheten i sig inte blir beroende av tillstånd, kan redan det faktum att

godkännande krävs för vissa säkerhets-skyddsuppdrag tolkas som en begränsning av rätten till arbete och av näringsfriheten.

Med stöd av vad som anförts ovan kan det anses att förslaget förutsätter att det till 3 § lagen angående rättighet att idka näring fogas omnämmanden om säkerhetskyddande verksamhet samt avslöjande av brott, som hör till bevakningsrörelsen. Samtidigt kan omnämmandet om privatdetektivyrket i förteckningen i 3 § strykas. Vid utarbetandet av regeringspropositionen har beaktats det som grundlagsutskottet har konstaterat i sitt utlåtande (GrUU 40/1996 rd) om regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om värdeandelssystemet och till annan lagstiftning om en nationell värdepapperscentral (RP 192/1996 rd). Enligt grundlagsutskottet är det efter reformen av de grundläggande rättigheterna inte längre på sin plats med en sådan reglering genom förordning som nämns i det inledande stycket i 3 § lagen angående idkande av näring. Utskottet anser att en komplettering av paragrafens förteckning inte kan behandlas på annat sätt än i grundlagsordning.

Det kommer alltså inte i fråga att komplettera förteckningen i 3 § lagen angående rättighet att idka näring i den ordning som föreskrivs i 72 § grundlagen. Det torde gå att komplettera förteckningen senare i samband

med en mera omfattande reform av regleringen av näringsrätten, om förteckningen över huvud fortfarande kan betraktas som nödvändig. I det sammanhanget torde också omnämmandet om privatdetektivyrke kunna strykas i förteckningen. Därför innehåller propositionen inget förslag till ändring av 3 § lagen angående rättighet att idka näring.

6.3. Samband med internationella fördrag

Förutom ovan nämnda direktiv gällande etablering av upplysningsbyråer och vaktbolag samt tillhandahållande av deras tjänster (rådets direktiv 67/43/EEG om att uppnå etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster som egenföretagare: 1. ”i verksamhet i samband med fast egendom (med undantag av 6401)” /ISIC-gruppen 640) 2. ”tillhandahållande av vissa företagsservice som inte klassificerats annorstädes” (ISIC-gruppen 839) 67/43/EEG) har gemenskapen inga andra rättsakter som gäller privata säkerhetstjänster.

Branschens europeiska arbetsgivarorganisationer (CoESS) och arbetstagarorganisationer (Euro-FIET) har dock med Europeiska kommissionens stöd inom ramen för den s.k. europeiska sociala dialogen försökt främja en harmonisering av den lagstiftning som gäller branschen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag**1.1. Lag om privata säkerhetstjänster**

1 kap Allmänna bestämmelser

1 §. *Lagens syfte och tillämpningsområde.* Lagens syfte är att trygga privata säkerhetstjänsters kvalitet och pålitlighet samt att främja samarbetet mellan myndigheterna och privata säkerhetstjänster.

En hög kvalitet på privata säkerhetstjänster är viktig såväl med tanke på rättsskyddet för de personer som blir föremål för säkerhetsåtgärderna som med tanke på konsumentskyddet för de kunder som köper privata säkerhetstjänster. När det gäller bevakningsrörelse vill propositionen säkra tjänsternas kvalitet både såsom hittills, nämligen genom att föreskriva auktorisationskrav för näringsverksamheten samt detaljerade skyldigheter för näringsidkarna, och genom att ställa krav på den utbildning som bevakningsföretagens personal skall ha. Dessutom föreslås i lagförslaget förutsättningar som gäller personalens pålitlighet och ärlighet.

När det gäller den säkerhetsskyddande verksamheten, skall lagens viktigaste mål vara att säkerställa att de personer som utför tjänsterna är pålitliga. Inom den säkerhetsskyddande verksamheten kunde tillförlitlighetskontrollen utsträckas till att också omfatta näringsidkare och fysiska personer med ledande uppgifter i bevakningsföretag. Även om den ordinarie näringsverksamheten i anslutning till utförandet av säkerhetsskyddsuppgifter inte enligt lagförslaget skall vara beroende av auktorisation eller anmälan, föreslås dock för dessa näringsidkare vissa sådana skyldigheter mot uppdragsgivarna och myndigheterna vilka måste anses nödvändiga. Förutom de tidigare nämnda förutsättningarna, som gäller frågan vem som får anlitas för säkerhetsskyddsuppgifter, föreslås bl.a. bestämmelser om näringsidkarnas skyldighet att ge skriftliga tjänstgöringsintyg, samt om tystnadsplikt samt myndigheternas tillsyn.

Med konsument avses i detta sammanhang såväl privatpersoner som företagskunder. Ett av de viktigaste sätten att försäkra sig om tjänsternas kvalitet är att effektivisera myndigheternas tillsyn över verksamheten.

Ett samarbete mellan säkerhetsmyndigheterna och de privata säkerhetstjänsterna ökar den totala tryggheten. Samarbetet omfattar bl.a. utbyte av information. De privata företagen i säkerhetsbranschen informerar myndigheterna om enskilda säkerhetsshotande händelser som de observerar och säkerhetsmyndigheterna informerar den privata säkerhetsbranschen om fenomen som äventyrar säkerheten och som myndigheterna observerat.

2 §. *Definitioner. 1 punkten.* Med privata säkerhetstjänster skall enligt lagförslaget avses bevakningsrörelse och säkerhetsskyddande verksamhet samt de som idkar sådan verksamhet. Bevakningsrörelse definieras i 2 punkten och säkerhetsskyddande verksamhet i 19 punkten.

2 punkten. Med bevakningsrörelse skall såsom hittills avses utförande av bevakningsuppgifter i förvärvssyfte enligt uppdragsavtal. Till bevakningsuppgifter skall dock här efter förutom bevakning av egendom och skyddande av en persons integritet även hänföras avslöjande av brott som riktar sig mot bevakningsobjektet eller uppdragsgivaren.

Kravet att verksamheten skall idkas i förvärvssyfte innebär att till bevakningsrörelse bl.a. inte hänförs bevakning som baserar sig på ömsesidiga frivilliga bevakningsinsatser, s.k. bevakningspooler. Sådan verksamhet är det frågan om t.ex. när företagare med verksamhet på samma område turvis går ronder på ett bestämt område, rapporterar om det som inträffar på området samt med stöd av den rätt som lagen ger var och en griper eventuella brottslingar för att överlämna dem till polisen. När det gäller att ta ställning till om förvärvssyfte föreligger, är det faktiska syftet med näringsidkarens verksamhet den avgörande faktorn. Verksamheten kan därför anses vara bedriven i förvärvssyfte bl.a. när näringsidkaren av orsaker som har samband

med marknadsföring t.ex. under en viss tidsperiod inte tar upp avgifter för sina tjänster, men hans avsikt ändå är att ett vederlagsbelagt kundförhållande senare skall uppstå mellan honom och uppdragsgivaren. Likaså kan man anse att verksamheten bedrivs i förvärvssyfte när uppdragsgivarna i stället för att betala direkta arvoden t.ex. betalar kända understöds- eller medlemsavgifter till någon som utför bevakningsuppdrag, eftersom företagen i så fall genom dessa avgifter de facto betalar ersättning för denna verksamhet.

Kravet att verksamheten skall basera sig på uppdragsavtal innebär på motsvarande sätt att till bevakningsrörelse inte skall anses höra bevakning som ett företag sköter med anlåtande av sin egen personal, dvs. s.k. egen bevakning. Detsamma gäller en privatpersons bevakning av sin egen egendom, vilket å andra sidan inte heller sker i förvärvssyfte. Auktorisation skall inte heller krävas för att ett organ inom ett offentligt samfund skall få bevaka sin egen egendom. Om däremot ett personaluthyrningsföretag hyr ut personal för bevakningsuppdrag, skall verksamheten betraktas såsom bevakningsrörelse även när den uthyrda personalen är anställd av personaluthyrningsföretaget. Egen bevakning skall det inte heller anses vara frågan om när ett företag köper bevakningstjänster av ett annat fristående företag, även om det sistnämnda företaget hör till samma koncern som det företag som köper tjänsterna.

Idkande av bevakningsrörelse skall det också anses vara frågan om när ett bevakningsföretag utför bevakningsuppdrag tillsammans med ett annat bevakningsföretag. I sistnämnda fall skall det bevakningsföretag som endast ansvarar för en del av bevakningsuppdraget enligt lagförslaget 16 § 2 mom. inte nödvändigtvis behöva ha ett självständigt avtal med uppdragsgivaren.

Angående de statliga nödcentralernas rätt att sköta vissa uppdrag som anses innebära idkande av bevakningsrörelse skall gälla vad som bestäms i 4 § 2 mom. lagen om nödcentraler (157/2000). Enligt bestämmelsen kan de statliga nödcentralerna sköta uppdrag som gäller övervakning och vidarebefordran av larm endast om ett viktigt allmänt intresse kräver det eller uppdragen har samband med

anordningar för fastighetsövervakning eller brottslarm eller motsvarande anordningar i fastigheter som en kommun eller staten äger eller besitter. Enligt motiveringen till lagen om nödcentraler skall de statliga nödcentralernas rätt att sköta uppdrag som hör till nämnda kategori i fråga om andra objekt än sådana som ägs eller innehas av kommunen eller staten inskränkas till de objekt som är viktigast med tanke på samhällets funktion.

Enligt 43 § lagen om räddningsväsendet (561/1999) kan de kommunala nödcentralerna fortfarande såsom s.k. egen övervakning sköta uppdrag som gäller övervakning och vidarebefordran av larm från brottslarm som installerats i anslutning till objekt som ägs av medlemskommunerna. Såsom tidigare framkommit, skall enbart mottagning av brand-, VVS-störnings- och processtörningslarm inte betraktas såsom bevakningsverksamhet.

3 punkten. Med bevakningsuppdrag avses enligt gällande lag bevakning av egendom eller skyddande av någons personliga integritet. Bevakning av egendom omfattar förutom stationär bevakning, bevakning av ett bestämt distrikt och bevakning med hjälp av larm även bl.a. butiksobservation och tryggnad av värdetransporter. Även mottagning och vidarebefordran av larm från automatiska brottslarm har betraktats såsom bevakning av egendom, om mottagandet eller vidarebefordran innehåller mänsklig verksamhet och alltså inte är rent tekniskt. Enbart mottagning av brand-, VVS-störnings- eller processtörningslarm skall däremot inte anses innebära att någon utför bevakningsuppdrag. Samma automatiska larm kan fungera såväl som brottslarm som t.ex. brand-, VVS-störnings- eller processtörningslarm. Mottagning och vidarebefordran av larm skall på samma sätt som hittills betraktas såsom sådan bevakning av egendom som avses i lagen, om ens en del av larmen sker med anledning av brott. Såsom bevakning av egendom skall däremot inte betraktas verksamhet som enbart innebär att egendom förses med larm eller sensorer, om någon mänsklig reaktion inte är förknippad med verksamheten när stölden eller motsvarande händelse inträffar. Såsom bevakning av egendom skall inte heller betraktas åtgärder som enbart innebär att man i efterhand försöker återberda den stulna

eller förkomna egendomen till dess rätta ägare, t.ex. förande av ägarregister. Att skydda en persons integritet innebär inte bara att vara s.k. livvakt för en person, utan kan även t.ex. innebära att skydda personalen i en butik eller på en restaurang eller ett kontor.

I vissa fall kan det vara en tolkningsfråga om en bestämd verksamhet innebär att vederbörande utför bevakningsuppgifter. Vaktmästare och s.k. receptionister kan t.ex. ha arbetsuppgifter i vilka tonvikten kan ligga antingen på kundtjänst, säkerhetsuppgifter eller olika kombinationer av dessa. Ett bevakningsföretag skall inte heller få utföra bevakningsuppgifter så, att uppgifterna för kringgående av den bestämmelse som förbjuder företaget att utföra uppdrag som syftar till upprätthållande av allmän ordning och säkerhet har förklätt till att gälla skyddande av den personliga integriteten hos en på förhand obestämmd grupp kunder i ett köpcentrum eller en restaurang. Sistnämnda omständighet behandlas närmare i motiveringen till 9 § 1 mom.

Att upprätthålla säkerheten kan utgöra ett element i många andra uppgifter, t.ex. uppdrag som avser städning och fastighetsskötsel. Å andra sidan kan en väktares befattningsbeskrivning även omfatta annat än egentliga bevakningsuppgifter. Arbetets syfte och syftet med de uppgifter som arbetet omfattar skall avgöra om arbetet skall anses vara sådant att det skall utföras av personer som har godkänts som väktare och verksamheten skall anses kräva auktorisation av bevakningsföretag, eller om verksamheten även skall få idkas av personaluthyrningsbolag utan sådan auktorisation. Om en person i anslutning till sina övriga ordinarie uppgifter i egenskap av ägarens eller innehavarens företrädare utför sådana säkerhetsuppgifter, t.ex. kontrollerar låsning, som även ägaren eller innehavaren av lokalen vanligtvis utför, är detta inte nog för att den helhet som uppgifterna utgör skall betraktas som en bevakningsuppgift. Om uppgifterna enligt det uppdrag som anförtratts personen däremot uttryckligen innebär att han skall utföra särskilda säkerhetsåtgärder, skall den helhet som uppgifterna utgör betraktas som en i lagen avsedd bevakningsuppgift, även om de särskilda säkerhetsåtgärderna endast tar en

anspråkslös del av personens arbetstid i anspråk. Observation av larm, monitorer eller andra motsvarande tekniska apparater som används bl.a. för bevakning av egendom, skyddande av en persons integritet eller avslöjande av brott kan vara en sådan säkerhetsåtgärd. Att t.ex. kontrollera personuppgifterna på personer som besöker ett företag skall däremot inte anses vara tillräckligt för att uppgiften skall betraktas som en särskild säkerhetsuppgift.

Bevakning av egendom och skyddande av personers integritet skall fortfarande betraktas som bevakningsuppgifter. Dessutom skall såsom bevakningsuppgifter härefter också betraktas verksamhet som syftar till att avslöja brott som riktar sig mot bevakningsobjektet eller uppdragsgivaren. Att avslöja brott innebär att andra än myndigheter uppdagar brott och vidtar sådana preliminära brottsutredningsåtgärder med vilkas hjälp tillräckliga uppgifter inhämtas för en brottsanmälan till myndigheterna. Att avslöja brott kan bl.a. innebära s.k. bevisprovokation genom köp, dvs. att någon genom att uppträda som kund t.ex. försöker avslöja missbruk hos kassapersonalen i en affär. Denna verksamhet befinner sig nu i gränzonen mellan bevakningsrörelse och privatdetektivverksamhet. Även utredning av olika slags försummelse i anslutning till upphovsrätter kan innebära avslöjande av brott och följaktligen vara bevakningsuppgifter. Till verksamhet som gäller avslöjande av brott skall också anses höra eventuella tilläggsutredningsåtgärder med anledning av ett redan avslöjat brott. Verksamheten innefattar också fall i vilka brottet har avslöjats t.ex. genom åtgärder av en myndighet, men det vid sidan av den egentliga brottsutredningen, som görs av myndigheterna, även finns förutsättningar för tilläggsutredningar. Brottsutredningsåtgärder i anslutning till advokatverksamhet eller annan dylik verksamhet skall inte betraktas som bevakningsrörelse. Enbart observation och eventuell rapportering av hur en person uppträder på en allmän plats skall fortfarande inte kräva särskilt tillstånd av någon myndighet.

Med bevakningsuppgifter skall förutom egentliga bevakningsuppgifter också avses tillsyn över hur uppgifterna utförs. Även ar-

betsledarskiktet i ett bevakningsföretag skall följaktligen anses utföra bevakningsuppgifter. Den högsta operativa ledningens verksamhet skall däremot inte anses innebära utförande av bevakningsuppgifter, utan denna verksamhet skall regleras genom bestämmelser om ansvariga föreståndare.

Eftersom lagförslaget innehåller särskilda bestämmelser om att en väktare i vissa uppgifter inte behöver bära väktardräkt, definieras ifrågasvarande undergrupper av bevakningsuppgifter särskilt i punkterna 4—6.

4 punkten. Med butiksobservation skall enligt lagförslaget avses bevakning av egendom som saluförs i en butik. Bevakning av t.ex. butiksinventarierna skall däremot betraktas som annan bevakning av egendom.

Att en uppgift klassificeras som butiksobservation skall såsom hittills ha betydelse för en väktares skyldighet att bära väktares dräkt. Enligt bestämmelsen i 32 § 2 mom. om användning av väktardräkt skall en väktare bl.a. vid butiksobservation få använda annan klädsel än väktardräkt.

5 punkten. En livvaktsuppdrag skall avse att en bestämd enskild persons integritet skyddas. Med skydd av en enskild persons integritet skall jämföras skyddande av en grupp som består av några enskilda personer. Att skydda en större grupp människor, t.ex. personalen i en butik, en restaurang eller på ett kontor skall däremot betraktas som annat skyddande av en persons integritet.

Att en uppgift klassificeras såsom livvaktsuppdrag skall enligt lagförslaget ha betydelse för en väktares skyldighet att använda väktardräkt. Enligt bestämmelsen i 32 § 2 mom., som gäller användning av väktardräkt, skall en väktare bl.a. när han arbetar som livvakt få använda annan klädsel än väktardräkt. Enligt ordalydelsen i de gällande bestämmelserna får annan klädsel än väktardräkt användas i alla uppgifter som avser att skydda en persons integritet.

6 punkten. Med värdetransportuppdrag skall avses bevakning av värdefull egendom som transporteras. För att det skall vara frågan om en värdetransportuppdrag skall med transporten förknippas säkerhetsarrangemang som skiljer sig från arrangemangen vid sedvanliga transporter och den egendom som transporteras skall vara särskilt värdefull. Så-

som ett säkerhetsarrangemang som skiljer sig från arrangemangen vid sedvanliga transportuppdrag skall t.ex. betraktas användning av pansarfordon, installering av olika slags larm- och pejlingsanordningar i fordonet eller användning av beväpnade vakter. I vissa fall kan kunden beställa den egentliga transporten av en leverantör och säkerhetsarrangemangen av någon annan. Enbart t.ex. en liten butiks dygnskassa skall i allmänhet inte betraktas såsom särskilt värdefull egendom. Såsom egendom som skall anses befinna sig under transport skall t.ex. också betraktas penninglast som till följd av penningräkningsfunktioner tillfälligt står stilla hos en penninghanteringscentral.

Att en uppgift klassificeras såsom värdetransportuppdrag skall såsom hittills ha betydelse för en väktares skyldighet att använda väktardräkt. Enligt bestämmelsen i 32 § 2 mom. om användning av väktardräkt, skall en väktare bl.a. i värdetransportuppdrag få använda annan klädsel än väktardräkt. Följaktligen kan personal som används för värdetransporter samt tekniska hjälpmedel som används vid sådana transporter även användas för transport av egendom som kan anses vara anspråkslös, men ovan nämnda specialbestämmelser om användning av väktardräkt samt bärande av maktmedelsredskap blir enligt förslaget inte tillämpliga på verksamheten.

7 punkten. Med bevakningsföretag skall såsom hittills avses fysisk eller juridisk person som idkar bevakningsrörelse. I lagförslaget föreslås att i stället för sammanslutning eller stiftelse skall användas uttrycket juridisk person.

8 punkten. Med ansvarig föreståndare skall såsom hittills avses en person som svarar för att bevakningsföretaget sköts enligt de bestämmelser och föreskrifter som gäller sådana företag. Den ansvariga föreståndaren skall också vara den operativa ledaren för bevakningsverksamheten och följaktligen tillsynsmyndigheternas viktigaste kontaktperson i företaget. Beroende bl.a. på bevakningsrörelsens storlek kan företagets operativa ledning och företagsledning vara separerade från varandra. Enligt lagförslaget skall den ansvariga föreståndaren uttryckligen vara den som svarar för att bevakningsföretaget iakttar lag-

stiftningen om bevakningsföretag, och till hans roll skall inte höra att ansvara för att bevakningsföretaget iakttar andra bestämmelser, t.ex. bestämmelserna i skattelagstiftningen.

Den ansvariga föreståndaren skall vara anställd av bevakningsföretaget och han skall även i praktiken kontinuerligt sköta denna syssla. Även rörelseidkaren själv skall i detta avseende anses vara anställd av företaget. Att rörelseidkaren är ansvarig föreståndare är tillåtet också enligt den gällande lagstiftningen.

9 punkten. Med väktare skall såsom hittills avses en person som är anställd av ett bevakningsföretag och som utför bevakningsuppdrag. Följaktligen skall t.ex. rena administrations- och kontorsgöromål i företaget inte betraktas som bevakningsuppdrag, däremot nog t.ex. uppgifter som en larmjourhavande utför. Såsom ovan i samband med behandlingen av 3 punkten har konstaterats, påverkas t.ex. karaktären av de uppgifter som en vaktmästare eller receptionist anses sköta även av vad företaget i sitt uppdragsavtal med kunden har avtalat om uppdragets innehåll.

Å andra sidan skall det inte heller vara förbjudet att anlita en väktare också för annat än bevakningsuppdrag. Till den del som en väktare har större befogenheter än vem som helst annan, skall befogenheterna dock alltid utövas endast i anslutning till bevakningsuppdrag.

En väktare skall såsom hittills vara anställd av ett bevakningsföretag. Även rörelseidkaren själv skall i detta avseende anses vara anställd av företaget. Med anställning skall även jämföras arbetspraktik som en person som redan har godkänts som väktare under sin tilläggsutbildning utför hos bevakningsföretaget. Arbetspraktikavsnitt som ingår i utbildning för väktares yrkesexamen utgör t.ex. inte från arbetsrättslig synpunkt anställning hos bevakningsföretaget. Enligt lagförslagets 16 § 1 mom., som gäller utförande av bevakningsuppdrag, får ett bevakningsföretag för bevakningsuppdrag anlita endast sådana personer som är anställda hos företaget.

Myndigheterna skall i samband med den tillsyn som de utövar se till att inte heller denna bestämmelse kringgås genom skenar-

rangemang.

10 punkten. Med verksamhetsställe skall såsom hittills avses byggnad, konstruktion, rum och annat utrymme som bevakningsföretaget använder för kundtjänst, mottagning av larm eller företagets interna administration. Ett på bevakningsområdet beläget och i kundens lokaler inrättat pausrum för väktare eller ett rum där väktarna vidtar åtgärder mot personer som blir föremål för bevakningsverksamheten skall i allmänhet inte betraktas såsom ett bevakningsföretags verksamhetsställen. Om bevakningsföretaget däremot använder en lokal hos en kund till att också betjäna andra kunder och sköter sin interna administration i anslutning till betjäningen där, skall verksamhetsstället dock betraktas såsom ett verksamhetsställe för bevakningsföretaget.

Begreppet verksamhetsställe har betydelse därför att underrättelser om meddelad auktorisation samt ändringsanmälningar skall göras till en bestämd polisinrättning (6 § och 7 § 3 mom.) samt med tanke på antalet ansvariga föreståndare (15 § 1 mom.), framläggande av verksamhetsanvisningar till påseende (19 § 2 mom.), inspektioner (42 § 3 mom.) samt årsanmälningar (45 §).

11 punkten. Med huvudsakligt verksamhetsställe skall på motsvarande sätt som i den gällande bestämmelsen om bevakningsföretagets förläggningssort avses det verksamhetsställe från vilket bevakningsföretaget huvudsakligen idkas eller är avsett att idkas. Varje bevakningsföretag skall följaktligen ha endast ett huvudsakligt verksamhetsställe.

Eftersom även det huvudsakliga verksamhetsstället är ett av företagets verksamhetsställen, har begreppet huvudsakligt verksamhetsställe anknytning till samma bestämmelser som begreppet verksamhetsställe. Begreppet huvudsakligt verksamhetsställe har särskild betydelse när det gäller bestämmelserna om vilken polisinrättning som skall underrättas om en ändringsanmälan.

12 punkten. Med bevakningsområde skall såsom hittills avses fastighet, byggnad, rum, konstruktion, annan plats eller annat område eller del av dessa som specificerats i uppdragsavtalet.

Ett bevakningsområde kan såsom hittills vara en allmän eller privat plats. Mottagande

av ett uppdrag som avser upprätthållande av allmän ordning och säkerhet skall såsom hittills vara förbjudet enligt 9 § 1 mom. Där-
emot skall annan bevakning av egendom, skyddande av en persons integritet eller avslöjande av brott kunna ske också på allmän plats.

Begreppet bevakningsområde skall såsom hittills ha betydelse för en väktares befogenheter på ett område som omfattas av offentlig frid (28 § 2 mom.). För närvarande har en väktare något större rättigheter än vem som helst att på ett bevakningsområde och delvis i dess omedelbara närhet vidta åtgärder för att avlägsna en person från området och där använda maktmedel.

Begreppet bevakningsområde har betydelse även för bestämmelserna om arbetsskiftsregister (18 § 2 mom.) och bestämmelserna om verksamhetsanvisningar (19 §).

13 punkten. Med bevakningsobjekt skall såsom hittills avses personer samt föremål och annan egendom som skall bevakas enligt uppdragsavtalet.

Även begreppet bevakningsobjekt har betydelse för bestämmelserna om arbetsskiftsregister (18 § 2 mom.) och om verksamhetsanvisningar (19 §).

14 punkten. Med maktmedelsredskap skall avses skjutvapen enligt 2 § skjutvapenlagen (1/1998), gasspray enligt 11 § skjutvapenlagen, handklovar, högst 60 centimeter långa batonger samt teleskopbatonger. Batonger och teleskopbatonger skall för tydlighetens skull nämnas var för sig i förteckningen och vad som avses med teleskopbatong definieras närmare i 15 punkten. Lagens förteckning över maktmedelsredskap är avsedd att vara uttömmande. Eftersom gasvapen, som i de gällande bestämmelserna nämns särskilt, enligt skjutvapenlagstiftningen är skjutvapen, behöver de numera inte nämnas särskilt. Redskap som främst tillverkas för att användas vid kraftåtgärder mot egendom, såsom t.ex. kofot, skall inte betraktas såsom maktmedelsredskap som avses i denna punkt.

Begreppet maktmedelsredskap har betydelse för bestämmelserna om bärande av sådana redskap (29 §) samt på vilket sätt de skall bäras (30 §).

Förutom egentliga maktmedelsredskap som tillverkats för att användas mot människor, är

även hundar ett slags maktmedelsredskap. Bestämmelserna om rätten att medföra hund och bära egentliga maktmedelsredskap i bevakningsuppgifter ingår i samma paragraf i lagförslaget (29 §). På motsvarande sätt skall ett bevakningsföretag i sin årsanmälan bl.a. lämna uppgifter om de uppdrag i anslutning till vilka en väktare i bevakningsuppgifter har burit skjutvapen eller gasspray eller medfört hund. Anmälningsskyddet skall också gälla situationer i vilka en väktare har använt skjutvapen, gasspray eller hund såsom maktmedelsredskap.

15 punkten. Med teleskopbatong skall avses en batong som kan skjutas ihop för transport och med en knyck fällas ut i sin fulla längd. En teleskopbatong skall vara industriellt framställt och bestå av oböjliga plast- eller metallrör som låser sig vid varandra med hjälp av friktion. Utfälld skall en teleskopbatong vara minst 45 och högst 65 centimeter lång.

16 punkten. Med företrädare skall avses en person som är anställd av ett bevakningsområdes ägare eller innehavare eller som verkar för ägarens eller innehavarens räkning. En försäljare är t.ex. företrädare för den näringsidkare hos vilken han är anställd. Även personer som står i tjänste- eller arbetsförhållande till kommunen eller staten kan enligt propositionen vara företrädare. En av företrädaren given order att avlägsna sig skall ha betydelse för när en väktare får avlägsna en person från en plats som omfattas av offentlig frid (28 § 2 mom.).

17 punkten. Säkerhetsskyddsuppgift är det andra viktiga nya begreppet som vid sidan av begreppet bevakningsuppgift bestämmer lagens tillämpningsområde. Med säkerhetsskyddsuppgift avses i lagförslaget planering, installation, reparation eller ändring av konstruktionsmässigt skydd eller elektroniska övervakningssystem samt planering av andra säkerhetsarrangemang.

Med konstruktionsmässigt skydd avses t.ex. att dörrar, fönster och andra öppningar utrustas eller deras konstruktion förstärks i syfte att förhindra eller försvåra intrång (låsmedsverksamhet). Ett fristående hänglås skall t.ex. inte anses utgöra en del av ett sådant konstruktionsmässigt skydd.

Med elektroniska övervakningssystem av-

ses sådana hela system eller enskilda anordningar vilkas uppgift är att förhindra eller försvåra obehörigt intrång i ett rum som man vill skydda, att kontrollera passagen till och från rummet eller att förmedla information om olovligt intrång som inträffat i eller riktat sig mot ett sådant rum. Såsom exempel på elektroniska övervakningssystem som avses i denna proposition kan nämnas brottslarmsystem, videoövervakningssystem, passagekontrollsystem samt andra motsvarande system. Enbart planering, installation, reparation och ändring av brandlarmsystem skall däremot inte betraktas som utförande av säkerhetsskydds-uppdrag. Att definiera vad som avses med elektroniska övervakningssystem är svårt därför att branschen inte har någon enhetlig, stabiliserad terminologi. Den snabba tekniska utvecklingen gör det också svårt att skapa en terminologi som skulle täcka samtliga fall.

Med planering avses att ett existerande, ofta tekniskt system ställs till uppdragsgivarens förfogande. Med konsultering avses allmänt verksamhet som innebär att en konsult söker, utreder och undersöker nya lösningar på uppdragsgivarens problem eller sätt att utveckla hans verksamhet. Med planering skall i detta sammanhang avses såväl egentliga planeringsuppdrag som s.k. säkerhetskonsultering. I praktiken är det svårt att se om en bestämd verksamhet innebär planering av säkerhetssystem eller konsultering i anslutning därtill. När det gäller planering och konsultering skall begreppet säkerhetsskyddsuppdrag följaktligen täcka såväl planering och konsultering i anslutning till inbyggt skydd och elektroniska säkerhetssystem som annan, t.ex. funktionell planering och konsultering i anslutning till säkerhetsarrangemang.

När det gäller entreprenörskap är det i allmänhet inget problem att bedöma karaktären av olika slags underentreprenader, t.ex. dragning av kablar, eftersom den som utför dessa uppdrag i allmänhet inte därvid får tillträde till sådana uppdrag om uppdragsgivarens totala säkerhetsarrangemang vilka behandlas i nästa punkt, i vilken definieras vad som avses med säkerhetsskyddsuppdrag som kräver godkännande. Att arbetsuppdraget ger tillträde till sådan information skall också

vara avgörande för om t.ex. en installation i samband med uppförandet av en byggnad skall betraktas som en säkerhetsskyddsuppdrag som förutsätter godkännande.

Enligt lagförslaget definieras säkerhetsskyddsuppdrag på ett sätt som innebär att industriell tillverkning och montering av anordningar och föremål med anknäpning till säkerhetsskyddsuppdrag inte skall betraktas såsom utförande av säkerhetsskyddsuppdrag. Personal som t.ex. arbetar på ett datateknikföretags driftsavdelning, personal inom fastighetsunderhållet, städerskor eller de som sköter kontorsgöromål hos ett säkerhetsskydds-företag skall i allmänhet inte heller anses utföra sådana säkerhetsskyddsuppdrag som definitionen avser. Dessa personers arbetsuppdrag gäller de facto annat än utförande av säkerhetsskyddsuppdrag. Däremot kan t.ex. arkitekter i vissa fall utföra säkerhetsskyddsuppdrag genom att delta i planering som avser konstruktionsmässigt skydd, tekniska övervakningssystem eller säkerhetssystem.

Det viktigaste sättet att reglera säkerhetsskyddsverksamheten skall enligt förslaget vara att ett särskilt godkännande skall vara obligatoriskt för dem som utför vissa säkerhetsskyddsuppdrag. Särskild sekretess skall dock vara förknäpning också med andra säkerhetsskyddsuppdrag.

18 punkten. Enligt lagförslaget skall inte samtliga ovan beskrivna säkerhetsskyddsuppdrag vara sådana att de endast får utföras med stöd av ett särskilt godkännande. Såsom säkerhetsskyddsuppdrag som förutsätter särskilt godkännande skall endast betraktas sådana säkerhetsskyddsuppdrag som beskrivits i samband med behandlingen av 17 punkten och som medför tillgång till sådana konfidentiella upplysningar om uppdragsgivarens säkerhetsarrangemang vilka definieras konfidentiella och vilka möjliggör eller väsentligen underlättar intrång i ett för utomstående stängt utrymme som innehas av uppdragsgivaren. Om bägge ovan nämnda förutsättningar uppfylls i fråga om en säkerhetsskyddsuppdrag, skall uppdraget anses vara sådan som förutsätter godkännande.

Säkerhetsskyddsuppdraget måste för det första medföra tillgång till sådan information om uppdragsgivaren som definieras som

konfidentiell information, men dessutom förutsätts det att denna konfidentiella information ger möjlighet till intrång i ett för utomstående stängt utrymme som innehas av uppdragsgivaren. Med en sådan situation, dvs. att informationen möjliggör intrång, jämföras den situationen att informationen väsentligen underlättar intrång, så att intrånget kan ske utan ytterligare användning av betydande tekniska hjälpmedel eller motsvarande. Att intrånget väsentligen underlättas skall också anses vara fallet om de uppgifter som erhålls i samband med utförandet av säkerhetskyddsuppdraget gör det möjligt för den som har uppgifterna att passera eller koppla bort en teknisk skyddsanordning eller liknande som skyddar tillträdet till den plats som skall skyddas. Enbart fränkoppling av brottslarm ger t.ex. sällan möjlighet till direkt intrång i det rum som larmet skyddar, utan dessutom förutsätts ofta att en dörr, ett fönster eller motsvarande öppnas. När det t.ex. är frågan om en ytterdörr, förutsätter sistnämnda åtgärd ofta dessutom användning av något tekniskt hjälpmedel.

När det gäller konfidentiell information om säkerhetsarrangemang, kan t.ex. personer som installerar nyckelkistor eller icke-seriesatta nyckelhus inte anses komma i beröring med konfidentiell information om säkerhetsarrangemang. En person som seriesätter lås kan däremot anses komma i beröring med sådan information. Detsamma gäller personer som installerar nyckelhus, om dessa är seriesatta redan när de installeras. Ofta är nyckelhusen seriesatta redan när de installeras och nycklarna finns i låsen för att man skall kunna kontrollera att låsen fungerar. Även när det gäller andra åtgärder i anslutning till konstruktionsmässigt skydd skall såsom konfidentiella uppgifter om säkerhetsarrangemang betraktas uppgifter som gör det möjligt att öppna ett skydd eller passera det. Personer som administrerar seriesättningsdata för låsföretag som utför installation, ändring och service av lås skall t.ex. kunna anses utföra säkerhetskyddsuppgifter som förutsätter godkännande.

Även när det gäller elektroniska övervakningssystem förutsätts det att utförandet av säkerhetsskyddsuppgiften medför tillträde till konfidentiella uppgifter om uppdragsgiva-

rens säkerhetsarrangemang. Sådana uppgifter kan bl.a. vara uppgifter om var system eller apparater placeras, deras egenskaper, lösenord, inställningar samt andra tekniska egenskaper, om utförandet av säkerhetskyddsuppgiften har givit information som ger tillträde till uppgifter om ifrågavarande säkerhetssystem även efter att systemet har levererats till kunden. Även uppgifter om hur larm vidarebefordras från säkerhets- eller övervakningssystem kan ofta betraktas som konfidentiell information om uppdragsgivarens säkerhetsarrangemang. I samband med leverans av elektroniska säkerhetssystem har en kund ofta möjlighet att programmera in nya lösenord i systemet samt ändra inställningarna, varefter den numera inaktuella information som installations- eller planeringspersonalen besitter inte längre efter ändringen kan betraktas som konfidentiell information. När det gäller planeringsuppgifter i anslutning till andra säkerhetsarrangemang kommer situationen att vara densamma som ovan har beskrivits i fråga om elektroniska övervakningssystem. Enbart den omständigheten att en person utför uppgifter av denna art skall inte kunna anses innebära att han utför säkerhetsskyddsuppgifter som förutsätter godkännande, utan uppgifterna skall vara av sådan art att han genom dem får del av konfidentiell information om säkerhetsarrangemangen. Dessutom skall det, på samma sätt som i fråga om elektroniska säkerhetsarrangemang, förutsättas att informationen inte mister sin betydelse efter att en plan eller något motsvarande har genomförts. I praktiken kommer fysiska personer som är näringsidkare eller personer som tillhör ledningen för ett säkerhetsskyddföretag att utföra säkerhetsskyddsuppgifter som förutsätter godkännande främst när de sköter praktiska uppgifter eller fattar beslut i anslutning till behandling och planering av anbud.

Kravet på godkännande skall endast gälla sådana uppgifter om hela säkerhets- och övervakningssystem vilka möjliggör intrång i rum som skyddats mot intrång av utomstående. Kännedom om en del av ett säkerhetssystem som består av flera olika delar ger i allmänhet inte möjlighet till ett sådant intrång. En sådan situation är det t.ex. frågan om vid installation av en enda sensor i ett sy-

stem för brottslarm eller passagekontroll. Kravet på godkännande skall endast vara förknippat med konfidentiella uppgifter om uppdragsgivarens säkerhetsarrangemang, inte med annan konfidentiell information som gäller honom, såsom t.ex. affärshemligheter.

Vilka säkerhetsskyddsuppgifter som förutsätter godkännande, skall alltid avgöras från fall till fall. Dessutom skall det förutsättas att verksamheten omfattar utförande av säkerhetsskyddsuppdrag som avses i 17 punkten. Av motiveringen till 17 punkten har redan framgått att enbart den omständigheten att en persons arbetsuppgifter ger honom möjlighet att komma i beröring med sådana uppgifter om uppdragsgivaren vilka definierats som konfidentiella inte skall anses innebära att personen utför säkerhetsskyddsuppgifter.

Vilka säkerhetsskyddsuppgifter som skall anses förutsätta godkännande skall anges i lag, och uppdragsgivaren skall inte ha möjlighet att enligt eget val ändra uppgiftens juridiska karaktär. Det sistnämnda förutsätter naturligtvis att det vid utförandet av säkerhetsskyddsuppgiften enligt en objektiv bedömning tydligt är frågan om ett uppdrag som kräver godkännande. I gränsfall skall uppdragsgivaren avgöra om kravet skall tillämpas. Uppdragsgivaren är den som bestämmer vilka platser han vill stänga för utomstående och det är också uppdragsgivaren som skall bestämma vilka uppgifter om säkerhetsarrangemangen för denna plats som skall vara konfidentiella. För att en säkerhetsskyddsuppgift i praktiken skall anses förutsätta godkännande, krävs i gränsfall att uppdragsgivaren definierar platsen som en plats som är stängd för utomstående och de uppgifter som gäller hans säkerhetsarrangemang för platsen som konfidentiella uppgifter. Bestämmelsen ger uppdragsgivaren möjlighet att förutsätta att vissa uppgifter skall få utföras endast av en person som en myndighet godkänt att utföra sådana uppgifter. Det viktigaste syftet med bestämmelsen är att förbättra konsumentskyddet för uppdragsgivarna. I praktiken kommer uppdragsgivarna nästan undantagslöst att förutsätta att säkerhetsskyddsuppgifterna utförs av personer som en myndighet har godkänt att utföra sådana uppdrag. Även när utförandet av en uppgift inte enligt en objektiv bedömning

uppfyller de krav som ställs för att en säkerhetsskyddsuppgift skall anses förutsätta godkännande, kan en uppdragsgivare dock med stöd av avtalsfriheten förutsätta att den som tillhandahåller tjänsterna ser till att uppdraget utförs av en person som har godkänts att utföra sådana uppgifter.

19 punkten. Med säkerhetsskyddande verksamhet skall enligt lagförslaget avses utförande av säkerhetsskyddsuppgifter. För att verksamheten enligt lagen skall betraktas såsom säkerhetsskyddande verksamhet, förutsätts på samma sätt som i fråga om bevakningsuppgifter att verksamheten sker i förvärvssyfte och med stöd av uppdragsavtal. I övrigt hänvisas till vad som anförts i motiveringen till 2 punkten.

20 punkten. Med säkerhetsskydds företag skall avses företag som idkar säkerhetsskyddande verksamhet. Företaget skall på samma sätt som ett bevakningsföretag kunna vara en fysisk eller juridisk person.

21 punkten. En utförare av säkerhetsskyddsuppgifter skall på samma sätt som en väktare vara en person som utför uppgifter som kräver godkännande, i detta fall säkerhetsskyddsuppgifter. Personen kan vara anställd av ett säkerhetsskydds företag eller självständigt utföra säkerhetsskyddsuppgifter, t.ex. såsom enskild näringsidkare eller sporadiskt.

2 kap. **Bevakningsrörelse**

Auktorisationskrav för bevakningsrörelse

3 §. *Auktorisation av bevakningsföretag. 1 mom.* I 3 § 20 punkten lagen angående rättighet att idka näring definieras affärsrörelse som avser bevakning av gods eller liv såsom s.k. reglementerad näring, om vilket bestäms särskilt genom lag eller förordning. Enligt 2 § lagen om bevakningsföretag, som de föreslagna bestämmelserna till sitt innehåll i stor utsträckning motsvarar, är idkande av bevakningsrörelse beroende av tillstånd. Dock föreslås att i lagtexten inte längre skall talas om sammanslutningar och stiftelser utan om juridiska personer.

Idkande av bevakningsrörelse skall enligt lagförslaget förbli en reglementerad näring,

som skall få idkas under förutsättning att en myndighet beviljar auktorisation för bevakningsföretag. Avsikten med detta särskilda auktorisationssystem skall vara att förvissa sig om att den som ansöker om auktorisation uppfyller de förutsättningar som lagen ställer för idkande av sådan rörelse. Auktorisationsförfarandet kommer således enligt lagförslaget att utgöra en viktig del av den tillsyn som myndigheterna utövar. Idkande av bevakningsrörelse utan tillstånd skall vara straffbart enligt 17 kap. 6 a § strafflagen.

Vilka som skall ha rätt att få sitt bevakningsföretag auktoriserat anges genom hänvisning till 1 § 1 och 2 mom. lagen angående rätt att idka näring. Enligt 1 § 1 mom. nämnda lag kan auktorisation beviljas fysiska personer som är bosatta inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, finska sammanslutningar och stiftelser samt utländska sammanslutningar och stiftelser som registrerat en filial i Finland och som har bildats enligt lagstiftningen i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som har sin stadgeenliga hemort, sin centralförvaltning eller sin huvudsakliga verksamhetsort i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Auktorisation av bevakningsföretag skall också kunna beviljas någon annan än en sådan fysisk eller juridisk person som avses i föregående stycke, om handels- och industriministeriet med stöd av 1 § 2 mom. lagen angående rättighet att idka näring har beviljat sökanden tillstånd att idka sådan näring. Finländska aktiebolag befriades år 1993 från de begränsningar som dittills gällde utländskt ägande, varefter utlänningar eller utländska företag har haft möjlighet att utan tillstånd äga aktier i finländska aktiebolag. Genom en hänvisning till 1 § 2 mom. lagen angående rättighet att idka näring avhjälper lagförslaget det missförhållandet i den gällande lagstiftningen att rätten för näringsidkare som har sin verksamhetsort utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet att idka bevakningsrörelse i Finland har varit beroende av företagets bolagsform.

2 mom. En auktorisation skall såsom hittills gälla tills vidare och utgångspunkten skall vara att auktorisationen ger rätt att sköta bevakningsuppgifter i hela landet.

3 mom. Auktorisationsmyndigheten skall dock såsom hittills ha rätt att ställa villkor och begränsningar för auktorisationsinnehavarens verksamhet. Ordalydelsen i de gällande bestämmelserna hänvisar visserligen endast till regionala begränsningar. Nu föreslås även uttryckliga bestämmelser om grunderna för villkor och begränsningar. Villkoren och begränsningarna skall få gälla tid, geografiskt område eller ha anknytning till de bevakningsuppgifter som får utföras. Villkor och begränsningar skall vara möjliga främst när den utredning som fogats till ansökan om auktorisation visar att sökanden inte på behörigt sätt förmår sköta bevakningsuppgifter i hela landet. Vid bedömningen av om en sökande på behörigt sätt förmår bedriva rörelsen, skall uppmärksamhet fästas vid omfattningen av bevakningsföretagets rörelse, antalet verksamhetsställen och deras läge samt andra dylika omständigheter. När omfattningen av bevakningsföretagets rörelse bedöms, skall myndigheten bl.a. beakta det antal personer som företaget har för avsikt att anställa. Att begränsa auktorisationen skall i detta avseende vara ett alternativ till att helt förkasta ansökan. I praktiken skall en restriktiv hållning tillämpas i fråga om begränsningar, men i vissa enskilda fall kan det vara behövligt att ställa sådana.

Separat auktorisation av verksamhetsställen skall enligt lagförslaget inte längre förekomma. Myndigheterna skall dock informeras om att bevakningsföretaget inrättar verksamhetsställen, antingen i samband med ansökan om auktorisation av företaget eller genom en sådan ändringsanmälan som avses i 7 §. I sådana sällsynta fall där bevakningsföretagets auktorisation är regionalt begränsad och innehavaren av auktorisationen vill inrätta ett verksamhetsställe utanför det område som avses i auktorisationen, skall auktorisationsinnehavaren ansöka om ändring av den regionala begränsningen.

4 mom. Om den som innehar auktorisation försätts i konkurs eller avlider, skall konkurs- eller dödsboet såsom hittills ha rätt att för den avslutande utredningen av boet fortsätta bevakningsrörelsen under högst ett års tid från det att konkursen inleddes eller dödsfallet inträffade. Bestämmelsen gör det möjligt att på ett ekonomiskt förnuftigt sätt utreda

samt eventuellt avsluta en bevakningsrörelse som ansluter sig till auktorisationsinnehavarens konkurs- eller dödsbo. Konkurs- eller dödsboets rätt att en viss tid fortsätta rörelsen är avsedd att trygga de anställdas och eventuella uppdragsgivares ställning. I sedvanliga fall blir boet utrett inom ett år. Även under denna tidsperiod skall företaget ha en ansvarig föreståndare.

För att göra tillsyn möjlig är det nödvändigt att auktorisationsmyndigheten får vetenskap om rörelseidkarens konkurs eller död. Därför föreslås en bestämmelse om att konkursboets boförvaltare samt en dödsbodellägare eller någon annan som har hand om dödsboet inom trettio dagar från det att konkursen inleddes eller dödsfallet inträffade skall underrätta auktorisationsmyndigheten om konkursen eller dödsfallet. Med konkursboets boförvaltare avses i lagtexten konkursboets interimistiska boförvaltare samt en god man och syssloman i ett konkursbo. I ett dödsbo skall de anmälningspliktiga personerna vara desamma som avses i 18 kap. 3 § ärvdabalken (40/1965). Förutom dessa kan även dödsboets boutredningsman och testamentsexekutor vara anmälningspliktiga.

4 §. *Meddelande av auktorisation.* Förutsättningarna för auktorisation av bevakningsföretag skall enligt lagförslaget härefter regleras i lag, då de enligt gällande lag regleras i 3 § förordningen om bevakningsföretag. När det gäller innehållet i bestämmelserna föreslås inga betydande förändringar i auktorisationsförutsättningarna. Behövlig praktisk erfarenhet samt att sökanden har godkänts i ett prov som anordnats av bevakningsföretagsnämnden skall inte längre förutsättas när sökanden är en fysisk person. För bevakningsföretag som är juridiska personer har ett motsvarande krav inte heller hittills ställts. Vid behandlingen av enskilda tillståndansökningar har det varit svårt att avgöra vad som skall betraktas såsom sådan praktisk erfarenhet som bestämmelserna förutsätter. Såsom tidigare konstaterades, är ett av målen för propositionen att den ansvariga föreståndaren skall få en mera framträdande roll så att den person som har denna ställning i företaget tydligare än vad som nu är fallet svarar för att företaget sköts enligt bestämmelserna och föreskrifterna för bevakningsföretag. Av

nämnda anledning är det inte behövligt att utsträcka kravet på praktisk erfarenhet och utbildning till att gälla dem som enbart har ett företagsekonomiskt ansvar för idkandet av rörelsen.

1 mom. I bestämmelsen anges först förutsättningarna för meddelande av auktorisation åt en fysisk person. Samma förutsättningar för meddelande av auktorisation skall tillämpas när ansökan lämnats av en enskild firma. Förutsättningarna gäller antingen sökandens ärlighet, pålitlighet och personliga egenskaper eller hans soliditet.

1 punkten. En absolut förutsättning för auktorisation skall vara att sökanden har uppnått en ålder som föreskrivs i lagen. Sökanden skall ha uppnått myndig ålder, dvs. ha fyllt 18 år. Undantag från denna förutsättning skall inte vara möjliga ens med vårdnadshavarnas samtycke. Å andra sidan skall enbart den omständigheten att sökanden har uppnått hög ålder inte hindra auktorisation.

2 punkten. Auktorisation skall vara möjlig om sökanden är känd för redbarhet och pålitlighet och till sina personliga egenskaper är lämplig för uppgiften. En persons redbarhet och pålitlighet skall bedömas såväl utgående från hans tidigare som nuvarande uppträdande. Vid bedömningen av sökandens tidigare uppträdande skall auktorisationsmyndigheten utnyttja alla medel som den har till sitt förfogande. Viktig hjälp fås ur register som förs av olika myndigheter. Förutom polisens egna register står även straffregistrets uppgifter till förfogande. Enligt 4 a § 1 mom. 2 punkten (1093/1999) straffregisterlagen (770/1993) lämnas ur straffregistret uppgifter om personer ut till finska myndigheter i ärenden som gäller sådana tillstånd eller godkännanden av myndighet som är beroende av personens tillförlitlighet. Vid bedömningen av om redbarhets- och pålitlighetsförutsättningen är uppfylld skall i praktiken fästas uppmärksamhet särskilt vid uppdagade eller misstänkta brott samt annat missbruk som visar att personen i fråga är olämplig att idka bevakningsrörelse. Härvid skall också eventuella tidigare återkallanden av auktorisation eller varningar som en innehavare av auktorisation har fått beaktas.

När det gäller personliga egenskaper kan t.ex. den omständigheten att sökanden flera

gångar har tagits i förvar som berusad visa att sökanden är olämplig att idka bevakningsrörelse. Vid bedömningen av sökandens personliga egenskaper skall uppmärksamhet även fästas vid sökandens förmåga och vilja att fullgöra de skyldigheter som den som idkar bevakningsrörelser enligt gällande bestämmelser skall iaktta. Omständigheter som anknyter till sökandens livsstil och attityder blir då viktiga.

Vid bedömningen av sökandens personliga egenskaperna skall uppmärksamhet fästas vid skador och sjukdomar som på ett väsentligt sätt kan försvaga sökandens förmåga att idka bevakningsrörelse. Vid behov kan auktorisationsmyndigheten vid prövningen av ansökan yrka att sökanden exempelvis skall lämna i en sådan utredning om sina rusmedelsvanor som myndigheten anser behövlig. Förfarandet kränker inte sökandens integritet, eftersom sökanden själv skall komma med utredningen, även om underlåtelse att lämna utredning kan medföra att ansökan förkastas.

Även vid bedömningen av en sökandes personliga egenskaper skall uppmärksamhet fästas vid sökandens tidigare uppträdande. Härvid skall myndigheten koncentrera sig särskilt på sådana omständigheter som kan påverka sökandens förmåga att på behörigt sätt idka bevakningsrörelse. En sådan omständighet kan t.ex. vara att personen meddelats näringsförbud enligt lagen om näringsförbud (1059/1985). Förbudet kan ha upphört omedelbart innan ansökan om auktorisation inlämnades. Att sökanden har meddelats näringsförbud kan i sin tur ha berott på att han har gjort sig skyldig till sådana försummelser av bokförings- eller skattskyldighet som inte har ansetts straffbara eller för vilka han av någon annan orsak inte har dömts till straff. Även den omständigheten att sökanden flera gånger har försatts i konkurs kan utgöra ett hinder för auktorisation. Med konkurs avses här även det fall att konkursen har förfallit i brist på medel. Även tidigare försummelser att iaktta vad säkerhet i arbetet och arbetarskydd förutsätter skall bedömas i samband med utvärderingen av sökandens personliga egenskaper.

3 punkten. För att auktorisation skall meddelas förutsätts enligt denna punkt att sökanden inte är försatt i konkurs och att hans

handlingsbehörighet inte har begränsats enligt 18 § lagen om förmyndarverksamhet (442/1999). Att idka bevakningsrörelse innebär idkande av en näring som medför olika skyldigheter bl.a. mot uppdragsgivare, anställda och myndigheter. För uppdragsgivarna är det t.ex. av väsentlig betydelse att näringsidkaren har tillräckliga resurser att på behörigt sätt klara av de bevakningsuppgifter som uppdraget omfattar. Att en persons handlingsbehörighet har begränsats eller att han har försatts i personlig konkurs skall därför utgöra ett absolut hinder för att meddela honom auktorisation. Överskuldssättning eller andra ekonomiska problem, som dock inte har lett till att sökanden har försatts i konkurs, skall däremot bedömas i anslutning till den förutsättning som berör sökandens förmögenhet.

4 punkten. Såsom ovan konstaterats, förutsätter behörigt bedrivande av en bevakningsrörelse att vissa skyldigheter fullgörs. Den som idkar bevakningsrörelse skall ha en sådan förmögenhet att han på behörigt sätt kan bedriva verksamheten. Detta innebär att näringsidkaren skall förmå fullgöra såväl sina avtalsenliga skyldigheter enligt uppdragsavtalet som de krav som samhället ställer på honom. Vid bedömningen av sökandens förmåga att med hänsyn till sin förmögenhet se till att verksamheten är sådan som den borde vara, blir förhållandet mellan sökandens förmögenhetsställning och den planerade rörelsens omfattning och karaktär en viktig fråga. Bl.a. antalet verksamhetsställen som företaget har för avsikt att inrätta och deras geografiska läge kan ha betydelse för den utredning som behövs om sökandens ekonomiska ställning. Om sökanden t.ex. har för avsikt att bedriva sådan ronderande bevakning av ett distrikt som innebär att bevakningen utgår från flera verksamhetsställen och sker med fordon, måste företaget skaffa behövlig materiel och avlöna yrkeskunnig personal. I så fall skall sökanden redan när han ansöker om auktorisation kunna visa att han har tillräckliga ekonomiska resurser för uppdraget. Beröende på rörelsens karaktär kan auktorisationsmyndigheten förutsätta att t.ex. en sökande som har för avsikt att idka värdetransportuppdrag utreder sin ekonomiska ställning grundligare än en sökande som har för avsikt

att idka sedvanlig stationär bevakning.

Den ekonomiska ställning som förutsätts av en sökande kan inte bestämmas genom exakta markbelopp eller andra dylika gränser, utan det blir alltid frågan om en prövning av varje enskilt fall. En sökande skall inte anses uppfylla förmögenhetskravet t.ex. om han redan tidigare har försummat att betala skatter och offentlighetsrättsliga avgifter som uppgår till avsevärda belopp, eftersom det är osannolikt att han i så fall kan klara av nya ekonomiska förpliktelser. På motsvarande sätt kan den omständigheten att han har flera andra oreglerade skulder utgöra ett hinder för auktorisation. T.ex. en enstaka betalningsstörning, som sökanden ordnat upp, skall däremot inte i allmänhet anses tyda på att sökanden vore oförmögen att på ett behörigt sätt idka bevakningsrörelse.

2 mom. Auktorisation kan enligt lagförslaget meddelas inte bara fysiska personer, utan även juridiska personer. Förslaget motsvarar gällande lag. De största bevakningsföretagen är sammanslutningar. Någon stiftelse har veterligen inte för närvarande auktorisation att idka bevakningsrörelse.

1 punkten. På samma sätt som en fysisk person skall också en juridisk person ha förmåga att svara för olika skyldigheter som bevakningsrörelsen medför för rörelseidkaren. Den förutsättning som gäller sökandens ekonomiska situation skall endast gälla den juridiska personens ekonomiska situation, inte de fysiska personer som ansvarar för dess verksamhet. Annars skall soliditetskraven inte skilja sig från de krav som gäller för fysiska personer. En juridisk persons soliditet kan främst bedömas utgående från bokslutshandlingarna. Om sökanden är ett aktiebolag som befinner sig i likvidation, kunde likvidationstillståndet anses vara en omständighet som visar att sökanden inte skall anses ha förmåga att sköta rörelsen på behörigt sätt.

2 punkten. De fysiska personer som hör till den juridiska personens förvaltningsorgan, verkställande direktören samt bolagsmännen i ett öppet bolag och de ansvariga bolagsmännen i ett kommanditbolag måste uppfylla samma villkor som en fysisk person måste uppfylla för att kunna få auktorisation. Vilka personer som anses höra till förvaltningsorganen bestäms enligt den speciallag

som reglerar ifrågavarande juridiska persons verksamhet. Till denna grupp hänförs bl.a. ledamöter av styrelsen, direktionen och förvaltningsrådet. Verkställande direktören nämns särskilt, eftersom han inte anses höra till den juridiska personens förvaltningsorgan.

För att auktorisation skall meddelas måste samtliga förutsättningar vara uppfyllda. I praktiken kan förekomsten av de förutsättningar som avses i 1 mom. 1 och 3 punkten konstateras på ett entydigt sätt, men när det gäller förutsättningarna enligt 2 och 4 punkten krävs alltid prövning av det enskilda fallet. Meddelande av auktorisation skall såsom hittills alltid vara beroende av myndighetens prövning. Inte ens en sökande som uppfyller de förutsättningar som lagen föreskriver skall ha någon absolut rätt att få auktorisation, men ett förvaltningsbeslut genom vilken en ansökan förkastas skall givetvis följa allmänna förvaltningsrättsliga principer. Orsaken till ett sådant negativt beslut kan bl.a. vara att sökanden trots sin ansökan inte har någon verklig avsikt att inleda bevakningsrörelse. Auktorisation skall inte heller meddelas om sökanden endast nominellt och formellt har för avsikt att svara för idkandet av rörelsen, men andra personer i verkligheten svarar för den. De statsförvaltningsrättsliga frågorna i anslutning till meddelande av auktorisation behandlas närmare i avsnittet om lagstiftningsordningen för denna proposition.

Statsrådet skall genom förordning ha möjlighet att närmare föreskriva vilka utredningar och handlingar en sökande skall foga till sin ansökan för att visa att han uppfyller förutsättningarna för auktorisation. Till utredningen kan bl.a. höra olika slags bokslutshandlingar, intyg över eventuella skatterester samt utdrag ur kreditupplysningsregister.

3 mom. I samband med beskrivningen av nuläget har i denna proposition behandlats problem som är förknippade med den gällande tillståndspraxisen. Till dessa problem hänvisas i detta sammanhang. Enligt lagförslaget skall auktorisationen härefter i samtliga fall meddelas av inrikesministeriet, närmare bestämt av den tillsynsenhet för säkerhetsbranschen som verkar i anslutning till inrikesministeriet. Syftet med detta förfarande är att förenhetliga auktorisationspraxisen och

förbättra auktorisationsmyndigheternas kännedom om bevakningsbranschen. Ändringen effektiviserar också tillsynen över bevakningsrörelserna och gör det möjligt att frångå förfarandet med separata tillstånd för de olika verksamhetsställena. Till reformen hör också att uppgifterna i anslutning till godkännande av ansvarig föreståndare överförs på inrikesministeriet.

Den myndighet som har fattat förvaltningsbeslutet om beviljande av tillstånd har av hävd också svarat för eventuellt återkallande av ifrågavarande tillstånd och för varningar som har haft anknytning till tillståndet. Därför har den myndighet som auktoriserar bevakningsföretag en viktig roll också vid tillsynen över ifrågavarande näringsverksamhet. För att en myndighet skall kunna vidta de åtgärder som återkallandet förutsätter, måste den ha yrkeskunskaper och resurser att skaffa olika slags tilläggsutredningar. Kravet på enhetlig myndighetsverksamhet accentueras särskilt när det blir frågan om åtgärder för återkallande av auktorisation, eftersom dessa innebär ingrepp i rätten att idka näring.

Inrikesministeriet svarar redan nu såsom högsta myndighet för tillsynen över och styrningen av bevakningsrörelsernas verksamhet, varför det är en naturlig lösning att ministeriet också tar hand om auktorisationsuppgiften. Genom att meddela auktorisation, som är en förutsättning för lovligt idkande av bevakningsrörelse, samt genom eventuella åtgärder för återkallande av auktorisation kan inrikesministeriet effektivare sköta de uppgifter som ministeriet redan nu har enligt gällande lagstiftning. När en enda myndighet sköter uppgifterna, förbättras även utsikterna för jämlikt bemötande av näringsidkarna. Auktorisation har årligen meddelats 50—60 företag. Den arbetsbörda som på detta sätt överförs på inrikesministeriet är därför inte särskilt stor.

5 §. *Ändring av villkor och begränsningar som fogats till ett bevakningsföretags auktorisation.* 1 mom. Såsom ovan konstaterades i anslutning till behandlingen av 3 § 3 mom., kan till auktorisationen fogas villkor eller begränsningar. Ändring av villkoren och begränsningarna skall också vara möjlig när omfattningen av bevakningsföretagets rörel-

se, antalet verksamhetsställen och deras läge samt andra motsvarande omständigheter förändras.

En ändring av villkoren eller begränsningarna, i synnerhet en lindring, initieras ofta av innehavaren av auktorisationen. Myndigheten kan dock också själv, på tjänstens vägnar, vidta åtgärder för ändring av villkoren eller begränsningarna. När villkor eller begränsningar ändras, skall ärendet prövas på motsvarande sätt som när villkoren eller begränsningarna ursprungligen ställdes. Om ändringen skall fattas ett separat förvaltningsbeslut, i vilket ändring skall få sökas på normalt sätt.

Vid ändring av villkor och begränsningar som fogats till en auktorisation är det inte frågan om meddelande av ny auktorisation, utan genom beslutet ändrar myndigheten endast villkor och begränsningar i anslutning till en redan gällande auktorisation. En eventuell ändring av villkoren eller begränsningarna kommer att påverka auktorisationens giltighet endast om myndigheten i samband med ändringen ställer uttryckliga begränsningar i fråga om den tid som auktorisationen skall vara i kraft. I stället för att göra en ansökan om ändring av de villkor och begränsningar som fogats till en auktorisation kan innehavaren av en auktorisation dock naturligtvis också ansöka om en ny, i fråga om villkor och begränsningar ändrad auktorisation.

2 mom. I egenskap av myndighet som meddelar auktorisation av bevakningsföretag, skall inrikesministeriet också vara den myndighet som ändrar villkor och begränsningar som fogats till en auktorisation.

6 §. *Anmälningar.* När ett företag har auktoriserats eller villkor eller begränsningar som har fogats till en auktorisation har ändrats, skall auktorisationsmyndigheten på liknande sätt som enligt gällande lagstiftning vara skyldig att underrätta de polisinskrivningar inom vars distrikt sökanden har uppgivit att verksamhetsställen kommer att inrättas om att myndigheten har meddelat auktorisationen eller om de ändrade villkoren eller begränsningarna. Med verksamhetsställe avses i detta sammanhang såväl bevakningsföretagets huvudsakliga verksamhetsställe som eventuella andra verksamhetsställen. Skyl-

digheten skall i praktiken fullgöras så, att auktorisationsmyndigheten tillställer polisinsinrättningen en kopia av sitt auktorisationsbeslut samt av behövliga delar av övriga till ansökan fogade handlingar och utredningar.

Genom underrättelsen får polisinsinrättningen kännedom om vilka verksamhetsställen som har godkänts inom polisinsinrättningens distrikt samt om den bevakningsrörelse som idkas från dessa verksamhetsställen. I synnerhet när det gäller andra verksamhetsställen än företagens huvudsakliga verksamhetsställe kunde polisinsinrättningarna annars ibland bli utan denna information. Den information som polisinsinrättningarna får genom underrättelsen kan de utnyttja bl.a. när de övervakar bevakningsföretagens verksamhet på fältet samt när de utför sina regelbundna inspektioner av bevakningsföretagen.

7 §. *Ändringsanmälningar.* Enligt gällande lag är ett bevakningsföretag skyldigt att informera tillståndsmyndigheten om förändringar i vissa omständigheter som ansluter sig till idkandet av bevakningsrörelsen eller företagens tillstånd att idka denna rörelse. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar den gällande. Auktorisationsmyndigheten skall dock dessutom vara skyldig att vidarebefordra uppgifterna i ändringsanmälningarna till vissa lokala polisinsinrättningar. Genom bestämmelsen vill man försäkra sig om att myndigheterna får behövliga uppgifter om förändringar i bevakningsföretagens verksamhet samt att uppgifterna i säkerhetsbranschens tillsynsregister hålls aktuella. Uppgifterna skall även utnyttjas i den tillsyn som myndigheterna utövar. Statsrådet skall ha fullmakt att utfärda närmare föreskrifter om ändringsanmälans innehåll. För närvarande finns inga närmare föreskrifter om detta.

1 mom. 1 punkten. Ett bevakningsföretag skall meddela auktorisationsmyndigheten om företaget efter auktorisationen inrättar nya verksamhetsställen eller drar in existerande verksamhetsställen. Auktorisationsmyndigheten skall också informeras om ändringar i verksamhetsställets adresser. Med verksamhetsställe avses i detta sammanhang såväl bevakningsföretagets huvudsakliga verksamhetsställe som eventuella andra verksamhetsställen. Begreppen huvudsakligt verksamhetsställe och verksamhetsställe definie-

ras i 2 § 10 och 11 punkten.

2 punkten. Auktorisationsmyndigheten skall också informeras när en ansvarsperson i ett bevakningsföretag byts ut. Auktorisationsmyndigheten skall ta ställning till om också den nya personen uppfyller de villkor som ställs på personer som sköter ifrågavarande uppgifter. Myndighetens förvaltningsbeslut med anledning av ändringsanmälan skall till denna del även tjäna som juridisk grund för de ändringar som införs i säkerhetsbranschens tillsynsregister.

3 punkten. Om ett bevakningsföretag avslutar eller avbryter sin verksamhet för längre tid än en månad, skall bevakningsföretaget informera auktorisationsmyndigheten om detta. Vid bedömningen av när ett företag skall anses ha avslutat eller avbrutit sin verksamhet skall innehavarens egen uppfattning och framtidsplaner vara av central betydelse. Det är t.ex. möjligt att en bevakningsrörelse som idkas såsom bisyssla och i liten skala inte skall anses ha upphört eller avbrutits fastän företaget inte under en viss tidsperiod skulle ha ett enda gällande uppdragsavtal. Trots att näringsidkaren är av en annan uppfattning, skall det dock vara möjligt att anse att ett bevakningsföretag har upphört med sin verksamhet eller avbrutit den om detta tydligt framgår av andra omständigheter. Omständigheter som skall ägnas uppmärksamhet vid denna bedömning är bl.a. på vilken ort näringsidkaren är fast bosatt, om företaget längre har någon personal, om företaget har separata verksamhetslokaler samt om företaget har några gällande uppdragsavtal.

2 mom. Enligt lagförslaget skall ändringsanmälan såsom hittills göras inom en bestämd tid, nämligen sju dagar. Om möjligt skall ändringsanmälan dock göras redan på förhand, innan ändringen träder i kraft.

Med tanke på att personerna i ett bevakningsföretags förvaltningsorgan eller dess verkställande direktör kan bytas ut, föreslås för tydlighetens skull att till ändringsanmälan i dessa fall skall fogas de handlingar med vilka företaget vill styrka att personen i fråga uppfyller de krav som en person i denna ställning skall uppfylla. Dessa ändringar har behandlats ovan i motiveringen till 1 mom. 2 punkten.

3 mom. Bevakningsföretagens ändringsan-

mälningar kan gälla ändringar som är av olika karaktär, t.ex. ur tillsynens synvinkel. Därför föreslås för var och en av de punkter som nämns i 1 mom. en särskild bestämmelse om vilken lokal polisinställning som auktorisationsmyndigheten skall delge ifrågavarande ändringsanmälan för kännedom. Med verksamhetsställe avses även här såväl bevakningsföretagets huvudsakliga verksamhetsställe som dess övriga eventuella verksamhetsställen.

Ett särskilt förvaltningsbeslut med anledning av en ändringsanmälan skall auktorisationsmyndigheten fatta endast om ändringen gäller omständigheter som avses i 1 mom. 2 punkten, eftersom denna punkt ställer särskilda krav på personer som sköter bestämda uppgifter och en separat bedömning av om dessa krav är uppfyllda måste göras i varje enskilt fall. Andra ändringsanmälningar skall endast registreras som inlämnade och med anledning av dem skall behövliga ändringar göras i säkerhetsbranschens tillsynsregister.

Auktorisationsmyndigheten skall dock alltid vid behov ha möjlighet att med stöd av bestämmelserna om fogande av villkor och begränsningar till auktorisation och återkallande av auktorisation av bevakningsföretag reagera på förändringar som genom en ändringsanmälan har kommit till myndighetens kännedom.

God bevakningssed

8 §. *Uppdragsavtal.* Genom att göra det obligatoriskt för parterna att sätta upp ett särskilt uppdragsavtal, gör man det å ena sidan lättare för uppdragsgivaren och uppdragstagaren att i efterskott reda ut eventuella meningsskiljaktigheter om innehållet i ett uppdrag och å andra sidan underlättas också myndigheternas tillsyn över verksamheten.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om skyldighet att göra skriftliga uppdragsavtal och i 2 mom. om skyldighet att förvara avtalen.

Med undantag av bestämmelsen om underleverantörstjänster motsvarar den föreslagna regleringen gällande lag. I lagförslaget nämns dock inte längre särskilt att uppdragsavtalen skall förvaras "i detta land", utan detta skall anses självklart. Bestämmelser föreslås inte heller om att uppdragsavtalen skall

föras med löpande nummer och ordnas så att handlingarna rörande varje uppdrag kan företes utan dröjsmål, eftersom större bevakningsföretags omfattande uppdragsregister, som i allmänhet förs med hjälp av automatisk databehandling, och små bevakningsföretags eventuellt ännu manuella, till sin omfattning begränsade register i varje händelse är lätta att behärska.

En bevakningsuppgift kan också utföras av flera än ett enda bevakningsföretag så, att ett av bevakningsföretagen svarar för vissa uppgifter som utgör en sammanhängande del av den totala bevakningsuppgiften. Ett bevakningsföretag kan följaktligen av ett annat bevakningsföretag som fungerar som underleverantör t.ex. köpa en sammanhängande grupp tjänster som utgör en del av uppdraget, t.ex. alarmeringscentraltjänster. För detta slags verksamhet föreslås också ett undantag från skyldigheten att göra skriftliga uppdragsavtal. Enligt lagförslaget behöver ett skriftligt uppdragsavtal inte göras om bevakningsföretaget endast deltar i utförandet av en sådan avgränsad, sammanhängande del av uppdraget. Underleverantörsverksamhet i anslutning till utförandet av ett uppdrag samt en uppdragsgivares möjligheter att reagera på ett sådant arrangemang behandlas närmare i motiveringen till 16 §.

Bestämmelsen om att uppgifter som behövs vid tillsynen och som har lagrats med hjälp av automatisk databehandling skall finnas att tillgå också i klartext motsvarar tidigare bestämmelser och syftar till att tillsynsmyndigheterna vid tillsynen skall kunna välja om de t.ex. vill läsa uppgifterna på en data-skärm eller få dem utskrivna på papper. Där- emot förutsätter lagförslaget inte att uppgifterna förvaras färdigt utskrivna på papper.

Statsrådet skall enligt lagförslaget befullmäktigas att genom förordning utfärda närmare föreskrifter om innehållet i uppdragsavtal. Nu ingår motsvarande föreskrifter i 13 § 1 mom. förordningen om bevakningsföretag.

9 §. *Förbud att ta emot uppdrag som gäller upprätthållande av allmän ordning och säkerhet.* 1 mom. Lagförslaget utgår såsom gällande lag från att ett bevakningsföretag inte skall få ta emot uppdrag som innebär en förbindelse att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Utgångspunkten skall följaktligen

vara ett arrangemang som innebär att bevakningsföretagen och deras anställda väktare skall anlitas för att upprätthålla privat säkerhet.

Enligt 22 § grundlagen skall det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Det allmänna skall följaktligen garantera en viss grundläggande trygghet, som skall vara oberoende t.ex. av en persons ekonomiska ställning. Till den grundläggande tryggheten hör dock åtminstone allmän ordning och säkerhet av den karaktär som lugn på gatorna representerar, att myndigheterna har snabb beredskap att handla och göra undersökningar när allvarliga ordningsstörningar och grova brott inträffar samt att utredningsprocenten är hög i fråga om grova brott.

I begreppet allmän ordning och säkerhet skall ordet allmän i detta sammanhang ha anknytning såväl till ordning som till säkerhet. Vid gränsdragningen mellan vad som är allmänt och vad som är enskilt skall uppmärksamhet bl.a. fästas vid om det är frågan om en allmän eller enskild plats och om faran riktar sig till en på förhand obestämd grupp eller ett bestämt objekt.

Även om det bevakningsområde som avses i ett uppdragsavtal kan betraktas som en allmän plats, skall uppdragsparterna dock såsom hittills ha möjlighet att komma överens om att uppdraget omfattar bevakning av egendom och skyddande av en persons integritet samt härefter även avslöjande av brott. Förbudet att ta emot uppdrag som gäller upprätthållande av allmän ordning och säkerhet får dock inte kringgå så, att den faktiska uppgiften, som är att upprätthålla ordningen, döljs genom att uppdraget t.ex. definieras så att det gäller att skydda integriteten hos en på förhand obestämd grupp kunder i ett köpcentrum eller en restaurang eller att avslöja brott som är av den typen att de stör ordningen. Oberoende av uppdragsavtalets innehåll skall en väktare naturligtvis ha samma rätt som varje annan person att vidta åtgärder när ordningen störs, t.ex. rätt till nödvärn eller rätt att gripa personer. Det faktiska syftet med ett bevakningsuppdrag får dock inte vara att avvärja ordningsstörningar med hjälp av åtgärder som var och en har rätt att vidta.

De förutsättningar under vilka en offentlig

förvaltningsuppgift enligt 124 § grundlagen får anförtros någon annan än en myndighet behandlas närmare i avsnittet om lagstiftningsordningen för denna proposition.

2 mom. Enligt 2 mom. skall ordningsvaktsuppgifter enligt lagen om ordningsvakter utgöra ett undantag från förbudet att ta emot uppdrag som innebär förbindelse att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Ordningsvaktsuppgifterna nämns även i de gällande bestämmelserna.

Ordningsvakter kan numera utses att upprätthålla allmän ordning och säkerhet med stöd av lagen om sammankomster, lagen om friluftsliv, sjömanslagen och förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser. Om ordningsvaktens skyldigheter och befogenheter bestäms i lagen om ordningsvakter. Ordningsvaktens befogenheter att hindra tillträde, avlägsna personer, gripa eller hålla i förvar personer, utföra säkerhetsvisitationer samt använda maktmedel är uppenbart större än de befogenheter som enligt lagen tillkommer alla. I krävande ordningsövervakningsuppdrag är det ändamålsenligt att använda ordningsvakter med väktarerfarenhet och väktarutbildning.

Med tanke på de personers rättsskydd som blir föremål för säkerhetsåtgärder är det viktigt att veta med vilka befogenheter den person som vidtar säkerhetsåtgärderna handlar. Därför skall det inte vara tillåtet för samma person att samtidigt handla såväl med stöd av väktar- som ordningsvaktsbefogenheter. Såsom tidigare har konstaterats, kan ett uppdrag i sig innehålla såväl bevakningsmoment som moment som innebär upprätthållande av ordningen. Den som utför ett uppdrag skall dock handla antingen i egenskap av väktare eller i egenskap av ordningsvakt och hans ställning skall bl.a. framgå av de kännetecken som han bär.

3 mom. Om vissa säkerhetskontroller bestäms särskilt. Även bevakningsföretag skall ha möjlighet att åta sig uppdrag som innebär utförande av säkerhetskontroller. Det är ändamålsenligt att personer som har väktarerfarenhet och -utbildning anlitas för dessa uppgifter.

Enligt lagen om säkerhetskontroller inom flygtrafiken kan även andra än polismän, gränsbevakningsmän, tullmän eller personer

som är anställda av Luftfartsverket användas för vidtagande av säkerhetskontrollåtgärder, avlägsnande av personer från platsen samt överlämnande av farliga föremål, förutsatt att de har fått utbildning enligt ett utbildningsprogram som Luftfartsverket har fastställt och är godkända av polisen för uppgiften. Andra än polismän, gränsbevakningsmän och tullmän har dock inte rätt att använda maktmedel, om inte något annat följer av annan lagstiftning. För säkerhetskontrollen på en flygplats svarar flygplatsens chef eller den person som annars har förordnats att ordna den, enligt bestämmelser och anvisningar som Luftfartsverket meddelar. Flygbolag och kända speditörer svarar för den säkerhetskontroll som de ordnar och som gäller fraktgods eller andra varor som skall transporteras i ett luftfartyg.

Enligt lagen om säkerhetskontroller vid domstolar kan säkerhetskontroll och avlägsnande av en person från domstolen utföras också av någon annan person än en polisman eller domstolsanställd, om personen har godkänts för uppgiften av polisen. Någon annan än en polisman eller en anställd vid domstolen får dock inte använda maktmedel för att avlägsna en person från domstolen, om inte något annat följer av annan lagstiftning. Domstolen beslutar, efter samråd med polisen, om säkerhetskontroll skall ordnas. Även domstolens ordförande kan fatta beslut om ordnande av säkerhetskontroll, om det är nödvändigt på grund av behandlingen av ett enskilt mål.

10 §. *Förhållande till myndigheternas verksamhet. 1 mom.* Även om ett av lagens syften är att främja samarbetet mellan säkerhetsmyndigheterna och privata säkerhetstjänster, måste arbetsfördelningen mellan säkerhetsmyndigheterna och dem som privat tillhandahåller säkerhetstjänster dock av rättsskyddssynpunkter hållas klar. Arbetsfördelningen skall gälla såväl uppgifterna som de befogenheter som står till förfogande för utförandet av uppgifterna. En bestämmelse av central betydelse för arbetsfördelningen är förbudet att motta uppdrag som avser upprätthållande av allmän ordning och säkerhet.

Enligt bestämmelsen är det totalt förbjudet att försvåra upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet eller verksamhet som syf-

tar till förebyggande, utredning eller åtalsprövning av brott. Till den del som bestämmelsen avser upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, motsvarar den gällande bestämmelser. Att förebyggande, utredning eller åtalsprövning av brott uttryckligen nämns är däremot nytt. Att dessa uttryckligen nämns är nödvändigt för att det tydligare än hittills skall framgå att verksamhet som avser avslöjande av brott, som för närvarande befinner sig i gränsområdet mellan bevakningsrörelse och privatdetektivverksamhet, skall anses vara bevakningsrörelse, som är en särskilt reglementerad näring. Det är skäl att märka att bekämpning av brott, i motsats till vad som gäller upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, fortfarande inte skall vara myndigheternas privilegium. Detta gäller i synnerhet brottsförebyggande verksamhet, men även uppdagande av brott och sådana preliminära åtgärder för utredning av brott med vilkas hjälp tillräckliga uppgifter kan inhämtas för en brottsanmälan till myndigheterna. Dessutom skall förbudet att försvåra verksamheten härefter inte bara gälla idkande av bevakningsrörelse utan uttryckligen också utförande av enskilda bevakningsuppdrag.

2 mom. I anslutning till ett av lagens syften, nämligen att främja samarbetet mellan säkerhetsmyndigheterna och privata säkerhetstjänster, föreslås att väktare skall ha en särskild skyldighet att underrätta polisen om brott som någon redan har begått och som väktaren har fått kännedom om när han har utfört bevakningsuppdrag. Enligt gällande lag har en utövare av privatdetektivyrket motsvarande skyldighet.

Väktaren skall underrätta polisen om brott som avses i 15 kap. 10 § strafflagen. Sådana brott är äventyrande av Finlands suveränitet, landsförräderi, grovt landsförräderi, spioneri, grovt spioneri, högförräderi, grovt högförräderi, våldtäkt, grov våldtäkt, grovt sexuellt utnyttjande av barn, mord, dråp, dråp under förmildrande omständigheter, grov misshandel, rån, grovt rån, människorov, tagande av gisslan, grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott, kapning av fartyg, grov miljöförstöring eller grovt narkotikabrott.

Enligt 15 kap. 10 § strafflagen är var och en skyldig att underrätta polisen om han vet

att ett sådant brott som avses i paragrafen är på färde. Anmälan skall göras till myndigheterna eller den som hotas av brottet. Väktarens anmälningsplikt skall enligt lagförslaget även gälla brott som någon redan har begått och anmälan skall alltid göras till polisen. I vissa fall kan det hända att uppdragsgivaren önskar att polisen inte skall få kännedom om att ett brott mot ifrågavarande intresse har begåtts. De brott som nämns i 15 kap. 10 § strafflagen är dock så grova att det inte är samhälleligt godtagbart att tillåta att en väktare som yrkesmässigt är verksam i säkerhetsbranschen skall få underlåta att anmäla dem för myndigheterna.

Den särskilda anmälningsplikten skall inte gälla sådana uppgifter om brott som en väktare fått kännedom om annars än i samband med att han utfört bevakningsuppgifter. Anmälningsplikten skall inte heller gälla brott som har begåtts av någon som står väktaren nära, vilket motsvarar bestämmelserna i 15 kap. 10 § 2 mom. strafflagen. Vilka personer som skall anses stå väktaren nära anges genom en hänvisning till nämnda bestämmelse i strafflagen.

11 §. *Förbud att delta i bevakningsrörelse.* Såsom en del av den tydliga arbetsfördelning som lagförslaget på ovan nämnt sätt vill understryka mellan säkerhetsmyndigheterna och de privata säkerhetstjänsterna föreslås att säkerhetsmyndigheternas personal inte skall få delta i idkande av bevakningsrörelse. Det gäller att märka att t.ex. polismän även utanför sitt distrikt och på fritiden har rätt och i vissa fall även skyldighet att utöva polisbefogenheter. Om en polisman t.ex. skulle arbeta som väktare, kunde det hända att en person som blev föremål för säkerhetsåtgärder från polismannens sida inte skulle få klart för sig i vilka uppgifter och med vilka befogenheter polismannen i varje enskilt fall företar sina åtgärder.

I gällande lag gäller förbudet att delta i idkande av bevakningsrörelse endast polismän. Enligt lagförslaget skall förbudet nu utsträckas till att omfatta å ena sidan alla dem som tillhör polisens personal och å andra sidan även alla dem som tillhör gränsbevakningsväsendets och tullverkets personal. Även andra anställda hos polisen än polismän kan utöva offentlig makt, varvid ovan

nämnda rollkonflikt kan bli aktuell. Gränsbevakningsbevakningsväsendet och tullverket sköter delvis liknande uppgifter som polisen. Alla tre är bl.a. förundersökningsmyndigheter. Polis-, tull- och gränsbevakningsmyndigheterna kan i vissa fall även utföra bevakningsuppgifter i samråd med varandra eller för varandras räkning. Även fångvärdsväsendet, räddningsförvaltningen och försvarsmakten hänförs till säkerhetsmyndigheterna. För deras vidkommande kan rollkonflikter av ovan nämnd art dock i allmänhet inte uppstå. Därför föreslås det uttryckliga förbudet att idka bevakningsrörelse inte gälla dem som tillhör dessa myndigheters personal, utan för deras vidkommande skall situationen bedömas utgående från det allmänna förbudet mot olämpliga bisysslor. Enligt 18 § 2 mom. statstjänstemannalagen (750/1994) får en tjänsteman inte bli jävig till följd av en bisyssla. Bisyslsan får inte heller äventyra förtroendet för att uppgifterna sköts opartiskt eller annars inverka menligt på skötseln av uppgifterna eller utgöra sådan konkurrerande verksamhet som uppenbart skadar arbetsgivaren.

Enligt gällande bestämmelser är det endast förbjudet för en polisman att vara ansvarsperson i ett bevakningsföretag. Att vara väktare eller ansvarig föreståndare torde i allmänhet ha ansetts förbjudet redan av den orsaken att olämpliga bisysslor är förbjudna. För att praxisen i fråga om bisysslor skall bli tydligare och enhetligare, föreslås i lagförslaget ett uttryckligt förbud även mot att vara ansvarig föreståndare eller i förvärvssyfte utföra bevakningsuppgifter. Med uttrycket att bevakningsuppgifter utförs i förvärvssyfte avses i lagförslaget inte bara verksamhet som väktare, utan också att personen i fråga är anställd av en uppdragsgivare och utför s.k. egen bevakning för hans räkning. I sistnämnda fall är personen inte i juridisk mening en väktare som är anställd av ett bevakningsföretag. Det är nödvändigt att förbudet att utföra bevakningsuppgifter utsträcks till att också omfatta egen bevakning i förvärvssyfte, eftersom dessa uppgifter sällan skiljer sig från normala väktaruppgifter. Tjänstemannarättsligt förutsätts någon bisyssleanmälan oftast inte heller av den som sporadiskt utför vissa uppgifter. Eftersom bestämmelsen förutsätter

att bevakningen utförs i förtjänstsyfte, blir den inte tillämplig t.ex. på s.k. talkoarbete eller i situationer där en person t.ex. i egenskap av medlem i en förening deltar i egen bevakning som föreningens utövar.

I gällande bestämmelser används uttrycket "delägare eller medlem i ett samfund". Med hänsyn till rättsskyddssynpunkter är det dock tillräckligt att förbudet begränsas till att gälla sammanslutningens ansvariga delägare, dvs. bolagsmän i öppna bolag och ansvariga bolagsmän i kommanditbolag. Enbart ett passivt delägarskap eller medlemskap eller ett delägarskap eller medlemskap som inte medför ansvarighet skapar inte rollkonflikter av ovan beskriven art.

12 §. *Allmänna principer som skall iaktas i bevakningsuppgifter.* Ett av propositionens mål är att skapa en grund för utvecklande av god bevakningssed. Med tanke på detta mål föreslås bestämmelser om de allmänna principer som skall iaktas i bevakningsuppgifter. Principerna skall omsättas bl.a. genom allmänna riktlinjer av den föreslagna delegationen för säkerhetsbranschen samt den auktorisations- och övervakningspraxis som utbildas i enskilda fall.

Motsvarande allmänna principer för verksamheten ingår bl.a. i polislagen och lagen om ordningsvakter.

1 mom. Den som sköter bevakningsuppgifter skall handla sakligt och objektivt samt främja försonlighet. Motsvarande principer iaktas bl.a. i polisens och ordningsvakternas verksamhet.

Ett uppträdande skall anses sakligt om det är förtroende- och respektingivande. Personen i fråga bör uppträda artigt, hänsynfullt och omutligt samt visa självbehärsknip och undvika att använda uttryck som lätt kan uppfattas såsom ovänlighet eller småaktighet. De som blir föremål för verksamheten skall behandlas finkänsligt och med respekt för människovärdet. Ett sakligt uppträdande skapar grund för goda relationer till allmänheten, vilket på lång sikt är nödvändigt för att skötseln av uppgifterna skall lyckas.

Objektivitetskravet innebär bl.a. att enskilda åtgärder och beslut inte får fattas enbart på affärsekonomiska grunder eller med stöd av uppdragsgivarens anvisningar, utan uttryckligen för upprätthållande av säkerheten. Åt-

gärderna skall naturligtvis inte heller vara sådana att någon diskrimineras till följd av ras, nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg, språk, kön, ålder, familjeförhållanden, sexuell inriktning eller hälsotillstånd eller med anledning av religion, samhällliga åsikter, politisk eller facklig verksamhet eller någon annan omständighet som kan jämföras med dessa.

2 mom. För att åtgärder skall få vidtas, måste de på samma sätt som åtgärder som vidtas med stöd av polislagen vara behövliga och stå i proportion till situationen. Åtgärderna skall vara nödvändiga för utförandet av uppgiften och försvarbara i förhållande till hur viktiga uppgifterna är. I anslutning till denna princip om att åtgärden skall vara behövlig skall särskilt betonas att större ingrepp i en persons rättigheter inte får göras än vad som är nödvändigt för att uppgifterna skall kunna utföras.

13 §. *1 mom. Meddelande av grunden för en åtgärd.* För att garantera rättsskyddet för dem som blir föremål för säkerhetsåtgärder skall en väktare vara skyldig att informera den som en åtgärd riktar sig mot om grunden för samtliga åtgärder som väktaren vidtar. En motsvarande skyldighet föreskrivs också i polislagen. Först när en person är medveten om grunden för en åtgärd har han möjlighet att bedöma om den är korrekt och ta ställning till om han eventuellt måste anlita rättsskyddsmedel. Genom att säkerhetsåtgärderna motiveras undviks också rättsliga åtgärder som beror på missförstånd.

En persons tillstånd eller övriga förhållanden kan enligt lagförslaget tillåta undantag från skyldigheten att informera honom om vad åtgärden grundar sig på. Med en persons tillstånd kan t.ex. avses kraftig berusning. Med övriga förhållanden kan t.ex. avses en brådskande situation i vilken vidtagandet av en åtgärd kan misslyckas om ifrågavarande person informeras om grunden för åtgärden.

I stället för att informera den som blir föremål för åtgärden skall hans företrädare informeras, t.ex. om den som åtgärden riktar sig mot är ett barn under 15 år och vårdnadshavaren är närvarande eller annars utan svårighet kan nås.

2 mom. En skyldighet, som också anknyter till den persons rättsskydd som blir föremål

för en säkerhetsåtgärd, är skyldigheten att informera om vem som ansvarar för verksamheten. Även när någon möjlighet att söka ändring inte är förknippad med en verksamhet, vilket är fallet i fråga om bevakningsuppgifter, är det med tanke på rättsskyddet viktigt att veta vem som svarar för verksamheten och till vem man kan vända sig för att få ytterligare motiveringar och eventuellt anföra klagomål.

Åtgärder som vidtas i anslutning till bevakningsuppgifter är inte myndighetsverksamhet och i anslutning till åtgärderna fattas inga egentliga beslut som kan jämföras med förvaltningsbeslut. Därför skall bestämmelsen i 21 § grundlagen, som gäller rättsskydd och bl.a. möjlighet att söka ändring, inte direkt tillämpas i fråga om dessa åtgärder. Det kan dock konstateras, att riksdagens grundlagsutskott i sin tolkningspraxis har betonat vikten av att personer som använder befogenheter har utbildning och annan kompetens i sådana motsvarande situationer inom myndighetsverksamheten i vilka det inte nödvändigtvis är möjligt att fatta överklagbara beslut om användningen av befogenheterna enligt lagen (GrUU 17/1998 rd). Dock kan t.ex. skadeståndsskyldighet uppstå även i sådana situationer.

Ett mål för propositionen är att betona bevakningsföretagets ansvariga föreståndares roll såsom den som ansvarar för att verksamheten följer gällande bestämmelser och föreskrifter om bevakningsföretag. Därför skall den som blir föremål för en säkerhetsåtgärd vid behov anvisas att ta kontakt uttryckligen med företagets ansvariga föreståndare. I de större bevakningsföretagen finns det i allmänhet ett skikt mellan den ansvariga föreståndaren och de egentliga väktarna, dvs. ett skikt för arbetsledningen eller ledningen av verksamheten på fältet. I så fall kan det vara ändamålsenligt att hänvisa personen i fråga att i första hand ta kontakt med denna nivå i företaget, som eventuellt också är den jourhavande nivån.

Behovet att ge en ovan nämnd anvisning skall i allmänhet basera sig på en uttrycklig begäran av den person som åtgärden riktar sig mot eller på att han annars genom sitt uppträdande har givit uttryck för missnöje.

När det gäller en person som företräder den

som en åtgärd riktar sig mot, hänvisas till vad som sagts ovan i anslutning till 1 mom.

14 §. *Sekretess*. Bevakningsverksamheten skall omfattas av en sekretess som motsvarar den gällande och som skall gälla uppdragsparternas säkerhetsarrangemang, affärs- eller yrkeshemligheter eller omständigheter som är förknippade med en persons integritet. I lagförslaget föreslås också en motsvarande bestämmelse i fråga om säkerhetskyddande verksamhet (41 §).

Sekretessen skall gälla såväl den som idkar bevakningsrörelse, dvs. i praktiken företagsledningen och den administrativa personalen som företagets ansvariga föreståndare och väktare. Bestämmelsen skall omfatta såväl uppdragsgivarens som uppdragstagarens säkerhetsarrangemang och affärs- och yrkeshemligheter samt dessutom omständigheter som har anknytning till utomstående personers integritet, t.ex. integriteten hos dem som blir föremål för säkerhetsåtgärder. Uppdragsgivarens och uppdragstagarens säkerhetsarrangemang ansluter sig ofta utan övergång till varandra. Det är också ofta svårt att dra en gräns mellan säkerhetsarrangemang och affärs- och yrkeshemligheter. Enligt 10 § grundlagen är vars och ens privatliv tryggt. I fråga om skydd för personuppgifter skall närmare bestämmelser utfärdas genom lag. I anslutning här till skall omständigheter som hör samman med integriteten uttryckligen nämnas såsom omständigheter som omfattas av sekretessen. En uppgift som gäller integriteten är bl.a. uppgiften att en person har gjort sig skyldig till förseelser. Bestämmelsen förpliktar dock endast dem som handlar för uppdragstagarens räkning. Dessutom förutsätts även i detta sammanhang uttryckligen att personen har fått kännedom om uppgiften i samband med att han idkat bevakningsrörelse eller utfört bevakningsuppgifter. De allmänna bestämmelserna om företagshemlighet ingår i 30 kap. 4—6 § strafflagen. Bestämmelsen skall inte heller gälla tillsynsmyndigheterna, vilkas sekretess och tystnadsplikt samt straff för brott mot dessa plikter regleras av andra bestämmelser, bl.a. 40 kap. 5 § strafflagen.

En del uppgifter om säkerhetsarrangemang kan vara avsedda att vara offentliga. Sekretessen skall naturligtvis inte omfatta dessa

uppgifter. Att uppgifterna röjs olovligen innebär i praktiken att uppgifterna röjs utan ifrågavarande parter samtycke eller utan lagstadgad skyldighet att vittna.

Sekretessen för den som idkar bevakningsrörelse en ansvarig föreståndare eller väktare skall kvarstå också efter att ifrågavarande verksamhet eller anställningsförhållande har avslutats eller den enskilda uppgift som personen har haft hand om har blivit slutförd. Det är nödvändigt att sekretessen utsträcks till att också omfatta tiden efter att verksamheten har avslutats eller bevakningsuppgiften har slutförts, eftersom utövning av bevakningsrörelse eller utförande av bevakningsuppgifter ofta ger detaljerad information om uppdragsgivarens sekretessbelagda säkerhetsarrangemang. Sistnämnda omständighet förbättrar därför uppdragsgivarnas konsumentskydd.

När det gäller straff för sekretessbrott hänvisas i 53 § till 38 kap. 1 och 2 § strafflagen.

Ett bevakningsföretags skyldigheter

15 § *Ansvarig föreståndare. 1 mom.* Ett bevakningsföretag skall såsom hittills i sin tjänst ha en eller flera ansvariga föreståndare. Med uttrycket att den ansvariga föreståndaren skall vara i företags tjänst avses i detta sammanhang att personen antingen står i arbetsavtalsförhållande till bevakningsföretaget eller att han själv idkar bevakningsrörelsen. En ansvarig föreståndare skall såsom hittills godkännas av en myndighet. Den ansvariga föreståndaren skall svara för att bevakningsföretaget sköts enligt bestämmelser och föreskrifter om bevakningsföretag.

I auktorisationsförfarandet och vid den tillsyn som myndigheterna utövar gäller det för myndigheterna att försäkra sig om att bestämmelserna om ansvarig föreståndare inte kringgås genom skenarrangemang, utan att den som utses till ansvarig föreståndare har en faktisk möjlighet att svara för företagets operativa ledning.

Eftersom de uppgifter som hittills hört till länsstyrelserna nu överförs på inrikesministeriet, skall inrikesministeriet bestämma antalet ansvariga föreståndare och deras ansvarsområden. Bestämmelserna om hur antalet ansvariga föreståndare och i anslutning därtill de-

ras ansvarsområden bestäms skall preciseras i lagen så, att när dessa bestäms skall hänsyn tas till omfattningen av bevakningsföretagets rörelse, antalet verksamhetsställen och deras läge samt andra motsvarande omständigheter. Detta innebär att myndigheten bl.a. skall ta hänsyn till det fysiska avståndet mellan verksamhetsställena samt behovet av separat övervakning av sådana funktioner hos företaget vilka kräver särskild sakkunskap. Ansvarsområdena kan bestämmas t.ex. så, att ministeriet anger de verksamhetsställen eller uppgifter som ansvarsområdet skall omfatta eller använder sig av en kombination av dessa.

Såsom ovan har konstaterats, är ett av propositionens mål att den ansvariga föreståndarens roll skall betonas. Bestämmelser som har anknytning till detta mål är bl.a. bestämmelserna om att grunden för en åtgärd skall meddelas (13 §) samt bestämmelserna om bärande av maktmedelredskap (29 §), medförande av hund (31 §) och användning av väktardräkt (32 §). En ansvarig föreståndare kan samtidigt fungera som väktare, om han har godkänts även för denna uppgift.

2 *mom.* Ansvariga föreståndare skall härefter godkännas av inrikesministeriet, inte längre av respektive länsstyrelse.

En ansökan om godkännande av ansvarig föreståndare skall göras antingen i anslutning till en ansökan om auktorisation eller omedelbart därefter. Bevakningsrörelse skall inte få inledas förrän företaget har en godkänd ansvarig föreståndare. Ett godkännande som ansvarig föreståndare skall meddelas särskilt för varje bevakningsföretag och skall sökas av den som ansöker om auktorisation av bevakningsföretag eller innehar sådan auktorisation.

3 *mom.* Om en ansvarig föreståndare avgår eller annars upphör att sköta sin uppgift, skall en ansökan om godkännande av en ny ansvarig föreståndare göras inom sju dagar efter det att den ansvariga föreståndaren upphörde att sköta uppgiften. Eftersom en ansvarig föreståndare kan upphöra att sköta sin uppgift t.o.m. med mycket kort varsel, måste man av praktiska skäl acceptera att bevakningsföretaget en kort, särskilt angiven tid kan verka utan ansvarig föreståndare och tack vare detta t.ex. utan avbrott fortsätta att sköta sina ak-

tuella uppdrag. I synnerhet med hänsyn till strävandena att betona den ansvariga föreståndarens roll skall den nuvarande möjligheten, att ett företag under en månads tid fungerar utan någon ansvarig föreståndare, dock anses gälla en alltför lång tid. Det är skäl att observera att om den ansvariga föreståndaren byts av en oförutsedd orsak, kan en person som saknar utbildning att vara ansvarig föreståndare enligt 21 § godkännas att vara ansvarig föreståndare under högst ett års tid.

4 mom. För ett bevakningsföretag kan såsom hittills godkännas en eller flera vikarier för ansvarig föreståndare. När det gäller antalet vikarier och bestämmande av ansvarsområden hänvisas till vad som sagts ovan om bestämmande av antalet ansvariga föreståndare och deras ansvarsområden.

16 §. Utförande av bevakningsuppgifter. 1 mom. Enligt lagförslaget skall ett bevakningsföretag för bevakningsuppgifter få anlita endast sådana personer i företagets tjänst vilka har ett giltigt godkännande som väktare. Begreppet bevakningsuppgift definieras i 2 § 3 punkten. Med uttrycket att vara i företagets tjänst skall i första hand avses att personen i fråga står i arbetsavtalsförhållande till företaget; ett bevakningsföretag som har slutit ett uppdragsavtal skall alltså inte få kringgå villkoret i denna paragraf genom att skaffa personal för sina bevakningsuppgifter t.ex. genom att hyra arbetskraft av företag som hyr ut personal.

Med situationen att en person är i bevakningsföretagets tjänst skall jämföras situationer i vilka bevakningsuppgifter utförs av en fysisk person som verkar som näringsidkare eller enligt 4 § 2 mom. handlar för en juridisk persons räkning. Även dessa bevakningsuppgifter skall endast få utföras av personer som innehar ett giltigt godkännande som väktare. Särskilt i mindre företag förekommer det att näringsidkaren, en fysisk person, även själva utför praktiska bevakningsuppgifter.

Vid behandlingen av 2 § 9 punkten har det redan framgått att med tjänstgöring även skall jämföras den praktiktid som en person som redan har godkänts såsom väktare under sin tilläggsutbildning tillbringar i ett bevakningsföretag. I utbildningen, t.ex. utbildning som syftar till yrkesexamen för väktare ingår

arbetspraktikperioder under vilka en person inte arbetsrättsligt anses vara anställd av bevakningsföretaget.

2 mom. Även om ett bevakningsföretag enligt lagförslaget inte får utföra sina bevakningsuppgifter med personal från ett annat bevakningsföretag eller personaluthyrningsföretag, skall det dock ha möjlighet att genomföra uppdrag i samråd med andra bevakningsföretag. Ett bevakningsföretag skall följaktligen t.ex. ha möjlighet att anlita ett annat bevakningsföretag såsom underleverantör genom att betala det för att utföra vissa sammanhängande uppgifter, vilka tillsammans utgör en avgränsad del av uppdraget. Ett sådant arrangemang kan vara ändamålsenligt t.ex. av geografiska skäl. För närvarande utför bevakningsföretag i allt större utsträckning sina uppdrag gemensamt, bl.a. så, att ett av bevakningsföretagen centraliserat sköter alarmeringscentraltjänsterna, medan ett annat bevakningsföretag ansvarar för den övriga verksamheten.

I samband med 8 § har det redan framgått att ett bevakningsföretag som ansvarar för att en avgränsad del av uppdraget blir utförd inte behöver ha ett självständigt uppdragsavtal med uppdragsgivaren. Det bevakningsföretag som har ingått uppdragsavtalet med uppdragsgivaren skall dock skriftligen informera uppdragsgivaren om arrangemanget innan det andra företaget börjar utföra uppgiften eller senast den andra vardagen efter att den påbörjades. Genom denna underrättelseskylighet försöker man förvissa sig om att uppdragsgivaren får kännedom om ifrågavarande arrangemang och vid behov kan reagera på det. I eventuella oklara fall skall det ansvariga bevakningsföretaget anses vara det företag som först har slutit ett uppdragsavtal med uppdragsgivaren eller som faktiskt har börjat utföra bevakningsuppgifter för uppdragsgivarens räkning.

3 mom. Ett bevakningsföretag skall såsom hittills även få anlita tillfälliga väktare som saknar grundutbildning som väktare, men enligt lagförslaget skall också dessa väktare härefter ha åtminstone en viss, föreskriven utbildning. Rätten att anlita tillfälliga väktare begränsas så, att ett företag i sin tjänst skall få ha högst en tillfällig väktare per varje påbörjat antal av tre väktare som har fått

grundutbildning som väktare och som utför bevakningsuppgifter. Genom att uppställa som villkor att väktarna skall utföra bevakningsuppgifter, vill man försöka förhindra sådant missbruk, att personer med grundutbildning som väktare endast för syns skull är anställda av företaget. Man försöker också förhindra kringgående av bestämmelsen genom att effektivisera övervakningen, bl.a. med hjälp av det tillsynsregister för säkerhetsbranschen som enligt lagförslaget skall inrättas.

17 §. *Händelserapport. 1 mom.* En väktare skall såsom hittills göra en skriftlig händelserapport angående händelser som han observerat i samband med bevakningsuppgifter och som har föranlett åtgärder från hans sida. Rapporten har flera funktioner. Den är en informationskanal för uppdragsgivaren och kan användas såsom medel för den myndighetstillsyn som polisen utövar. Rapporten är också av betydelse med tanke på väktarens rättsskydd och rättsskyddet för den som säkerhetsåtgärden riktar sig mot, eftersom anmälan innehåller sådana uppgifter om händelseförloppet som behövs om händelserna eventuellt måste klarläggas i efterhand. Regleringen motsvarar de gällande bestämmelserna, dock så, att det föreslås att bestämmelserna i 10 § grundlagen om skydd för personuppgifter samt personuppgiftslagens bestämmelser om behandling av personuppgifter skall beaktas. Lagen skall härefter innehålla detaljerade bestämmelser om registreringens syfte, vilka personuppgifter som skall antecknas om dem som registreras, för vilka ändamål personuppgifterna får användas, när de får utlämnas och hur länge de skall bevaras.

Skyldigheten att avge en händelserapport skall enligt lagförslaget inte längre vara begränsad till händelser på bevakningsområdet. En händelserapport skall avges också när uppdraget endast definierats med angivande av bevakningsobjekt.

Av en händelserapport skall alltid framgå vilka iakttagelser som väktaren har gjort om en händelse som har föranlett åtgärder samt vilka åtgärder som eventuellt har vidtagits. Det konkreta innehållet i rapporten skall också delvis påverkas av de krav som uppdragsgivaren ställer. Dessutom skall statsrådet ha fullmakt att genom förordning meddela när-

mare föreskrifter om innehållet i en händelserapport. För närvarande finns inga närmare föreskrifter om innehållet i en sådan rapport.

I bestämmelsen om skyldighet att avge en händelserapport föreslås också en bestämmelse om att väktaren i sin rapport även skall få anteckna de personers släktnamn, förnamn, personbeteckningar och adresser vilka har varit föremål för åtgärder, om dessa uppgifter har framgått. Enligt 13 § personuppgiftslagen är behandling av en personbeteckning tillåten bl.a. om behandlingen regleras i lag eller är nödvändig för att utföra en i lag angiven uppgift eller för att uppfylla den registrerades eller den registeransvariges rättigheter och skyldigheter. Med tanke på parternas rättsskydd är det viktigt att säkerhetsåtgärden och den som åtgärden riktar sig mot individualiseras så noggrant som möjligt. Därför skall även denna persons personbeteckning få antecknas i rapporten. För att undvika tolkningsproblem skall denna rätt inte enbart lämnas beroende av den allmänna bestämmelsen i personuppgiftslagen, utan uttryckliga bestämmelser om saken föreslås. I anslutning till bestämmelserna om skyldigheten att avge en händelserapport gäller det att hålla i minnet att av de händelser som leder till en händelserapport är endast en del sådana vid vilka också andra personer än väktaren är närvarande.

2 mom. Händelserapporterna skall såsom hittills förvaras så att de rapporter som ansluter sig till varje uppdrag utan dröjsmål kan tas fram. När det gäller skyldigheten att förvara rapporterna, förutsätter lagförslaget inte längre uttryckligen att rapporterna skall förvaras "i detta land", vilket skall betraktas såsom en självklarhet. Nya är reglerna om bevarande av rapporter som lagrats med hjälp av automatisk databehandling. Enligt lagförslaget skall det inte längre vara obligatoriskt för ett bevakningsföretag att spara de skriftliga händelserapporterna den tid som anges i bestämmelsen, om uppgifterna i anmälan har sparats på dator eller annan motsvarande anordning, t.ex. en cd-skiva.

I lagförslaget föreslås att händelserapporter såsom hittills skall bevaras fem år från den dag då rapporten lämnades in. I lagtexten föreslås en särskild bestämmelse om att rapporterna skall förstöras när denna femårstid har

gått ut. Detta skall ske enligt normalt godtagna principer om utplånande av personuppgifter. Om det t.ex. är frågan om filer som förs med hjälp av automatisk databehandling, innebär detta att uppgifterna utplånas genom att satsvis bearbetning av data genomförs några gånger om året.

För närvarande förvarar bevakningsföretagen sina händelserapporter antingen i ett manuellt kartotek eller ett datasystem som förs med hjälp av automatisk databehandling. Enligt 3 § 3 punkten personuppgiftslagen avses med personregister en datamängd som innehåller personuppgifter och som består av anteckningar som hör samman på grund av sitt användningsändamål, och som helt eller delvis behandlas med automatisk databehandling eller har ordnats som ett kartotek, en förteckning eller på ett annat motsvarande sätt så att information om en bestämd person eller närstående till denna kan erhållas med lätthet och utan oskäligen kostnader. Med stöd härav skall de datamängder som består av händelserapporter och som hanteras med hjälp av automatisk databehandling i regel betraktas såsom personregister enligt personuppgiftslagen. Även manuellt arkiverade blanketter med händelserapporter kan bilda ett personregister enligt personuppgiftslagen, om rapporterna är ordnade så, att information om en bestämd person kan erhållas med lätthet och utan oskäligen kostnader. Ett videoband från en övervakningskamera skall däremot inte direkt i sig betraktas som ett personregister.

Om en datamängd bestående av händelserapporter skall betraktas såsom ett personregister, skall på denna mängd tillämpas personuppgiftslagens bestämmelser om behandling av personuppgifter. Med behandling av uppgifter avses enligt personuppgiftslagen bl.a. insamling, registrering, ändring och utlämnande av personuppgifter. I personuppgiftslagen finns också bestämmelser om registerförarens anmälningsplikt, vad en registerbeskrivning skall innehålla, hur registerbeskrivningen skall hållas allmänt tillgänglig samt om hur rätten till insyn får utövas. För att rätt till insyn enligt personregisterlagen skall få utövas, måste den som vill utöva insyn meddela de fakta som behövs för sökning av uppgiften. Sådana fakta kan t.ex.

vara tidpunkten när händelserapporten avgavs samt den uppdragsgivare vars objekt bevakades när händelsen inträffade.

Den tid som personuppgifter i händelserapporter skall sparas skall dock regleras av ovan nämnda specialbestämmelse och vara fem år från den dag då anmälan gjordes. Tiden motsvarar vissa preskriptionstider för brott enligt 8 kap. 1 § strafflagen. Den person som blir föremål för en åtgärd enligt 1 mom. skall även informeras om behandlingen av personuppgifterna, såsom föreskrivs i 24 § personuppgiftslagen.

3 mom. Uppdragsgivaren samt den tillsynsmyndighet som avses i 42 § skall ha rätt att få en avskrift av en händelserapport. Däremot skall den som blir föremål för åtgärder inte ha någon allmän rätt att få uppgifter om innehållet i en rapport. En händelserapport kan dock t.ex. i samband med en rättegång om riktigheten av en väktares förfarande bli en del av rättegångsmaterialet och således komma att omfattas av lagstiftningen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Om rapporterna bildar ett personregister, kan dessutom den som blivit föremål för åtgärder eventuellt ha möjlighet att utöva insyn som föreskrivs i 26 § personuppgiftslagen.

18 §. *Personal- och arbetsskiftsregister.* 1 mom. Ett bevakningsföretag skall såsom hittills föra ett personalregister. Registret skall användas i den myndighetsövervakning av den privata säkerhetsbranschen som polisen utför, varför endast polisen skall ha rätt att få ifrågavarande uppgifter av bevakningsföretaget. Med hjälp av personalregistret skall det vara möjligt att bl.a. övervaka att förhållandet mellan antalet tillfälliga väktare och väktare med grundutbildning som väktare hålls korrekt. Om skyldighet att föra personalregister för övervakning av annan lagstiftning, t.ex. skattelagstiftningen, bestäms i den lagstiftningen.

Eftersom personalregistret skall användas för särskilda övervakningsändamål, är det inte längre nödvändigt att det omfattar bevakningsföretagets hela personal, utan registret behöver endast omfatta de ansvariga föreståndarna och väktarna. För dessa skall i registret införas släktnamn, förnamn och personbeteckning, med vars hjälp personen på ett tillförlitligt sätt kan identifieras. I registret

skall härefter inte bara införas uppgifter om godkännande som väktare utan också uppgifter om godkännande som ansvarig föreståndare, samt förutom uppgifter om grundutbildning som väktare också uppgifter om utbildning som ansvarig föreståndare, uppgifter om utbildning som tillfällig väktare samt uppgifter om väktarnas utbildning i användningen av maktmedel samt väktarens hundförarutbildning. I stället för uppgifter om licens för innehav av väktares fick- eller gasvapen, som enligt gällande bestämmelser skall införas i det nuvarande registret, skall i registret införas uppgifter om väktares tillstånd att inneha skjutvapen och gasspray. Ur tillsynsynpunkt är det nödvändigt att få kännedom om samtliga farliga maktmedelsredskap, dvs. inte bara om fick- och gasvapen, utan också om gassprayer, som inte är skjutvapen enligt vapenlagstiftningen.

2 mom. Ett bevakningsföretag skall såsom hittills också föra ett arbetsskiftsregister, av vilket skall framgå varje väktares arbetsskift samt de bevakningsområden och bevakningsobjekt som han vid olika tidpunkter har övervakat. Även detta register skall vara polisen till hjälp vid den tillsyn som polisen i egenskap av myndighet utövar över den privata säkerhetsbranschen och endast polisen skall ha rätt att få uppgifter ur detta register hos bevakningsföretaget. Arbetsskiftsregistret har dessutom betydelse för deras rättsskydd som åtgärderna riktar sig mot. Med dess hjälp kan det bl.a. utredas vilken väktare som har utfört ett bestämd separat åtgärd. Om skyldighet att föra arbetsskiftsregister som behövs för övervakningen av annan lagstiftning, t.ex. arbetstidslagstiftningen, bestäms i den lagstiftningen.

I motsats till vad som nu är fallet, skall av arbetsskiftsregistret inte behöva framgå vilka distrikt en viss väktare bevakar under sitt skift, eftersom distrikten består av bevakningsområden och bevakningsobjekt.

När det gäller personuppgifter, skall i arbetsskiftsregistret införas personens efternamn och förnamn. Personbeteckningen behövs däremot inte, eftersom den vid behov kan tas fram ur personalregistret.

3 mom. Såsom hittills skall uppgifterna i personalregistret bevaras minst fem år från den dag då anställningsförhållandet upphörde

och uppgifterna i arbetsskiftsregistret vid utgången av andra kalenderåret efter det då handlingen uppgjordes. De uppgifter som registreras i arbetsskiftsregistret kan förutom vid myndighetstillsyn också utnyttjas i fall där det uppstår olika meningar mellan arbetsgivaren och arbetstagaren, varför förvaringstiden för uppgifterna skall överensstämma med tiden för väckande av talan angående arbetstidsersättning som föreskrivs i 38 § arbetstidslagen (605/1996).

När det gäller skyldigheten att bevara uppgifterna, förutsätter lagförslaget inte längre uttryckligen att uppgifterna skall förvaras "i detta land", vilket skall betraktas såsom en självklarhet. Nya är däremot bestämmelserna om hur uppgifter som lagrats med hjälp av automatisk databehandling skall bevaras.

Definitionen av personregister i 3 § 3 mom. personuppgiftslagen har behandlats ovan i samband med händelserapporten. Med stöd av denna bestämmelse skall även personal- och arbetsskiftsregister som ett bevakningsföretag för med hjälp av automatisk databehandling i regel betraktas såsom ett personregister enligt personregisterlagen. På registren tillämpas i så fall personregisterlagens bestämmelser om behandling av uppgifter. Bestämmelserna om behandlingen av uppgifterna har kommenterats ovan i anslutning till bestämmelsen om händelserapport.

19 §. *Verksamhetsanvisningar.* Enligt gällande bestämmelser skall till en ansökan om tillstånd för bevakningsföretag fogas de allmänna anvisningarna för väktarnas verksamhet. I lagförslaget betonas ytterligare vikten av dessa anvisningar. Genom tillräckligt omfattande och exakta verksamhetsanvisningar försäkras man sig om att en väktares åtgärder är korrekta, vilket har betydelse såväl med tanke på kundernas konsumentskydd som rättsskyddet för den som är föremål för åtgärderna samt väktarens eget rättsskydd.

I paragrafens 1 mom. föreslås bestämmelser om skyldigheten att göra upp verksamhetsanvisningar och i 2 mom. bestämmelser om skyldigheten att hålla verksamhetsanvisningarna framlagda.

Bevakningsföretag skall alltid ha allmänna verksamhetsanvisningar, som i princip skall vara tillämpliga på samtliga bevakningsområden och bevakningsobjekt. Om förhållan-

dena på ett bevakningsområde eller hos ett bevakningsobjekt kräver det, skall företaget dessutom göra upp särskilda anvisningar för området eller objektet. Det kan t.ex. vara frågan om att området eller objektet är särskilt farligt eller utsatt för risker, t.ex. när det gäller väktarnas skydd i arbetet.

Verksamhetsanvisningarna skall hållas framlagda på bevakningsföretagens verksamhetsställen samt vid behov på bevakningsområden och hos bevakningsobjekt så, att väktarna har möjlighet att sätta sig in i dem. Begreppet verksamhetsställe har behandlats i samband med behandlingen av 2 § 10 punkten. Verksamhetsanvisningarna skall hållas till påseende i väktarnas pausrum på bevakningsområdena eller hos bevakningsobjekten t.ex. om verksamheten är sådan att väktarna i allmänhet arbetar på sina bevakningsområden eller hos sina bevakningsobjekt utan att regelbundet besöka bevakningsföretagets verksamhetsställen. Om särskilda verksamhetsanvisningar har gjorts för vissa områden och objekt, skall anvisningarna i allmänhet hållas framlagda på området eller hos objektet.

Verksamhetsanvisningarna skall i första hand rikta sig till väktarna. Genom att se till att väktarna handlar på rätt sätt, garanterar man indirekt rättsskyddet för dem som blir föremål för säkerhetsåtgärder. I princip blir det då beroende av bevakningsföretagets eget val om företaget håller sina verksamhetsanvisningar framlagda så att även de som blir föremål för åtgärder kan sätta sig in i dem, eller om företaget på begäran låter dessa personer få se verksamhetsanvisningarna. Ett bevakningsföretags beredskap att visa sina anvisningar kan påverkas bl.a. av i vilken mån anvisningarna innehåller taktisk eller teknisk information. Oberoende av bevakningsföretagets vilja kan anvisningarna bli offentliga åtminstone för parterna, t.ex. vid en rättegång som behandlar riktigheten av en väktares förfarande.

Skyldigheten att iaktta bestämmelserna om att göra upp verksamhetsanvisningar och hålla dem framlagda skall övervakas av den behöriga myndigheten genom regelbundna inspektioner av bevakningsföretagen. Statsrådet kan genom en förordning förutsätta att de allmänna verksamhetsanvisningarna såsom

hittills skall fogas till företagets auktorisationsansökan. Om de anvisningar som fogas till ansökan innehåller detaljerade taktiska eller tekniska uppgifter, skall denna del av ansökan vara sekretessbelagd. Enligt 24 § 1 mom. 7 punkten lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) hänförs till sekretessbelagda handlingar handlingar som gäller skyddsarrangemang för personer, byggnader, inrättningar, konstruktioner samt data- och kommunikationssystem och genomförandet av arrangemangen, om det inte är uppenbart att utlämnandet av uppgifter ur en sådan handling inte äventyrar genomförandet av syftet med skyddsarrangemangen.

Godkännande som ansvarig föreståndare och väktare

20 §. *Godkännande som ansvarig föreståndare.* Bevakningsföretagets ansvariga föreståndare skall såsom hittills särskilt godkännas av den behöriga myndigheten. Godkännandet är en form av myndighetskontroll. Endast en fysisk person kan vara ansvarig föreståndare. Förutsättningarna för att en person skall bli godkänd som ansvarig föreståndare skall härefter regleras i lag, då de hittills angivits i 8 § förordningen om bevakningsföretag. I de materiella förutsättningarna för godkännande föreslås inga betydande förändringar.

Såsom tidigare har konstaterats, är ett av propositionens mål att tydligare understryka att den ansvariga föreståndaren är den som skall svara för att företaget sköts enligt bestämmelser och föreskrifter om bevakningsföretag. Därför skall de nuvarande bestämmelserna, som förutsätter att föreståndaren har behövlig praktisk erfarenhet och har godkänts i prov som anordnats av bevakningsföretagsnämnden, ersättas med bestämmelser om en viss utbildning, som den ansvariga föreståndaren minst förutsätts ha.

Enligt 18 § grundlagen har var och en rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon fritt har valt. Därför kan det inte anses att godkännandet av en person som ansvarig föreståndare skall vara beroende av villkor som gäller personens ekonomiska ställning. Att en person är försatt i personlig konkurs skall t.ex. inte utgöra hinder för att vara ansvarig före-

ståndare. Om ansökan om godkännande gäller en person vars handlingsbehörighet har begränsats med stöd av 18 § lagen om förmyndarverksamhet, skall denna omständighet bli föremål för bedömning i samband med sökandens personliga egenskaper. I praktiken kommer sådana situationer dock att vara mycket sällsynta.

1 mom. Godkännande som ansvarig föreståndare skall förutsätta att samtliga förutsättningar för godkännande är uppfylla och skall på samma sätt som hittills vara beroende av myndighetsprövning. Även om en sökande uppfyller de förutsättningar som föreskrivs i lagen, skall han följaktligen inte ha någon absolut rätt att bli godkänd såsom ansvarig föreståndare för en bevakningsrörelse. Ett förvaltningsbeslut genom vilket sökanden vägras godkännande skall dock naturligtvis motsvara allmänna förvaltningsrättsliga principer. Anledningen till ett negativt beslut kan i så fall bl.a. vara att auktorisationsmyndigheten anser att ett tillräckligt antal ansvariga föreståndare redan har godkänts för bevakningsföretaget. Om en ny ansvarig föreståndare godkänns i en sådan situation, kan detta leda till att arbetsfördelningen mellan de tidigare godkända ansvariga föreståndarna förändras på ett oändamålsenligt sätt.

En sökande bör inte heller godkännas såsom ansvarig föreståndare om tillståndsmyndigheten har skäl att misstänka att sökanden trots de utredningar som bifogats ansökan i verkligheten inte kommer att tjänstgöra hos ifrågakvarande företag eller att sökanden av någon annan orsak, t.ex. därför att hans faktiska boningsort ligger långt borta, inte skulle förmå sköta sina uppgifter på det sätt som bestämmelserna förutsätter. Även den omständigheten att sökanden är ansvarig föreståndare hos ett annat bevakningsföretag skall kunna utgöra ett hinder för godkännande som ansvarig föreståndare, t.ex. om den faktiska arbetsmängden är sådan eller verksamhetsställena belägna på ett sådant sätt att personen i fråga inte kan sköta den ansvariga föreståndarens uppgifter på det sätt som bestämmelserna förutsätter.

Statsrådet skall ha möjlighet att genom förordning meddela närmare bestämmelser om vilket slags utredningar och handlingar sökanden skall foga till sin ansökan om att bli

godkänd som ansvarig föreståndare. Utredningen kan bl.a. omfatta utredning om att sökanden på godkänt sätt har fullgjort den utbildning som lagen förutsätter att en ansvarig föreståndare minst skall ha.

1 punkten. För att bli godkänd som ansvarig föreståndare, skall sökanden ha uppnått den ålder som föreskrivs i lagen. Han skall ha uppnått myndig ålder, dvs. ha fyllt 18 år. Undantag från detta villkor skall inte vara möjliga ens med vårdnadshavarnas samtycke. Å andra sidan skall hög ålder hos sökanden åtminstone inte ensam vara en tillräcklig grund för att vägra godkännande.

2 punkten. En förutsättning för att sökanden skall godkännas som ansvarig föreståndare skall vara att han på godkänt sätt har fullgjort studier i vissa av de ämnen som ingår i specialyrkesexamen för säkerhetsvakter eller i motsvarande specialyrkesexamen samt godkänts i s.k. fristående prov som är förknippade med dessa ämnen.

De viktigaste kraven i fråga om utbildningens innehåll samt de ämnen som skall ingå i den skall anges i lagen. I utbildningen skall åtminstone ingå ämnen med anknytning till bevakningsrörelse samt straff- och processrätt. I vilken omfattning dessa ämnen skall studeras skall inrikesministeriet vid behov närmare bestämma genom förordning. Inrikesministeriet skall även vid behov ha möjlighet att genom förordning meddela närmare bestämmelser om vad ifrågakvarande ämnen skall innehålla samt hur inläringen i praktiken skall kontrolleras. Det skall också vara möjligt att i utbildningen ta in andra ämnen än de som anges i lagen. I begynnelsekedet kunde utbildningen för ansvariga föreståndare omfatta några studieveckor. På längre sikt skall syftet vara att majoriteten av de ansvariga föreståndarna har avlagt specialyrkesexamen för säkerhetsvakter i dess helhet.

Rent tekniskt skall utbildningen genomföras såsom föreskrivs i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, varvid undervisningsministeriet skall bevilja tillstånd för anordnande av utbildning som förebereder för examen och den examenskommission för säkerhetsbranschen som tillsätts av utbildningsstyrelsen skall komma överens med utbildningsanordnaren om hur de fristående proven ordnas.

3 punkten. Såsom ansvarig föreståndare

kan godkännas en person som är känd för redbarhet och pålitlighet och till sina personliga egenskaper är lämplig som ansvarig föreståndare. En persons redbarhet och pålitlighet skall bedömas utgående från såväl hans tidigare som nuvarande uppträdande. Vid bedömningen av personens tidigare uppträdande skall myndigheten utnyttja alla medel som den har till sitt förfogande. Viktig hjälp fås ur register som förs av olika myndigheter. Förutom polisen egna register står även straffregistrets uppgifter till förfogande. Enligt 4 a § 1 mom. 2 punkten straffregisterlagen lämnas ur straffregistret uppgifter om personer ut till finska myndigheter i ärenden som gäller sådana tillstånd eller godkännanden av myndighet som är beroende av personens tillförlitlighet. Vid bedömningen av om redbarhets- och pålitlighetsförutsättningen är uppfylld skall i praktiken fästas uppmärksamhet särskilt vid om sökanden konstaterats eller misstänks ha gjort sig skyldig till sådana brott eller sådant missbruk som visar att han är olämplig att vara ansvarig föreståndare för ett bevakningsföretag. Hänsyn skall också tas till eventuella tidigare återkallanden av godkännande som ansvarig föreståndare och därtill anslutna varningar.

När det gäller personliga egenskaper kan t.ex. den omständigheten att personen flera gånger har tagits i förvar som berusad visa att han är olämplig som ansvarig föreståndare för ett bevakningsföretag. Vid bedömningen av de personliga egenskaperna skall uppmärksamhet även fästas vid sökandens förmåga och vilja att fullgöra de skyldigheter som en bevakningsrörelses ansvariga föreståndare enligt gällande bestämmelser skall fullgöra. Omständigheter som anknyter till personens livsstil och attityder blir då viktiga.

Vid bedömningen av personliga egenskaperna skall hänsyn fästas vid skador och sjukdomar som på ett väsentligt sätt kan försvaga personens förmåga att vara ansvarig föreståndare eller fullgöra de skyldigheter som en sådan har. Förfarandet kränker inte sökandens integritet, eftersom sökanden själv skall komma med utredningen, även om underlåtelse att lämna utredning kan medföra att ansökan förkastas.

2 mom. Såsom ovan i anslutning till 15 §

konstaterats, skall ett bevakningsföretag ha en eller flera ansvariga föreståndare. Ett godkännande ger rätt att utföra ifrågavarande uppgifter endast i ett bestämt bevakningsföretags tjänst, varvid ifrågavarande bevakningsföretag även skall vara den som ansöker om att personen i fråga skall godkännas som ansvarig föreståndare. Godkännandet som ansvarig föreståndare gäller tills vidare, men dess giltighet skall alltså vara kopplad till att föreståndaren sköter denna uppgift i ett bestämt bevakningsföretag. Myndigheten blir informerad om att en persons uppdrag som ansvarig föreståndare har upphört genom att företaget lämnar in en ansökan om att en ny ansvarig föreståndare skall godkännas för företaget. Enligt 15 § skall ett bevakningsföretag vara skyldigt att göra en sådan ansökan inom den tid som föreskrivs i bestämmelsen. Myndigheten skall då fatta ett separat förvaltningsbeslut, genom vilket även det tidigare godkännandet av ansvarig föreståndare återkallas. Myndighetens förvaltningsbeslut tjänar också som juridisk grund för de ändringar som införs i säkerhetsbranschens tillsynsregister.

Myndigheten skall såsom hittills ha möjlighet att foga villkor och begränsningar till sitt beslut om godkännande. Denna möjlighet skall för tydlighetens skull nämnas i bestämmelsen, trots att det i allmänhet har ansetts möjligt att foga olika slags villkor till ett positivt tillståndsbeslut även om detta inte uttryckligen nämns i bestämmelserna om ifrågavarande typ av tillstånd. Dessutom föreslås nu uttryckliga bestämmelser om grunderna för villkoren och begränsningarna. Villkoren och begränsningarna kan gälla tid, geografiskt område eller vara förknippade med de bevakningsuppgifter som får utföras. Såväl de villkor och begränsningar som kan fogas till godkännandet som bestämmandet av ansvarsområden för de ansvariga föreståndarna enligt 15 § 1 mom. har samma syfte, dvs. effektiv organisering av de ansvariga föreståndarnas verksamhet. Medan ansvarsområdena bestäms utgående från företaget och dess verksamhet, skall de villkor och begränsningar som fogas till godkännandet i stället ha anknytning till personens egenskaper. Av en person som ansvarar för vissa specialuppgifter kan t.ex. förutsättas specialutbildning.

Även personens hälsotillstånd kan medföra behov att ställa speciella villkor eller begränsningar. Att ställa villkor och begränsningar kan i detta avseende ofta vara ett alternativ till ett totalt förkastande av ansökan. I motsats till vad som gäller auktorisation av bevakningsföretag, skall till ett godkännande som ansvarig föreståndare få fogas villkor och begränsningar endast om det finns särskilda skäl därtill. I praktiken är en restriktiv hållning befogad i fråga om villkor och begränsningar, men i vissa enskilda fall kan det vara behövligt att ställa sådana.

4 mom. Såsom ovan har konstaterats, har propositionen som mål att å ena sidan betona den ansvariga föreståndarens roll i bevakningsföretagens praktiska verksamhet samt å andra sidan inrikesministeriets roll vid tillsynen över bevakningsföretagen och styrningen av dem. Godkännandet av ansvariga föreståndare är vid sidan av auktorisationsbeslutet det andra av de två viktigaste tillståndsbesluten genom vilka myndigheterna i praktiken kan påverka det sätt på vilket bevakningsföretagen bedriver sin rörelse. Därför föreslås i propositionen att inrikesministeriet inte bara skall fatta alla auktorisationsbeslut utan också vara den myndighet som godkänner alla ansvariga föreståndare. Ändringen gör det möjligt att förenhetliga gällande auktorisationspraxis, förbättra auktorisationsmyndighetens sakkunskap om bevakningsbranschen samt effektivisera tillsynen över bevakningsföretagen samt styrningen av dem.

Ovan i anslutning till 4 § 3 mom. beskrivs vilka ändringar som föreslås i auktorisationsförfarandet för bevakningsföretag samt ändringarnas inverkan särskilt på myndighetskontrollen. Eftersom nästan samma ändringar föreslås i förfarandet för godkännande av ansvarig föreståndare, hänvisas i detta sammanhang till vad som ovan har anförts beträffande meddelande av auktorisation.

Enligt gällande lag kan länsstyrelsen godkänna en person såsom ansvarig föreståndare endast inom länets område, även om företagens tillstånd att idka bevakningsrörelse gäller hela landet. Därför har en person som varit ansvarig föreståndare på ett område som hört till olika län blivit tvungen att ansöka om godkännande hos flera länsstyrelser. Detta missförhållande avhjälps om inrikesministe-

riet blir auktorisationsmyndighet.

21 §. Godkännande som tillfällig ansvarig föreståndare. Såsom ovan konstaterats i samband med behandlingen av 15 § 2 mom., skall en ansökan om godkännande av en ny ansvarig föreståndare göras inom sju dagar efter att den förra ansvariga föreståndaren har avgått eller annars upphört att sköta uppgiften. Särskilt för små bevakningsföretag kan det vara svårt att inom denna tid i sin tjänst få en person som uppfyller alla förutsättningar för att bli godkänd som ansvarig föreståndare. I dessa företag finns sällan en person som direkt kan vikariera den ansvariga föreståndaren.

1 mom. Av ovan nämnda orsaker föreslås i lagförslaget att det såsom hittills skall vara möjligt att för ett bevakningsföretag godkänna en tillfällig ansvarig föreståndare, när oförutsedda orsaker medför byte av ansvarig föreståndare. Enligt lagförslaget behöver en tillfällig ansvarig föreståndare inte på godkänt sätt ha fullgjort den utbildning som avses i 20 § 1 mom. 2 punkten. Såsom en oförutsedd orsak betraktas åtminstone att den ansvariga föreståndaren avlider eller insjuknar. Undantag från utbildningskravet kan också göras med anledning av andra, med dessa jämförbara oförutsedda orsaker som medför byte av ansvarig föreståndare. En sådan orsak kan bl.a. vara att den ansvariga föreståndarens anställningsförhållande hävs t.ex. för att han allvarligt har försummat sina uppgifter eller för att brottsmisstankar riktats mot honom.

En person som inte uppfyller utbildningskraven skall i ovan nämnda fall ha möjlighet att bli godkänd som ansvarig föreståndare för högst ett års tid. Denna längsta möjliga tid är densamma som ett konkurs- eller dödsbo enligt 3 § 3 mom. kan fortsätta bevakningsrörelsen efter att den som innehar auktorisationen har försatts i konkurs eller avlidit.

2 mom. I paragrafen skall för tydlighetens skull nämnas att även till ett godkännande som ansvarig föreståndare av särskilda skäl skall få fogas villkor och begränsningar som avses i 20 § 2 mom.

3 mom. Tillfälliga ansvariga föreståndare skall godkännas av inrikesministeriet. Angående den prövning av förutsättningar som myndigheten skall göra hänvisas till vad som

anförts ovan i fråga om godkännande som ansvarig föreståndare.

22 §. *Ändring av villkor och begränsningar som fogats till ett godkännande som ansvarig föreståndare. 1 mom.* Såsom ovan i anslutning till 20 § 3 mom. konstaterats, skall till ett godkännande som ansvarig föreståndare av särskilda skäl få fogas villkor och begränsningar. Dessa skall också få ändras till följd av förändringar i den ansvariga föreståndarens utbildning, personliga egenskaper och andra motsvarande omständigheter.

En ändring av villkoren eller begränsningarna, i synnerhet en lindring, initieras ofta av den som godkänts som ansvarig föreståndare eller av hans arbetsgivare. Myndigheten kan dock också själv, på tjänstens vägnar, vidta åtgärder för ändring av villkoren eller begränsningarna. Den prövning som myndigheten gör i samband med att villkor och begränsningar ändras motsvarar den prövning som gjordes när villkoret eller begränsningen ställdes. Om ändringen skall fattas ett separat förvaltningsbeslut, i vilket ändring får sökas på normalt sätt.

Vid ändring av villkor och begränsningar som fogats till ett godkännande är det inte frågan om nytt godkännande av ansvarig föreståndare, utan genom beslutet ändrar myndigheten endast villkor och begränsningar i anslutning till ett redan gällande godkännande. En eventuell ändring av villkoren eller begränsningarna kommer att påverka godkännandets giltighet endast om myndigheten i samband med ändringen ställer uttryckliga begränsningar i fråga om den tid som godkännandet skall vara i kraft. I stället för att göra en ansökan om ändring av de villkor och begränsningar som fogats till godkännandet kan bevakningsföretaget naturligtvis också ansöka om ett nytt, i fråga om villkor och begränsningar ändrat godkännande.

2 mom. I egenskap av myndighet som godkänner ansvariga föreståndare skall inrikesministeriet också vara den myndighet som ändrar villkor och begränsningar som fogats till ett godkännande som ansvarig föreståndare.

23 §. *Anmälningar.* När auktorisationsmyndigheten godkänner en ansvarig föreståndare eller ändrar villkor eller begränsningar som fogats till ett godkännande, skall

myndigheten vara skyldig att om godkännandet eller de ändrade villkoren och begränsningarna underrätta de polisinrättningar vilka inom sitt distrikt kommer att ha verksamhetsställen som hör till den ansvariga föreståndarens ansvarsområde. Med verksamhetsställe avses såväl bevakningsföretagets huvudsakliga verksamhetsställe som företagets eventuella andra verksamhetsställen. Underrättelseskyldigheten skall i praktiken genomföras så, att auktorisationsmyndigheten skall sända polisinrättningen en kopia av sitt beslut om godkännandet av den ansvariga föreståndaren eller ändringen av villkoren eller begränsningarna. Samtidigt kan myndigheten också till behövliga delar sända polisinrättningen de handlingar som fogats till ansökan om godkännande eller ändring, samt övriga utredningar. Den information som polisinrättningarna får genom underrättelsen kan de utnyttja bl.a. när de övervakar bevakningsföretagets verksamhet på fältet samt utför sina regelbundna inspektioner av bevakningsföretag.

24 §. *Godkännande som väktare.* Bevakningsföretagets väktare skall på samma sätt som bevakningsföretagets ansvariga föreståndare särskilt godkännas av en myndighet. Godkännandet är en form av myndighetskontroll. Till denna del motsvarar förfarandet det gällande förfarandet. Förutsättningarna för att en person skall bli godkänd som väktare skall härefter regleras i lag, då det nu regleras i 10 § förordningen om bevakningsföretag. De största förändringarna i de materiella förutsättningarna för godkännande gäller utbildningskraven. De nya utbildningskraven förbättrar särskilt deras rättsskydd som blir föremål för en väktares åtgärder.

Enligt gällande bestämmelser skall den som ansöker om att bli godkänd som väktare till sin ansökan foga ett intyg över att ett bevakningsföretag har samtyckt till att ta sökanden i sin tjänst. På detta sätt har man velat försäkra sig om att den som ansöker om godkännande faktiskt har för avsikt att arbeta med dessa uppgifter. Behovet att försäkra sig om denna omständighet har accentuerats särskilt i fråga om tillfälliga väktare, eftersom ingen bestämd utbildning har förutsatts för godkännande som tillfällig väktare. Eftersom bestämda utbildningskrav nu föreslås för till-

fälliga väktare, kan kravet på ett existerande tjänstgöringsförhållande frångås. Att en person har fullgjort utbildningen kan betraktas såsom ett tillräckligt bevis på att han har för avsikt att arbeta i väktaruppgifter. Förfarandet är till denna del detsamma som i fråga om andra motsvarande tillstånd som polisen beviljar.

På samma sätt som i fråga om ansvariga föreståndare kan det inte heller i fråga om väktare anses motiverat att föreskriva att väktaren skall råda över sig själva och sin egen dom. Vilken inverkan en eventuell begränsning av handlingsbehörigheten eller sökandens konkurs skall ha när myndigheten prövar en ansökan om godkännande har behandlats närmare ovan i anslutning till bestämmelsen om godkännande som ansvarig föreståndare.

1 mom. För att en person skall godkännas som väktare skall samtliga förutsättningar för godkännande vara uppfyllda och godkännandet skall såsom hittills vara beroende av myndighetens prövning. Även om en sökande uppfyller de förutsättningar som föreskrivs i lagen, skall han följaktligen inte ha någon absolut rätt att bli godkänd såsom väktare. Ett förvaltningsbeslut genom vilket sökanden vägras godkännande skall dock naturligtvis följa allmänna förvaltningsrättsliga principer.

Statsrådet kan genom förordning meddela närmare bestämmelser om vilket slags utredningar och handlingar sökanden skall foga till sin ansökan om att bli godkänd som väktare. Utredningen kan bl.a. omfatta utredning om att sökanden på godkänt sätt har fullgjort den utbildning som lagen förutsätter att en väktare minst skall ha.

1 punkten. För att bli godkänd som väktare, skall personen i fråga ha uppnått den ålder som föreskrivs i lagen. Han skall ha uppnått myndig ålder, dvs. ha fyllt 18 år. Undantag från detta villkor skall inte vara möjliga ens med vårdnadshavarnas samtycke. Sökanden får dock inte ha fyllt 65 år. Denna övre åldersgräns för godkännande behandlas närmare nedan i anslutning till 2 mom.

2 punkten. Väktarnas grundutbildning skall ordnas så, att en förutsättning för att sökanden skall godkännas som väktare skall vara att han på godkänt sätt har fullgjort studier i

vissa av de ämnen som ingår i yrkesexamen för väktare eller i motsvarande yrkesexamen samt godkänts i s.k. fristående prov som är förknippade med dessa ämnen. Det fristående provet kan vid behov ordnas också såsom ett skriftligt prov.

De viktigaste kraven i fråga om utbildningens innehåll samt de ämnen som skall ingå i den skall bestämmas i lagen. I utbildningen skall åtminstone ingå ämnen med anknytning till bevakningsbranschen, bevakningsrörelse, väktares rättigheter och skyldigheter samt väktares uppgifter. I vilken omfattning dessa ämnen skall studeras skall inrikesministeriet såsom hittills närmare bestämma genom förordning. Inrikesministeriet skall även vid behov ha möjlighet att genom förordning meddela närmare bestämmelser om innehållet i ifrågavarande ämnen samt hur inläringen i praktiken skall kontrolleras. Det skall också vara möjligt att i utbildningen ta in andra ämnen än de som anges i lagen, t.ex. utbildningsavsnitt som gäller arbetarskydd och förstahjälp. Utbildningen kommer att bli betydligt mera omfattande än den 40 timmars utbildning som grundkursen för väktare nu omfattar. I begynnelsekedet kunde grundutbildningen för väktare omfatta några studieveckor. På längre sikt skall målet vara att majoriteten av väktarna har avlagt hela yrkesexamen för väktare.

Rent tekniskt skall utbildningen genomföras såsom föreskrivs i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, varvid undervisningsministeriet skall bevilja tillstånd för anordnande av utbildning som förebereder för examen och den examenskommission för säkerhetsbranschen som tillsätts av utbildningsstyrelsen skall komma överens med utbildningsanordnaren om hur de fristående proven ordnas.

Eftersom det är svårt att förutse de olika fortbildningsbehoven, föreslås inga lagstadgade fortbildningskrav för väktarna. Vid behov skall delegationen för säkerhetsbranschen dock ha möjlighet att uppmuntra t.ex. arbetsmarknadsparterna att avtala om att ordna sådan fortbildning.

3 punkten. Såsom väktare kan enligt lagförslaget godkännas en person som är känd för redbarhet och pålitlighet och till sina personliga egenskaper är lämplig som väktare. En persons redbarhet och pålitlighet skall be-

dömas utgående från såväl hans tidigare som nuvarande uppträdande. Vid bedömningen av en persons tidigare uppträdande skall en myndighet använda sig av samtliga medel som den har till sitt förfogande. Viktig hjälp fås ur de register som förs av olika myndigheter. Förutom polisens egna register står även uppgifterna i straffregistret till förfogande. Enligt 4 a § 1 mom. 2 punkten straffregisterlagen lämnas ur straffregistret uppgifter om personer ut till finska myndigheter i ärenden som gäller sådana tillstånd eller godkännanden av myndighet som är beroende av personens tillförlitlighet. Vid bedömningen av om redbarhets- och pålitlighetsförutsättningen är uppfylld skall i praktiken fästas uppmärksamhet särskilt vid sådana uppdagade eller misstänkta brott eller annat missbruk som visar att personen i fråga är olämplig som väktare. Hänsyn skall också tas till eventuella tidigare återkallanden av godkännande som väktare och därtill anslutna varningar.

När det gäller personliga egenskaper kan t.ex. den omständigheten att personen flera gånger har tagits i förvar som berusad visa att han är olämplig att vara väktare. Vid bedömningen av de personliga egenskaperna skall uppmärksamhet även fästas vid sökandens förmåga och vilja att fullgöra de skyldigheter som en väktare enligt gällande bestämmelser skall fullgöra. Omständigheter som anknyter till personens livsstil och attityder blir då viktiga.

Vid bedömningen av de personliga egenskaperna skall hänsyn fästas vid skador och sjukdomar som på ett väsentligt sätt kan försvaga personens förmåga att vara väktare eller fullgöra de skyldigheter som en sådan har. I fråga om hälsokraven gäller det att observera att vissa bevakningsuppgifter, t.ex. såsom jourhavande vid en alarmeringscentral, med framgång kan skötas också av rörelsehindrade personer. Vid behov kan tillståndsmyndigheten vid prövningen av ansökan yrka att sökande exempelvis skall lämna sådan utredning om sina rusmedelsvanor som myndigheten anser behövlig. Förfarandet kränker inte sökandens integritet, eftersom han själv skall komma med utredningen, även om underlåtelse att lämna utredning kan medföra att ansökan förkastas.

2 mom. Ett godkännande som väktare skall gälla i fem års tid, dock högst tills personen i fråga fyller 65 år. Femårstiden motsvarar den tid som gäller för godkännande som ordningsvakt. Väktarnas uppgifter är så krävande, fysiskt och psykiskt, att 65 års ålder föreslås såsom en absolut övre åldersgräns för verksamhet som väktare. Enligt gällande bestämmelser är ett godkännande som väktare i kraft tills vidare, dock högst tills väktaren fyller 65 år. En person som har godkänts som väktare har dock varit skyldig att med fem års mellanrum förnya sitt väktarkort, varvid polisen också regelbundet har kontrollerat att förutsättningarna för godkännande som väktare fortfarande har förelegat. Godkännandet som väktare har därför även hittills i praktiken varit i kraft i fem år.

3 mom. Den myndighet som godkänner väktaren skall även ha möjlighet att av särskilda skäl foga villkor och begränsningar till godkännandet. I de gällande bestämmelserna nämns denna möjlighet endast i samband med godkännande av ansvarig föreståndare. Möjligheten skall för tydlighetens skull nämnas i bestämmelsen, trots att det i allmänhet har ansetts möjligt att foga olika slags villkor till ett positivt tillståndsbeslut även om detta inte uttryckligen nämns i bestämmelserna om ifrågavarande typ av tillstånd. Dessutom föreslås nu uttryckliga bestämmelser om grunderna för villkoren och begränsningarna. Begränsningarna kan gälla tid, geografiskt område eller ha anknytning till de bevakningsuppgifter som får utföras. De villkor och begränsningar som fogas till godkännandet skall ha anknytning till sökandens egenskaper. Om väktaren skall sköta vissa slags specialuppgifter, skall det t.ex. vara möjligt att förutsätta en viss specialutbildning av honom. De krav på utbildning i användningen av maktmedel samt den hundförarutbildning vilka föreskrivs i 29 § 2 mom. och 31 § 2 mom. kommer dock i allmänhet att ge myndigheterna möjlighet att se till att de som är verksamma i särskilt krävande bevakningsuppgifter har tillräcklig behörighet för sådana uppgifter. Enligt gällande 14 § 1 mom. förordningen om bevakningsföretag skall ett bevakningsföretag ordna vederbörlig fortbildning för en väktare innan väktaren anförtros uppgifter som kräver specialkunskaper

eller särskild skicklighet. Detta utbildningskrav har dock inte på något sätt preciserats närmare genom förordning eller bestämmelser på lägre nivå. Det är också svårt att i detalj i en författning definiera de uppgifter som kräver olika slags specialkunskaper eller särskild skicklighet. Därför kan det förekomma behov att i enskilda fall ställa krav i fråga om sökandens utbildning. Även sökandens hälsotillstånd kan medföra behov att ställa särskilda villkor eller begränsningar. Att ställa villkor och begränsningar blir i detta avseende ofta ett alternativ till att helt förkasta en ansökan. I motsats till vad som gäller auktorisation av bevakningsföretag, skall till ett godkännande som väktare få fogas villkor och begränsningar endast om det finns särskilda skäl därtill. I praktiken är en restriktiv hållning befogad i fråga om villkor och begränsningar, men i vissa enskilda fall kan de behövas.

4 mom. En person som har avlagt en utbildning motsvarande den tidigare grundutbildningen för väktare skall i vissa fall inte nödvändigtvis behöva fullgöra en sådan grundutbildning som väktare som föreskrivs i 1 mom. 2 punkten. Bestämmelsen gör det möjligt för en person som tidigare har godkänts som väktare att på nytt bli godkänd för uppgiften, trots att innehållet i väktarnas grundutbildning eventuellt har förändrats. För att bestämmelsen skall bli tillämplig förutsätts dock att en ansökan om godkännande som väktare lämnas till myndigheten inom tre månader efter att det tidigare godkännandet av väktaren upphörde att gälla. En ansökan som har inlämnats inom denna tid anses visa att personen i fråga har för avsikt att även i framtiden fortsätta att utföra väktaruppgifter. Bestämmelsen blir också tillämplig när en väktare som har fullgjort den nuvarande 40 timmar långa grundutbildningen för väktare förnyar sitt godkännande som väktare.

5 mom. Ett godkännande som väktare skall såsom hittills meddelas av polisinrättningen i sökandens hemkommun. När en person ansöker om att bli godkänd som väktare, blir det vid sidan av frågan huruvida sökanden uppfyller ovan nämnda utbildningskrav främst frågan om en bedömning av omständigheter som hänger samman med personens

pålitlighet och lämplighet samt hans personliga egenskaper. De bästa förutsättningarna att bedöma denna fråga har polisinrättningen i sökandens hemkommun. Förutom uppgifterna i polisens riksomfattande register har polisen i sökandens hemkommun även tillgång till lokal information om sökandens levnadsvanor; på små orter baserar sig denna information också ofta på personlig kännedom om sökanden. För alternativet att ärendet skall avgöras på lokal nivå talar också den omständigheten att godkännandet av en enskild väktare inte har samma betydelse för den allmänna styrningen av branschen som godkännandet av en ansvarig föreståndare.

För tydlighetens skull skall i bestämmelsen konstateras att ett godkännande som väktare medför att ett tidigare gällande godkännande som väktare förfaller. På detta sätt vill man försäkra sig om att en person inte samtidigt har två gällande godkännanden som väktare.

25 §. Godkännande som tillfällig väktare. 1 mom. Såsom hittills skall det fortfarande vara möjligt att såsom väktare tillfälligt godkänna också personer som inte har fullgjort den grundutbildning som väktare som avses i 24 § 1 mom. 2 punkten. Sådana väktare skall såsom hittills kallas tillfälliga väktare.

För att en sökande skall godkännas som tillfällig väktare, förutsätts dock i motsats till vad som nu är fallet att sökanden på godkänt sätt har fullgjort en utbildning för tillfälliga väktare som uppfyller de krav som inrikesministeriet fastställer. Enligt lagförslaget skall den som ansöker om godkännande som tillfällig väktare på godkänt sätt ha fullgjort studier i vissa ämnen som ingår i yrkesexamen för väktare eller någon motsvarande yrkesexamen.

Utbildning som tillfällig väktare skall åtminstone omfatta grundläggande insikter i de ämnen som på ovan nämnt sätt angivits ingå i grundläggande utbildning som väktare. I vilken omfattning dessa ämnen skall studeras bestämmes inrikesministeriet närmare genom förordning. Inrikesministeriet skall även vid behov ha möjlighet att genom förordning meddela närmare bestämmelser om vad ifrågakvarande ämnen skall innehålla samt hur inläringen i praktiken skall kontrolleras. Det skall också vara möjligt att i utbildningen av

tillfälliga väktare ta in andra ämnen än de som anges i lagen.

Rent tekniskt skall utbildningen på ovan beskrivet sätt meddelas enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, men den skall vara kortare än grundutbildningen för väktare. En tillfällig väktares utbildning kunde till sin omfattning motsvara den nuvarande grundkursen för väktare och kontrollen av inläringen kunde, förutom genom ett fristående prov, även ske genom ett traditionellt skriftligt prov. Till övriga delar skall undantag från förutsättningarna för godkännande av en person som väktare däremot inte vara möjliga ens när det gäller tillfälliga väktare.

Att en ovan nämnd utbildning måste förut sättas i fråga om tillfälliga väktare understryks särskilt av den omständigheten, att tillfälliga väktare ofta utför samma uppgifter som väktare vilka fullgjort grundutbildningen och att de tillfälliga väktarna i dessa uppgifter har samma befogenheter som egentliga väktare. De skiljer sig inte heller från egentliga väktare, t.ex. i fråga om dräkten. Av de personer som för närvarande arbetar som väktare är en stor del tillfälliga väktare. Genom krav som uttryckligen gäller de tillfälliga väktarnas utbildning kan man därför på ett avsevärt sätt förbättra rättsskyddet för de personer som blir föremål för väktarnas åtgärder.

En persons rätt att vara tillfällig väktare begränsas i lagförslaget på samma sätt som tidigare, nämligen så, att en person kan godkännas som tillfällig väktare för en tid av högst fyra månader. För att tolkningssvårigheter skall undvikas, skall den gällande regeln preciseras till att motsvara hävdvunnen praxis så, att fyramånadersperioden skall räknas kalenderårsvis. Den längsta möjliga tiden som alltså är fyra månader, kan bestå av en sammanhängande period eller flera kortare perioder. Att godkännandet beviljas för flera perioder kan vara nödvändigt t.ex. när den tillfälliga väktaren vikarierar flera olika väktare under deras semestrar.

Även efter fyramånaderstidens slut kan samma person på nytt arbeta som tillfällig väktare, men detta måste ske under ett annat kalenderår. Myndigheten skall i så fall pröva ärendet på nytt och fatta ett nytt beslut om godkännande av personen som tillfällig väk-

tare.

Hur många tillfälliga väktare ett bevakningsföretag får ha bestäms i 16 § 3 mom.

2 mom. I paragrafen skall för tydlighetens skull nämnas att även till ett beslut om godkännande som tillfällig väktare kan fogas sådana villkor och begränsningar som beskrivits ovan i anslutning till 24 § 2 mom. I fråga om att ställa villkor och begränsningar samt innehållet i dessa hänvisas till vad som ovan sagts i anslutning till 24 §.

3 mom. Ett godkännande som tillfällig väktare skall meddelas av polisinspektionen i sökandens hemkommun. När det gäller myndighetens prövning av att förutsättningarna för godkännande är uppfyllda hänvisas till vad som ovan sagts om godkännande av ansvarig föreståndare och väktare.

26 §. Ändring av villkor och begränsningar som fogats till ett godkännande som väktare. Såsom ovan i anslutning till 24 § 3 mom. konstaterats, skall till ett godkännande som väktare av särskilda skäl få fogas villkor och begränsningar. Dessa kan också ändras med anledning av förändringar i personens utbildning, personliga egenskaper eller andra motsvarande omständigheter.

En ändring av villkoren eller begränsningarna, i synnerhet en lindring, initieras ofta av den som godkänts som väktare. Myndigheten kan dock också själv, på tjänstens vägnar, vidta åtgärder för ändring av villkoren eller begränsningarna. Den prövning som myndigheten gör i samband med att villkor och begränsningar ändras motsvarar den prövning som gjordes när villkoret eller begränsningen ställdes. Om ändringen skall fattas ett separat förvaltningsbeslut, i vilket ändring skall få sökas på normalt sätt.

Vid ändring av villkor och begränsningar som fogats till ett godkännande som väktare är det inte frågan om ett nytt godkännande som väktare, utan genom beslutet ändrar myndigheten endast villkor och begränsningar i anslutning till ett redan gällande godkännande. En eventuell ändring av villkoren eller begränsningarna kommer att påverka godkännandets giltighet endast om myndigheten i samband med ändringen ställer uttryckliga begränsningar i fråga om den tid som godkännandet skall vara i kraft. I stället för att göra en ansökan om ändring av de

villkor och begränsningar som fogats till godkännandet, kan den som godkänts som väktare naturligtvis också ansöka om ett nytt, i fråga om villkor och begränsningar ändrat godkännande.

2 mom. I egenskap av myndighet som godkänner väktare skall polisinrättningen på sökandens hemkommun också vara den myndighet som ändrar villkor och begränsningar som fogats till ett godkännande som väktare.

27 §. *Ansökan om godkännande som väktare.* Med tanke på utvärderingen av de personliga egenskaperna hos en person som ansöker om att bli godkänd som väktare är det viktigt att sökanden personligen presenterar sig för den myndighet som meddelar godkännandet. Därför skall ansökan lämnas personligen. Vid behov kan sökanden även intervjuas i samband med att han lämnar sin ansökan. Personlig presentation behövs också för att myndigheten skall kunna kontrollera om sökanden är samma person som personen på det fotografi som eventuellt kommer att fästas på väktarkortet. När ärendet gäller en ändring av villkoren för godkännandet är det inte alltid nödvändigt att personen presenterar sig personligen och intervjuas. Vid behov kan ett sådant tillfälle dock ordnas även när ändring av villkoren för godkännandet övervägs.

I praktiken kan det vara svårt för sökanden att besöka polisinrättningen i sin hemkommun, t.ex. när hans arbetsplats ligger långt från polisinrättningen. Därför skall det även vara tillåtet för en sökande att lämna sin ansökan till någon annan polisinrättning än hemkommunens. Denna polisinrättning skall sedan sända ansökan till polisinrättningen i sökandens hemkommun, som även i detta fall skall vara den myndighet som behandlar ansökan om godkännande och meddelar ett förvaltningsbeslut med anledning av den. Även i detta fall skall sökanden vara beredd på att bli kallad till en särskild intervju antingen hos den polisinrättning som har tagit emot ansökan eller hos polisinrättningen i sin hemkommun.

Vid behov skall det vara möjligt för en person att inleda förfarandet för att bli godkänd som väktare genast när han eller hon har påbörjat den utbildning som krävs för godkännande. I så fall kan polisinrättningen redan då

inleda en undersökning av personens redbarhet och pålitlighet samt omständigheter som har samband med hans personliga egenskaper, och vid behov t.o.m. fatta ett förvaltningsbeslut om att personen godkänns såsom väktare förutsatt att han på godkänt sätt fullgör den utbildning som uppgiften förutsätter. Detta tillvägagångssätt kan vara behövt särskilt i fråga om godkännande som tillfällig väktare.

Väktares rättigheter och skyldigheter

28 §. *Väktares rättigheter.* En väktare har enligt gällande bestämmelser något mera omfattande rättigheter än vem som helst att avlägsna en person från en plats och i anslutning därtill använda maktmedel. Jämfört med de rättigheter som tillkommer var och en är en väktares rättigheter mera omfattande för det första i det avseendet att rättigheterna även gäller på områden i omedelbar anslutning till bevakningsområdet. Den rätt att använda nödvärn som var och en har gäller endast områden som skyddas av hemfrid. En väktare kan även vidta åtgärder redan när en person på sannolika skäl kan misstänkas ha gjort sig skyldig till brott. Användning av nödvärn förutsätter att ett angrepp har påbörjats eller omedelbart förestår eller att någon tränger sig in på ett område som skyddas av hemfrid. En väktare kan också ingripa med anledning av aktiviteter som kan förmodas bli störande eller äventyra säkerheten. Sådana aktiviteter är visserligen i allmänhet också straffbara och konstituerar också ofta brott som ger rätt att använda nödvärn och ger vem som helst rätt att gripa förövaren.

I förslaget har redan tidigare betonats, att den som arbetar som väktare i ett bevakningsföretag såsom hittills har i uppgift att upprätthålla privat säkerhet. I de flesta fall klarar väktaren sina vanliga bevakningsuppgifter med hjälp av de rättigheter som tillkommer var och en; med vanliga uppgifter avses då t.ex. stationär bevakning, bevakning av ett distrikt och larmbevakning. De rättigheter som tillkommer var och en är rätten att använda nödvärn, självhjälp och handla i nödläge samt den allmänna rätten att gripa en person och i samband därmed använda maktmedel. I motiveringen till 2 mom. anges

de förutsättningar under vilka en väktare får vidta åtgärder på bevakningsområden som enligt strafflagen skyddas av offentlig frid.

1 mom. En väktares befogenheter skall enligt lagförslaget i princip begränsas till de befogenheter som tillkommer var och en. Av informativa skäl hänvisar lagförslaget i detta sammanhang till bestämmelserna om den viktigaste rättighet som tillkommer var och en, nämligen rätten att använda nödvärn. Som nödvärn, för att avvärja ett angrepp, tillåts en gärning som annars är straffbar. Enligt 3 kap. 6 § strafflagen avses med nödvärn att skydda sin eller annans person eller sin eller annans egendom mot påbörjat eller omedelbart förestående orättmätigt angrepp. Enligt 3 kap. 7 § strafflagen får nödvärn också användas när någon olovligt tränger sig på ett område som skyddas av hemfrid eller gör motstånd mot den som på bar gärning vill återta sin egendom t.ex. av en tjuv (självhjälp). I rättslitteraturen har det framförts olika åsikter om huruvida rätten till nödvärn när det gäller skyddet för hemfrid förutom olovligt intrång, som uttryckligen nämns i sammanhanget, även inbegriper situationer i vilka någon underlåter att iaktta en uppmaning att avlägsna sig. Rättspraxis har i allmänhet godkänt användning av nödvärn också när någon har underlåtit att iaktta en uppmaning att avlägsna sig (t.ex. HD 1948 II 321 och HD 6.11.1964 nr 2344). Denna tolkning är även utgångspunkten för denna proposition.

2 mom. I samband med beskrivningen av de viktigaste förslagen i propositionen har redan framgått hur den rätt som var och en har att tillgripa nödvärn för att skydda sin hemfrid har begränsats genom vissa lagändringar av straffbestämmelserna om kränkning av integritet och frid samt ärekränkning vilka har trätt i kraft den 1 oktober 2000. I anslutning till sistnämnda reform föreslås i detta lagförslag att en väktare skall ha en mera begränsad rätt än hittills att från ett bevakningsområde som skyddas av offentlig frid avlägsna personer som olovligt har trängt sig in på området. Bestämmelsens ändamålsenlighet med tanke på väktarnas praktiska bevakningsuppgifter har behandlats närmare i samband med behandlingen av de viktigaste förslagen i propositionen.

Med stöd av bestämmelsen kan en väktare vid behov med användning av maktmedel avlägsna en person från en plats eller ett område som avses i 24 kap. 3 § strafflagen. Hänvisningen till 24 kap. 3 § strafflagen avser platser som skyddas av offentlig frid. Sådana platser är ämbetsverk, affärslokaler, kontor, produktionsinrättningar, möteslokaler eller andra motsvarande lokaler eller byggnader eller omgärdade gårdsområden till sådana byggnader samt kasernområden eller andra områden som är i försvarsmaktens användning. När det gäller olovligt intrång på gårdsområden förutsätter straffbestämmelsen att området är omgärdat.

En väktares rätt att avlägsna personer från ett område som skyddas av offentlig frid skall enligt lagförslaget tydligare än tidigare kopplas till två separata grunder för avlägsnande, vilka karakteriseras av att tvångsmedel kan användas.

För det första skall en väktare få använda den rätt att avlägsna en person som bestämmelsen ger möjlighet till om en person underlåter att lyda en order av bevakningsområdets ägare, innehavare eller ägarens eller innehavarens i 2 § 16 punkten definierade företrädare att avlägsna sig från området. Även innehavaren av en plats som skyddas av offentlig frid kan, så länge han inte bryter mot strafflagens bestämmelser om diskriminering, fritt bestämma vilka personer han tillåter att vistas på platsen. Följaktligen kan en person som underlåter att iaktta en tydligt formulerad muntlig order att avlägsna sig redan genom en sådan underlåtelse göra sig skyldig till ett brott mot offentlig frid som bestraffas enligt strafflagen. Därför är det ändamålsenligt att en väktare med utbildning för uppgiften skall ha möjlighet att t.ex. avlägsna en person som uppträder störande i en affärslokal, utan att väktaren skall behöva invänta myndigheternas ankomst eller vänta på att det skall bli klart om personen i fråga eventuellt har gjort sig skyldig till ett straffbart brott mot offentlig frid. Väktaren skall också ha rätt att t.ex. på begäran av affärslokals ägare eller innehavare eller ägarens eller innehavarens företrädare hindra en person som tidigare har gjort sig skyldig till upprepade snatterier att få tillträde till affärslokalen. Sedan innebörden av hemfridsbegreppet

har ändrats, har ägaren eller innehavaren själv inte längre denna rätt. Även med tanke på rättsskyddet för den som skall avlägsnas är det också ofta ett lindrigare alternativ att en utbildad väktare avlägsnar personen från platsen.

Med stöd av denna grund för avlägsnande av en person kan t.ex. personer som uppträder störande avlägsnas från affärslokaler, ämbetsverk eller inrättningar som betjänar allmänheten. Under öppethållningstiderna har allmänheten ofta fritt tillträde till dessa platser, där bevakningsområdets ägare, innehavare eller åtminstone en företrädare för ägaren eller innehavaren finns på plats och på ovan nämnt sätt kan uppmana en person att avlägsna sig.

Den andra grunden på vilken en person med stöd av denna bestämmelse kan avlägsnas från platsen gäller situationer i vilka det är uppenbart att personen i fråga inte har rätt att vistas på ett bevakningsområde som skyddas av offentlig frid. Med kravet att det skall vara uppenbart att vistelsen är obehörig avses att personen inte förmår visa godtagbara grunder för att han vistas på ett bevakningsområde som skyddas av offentlig frid. I dessa fall kan personen i fråga även ofta misstänkas ha gjort sig skyldig till straffbar kränkning av offentlig frid. Om dessa förutsättningar är uppfyllda, skall väktaren ha rätt att avlägsna personen från bevakningsområdet, om denne inte iakttar väktarens uppmaning att avlägsna sig. Med vistelse avses i detta sammanhang även att en person i hemlighet eller genom att vilseleda en annan person har tagit sig in på en plats eller gömmer sig eller stannar där.

Med stöd av bestämmelsen skall väktare med utbildning för uppgiften t.ex. ha möjlighet att från en produktionsinrättnings omgärdade gårdsområde avlägsna en person som inte lyder en given order att avlägsna sig och som inte förmår visa en godtagbar orsak till sin vistelse. På detta sätt skall väktarna såsom hitills kunna hindra och i förväg begränsa skador på produktionsinrättningar och andra motsvarande platser. Bestämmelsen ger också väktarna möjlighet att t.ex. hindra en person som på godtagbara grunder har fått portförbud att ta sig in på ett bevakningsområde som skyddas av offentlig frid, eftersom

man i så fall kan anse att personen inte har rätt att vistas på området.

Om en person som skall avlägsnas sätter sig till motvärn för att undgå att bli avlägsnad, skall väktaren ha rätt att använda sådana behövliga maktmedel som med hänsyn till personens uppträdande och övriga omständigheter kan anses försvarbara för hans avlägsnande. Bestämmelsen, som gör användning av maktmedel möjlig, är avsedd att fungera som förstärkning av väktarens uppmaning till personen i fråga att avlägsna sig. Genom bestämmelsen försöker man därför säkerställa att de uppgifter som väktaren skall utföra blir fullgjorda på behörigt sätt. I flera fall kan redan möjligheten att anlita maktmedel vara tillräcklig för att personen frivilligt skall lämna bevakningsområdet. Å andra sidan kan väktaren i vissa fall bli tvungen att anlita maktmedel för att avlägsna en person från bevakningsområdet även när personen inte egentligen gör aktivt motstånd.

Bestämmelsen skall endast gälla avlägsnande av personer från ett bevakningsområde som skyddas av offentlig frid, varför den inte begränsar väktarens rätt att under samma förutsättningar som alla andra använda bl.a. nödvärn och gripa personer.

De maktmedel som en väktare använder för att förstärka sin uppmaning till en person att avlägsna sig skall alltid vara nödvändiga. Maktmedel får komma i fråga endast om personen inte annars kan avlägsnas från området. Maktmedel får inte heller tillgripas om det visar sig att personen inte ens med maktmedel kan avlägsnas från platsen eller området. Dessutom skall det förutsättas att användningen av maktmedlen skall vara försvarlig med hänsyn till den persons uppträdande som skall avlägsnas och övriga omständigheter. Vid bedömningen av om användningen är försvarlig, skall uppmärksamhet fästas inte bara vid personens uppträdande utan också vid den omständigheten hur sannolikt det är att personens uppträdande kan vålla fara för bevakningsobjektet. De situationer i vilka maktmedel används uppstår ofta så överraskande och är så olika att det inte är möjligt att i lag meddela närmare föreskrifter om dem, utan frågan huruvida användningen är maktmedlen är försvarlig skall alltid bedömas utgående från det enskilda fal-

let.

Det behövlighets- och proportionalitetskrav som är förenat med användningen av maktmedel framgår också av de allmänna principer som enligt 12 § skall iakttas vid utförande av bevakningsuppgifter. Enligt denna bestämmelse skall åtgärderna vara nödvändiga för att uppgifterna skall kunna utföras och försvarliga i förhållande till hur viktigt uppdraget är. I anslutning till principen att åtgärden skall vara behövlig betonas särskilt att ingreppen i en persons rättigheter inte får vara större än vad som är nödvändigt för att uppgifterna skall kunna utföras.

3 mom. Av informativa skäl skall i paragrafen också hänvisas till bestämmelserna om allmän rätt att gripa en person och i anslutning därtill använda maktmedel. Enligt 1 kap. 1 § 1 mom. tvångsmedelslagen får vem som helst gripa den som har begått brott på bar gärning, om fängelse kan följa på brottet eller om brottet är lindrig misshandel, snatteri, lindrig förskingring, lindrigt olovligt brukande, lindrig skadegörelse eller lindrigt bedrägeri. Enligt 3 kap. 8 § 4 mom. strafflagen har den som med stöd av denna rätt har gripit någon rätt att använda maktmedel som anses försvarliga om den gripne gör motstånd mot honom.

Brott som ger vem som helst rätt att gripa förövaren är bl.a. de brott som bestraffas enligt 24 kap. 1—4 § strafflagen, dvs. hemfridsbrott, grovt hemfridsbrott, brott mot offentlig frid och grovt brott mot offentlig frid samt motstånd mot person som upprätthåller ordningen, vilket bestraffas enligt 17 kap. 6 § strafflagen. För att ett brott mot offentlig frid skall vara straffbart förutsätts att brottet inte har föranlett endast liten olägenhet. Även om den som gjort sig skyldig till intrång sedermera inte skulle bli straffad för sin gärning, kan den som i en överraskande situation utövar den rätt som vem som helst har att gripa en person inte i allmänhet förutsättas göra en särskilt långtgående bedömning av hur stor olägenhet gärningen har vållat.

De metoder som skall anses tillåtna när en person utövar den allmänna rätten att gripa en person beror på uppgiftens karaktär och motståndets farlighet samt även i övrigt på situationen. Det kan t.ex. anses försvarligt att belägga en person med handbojor och t.o.m.

låsa in honom i ett rum tills en polisman kommer till platsen, om personen uppträder på ett sätt som vållar fara. Enligt 1 kap. 1 § 3 mom. tvångsmedelslagen skall en person som gripits med stöd av den allmänna rätten att gripa en person utan dröjsmål överlämnas till polisen.

4 mom. I momentet föreslås att väktarna skall få en ny befogenhet som inte ingår i de rättigheter som tillkommer var och en, nämligen rätt att utföra s.k. säkerhetsvisitation, dvs. kontrollera att den person som säkerhetsåtgärderna riktar sig mot inte har på sig eller med sig föremål eller ämnen med vilka han kan utsätta sig själv eller andra för fara. Rätten att utföra säkerhetsvisitation skall enligt lagförslaget begränsas så, att den får utövas endast i anslutning till den allmänna rätten att gripa en person. Den skall ge väktaren rätt att både kroppsvisitera personen i fråga och undersöka de föremål som han har med sig. Att väktaren har möjlighet att undersöka de föremål som en person har med sig är nödvändigt för att säkerhetsvisitationen i praktiken skall kunna genomföras.

En väktares rätt att förrätta säkerhetsvisitation skall vara bunden till utövning av den allmänna rätten att gripa en person, eftersom behovet att gripa tag i den person som åtgärden riktar sig mot uppstår uttryckligen i situationer i vilka vem som helst har rätt att gripa en person. Då har personen i fråga redan begått ett brott. Farliga föremål som väktaren kan leta efter vid säkerhetsvisitationen är t.ex. skjutvapen och eggvapen och de farliga ämnena kan vara sprängmedel, brandfarliga vätskor och gaser. Genom att frånta personen dessa föremål och ämnen skyddar man både honom själv och andra. Väktaren skall ha rätt att frånta personen de föremål och ämnen som påträffas vid visitationen, men dessa skall utan dröjsmål överlämnas till polisen.

Paragrafen skall på ett i princip uttömmande sätt ange i vilka fall en väktare har mera omfattande befogenheter än de som tillkommer vem som helst annan. I motsats till vad som gäller polismän skall väktare följaktligen t.ex. inte ha rätt att kräva att den person som åtgärden riktar sig mot uppger sina personuppgifter. Å andra sidan kan den omständigheten att personen inte frivilligt uppger sina personuppgifter ha betydelse för åtgär-

der som väktaren vidtar.

29 §. *Att bära maktmedelsredskap 1 mom.* Utgångspunkten skall såsom hittills vara att en väktare skall undvika att i onödan bära maktmedelsredskap. I lagförslaget föreslås dock en sådan precisering, att det enligt lagtexten uttryckligen skall vara förbjudet för en väktare att i onödan bära på sig maktmedelsredskap i bevakningsuppgifter. Vad som avses med maktmedelsredskap har behandlats i anslutning till 2 § 14 punkten. Förbudet att i onödan bära maktmedelsredskap är avsett att minska utsikterna för att farliga situationer uppstår till följd av felaktig användning av maktmedel eller till följd av att någon kan rycka till sig maktmedelsredskap av en väktare. Tidigare i denna framställning har redan framgått att de gällande bestämmelserna om hur väktare skall bära sina maktmedelsredskap har upplevts synnerligen lyckade och polisen känner inte till många fall av missbruk.

En väktare skall få bära skjutvapen endast i sådana bevakningsuppgifter som oundvikligen förutsätter det. Rätten att bära ett sådant vapen i en bevakningsuppgift skall tydligare än hittills vara kopplad till bevakningsuppgiftens speciella karaktär. Bärande av skjutvapen skall i praktiken bli aktuellt i uppgifter där det finns risk för ett farligt angrepp eller motstånd. Sådana uppgifter är främst vissa uppgifter i anslutning till bevakning av ett bestämt distrikt, alarmbevakning, bevakning av värde transporter samt livbevakning. Dessutom förutsätts det i paragrafen att uppgiften är av sådan karaktär att den oundvikligen förutsätter att väktaren bär skjutvapen. Enbart den omständigheten att väktaren utför ovan nämnda uppgifter skall följaktligen inte medföra rätt att bära skjutvapen i ifrågavarande uppgifter.

2 mom. Enligt gällande bestämmelser får en väktare inte i bevakningsuppgifter bära skjutvapen eller gasspray om han inte har fått behörig utbildning för hantering och användning av ett sådant maktmedelsredskap. Det nuvarande innehållet i den skjutvapensutbildning som ordnas för väktare har behandlats närmare ovan i denna proposition, i anslutning till beskrivningen av nuläget.

Enligt lagförslaget skall de gällande bestämmelserna preciseras så, att det föreskrivs

att skjutvapen, gasspray och teleskopbatong får bäras endast av väktare, som har sådan specialutbildning i att använda maktmedel som uppfyller de krav som inrikesministeriet fastställer. När det gäller skjutvapen skall väktaren dessutom årligen visa att han har tillräcklig skicklighet i hanteringen av skjutvapen och tillräcklig skjutskicklighet. Rättskyddet för dem som blir föremål för åtgärderna kräver att specialutbildning förutsätts av alla sådana väktare som bär på sig farliga maktmedelsredskap som kan jämföras med sådana redskap. Såväl bevakningsföretaget som väktaren själv skall svara för att en väktare som bär på sig sådana maktmedelsredskap som avses i bestämmelsen har ovan nämnd specialutbildning. Inrikesministeriet skall enligt lagförslaget ha fullmakt att genom förordning meddela närmare föreskrifter bl.a. om innehållet i den utbildning som krävs för att en väktare skall få bära farliga maktmedelsredskap samt om utbildningsanordnarna. I denna utbildning skall förutom undervisning i användningen av farliga maktmedelsredskap i fortsättningen alltid också ingå ett allmänt avsnitt om hantering av farliga situationer. Det sistnämnda framgår närmare nedan i motiveringen till 61 §.

Rättskyddet för dem som blir föremål för åtgärder förutsätter att särskild uppmärksamhet fästs vid förutsättningarna för att bära skjutvapen. Därför föreslås också i samma paragraf att en tillfällig väktare inte i bevakningsuppgifter skall få bära skjutvapen. Tillfälliga väktare har nästan utan undantag tillfälliga bevakningsuppgifter, varför de inte bör ha möjlighet att bära skjutvapen. Dessutom gäller det att märka att den utbildning som förutsätts av en tillfällig väktare är avsevärt kortare än grundutbildningen för väktare. Bestämmelsen innebär att en tillfällig väktare inte kan bära skjutvapen ens i det fall att han på godkänt sätt har fullgjort ovan nämnda skjutvapenutbildning.

Det gäller att märka att en väktares rätt att inneha skjutvapen och gasspray även påverkas av bestämmelserna i skjutvapenlagen (1/1998). I skjutvapenlagen bestäms bl.a. om förutsättningarna för förvärv och innehav av skjutvapen, förutsättningarna för gasspraytillstånd samt om tillståndens giltighetstid och tillståndsvillkoren (43—46 § och 53 §)

samt om bärande av skjutvapen i arbetsuppdrag (56 §). Förvärvstillstånd kan meddelas för godtagbara användningsändamål som bestäms i lagen. Sådana ändamål är bl.a. arbetsuppgifter i vilka ett vapen är nödvändigt eller att det är fråga om att skydda personlig integritet eller egendom. En sökande som ansöker om förvärvstillstånd med tanke på sina arbetsuppgifter skall kunna visa att han genom sin utbildning eller annars i tillräcklig utsträckning har gjort sig förtrogen med hur ett skjutvapen tryggt skall hanteras och att han har en godtagbar grund att bära skjutvapnet i sitt arbete. En väktares rätt att inneha vissa andra maktmedelsredskap påverkas även av bestämmelserna i lagen om eggvapen (108/1977). Bestämmelserna i skjutvapenlagen samt lagen om eggvapen har behandlats närmare i avsnittet om nuläget.

3 mom. För att en väktare skall få bära maktmedelsredskap, förutsätts enligt lagförslaget inte bara en viss utbildning av väktaren, utan även uppdraget måste uppfylla vissa förutsättningar. I överensstämmelse med lagförslaget syftar till att betona den ansvariga föreståndarens roll föreslås i lagförslaget att uttryckligen den ansvariga föreståndaren skall bestämma när en väktare får bära skjutvapen eller gasspray. Ett sådant beslut skall den ansvariga föreståndaren fatta särskilt för varje uppdrag. I beslutet skall vid behov specificeras vilka olika typer av uppgifter uppdraget omfattar samt vilka av dessa uppgifter som är sådana att väktaren får ha med sig skjutvapen eller gasspray när han utför dem. När väktare bevakar ett bestämt distrikt, skall t.ex. ronderna planeras utgående från den principen att en väktare som är försedd med skjutvapen under sin rond endast har hand om sådana bevakningsuppdrag för vilkas vidkommande den ansvariga föreståndaren har samtyckt till att skjutvapen får bäras. En väktare som utan något beslut av den ansvariga föreståndaren i bevakningsuppgifter bär på sig skjutvapen eller gasspray, gör sig enligt lagförslaget skyldig till åtminstone bevakningsföretagsförseelse (56 § 3 mom.). Enligt lagförslaget kan en sådan förseelse också medföra återkallande av godkännande som väktare eller varning (48 §).

Om en väktare i sina bevakningsuppgifter har använt skjutvapen, skall bevakningsföre-

taget vara skyldigt att utan dröjsmål underrätta polisinrättningen på den plats där detta skedde. Skyldigheten skall följaktligen inte gälla situationer som resulterat i att gasspray använts. När det gäller användning av gasspray skall det anses tillräckligt att inrikesministeriet i den årsanmälan som föreskrivs i 45 § informeras om de situationer i vilka detta maktmedelsredskap har använts. Sistnämnda skyldighet skall också gälla skjutvapen.

I praktiken är det synnerligen ovanligt att väktarna använder eller blir tvungna att använda skjutvapen i sina bevakningsuppgifter. Om användning av skjutvapen undantagsvis har blivit nödvändig, har bevakningsföretagen också hittills i allmänhet underrättat den lokala polisinrättningen om saken. Genom att införa en särskild bestämmelse om skyldighet att underrätta polisen, försöker man försäkra sig om att den lokala polismyndigheten alltid får vetskap om situationer som har lett till användning av skjutvapen.

En väktares rätt att använda skjutvapen regleras av samma bestämmelser om nödvärn som enligt strafflagen gäller också andra än väktare i situationer där lagen ger var och en rätt att vidta åtgärder. Det är inte möjligt att utfärda exakta anvisningar om användning av skjutvapen vid nödvärn, eftersom strafflagens bestämmelser om nödvärn är av avgörande betydelse vid den straffrättsliga bedömningen av situationen.

4 mom. För väktare som bär maktmedelsredskap skall ett bevakningsföretag minst en gång om året ordna utbildning som innefattar repetition av innehållet i de bestämmelser som reglerar användningen av maktmedel samt övning i användningen av maktmedelsredskap. Genom att införa en sådan skyldighet att ordna repetitionsutbildning försöker man särskilt upprätthålla och förbättra väktarnas skicklighet i att hantera maktmedelsredskap. En motsvarande bestämmelse, som dock endast har gällt skjutvapen och gassprayer, har hittills ingått i anvisningarna om skjutvapenutbildning för väktare i bevakningsföretag.

I momentet föreslås inte detaljerade bestämmelser om repetitionsutbildningens längd och innehåll, men utbildningen skall omfatta både teoretisk undervisning om

maktmedelsbestämmelserna och övning i användningen av de olika maktmedelsredskapen. Övningarna bör ordnas särskilt för varje maktmedelsredskap, så att en väktare får öva sig i användning av de maktmedelsredskap som han bär på sig i sina arbetsuppgifter. Därför kan det tänkas att övningarna oftast kommer att gälla övning i användningen av gasspray, batong, teleskopbatong och handklovar. I fråga om skjutvapen gäller skyldigheten att ordna repetitionsutbildning följaktligen endast väktare som i sina bevakningsuppgifter bär skjutvapen.

30 §. *Hur maktmedelsredskap skall bäras.* Bestämmelserna om hur maktmedelsredskap skall bäras motsvarar de gällande bestämmelserna.

1 mom. Huvudregeln skall fortfarande vara att maktmedelsredskapen skall bäras under dräkten så, att de inte kan observeras av andra. På detta sätt provoceras allmänheten mindre och risken för att någon rycker redskapen till sig minskar.

2 mom. Bestämmelsen gör det möjligt för väktare att också bära vissa maktmedelsredskap i ett slutet hölster som fästs vid bältet. En batong skall dock av praktiska skäl också få bäras så att den syns, eftersom det ofta är svårt att placera en batong under dräkten.

Skjutvapen får enligt lagförslaget bäras på ett för andra synligt sätt endast om uppgiften eller situationens farlighet i undantagsfall förutsätter det. Dyliga situationer kan uppstå t.ex. när en väktare med anledning av ett larm är på väg till ett bevakningsobjekt som medför fara eller när en enskild situation med anledning av övriga omständigheter måste anses särskilt farlig. Enbart den omständigheten att det är frågan om larmpartrulleringssuppgifter skall däremot inte utan vidare ge väktaren rätt att bära skjutvapnet på ett synligt sätt.

3 mom. Om en väktare i sina bevakningsuppgifter använder annan klädsel än väktardräkt, skall samtliga maktmedelsredskap bäras under dräkten. Bestämmelsen hindrar naturligtvis inte väktaren att i dessa uppgifter bära maktmedelsredskap eller att vid behov ta fram dem.

31 §. *Att medföra hund.* *1 mom.* Också i fråga om hunden utgår man ifrån att den inte medförs i onödan. Förbudet mot att i onödan

medföra hund syftar till att minska och förebygga risksituationer som orsakas av att hunden eventuellt används på fel sätt. I sig har polisen inte fått vetskap om oegentligheter som hänför sig till medförande eller användning av hundar.

2 mom. För tydlighetens skull skall i bestämmelsen konstateras att en väktare i en enskild bevakningsuppgift får föra med sig endast en hund åt gången. I annat fall är det möjligt att väktaren har varit förare för flera hundar i den lydskontroll som avses i 1 punkten och för med sig flera hundar samtidigt. Bestämmelsen skall inte hindra väktaren att föra flera hundar med sig i bevakningsuppgifter, om han medför hundarna vid olika tidpunkter.

1 punkten. Med tanke på rättsskyddet för de personer som åtgärden riktar sig mot skall det vara nödvändigt att förutsätta att man i bevakningsuppgifter får medföra endast en hund som på godkänt sätt har genomgått sådan lydskontroll som uppfyller de krav som inrikesministeriet fastställer. Kontrollen kan bestå av olika deluppgifter genom vilka man kan mäta till exempel relationen mellan hundföraren och hunden, möjligheten att behärska hunden och hundens beteende. Om genomförandet av kontrollen samt om de krav som skall uppfyllas vid kontrollen bestäms genom inrikesministeriets förordning.

2 punkten. Den väktare som är hundförare skall delta i den lydskontroll som avses i 1 punkten med den hund som han för med sig i bevakningsuppgiften. Genom bestämmelsen försöker man försäkra sig om att den väktare som är hundförare under alla omständigheter kan behärska den hund som används i bevakningsuppgifter och att hundföraren känner denna hund. Motsvarande krav har inte ingått i nuvarande regelverk om bevakningsföretag.

3 punkten. I den föreslagna lagen definieras också minimi- och maximiåldern för de hundar som medförs i bevakningsuppgifter. Hundens psykiska utveckling och fysiska styrka förutsätter att hunden är minst två år gammal. Motsvarande åldersgräns för polishundar är också två år. Med tanke på hundens åldrande och fysiska kondition är det motiverat att sätta maximiåldern på 10 år för en hund som används i bevakningsuppgifter.

4 punkten. Numera har det upplevts problematiskt att inga krav har ställts på identifierbarhet av de hundar som används i bevakningsuppgifter. I princip har det alltså varit möjligt att använda också en annan hund i bevakningsuppgifter än den som godkänns i ett prov enligt 16 § förordningen om bevakningsföretag. Med hänsyn till rättssäkerhetsynpunkter för de personer som blir föremål för åtgärder samt till myndighetstillsyn kan läget inte anses godtagbart. Den hund som används i bevakningsuppgifter skall nu registreras och identifikationsmärkas så att den kan individualiseras på ett tillförlitligt sätt. Genom de skyldigheter som ansluter sig till registrering och identifikationsmärkning blir det möjligt att individualisera en hund på ett tillförlitligt sätt t.ex. i samband med myndighetstillsyn. Närmare bestämmelser om det tekniska genomförandet av registreringen och identifikationsmärkningen utfärdas genom inrikesministeriets förordning.

5 punkten. En hund som används i bevakningsuppgifter skall alltid kunna behärras av väktaren, varigenom man hindrar att väktaren lämnar hunden ensam i bevakningsområdet. Genom denna bestämmelse försöker man också försäkra sig om utomstående personers säkerhet.

6 punkten. För tydlighetens skull skall det också konstateras att en väktare inte får medföra en hund som till sina egenskaper visat sig vara olämplig för uppgiften. Även om man försöker göra en täckande bedömning av hundens lämplighet i ovan nämnda lydnadskontroll kan sådana förändringar ske i hundens hälsotillstånd eller beteende på grund av vilka den inte längre bör anses som lämplig för uppgiften. Olämpligheten för uppgiften kan ta sig uttryck i hundens skygghet. Den väktare som är hundförare svarar för att den hund som han för med sig är lämplig för uppgiften. Till denna del är det fråga om prövning från fall till fall.

3 mom. En väktare får i bevakningsuppgifter föra med sig en hund som uppfyller kraven enligt 2 mom. i två år från det godkännande som avses i 1 punkten. Genom en lydnadskontroll som genomförs med två års mellanrum försöker man försäkra sig om, särskilt med tanke på rättsskyddet för dem som blir föremål för åtgärder, att en hund

fortfarande är lämplig för att föras med i dessa uppgifter.

4 mom. Rättsskyddet för dem som blir föremål för åtgärder förutsätter att särskild uppmärksamhet fästs vid förutsättningar för att medföra hund på samma sätt som på förutsättningar för att medföra skjutvapen. Med stöd av det ovan anförda föreslås det att en tillfällig väktare inte får medföra hund i bevakningsuppgifter. Ovan i samband med 29 § har det redan framgått att tillfälliga väktare nästan utan undantag utför bevakningsuppgifter tillfälligt och den utbildning som förutsätts av dem är avsevärt kortare än en grundutbildning som väktare. Bestämmelsen innebär att en tillfällig väktare inte får föra med sig hund ens i det fall den hund som han leder på godkänt sätt har fullgjort den lydnadskontroll som avses i 2 mom. 1 punkten.

5 mom. Förutom de utbildningskrav som anförts ovan skall för medförande av hund ställas också sådana krav som gäller särskilt för varje uppdrag. Den ansvariga föreståndaren skall fatta beslut om medförande av hund särskilt för varje uppdrag. Till denna del hänvisas till motiveringen till bestämmelsen i 29 § 3 mom. om att bära maktmedelsredskap som motsvarar denna bestämmelse.

32 §. *Användning av väktardräkt.* Att väktarna klär sig på ett sätt som visar att de är väktare förbättrar rättsskyddet för dem som blir föremål för väktarnas åtgärder. Att en person är iklädd en väktardräkt visar också med vilka befogenheter han handlar. Dessutom ökar klädseln öppenheten i bevakningsverksamheten. För jämförelsens skull kan nämnas att även 11 § 1 mom. lagen om ordningsvakter ställer egna krav på att ordningsvakterna skall använda ett bestämt kännetecken.

1 mom. Såsom hittills är huvudregeln den att en väktare i bevakningsuppgifter skall vara iförd väktardräkt. I följande paragraf (33 §) anges hurudan väktardräkt skall vara. I bestämmelsen förutsätts också såsom i gällande 17 § 1 mom. förordningen om bevakningsföretag att väktare som tjänstgör i samma bevakningsföretag i likadana uppdrag skall vara enhetligt klädda. Genom bestämmelsen vill man främst försäkra sig om att personer som är anställda av samma bevakningsföretag bär dräkter som är enhetliga bl.a. till färgen och

andra yttre egenskaper.

2 *mom.* I vissa fall är det skäl att tillåta att en väktare använder också annan klädsel än en väktardräkt. Detta blir främst aktuellt när avslöjande av brottslig verksamhet förutsätter att väktaren använder civila kläder eller när väktaren genom att använda civila kläder kan undvika att röja ett bevakningsobjekt som behöver skydd.

Undantag från huvudregeln att en väktare skall bära väktardräkt föreslås såsom hittills i fråga om butiksobservationsuppdrag och värdetransportuppdrag. Begreppen butiksobservationsuppdrag och värdetransportuppdrag definieras i 2 § 4 och 6 punkten. Enligt gällande lag får annan klädsel än väktardräkt också användas vid skyddande av någons personliga integritet, men i lagförslaget begränsas denna möjlighet till egentliga livvaktuppdrag, vilka definieras i 2 § 5 punkten. Annan klädsel än väktardräkt skall därför få användas när väktaren skyddar en bestämd persons integritet, men inte när väktaren t.ex. skyddar hela personalens integritet i en butik eller restaurang eller på ett kontor. Såsom en ny situation i vilken annan klädsel än väktardräkt får användas nämns andra uppdrag som liknar butiksobservation och som syftar till avslöjande av brott. Sådana uppdrag kan t.ex. gå ut på att avslöja vem som genom klotter har gjort sig skyldig till skadegörelse eller att avslöja missbruk hos personalen genom s.k. bevisprovokation genom köp.

De uppdrag som en väktare under en bestämd tidsperiod skall sköta skall definieras så, att bestämmelserna om väktardräkt inte kringgås genom lämplig kombination av uppdrag. En butiksobservatör som civilklädd observerar verksamheten i en butik får t.ex. bara observera verksamheten så länge som han är civilklädd. Om väktaren även har andra bevakningsuppdrag i butiken, t.ex. om han fungerar som s.k. butiksvaktmästare, skall han bära väktardräkt. På motsvarande sätt skall väktare som sköter andra uppdrag som syftar till avslöjande av brott få uppträda civilklädda endast när de sköter sådana uppdrag, inte när de bevakar egendom. Om ett uppdrag omfattar såväl bevaknings- som ordningsvaktuppdrag, skall var och en som utför en uppdrag uppträda antingen som väk-

tare eller som ordningsvakt och personens ställning skall också tydligt framgå av hans dräkt eller kännetecken.

Enligt lagförslaget är det tydligare än förr så, att även när en väktare utför en uppdrag som på ovan nämnt sätt särskilt nämns i lagen, får han använda annan klädsel än väktardräkt endast om uppdraget förutsätter det. Valet av dräkt måste alltså ske enligt prövning och med huvudregeln som utgångspunkt. Eftersom lagförslaget betonar den ansvariga föreståndarens ställning, skall den ansvariga föreståndaren bestämma när annan klädsel än väktardräkt får användas. Detta beslut skall den ansvariga föreståndaren fatta särskilt för varje uppdrag. I beslutet skall vid behov specificeras vilka olika typer av uppdrag som ingår i uppdraget.

3 *mom.* En nyhet i lagförslaget är bestämmelsen att en väktardräkt endast får användas i bevakningsuppdrag. Detta innebär för det första att andra än väktare förbjuds att använda väktardräkt och för det andra att en väktare inte får använda väktardräkt annat än i bevakningsuppdrag. Bestämmelsen hindrar visserligen inte att bevakningsföretagets väktare och övriga personal t.ex. klär sig på samma sätt, men väktarnas ställning som väktare måste klart framgå av väktarnas och endast av väktarnas dräkter, samt märken och texter på dessa dräkter. Med väktardräkt avses i detta sammanhang den helhet som till dräkten hörande klädesplagg, märken och texter utgör och som får utomstående att dra den slutsatsen att den person som bär dräkten har en väktares befogenheter.

Obehörig användning av tjänsteuniform har sedan gammalt varit förbjuden och straffbar enligt 42 kap. 5 a § strafflagen. Eftersom det inte är ostridigt att bestämmelsen kan tillämpas på andra än tjänstemäns och krigsmäns uniformer, måste särskilda bestämmelser stiftas om obehörig användning av väktardräkt.

När det gäller användning av väktardräkt skall förflyttning från ett bevakningsområde eller bevakningsobjekt till ett annat samt förflyttning mellan bevakningsföretagets verksamhetsställe och ett bevakningsområde eller ett bevakningsobjekt eller mellan väktarens hem och bevakningsföretagets verksamhetsställe av praktiska skäl jämföras med bevakningsuppdrag, men under sin egentliga

fritid får en väktare inte använda väktardräkt.

Såsom hittills föreskrivs att väktaren skall hantera sin dräkt så att klädesplagg som hör till den inte med märken och texter kommer i händerna på obehöriga. Klädesplaggen får t.ex. i allmänhet inte förvaras utan övervakning i olåsta utrymmen. Skyldigheten att omsorgsfullt förvara väktardräkten skall förutom väktaren också omfatta bevakningsföretagets övriga personal, t.ex. dem som svarar för klädvården. Aktsamhetskravet skall också beaktas när bevakningsföretaget t.ex. låter tvätta sina dräkter hos utomstående.

Brott mot bestämmelserna om användning av väktardräkt bestraffas såsom bevakningsföretagsförseelse (56 §), om inte strängare straff för gärningen bestäms någon annanstans i lag.

33 §. *Väktardräkt. 1 mom.* Såsom hittills föreskrivs att väktardräkt skall vara snygg och ändamålsenlig och sådan att väktaren med hjälp av den kan igenkännas som väktare. Med hänsyn till att bevakningsuppdragen är mycket varierande, är det inte ändamålsenligt att man i bestämmelserna i detalj försöker fastslå av vilka klädesplagg dräkten skall bestå, vilken modell och färg den skall ha eller av vilket material den skall vara framställd för att vara behörig och urskiljbar. Dräktens urskiljbarhet skall säkerställas genom myndighetsföreskrifter om de märken och texter som dräkten skall ha. I bestämmelsen skall också ingå samma förutsättning som den som nu föreskrivs i 17 a § 1 mom. förordningen om bevakningsföretag, nämligen att av dräkten skall framgå hos vilket bevakningsföretag väktaren är anställd. Märkena på dräkten kan bl.a. i oklara fall hjälpa myndigheterna och medborgarna att se hos vilket bevakningsföretag väktaren är anställd.

2 mom. En väktardräkt samt märken och texter på dräkten skall såsom hittills tydligt skilja sig från de tjänsteuniformer som polisen, fängårdsväsendet, tullverket, gränsbevakningsväsendet, och räddningsförvaltningen använder och från militära uniformer samt officiella märken och texter på dessa uniformer. De som blir föremål för säkerhetsåtgärderna skall redan av dräkten kunna sluta sig till med vilka befogenheter personen handlar.

3 mom. I synnerhet med tanke på att lagförslaget inte innehåller detaljerade bestämmel-

ser om hurudan väktardräkt skall var, är det behövt att myndigheterna såsom hittills har möjlighet att förbjuda användning av dräkter som inte motsvarar bestämmelserna i lagen eller med stöd av den utfärdade förordningar av statsrådet. Det kan t.ex. vara frågan om att en väktardräkt till sin modell och färg alltför mycket skulle påminna om tjänsteuniformer eller militära uniformer. Detsamma gäller förbud mot att använda märken eller texter. Beslutet skall dock fattas av inrikesministeriet i stället för såsom hittills av länsstyrelsen. Den nuvarande uttryckliga bestämmelsen om möjligheten att i förväg inhämta länsstyrelsens beslut om huruvida en dräkt, ettärke eller en text motsvarar gällande bestämmelser blir överflödig. Ett bevakningsföretag kan, om det så önskar, även utan en uttrycklig bestämmelse om saken begära ett sådant utlåtande av inrikesministeriet, som även annars svarar för den allmänna tillsynen av den privata säkerhetsbranschen.

Statsrådet skall befullmäktigas att genom förordning meddela närmare bestämmelser om märken och texter på en väktardräkt.

34 §. *Väktarkort.* Rättsskyddet för dem som blir föremål för säkerhetsåtgärder förbättras genom bestämmelserna om att väktaren skall ha en dräkt som visar hans ställning, men också genom bestämmelserna om väktarkort. Väktarkortet visar vilka befogenheter innehavaren av kortet har samt identifierar dessutom väktaren. För jämförelsens skull kan konstateras att även 11 § 2 mom. lagen om ordningsvakter kräver att ordningsvakter skall ha ordningsvaktkort eller beslut om godkännande som ordningsvakt.

1 mom. Såsom hittills skall den som godkänts som väktare få ett väktarkort av polis-inrättningen på hemorten. Väktaren skall dessutom förutom godkännandet få ett nytt väktarkort när villkor eller begränsningar senare fogas till godkännandet som väktare eller när tidigare villkor och begränsningar ändras på ett sätt som påverkar de uppgifter som skall antecknas på väktarkortet. Ovan har redan framgått att villkor och begränsningar i praktiken sällan fogas till ett godkännande som väktare.

I motsats till vad som nu är fallet, skall väktarkortet vara i kraft lika länge som godkännandet som väktare, dvs. fem år. Därför

behövs inte längre föreskrifter om ett särskilt förfarande för förnyande av ett väktarkort sedan giltighetstiden för kortet har gått nu. Enligt gällande bestämmelser är godkännandet som väktare i kraft tills vidare, men väktarkortet är i kraft högst fem år.

En väktare skall såsom hittills bära med sig kortet i bevakningsuppgifter och på begäran visa upp det. Både tillsynsmyndigheten och den som blir föremål för säkerhetsåtgärder kan kräva att väktaren visar upp kortet. En helt utomstående person skall däremot inte ha denna rätt. Väktaren skall naturligtvis inte heller vara skyldig att visa upp kortet om han av omständigheterna kan sluta sig till att någon försöker utnyttja hans skyldighet att visa upp kortet enbart för att på detta sätt få reda på hans personuppgifter och använda dessa t.ex. för att vålla honom förtret eller utöva påtryckning på honom. Enligt 12 § 1 mom. skall det i allmänhet anses höra till korrekt bevakningsverksamhet att en väktare som vidtar åtgärder mot någon presenterar sig och på begäran visar upp sitt väktarkort samt enligt 13 § uppger grunden för sin åtgärd och upplyser den som blir föremål för åtgärderna om vem som svarar för väktarens verksamhet.

2 mom. En väktare skall ansöka om en duplett av väktarkortet om hans personuppgifter har förändrats eller om väktaren för första gången på godkänt sätt har fullgjort utbildning enligt 29 § 2 mom. eller 31 § 2 mom. och dessa uppgifter inte har antecknats på väktarkortet. Ansökan om en duplett av väktarkortet skall också göras om kortet har förkommit eller förstörts. Genom skyldigheten att ansöka om ett nytt väktarkort försöker man förvissa sig om att de viktigaste uppgifterna i väktarkortet är aktuella. De uppgifter som antecknas i väktarkortet och deras riktighet är av särskild betydelse såväl för personer som blir föremål för åtgärderna som för tillsynsmyndigheterna.

Med personuppgifter som skall antecknas i väktarkortet avses i detta sammanhang väktarens förnamn och efternamn samt personbe-teckning. Med hänvisning till 29 § 2 mom. samt 31 § 2 mom. avses den utbildning som förutsätts för användningen av vissa makt-medel och medförande av hund. På väktarkortet kan antecknas uppgifter om fullgjord

utbildning. På detta sätt kan uppgifterna enkelt kontrolleras bl.a. vid fältövervakning som utförs av polisen. Utbildningen i användningen av maktmedel kan bestå av flera utbildningsavsnitt, och om väktaren blir klar med ett nytt avsnitt av utbildningen, skall han därför ansöka om en duplett av kortet. Hundförarutbildning skall en väktare alltid fullgöra med användning av en bestämd hund, och om han fullgör utbildningen för första gången med en annan hund och uppgifter om detta inte har antecknats på väktarkortet, skall han ansöka om en duplett av väktarkortet.

Ansökan om en duplett av väktarkortet på grund av att uppgifter om utbildning förändrats såsom anges ovan skall göras endast när väktaren för första gången på godkänt sätt har fullgjort denna utbildning. Dessutom förutsätts att uppgifter om fullgjord utbildning inte har antecknats på väktarkortet. Väktaren förutsätts alltså inte ansöka om en duplett av väktarkortet t.ex. därför att han har godkänts i det prov i anslutning till hantering av skjutvapen och skjutskicklighet som skall avläggas årligen. Till denna del kan ett godkänt prov antecknas i säkerhetsbranschens tillsynsregister enligt 44 §. Uppgifterna på väktarkortet hålls också ännu bättre à jour därför att väktaren alltid utfärdas ett nytt väktarkort när han godkänns som väktare, vilket sker med fem års mellanrum.

En ansökan om en duplett av väktarkortet skall göras utan dröjsmål. Någon absolut tidsgräns för när ansökan skall göras föreslås inte, eftersom det t.ex. är svårt att bestämma den tidpunkt när en handling har förkommit. I praktiken skall en väktare utan dröjsmål ansöka om en duplett av väktarkortet, eftersom en väktare enligt 1 mom. skall bära på sig kortet i bevakningsuppgifter och på begäran visa upp kortet.

Dupletten av väktarkortet utfärdas av polis-inrättningen i väktarens hemkommun, men ansökan skall också få lämnas till någon annan polis-inrättning.

Eventuellt missbruk av väktarkort skall förhindras genom att utfärdandet av en duplett av väktarkortet skall antecknas i säkerhetsbranschens tillsynsregister, som regleras i 44 §. Om en väktare ansöker om en duplett av väktarkortet och i samband därmed meddelar att det förra kortet har förkommit eller

förstörts, förutsätts utredning om saken.

3 mom. Ett väktarkort skall såsom hittills överlämnas till polisen när en väktares godkännande som väktare har återkallats. Även om myndigheten inte får hand om kortet, skall återkallandet av godkännandet som väktare och följaktligen även den omständigheten att väktarkortet har upphört att gälla i varje händelse framgå av säkerhetsbranschens tillsynsregister.

Ett väktarkort skall också överlämnas till polisen om väktaren får ett nytt väktarkort under den giltighetstid för godkännandet som har antecknats på hans tidigare väktarkort. Genom bestämmelsen vill man förvissa sig om att en person inte i sin besittning har två väktarkort som bägge innehåller uppgifter om gällande godkännande. Väktaren är skyldig att överlämna kortet till polisen både när han på nytt godkänns som väktare och när han får ett nytt väktarkort därför att förändringar har skett i de uppgifter om fullgjord utbildning eller till godkännandet eventuellt fogade villkor eller begränsningar som skall antecknas på väktarkortet.

En väktare som försummar att överlämna sitt kort till polisen gör sig också skyldig till bevakningsföretagsförseelse (56 § 3 mom.). Med stöd av denna brottsrubricering kan dock inte verkställas husrannsakan för att kortet skall hittas.

Om tillfälligt återkallande av godkännande som väktare och hur väktaren då skall fråntas sitt väktarkort bestäms i 50 §. Med stöd av paragrafen kan även kroppsvisitation förrättas för att frånta en väktare hans väktarkort.

3 kap. **Säkerhetsskyddande verksamhet**

35 §. *Utförande av säkerhetsskyddsuppgifter. 1 mom.* Idkande av näring i anslutning till säkerhetsskyddande verksamhet skall inte vara tillståndspliktigt. Säkerhetsskyddsuppgift har definierats tidigare i 2 § 17 punkten. Alla säkerhetsskyddsuppgifter skall inte betraktas som sådana uppgifter som kräver godkännande, utan i enlighet med 2 § 18 punkten endast sådana uppgifter som medför tillgång till sådana upplysningar om uppdragsgivarens säkerhetsarrangemang vilka definierats vara konfidentiella. Dessutom

förutsätts att informationen i fråga skall möjliggöra eller väsentligen underlätta intrång i ett för utomstående stängt utrymme som innehåller av uppdragsgivaren. En näringsidkare får utföra säkerhetsskyddsuppgifter som förutsätter godkännande endast genom att anlita sådana personer i företagets tjänst vilka har ett giltigt godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Kravet på godkännande gäller också utförandet av tillfälliga säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande.

Säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande har behandlats mera ingående i samband med motiveringen till 2 § 17 och 18 punkten. Då har det också kommit fram att för att en säkerhetsskyddsuppgift skall anses förutsätta godkännande krävs att uppdragsgivaren definierar platsen som en plats som är stängd för utomstående och den information som gäller hans säkerhetsarrangemang som konfidentiell information. Förutsättningarna för att utförandet av säkerhetsskyddsuppgifter skall anses kräva godkännande skall dock alltid vara lagfästa och uppdragsgivaren kan inte på grundval av sina egna synpunkter ändra en säkerhetsskyddsuppgifts juridiska natur. Då förutsätts naturligtvis att utförandet av en säkerhetsskyddsuppgift enligt en objektiv bedömning klart uppfyller de krav som ställs för att en säkerhetsskyddsuppgift skall förutsätta godkännande. Det viktigaste syftet med bestämmelsen är att förbättra konsumentskyddet för uppdragsgivarna. I gränsfall är uppdragsgivarens definitioner dock centrala när man skall bedöma vem säkerhetsskyddsföretaget kan anlita för att utföra uppgifterna. De myndigheter som ansvarar för tillsynen över privata säkerhetstjänster kan i praktiken ingripa i utförandet av säkerhetsskyddsuppgifter när det är fråga om uppgifter som kräver särskilt godkännande.

Å andra sidan kan en uppdragsgivare, även när utförandet av en viss uppgift inte enligt en objektiv bedömning uppfyller de krav som ställs för att en säkerhetsskyddsuppgift skall anses förutsätta godkännande, dock med stöd av avtalsfriheten kräva att den som tillhandahåller tjänsterna ser till att uppgiften utförs av någon som har godkänts att utföra sådana uppgifter. Det faktum att uppgiften inte enligt en objektiv bedömning uppfyller de krav

som ställs för att en säkerhetsskyddsuppgift skall anses förutsätta godkännande kan dock inverka när man skall bedöma om säkerhetsskydds företaget i detta avseende har gjort sig skyldigt till straffbart förfarande.

Med kravet på att de som utför uppgifterna skall vara i företagens tjänst avses för det första att de skall stå i arbetsförhållande till en näringsidkare som bedriver säkerhetsskyddande verksamhet. Att näringsidkaren klart bär arbetsgivaransvaret säkerställer konsumentskyddet för uppdragsgivaren. Även fysiska personer som är näringsidkare och de som tillhör ledningen för ett säkerhetsskydds företag kan själva utföra säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande, men även av dem förutsätts giltigt godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Såsom det redan tidigare har kommit fram i samband med 2 § 18 punkten utför de sistnämnda säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande i första hand när de sköter praktiska uppgifter eller fattar beslut i anslutning till behandling och planering av anbud.

En näringsidkare får inte kringgå kravet på att de som utför uppgifterna skall vara i företagens tjänst genom att skaffa folk från t.ex. personaluthyrningsföretag eller andra säkerhetsskydds företag för att utföra säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande utan ett klart anställningsförhållande.

2 mom. Även om ett säkerhetsskydds företag inte får utföra säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande genom att anlita personal som är anställd hos ett annat säkerhetsskydds företag eller ett personaluthyrningsföretag, kan det utföra ett uppdrag i samråd med andra säkerhetsskydds företag. Genom arrangemanget kan ett säkerhetsskydds företag alltså t.ex. anlita ett annat säkerhetsskydds företag som underleverantör genom att betala det för att utföra vissa sammanhängande uppgifter som tillsammans utgör en avgränsad del av uppdraget. Ett sådant arrangemang kan vara ändamålsenligt t.ex. för att säkerställa tillgången till den sakkunskap som genomförandet av projektet förutsätter.

Det säkerhetsskydds företag som ansvarar för utförandet av uppdraget skall dock underätta uppdragsgivaren om ett ovan beskrivet

arrangemang innan underleverantören börja utföra uppgifterna eller senast den andra vardagen efter att de har utförts. Genom denna underrättelseskyldighet försöker man förvisa sig om att uppdragsgivaren får kännedom om ifrågavarande arrangemang och vid behov kan reagera på det. Det är i allmänhet lätt att fastställa vilket säkerhetsskydds företag som ansvarar för fullgörandet av underrättelseskyldigheten redan därför att endast det har ett direkt avtalsförhållande med uppdragsgivaren. Vid större entreprenader framgår denna omständighet i allmänhet även av skriftliga avtal, genom vilka ovan angivna underrättelseskyldighet också kan fullgöras.

Bestämmelserna om vem som skall anlitas för att utföra säkerhetsskyddsuppgifter skall tillämpas endast om uppdraget eller köp från en underentreprenör i anslutning till det gäller säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande. I praktiken kan de krav som ställs för att en säkerhetsskyddsuppgift skall anses förutsätta godkännande ofta uppfyllas i fråga om det s.k. huvuduppdraget. Det avgörande i fråga om uppdrag som inbegriper köp från underleverantörer är vilken slags information om uppdragsgivarens säkerhetsarrangemang eller om teknisk utrustning som utplaceras genom uppdraget som en person som är anställd hos underleverantören får. I det sistnämnda fallet är det alltid fråga om prövning från fall till fall.

36 §. *Tjänstgöringsintyg.* I säkerhetsskyddsuppgifter som förutsätter godkännande skall uppdragsgivaren eller uppdragsgivarens företrädare få ett skriftligt tjänstgöringsintyg. Intyget skall ges ovan nämnda person senast i samband med att uppgiften avslutas. Det säkerhetsskydds företag som är uppdragsgivare samt den utförare av säkerhetsskyddsuppgifter som utför en enskild säkerhetsskyddsuppgift som förutsätter godkännande ansvarar för att detta krav uppfylls.

Skyldigheten att överlämna ett skriftligt tjänstgöringsintyg underlättar utredning i efterhand av eventuella meningsskiljaktigheter gällande uppdraget mellan uppdragsgivaren och uppdragstagaren samt myndighetstillsynen över den säkerhetsskyddande verksamheten. Genom denna skyldighet förbättras även konsumentskyddet för uppdragsgivarna. Den sistnämnda omständigheten accentueras

i synnerhet när det gäller små företag och privatpersoner, eftersom de i regel inte köper sig säkerhetstjänster yrkesmässigt.

Numera har flera näringsidkare som är verksamma i säkerhetsbranschen i enlighet med kraven på god affärsed upprättat skriftliga uppdragsavtal med uppdragsgivarna. I dessa fall krävs inte något särskilt tjänstgöringsintyg, eftersom uppdragsavtalet ofta har mera omfattande innehåll än tjänstgöringsintyget.

Skyldigheten att överlämna tjänstgöringsintyg medför i praktiken inga betydande merkostnader eller mera arbete för näringsidkarna i branschen, eftersom de vid behov kan utnyttja olika dokumentmallar som upprättats på förhand. Tjänstgöringsintygets tekniska innehåll bestäms närmare genom förordning av statsrådet. Av handlingen i fråga skall åtminstone framgå namnet på den näringsidkare som ansvarar för uppgiften och dennes kontaktuppgifter samt namnet på den person som vidtagit åtgärden.

Om flera säkerhetsskydds företag deltar i utförandet av en säkerhetsskydds uppgift, ansvarar varje säkerhetsskydds företag samt varje hos företaget anställd utförare av säkerhetsskydds uppgifter som utför uppgiften för att ett tjänstgöringsintyg ges. I anslutning till det sistnämnda bör man dock lägga märke till att det i allmänhet upprättas ett särskilt uppdragsavtal i fråga om större projekt, varvid det inte krävs något särskilt tjänstgöringsintyg.

Det bestäms inte att försummelse av skyldigheten att ge tjänstgöringsintyg skall bestraffas som säkerhetsskydds förseelse, men upprepad uppsåtlig försummelse av skyldigheten kan leda till att godkännandet som utförare av säkerhetsskydds uppgifter eventuellt återkallas.

37 §. *Godkännande som utförare av säkerhetsskydds uppgifter.* Genom godkännandet som utförare av säkerhetsskydds uppgifter försöker man säkerställa att en person är lämplig att utföra säkerhetsskydds uppgifter som kräver godkännande. En persons lämplighet bestäms i första hand utgående från omständigheter som ansluter sig till redbarhet, pålitlighet och personliga egenskaper. En förutsättning för godkännande skall dessutom vara att kraven på ålder och faktiskt utföran-

de av uppgifterna i fråga eller beredskap för dem uppfylls. På samma sätt som i fråga om andra uppgifter som kräver myndighetsgodkännande skall även godkännande som utförare av säkerhetsskydds uppgifter vara en form av myndighetskontroll. Vid godkännandeförfarandet skall däremot inte personens yrkeskompetens säkerställas med hjälp av särskilda utbildningskrav, eftersom kompetens för uppgifter som hör till säkerhetskyddande verksamhet vid sidan av arbetsplatsutbildning ofta inhämtas genom att man utför uppgifterna i fråga i praktiken. Dessutom är dessa uppgifter mycket varierande, så i praktiken vore det svårt att ställa något entydigt utbildningskrav. I fråga om yrkeskompetensen säkerställs uppdragsgivarnas rättskydd i första hand genom de allmänna bestämmelserna om konsumentskydd.

1 mom. Godkännande som utförare av säkerhetsskydds uppgifter kräver att alla förutsättningar för godkännande föreligger och är alltid beroende av myndighetens prövning. Inte ens en sökande som uppfyller alla kraven i lagen har således absolut rätt att bli godkänd som utförare av säkerhetsskydds uppgifter. I detta avseende motsvarar förfarandet godkännande som ansvarig föreståndare för bevaknings företag och väktare. Ett förvaltningsbeslut genom vilket sökanden vägras godkännande skall dock naturligtvis följa de allmänna förvaltningsrättsliga principerna.

Genom förordning av statsrådet kan det bestämmas närmare vilka slags utredningar och handlingar sökanden skall foga till ansökan om godkännande som utförare av säkerhetsskydds uppgifter. En sådan kan vara bl.a. en utredning över att sökanden faktiskt kommer att utföra säkerhetsskydds uppgifter på det sätt som förutsätts i bestämmelserna.

1 punkten. För att bli godkänd som utförare av säkerhetsskydds uppgifter skall sökanden ha uppnått den ålder som föreskrivs i lagen. Han skall ha uppnått myndig ålder, dvs. ha fyllt 18 år. Undantag från detta villkor skall inte vara möjliga ens med vårdnadshavarnas samtycke. Å andra sidan skall hög ålder hos sökanden åtminstone inte ensam vara en tillräcklig grund för att vägra godkännande.

2 punkten. Som utförare av säkerhetsskydds uppgifter kan godkännas en person

som är känd för redbarhet och pålitlighet och som till sina personliga egenskaper är lämplig som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. En persons redbarhet och pålitlighet skall bedömas utgående från såväl hans tidigare som nuvarande uppträdande. Vid bedömningen av det tidigare uppträdandet skall myndigheten utnyttja alla medel som den har till sitt förfogande. Viktig hjälp fås ur register som förs av olika myndigheter. Förutom polisens egna register står även straffregistrets uppgifter till förfogande. Enligt 4 a § 1 mom. 2 punkten straffregisterlagen lämnas ur straffregistret uppgifter om personer ut till finska myndigheter i ärenden som gäller sådana tillstånd eller godkännanden av myndighet som är beroende av personens tillförlitlighet. Vid bedömningen av om kravet på redbarhet och pålitlighet är uppfyllt skall i praktiken fästas uppmärksamhet särskilt vid om sökanden konstaterats eller misstänks ha gjort sig skyldig till sådana brott eller andra oegentligheter som visar att han är olämplig att utföra säkerhetsskyddsuppgifter. Hänsyn skall också tas till eventuella tidigare återkallanden av godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter och därtill anslutna varningar.

När det gäller personliga egenskaper kan t.ex. den omständigheten att sökanden flera gånger har tagits i förvar som berusad visa att han är olämplig att utföra säkerhetsskyddsuppgifter. Vid bedömningen av de personliga egenskaperna skall uppmärksamhet även fästas vid sökandens förmåga och vilja att fullgöra de skyldigheter som en utförare av säkerhetsskyddsuppgifter skall fullgöra enligt gällande bestämmelser. Omständigheter som anknyter till sökandens livsstil och attityder blir då viktiga.

Vid bedömningen av de personliga egenskaperna skall hänsyn fästas vid skador och sjukdomar som på ett väsentligt sätt kan försämra sökandens förmåga att utföra säkerhetsskyddsuppgifter eller fullgöra de skyldigheter som en utförare av säkerhetsskyddsuppgifter har. Vid behov kan myndigheten vid prövningen av ansökan yrka att sökanden exempelvis skall lämna in en sådan utredning om sina rusmedelsvanor som myndigheten anser behövlig. Förfarandet kränker inte sökandens integritet, eftersom sökanden själv

skall komma med utredningen, även om underlåtelse att lämna utredning kan medföra att ansökan förkastas.

3 punkten. Såsom ovan konstaterats är det fråga om att utreda sökandens pålitlighet när någon skall godkännas som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Det kort för säkerhetsskyddsuppdrag som ges sökanden till följd av ett positivt tillståndsbeslut visar att sökanden är lämplig för uppgiften i fråga. I praktiken visar kortet alltså i första hand att personen i fråga kan anses vara pålitlig och redbar. Då är det möjligt att även andra personer än sådana som utför säkerhetsskyddsuppgifter ansöker om godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter för att få tillgång till ett kort för säkerhetsskyddsuppdrag som bevis på oförvitlighet. Även t.ex. arbetsgivare i en helt annan bransch kan i samband med att de anställer personal kräva att sökanden visar upp kort för säkerhetsskyddsuppdrag som bevis på oförvitlighet. I dylika fall är det fråga om att kort för säkerhetsskyddsuppdrag används i obehöriga sammanhang.

Polisens rätt att använda uppgifter ur polisens personregister när man ger s.k. tillförlitlighetsutlåtanden regleras i 23 § lagen om polisens personregister. Tillförlitlighetsutlåtanden kan ges endast om tillförlitligheten hos dem som sökt eller utnämnts till vissa statliga tjänster, personers tillförlitlighet när det är fråga om vissa specialuppgifter och personers tillförlitlighet för att få tillträde till vissa specialobjekt. Dylika specialobjekt är bl.a. kärnkraftverk, flygfält samt straffanstalter. Det vore möjligt att någon försöker kringgå denna bestämmelse med hjälp av godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter.

Strävan med det krav på att sökanden skall utföra säkerhetsskyddsuppgifter som ingår i förutsättningarna för meddelande av godkännande är att begränsa användningen av kort för säkerhetsskyddsuppdrag i obehöriga sammanhang. Sökanden kan visa att han utför säkerhetsskyddsuppgifter t.ex. genom ett intyg av arbetsgivaren eller någon annan motsvarande handling. Även ett arbetsförhållande till ett säkerhetsskydds företag som utför säkerhetsskyddsuppgifter som förutsätter godkännande visar i princip att sökanden ut-

för säkerhetsskyddsutbildning. Det är fråga om en motsvarande situation även när den som självständigt driver ett säkerhetsskydds-företag eller någon som tillhör ledningen för företaget är sökande. Dessa personer skall dock vid behov förete en utredning över att företaget utför säkerhetsskyddsutbildning som kräver godkännande. De som driver säkerhetsskydds-företag samt de som tillhör ledningen för företagen deltar ofta i sådana planeringsutbildningar där det är fråga om säkerhetsskyddsutbildning som kräver godkännande. Även personer som sporadiskt eller tillfälligt utför säkerhetsskyddsutbildning som kräver godkännande skall ha rätt att erhålla godkännande som utförare av säkerhetsskyddsutbildning, om de företar en tillräcklig utredning om utförandet av sådana utbildningar. Genom förordning av statsrådet kan vid behov utfärdas närmare bestämmelser om de utredningar med stöd av vilka en person kan anses utföra säkerhetsskyddsutbildning.

Med den som utför säkerhetsskyddsutbildning jämställs även den som har sökt till utbildning som ger beredskap för säkerhetsskyddsutbildning. Till säkerhetsskyddsutbildning ansluter sig t.ex. yrkesexamen för låssmed och specialyrkesexamen för låssmedmästare enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Med att man sökt till utbildning avses förutom att man kommit in på utbildningen redan det att man lämnat in ansökan. De som anordnar utbildning som ger beredskap för säkerhetsskyddsutbildning kan kräva att sökanden redan i ansökningsskedet förete en utredning över att han kommer att beviljas kort för säkerhetsskyddsutbildning. På detta sätt förhindras att opålitliga personer får tillträde till utbildning där eleverna får detaljerad information om säkerhetssystem. Sökanden kan visa att han sökt till utbildning som ger beredskap för säkerhetsskyddsutbildning genom att förete en utredning över att han lämnat in ansökan om en utbildningsplats. För att förhindra ovan nämnda kringgående av bestämmelserna skall auktorisationsmyndigheten om misstankar väcks försöka utreda hur allvarligt menad ansökan till utbildning är.

Den ändamålsenlighetsprövning som ingår i bestämmelsen möjliggör att den som söker till utbildning inte ännu i ansökningsskedet

behöver godkännas officiellt som utförare av säkerhetsskyddsutbildning, utan han kan erhålla godkännandet i samband med att utbildningen avslutas eller arbetspraktik som ingår i utbildningen börjar. Samtidigt får personen också det kort för säkerhetsskyddsutbildning som ges med anledning av godkännandet.

2 mom. Även olika slags semestervikarier eller motsvarande personer som tillfälligt utför säkerhetsskyddsutbildning kan ansöka om godkännande som utförare av säkerhetsskyddsutbildning. I samband med godkännandet är det bl.a. av denna anledning i praktiken omöjligt att förutsäga hur länge sökanden faktiskt kommer att utföra dylika utbildningar. Redan tidigare har det konstaterats att det kan finnas sådana som försöker använda det kort för säkerhetsskyddsutbildning som ansluter sig till godkännande som utförare av säkerhetsskyddsutbildning även i obehöriga sammanhang.

Med anledning av vad som anförts ovan anses det ändamålsenligt att begränsa giltighetstiden för godkännandet som utförare av säkerhetsskyddsutbildning så att godkännandet är i kraft fem år. Godkännande som utförare av säkerhetsskyddsutbildning meddelas i regel för fem år, men giltighetstiden kan också vara kortare, om det av sökandens utredning eller annars framgår att han kommer att utföra säkerhetsskyddsutbildning kortare tid än fem år. Genom att giltighetstiden är begränsad minskas också myndigheternas behov av att återkalla godkännanden som utförare av säkerhetsskyddsutbildning t.ex. på grund av brott eller misstanke om brott i fråga om sådana personer som i själva verket inte har utfört säkerhetsskyddsutbildning på lång tid. Betydelsen av denna omständighet framhävs därför att det antagligen kommer att fattas betydligt flera beslut om godkännande som utförare av säkerhetsskyddsutbildning än t.ex. om godkännande som väktare. Till detta medverkar bl.a. det faktum att förutsättningarna för godkännande som utförare av säkerhetsskyddsutbildning inte innefattar något särskilt utbildningskrav.

3 mom. Myndigheten skall också kunna foga villkor och begränsningar till ett godkännande som utförare av säkerhetsskyddsutbildning. Denna möjlighet skall för tydlighe-

tens skall nämnas i bestämmelsen, trots att det i allmänhet har ansetts möjligt att foga olika slags villkor och begränsningar till ett positivt tillståndsbeslut även om detta inte uttryckligen nämns i bestämmelserna om ifrågavarande typ av tillstånd. Det föreslås uttryckliga bestämmelser om grunderna för villkoren och begränsningarna. Villkoren och begränsningarna kan gälla tid, geografiskt område eller vara förknippade med de säkerhetsskyddsuppgifter som får utföras. De villkor och begränsningar som fogas till godkännandet skall ha anknytning till personens egenskaper. I motsats till vad som gäller auktorisation av bevakningsföretag skall till ett godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter få fogas villkor och begränsningar endast om det finns särskilda skäl därtill. Eftersom det i första hand är fråga enbart om personens pålitlighet när någon godkänns som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter, föreligger det i fråga om utförare av säkerhetsskyddsuppgifter i praktiken ännu mera sällan behov av att uppställa villkor och begränsningar än i fråga om väktare. Om det föreligger misstankar beträffande sökandens pålitlighet, skall ansökan om godkännande i allmänhet förkastas helt och hållet.

4 mom. Godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter meddelas av polisinspektionen i sökandens hemkommun. När en person godkänns som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter är det på ovan angivet sätt i första hand fråga om en bedömning av personens redbarhet och pålitlighet samt personliga egenskaper. De bästa förutsättningarna att bedöma denna fråga har polisinspektionen i sökandens hemkommun. Förutom uppgifterna i polisens riksomfattande register har polisen i sökandens hemkommun även tillgång till lokal information om sökandens levnadsvanor som på små orter dessutom ofta baserar sig på personlig kännedom om sökanden. För alternativet att ärendet skall avgöras på lokal nivå talar också den omständigheten att godkännandet av en enskild utförare av säkerhetsskyddsuppgifter inte har samma betydelse för den allmänna styrningen av branschen som t.ex. godkännandet som ansvarig föreståndare för bevakningsföretag.

I bestämmelsen konstateras för tydlighetens skull att ett godkännande som utförare

av säkerhetsskyddsuppgifter medför att ett tidigare gällande godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter förfaller. På detta sätt vill man försäkra sig om att en person inte samtidigt har två gällande godkännanden som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter.

38 §. Ändring av villkor och begränsningar som fogats till ett godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. 1 mom. Såsom konstaterats ovan i anslutning till 37 § 3 mom. skall till ett godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter av särskilda skäl få fogas villkor och begränsningar. I praktiken föreligger det dock endast ytterst sällan behov av att uppställa sådana villkor och begränsningar. Eventuella villkor och begränsningar som fogats till ett godkännande kan också ändras med anledning av förändringar i personens utbildning, personliga egenskaper eller andra motsvarande omständigheter.

En ändring av villkoren eller begränsningarna, i synnerhet en lindring, initieras ofta av den som godkänts som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Myndigheten kan dock också själv, på tjänstens vägnar, vidta åtgärder för att ändra villkoren eller begränsningarna. Den prövning som myndigheten gör i samband med att villkor och begränsningar ändras motsvarar den prövning som gjordes när villkoret eller begränsningen ursprungligen uppställdes. Om ändringen skall fattas ett separat förvaltningsbeslut, i vilket ändring skall få sökas på normalt sätt.

När villkor och begränsningar som fogats till ett godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter ändras är det inte fråga om ett nytt godkännande, utan genom beslutet ändrar myndigheten endast villkor och begränsningar i anslutning till ett redan gällande godkännande. En eventuell ändring av villkoren och begränsningarna kommer att påverka godkännandets giltighet endast om myndigheten i samband med ändringen ställer uttryckliga begränsningar i fråga om den tid som godkännandet skall vara i kraft. I stället för att ansöka om ändring av villkoren och begränsningarna kan den som godkänts som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter naturligtvis också ansöka om ett nytt godkännande med ändrade villkor och begränsningar.

2 mom. I egenskap av den myndighet som

meddelar godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter är det också polisinrättningen i sökandens hemkommun som ändrar villkoren och begränsningarna i godkännandet som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter.

39 §. *Ansökan om godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter.* Med tanke på bedömningen av de personliga egenskaperna hos den som ansöker om att bli godkänd som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter är det viktigt att sökanden personligen presenterar sig för den myndighet som meddelar godkännandet. Därför skall ansökan lämnas personligen. Vid behov kan sökanden även intervjuas i samband med att han lämnar sin ansökan. Personlig presentation behövs också för att myndigheten skall kunna kontrollera om sökanden är samma person som personen på det fotografi som eventuellt kommer att fästas på kortet för säkerhetsskyddsuppdrag. När ärendet gäller en ändring av villkoren och begränsningarna i godkännandet är det inte alltid nödvändigt att personen presenterar sig personligen och intervjuas. Vid behov kan ett sådant tillfälle dock ordnas även när ändring av villkoren och begränsningarna i godkännandet övervägs.

I praktiken kan det vara svårt för sökanden att besöka polisinrättningen i sin hemkommun, t.ex. när hans arbetsplats ligger långt från polisinrättningen. Därför skall det även vara tillåtet för en sökande att lämna sin ansökan till någon annan polisinrättning än hemkommunens. Den polisinrättning som tagit emot ansökan skall sedan sända den till polisinrättningen i sökandens hemkommun, som även i detta fall skall vara den myndighet som behandlar ansökan och meddelar ett förvaltningsbeslut med anledning av den. Även i detta fall skall sökanden vara beredd på att bli kallad till en särskild intervju antingen hos den polisinrättning som har tagit emot ansökan eller hos polisinrättningen i sin hemkommun.

40 §. *Kort för säkerhetsskyddsuppdrag.* Den som godkänts som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter får i samband med godkännandet ett särskilt kort för säkerhetsskyddsuppdrag, med hjälp av vilket han kan visa att han är godkänd. Förfarandet är ungefär detsamma som i fråga om väktarkort och

det förbättrar rättskyddet och konsumentskyddet för uppdragsgivarna. Uppdragsgivarna kan försäkra sig om utförarens pålitlighet och identitet för eventuella utredningar som måste göras i efterhand.

1 mom. I samband med att en person godkänns som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter ger polisinrättningen på hemorten honom ett kort för säkerhetsskyddsuppdrag. En utförare av säkerhetsskyddsuppgifter skall också ges ett nytt kort när villkor eller begränsningar senare fogas till godkännandet som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter eller när tidigare villkor eller begränsningar ändras på ett sätt som påverkar de uppgifter som skall antecknas på kortet för säkerhetsskyddsuppdrag. Redan tidigare har det framgått att villkor och begränsningar i praktiken sällan fogas till ett godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Kortet skall vara i kraft lika länge som själva godkännandet som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter, dvs. i regel fem år.

En utförare av säkerhetsskyddsuppgifter skall bära med sig kortet i säkerhetsskyddsuppgifter som förutsätter godkännande och på begäran visa upp det. Såväl den myndighet som övervakar verksamheten som uppdragsgivaren kan kräva att kortet skall visas upp i samband med säkerhetsskyddande verksamhet. En helt utomstående person skall däremot inte ha denna rätt. I motsats till väktarna innehåller den föreslagna lagen inga särskilda bestämmelser om principer som skall iaktas av utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Trots detta kan det anses som korrekt att även den som utför säkerhetsskyddsuppgifter presenterar sig samt meddelar var han är anställd och vem som ansvarar för verksamheten när han påbörjar sina uppgifter.

2 mom. En utförare av säkerhetsskyddsuppgifter skall ansöka om en duplett av kortet för säkerhetsskyddsuppdrag, om hans personuppgifter har förändrats eller om kortet har förkommit eller förstörts. Genom skyldigheten att ansöka om en duplett av kortet för säkerhetsskyddsuppdrag försöker man förvissa sig om att de viktigaste uppgifterna på kortet för säkerhetsskyddsdrag är à jour. De uppgifter som antecknats på kortet för säkerhetsskyddsuppdrag och deras riktighet är

av särskild betydelse för såväl uppdragsgivarna som tillsynsmyndigheterna. Med personuppgifter som skall antecknas på kortet för säkerhetsskyddsuppdrag avses i detta sammanhang förnamn och efternamn samt personbeteckning för den som godkänts som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter.

Ansökan om en duplett av kortet för säkerhetsskyddsuppdrag skall göras utan dröjsmål. Någon absolut tidsgräns för när ansökan skall göras föreslås inte, eftersom det t.ex. är svårt att bestämma den tidpunkt när en handling har förkommit. I praktiken skall en utförare av säkerhetsskyddsuppgifter utan dröjsmål ansöka om en duplett av kortet, eftersom kortet för säkerhetsskyddsuppdrag skall bäras med i säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande och visas upp på begäran.

Dupletten av kortet för säkerhetsskyddsuppdrag utfärdas av polisinrättningen i sökandens hemkommun, men ansökan skall också få lämnas till någon annan polisinrättning.

Missbruk av kort för säkerhetsskyddsuppdrag skall förhindras genom att utfärdandet av en duplett av kortet skall antecknas i säkerhetsbranschens tillsynsregister, som regleras i 44 §. Om en utförare av säkerhetsskyddsuppgifter ansöker om en duplett av kortet för säkerhetsskyddsuppdrag och i samband därmed meddelar att det förra kortet har förkommit eller förstörts, förutsätts en utredning om saken.

3 mom. Ett kort för säkerhetsskyddsuppdrag skall på samma sätt som ett väktarkort genast överlämnas till polisen när godkännandet som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter har återkallats. Även om myndigheterna inte får hand om kortet, skall återkallandet av godkännandet som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter och följaktligen även den omständigheten att kortet har upphört att gälla i varje händelse framgå av säkerhetsbranschens tillsynsregister.

Ett kort för säkerhetsskyddsuppdrag skall också överlämnas till polisen om personen i fråga får ett nytt kort under den giltighetstid för godkännandet som har antecknats på hans tidigare kort. Genom bestämmelsen vill man förvissa sig om att en person inte innehar två gällande kort för säkerhetsskyddsuppdrag samtidigt. Utföraren av säkerhetsskyddsupp-

gifter är skyldig att överlämna kortet både när han på nytt godkänns som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter och när han har fått ett nytt kort för säkerhetsskyddsuppdrag därför att förändringar har skett i villkor och begränsningar som eventuellt fogats till godkännandet som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter.

En utförare av säkerhetsskyddsuppgifter som försummar att överlämna sitt kort till polisen gör sig också skyldig till säkerhetsskyddsförseelse (57 §). Med stöd av denna brottsrubricering kan dock inte verkställas husrannsakan för att kortet skall hittas.

Om tillfälligt återkallande av godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter och hur personen i fråga då skall fräntas sitt kort för säkerhetsskyddsuppdrag bestäms i 50 §. Med stöd av paragrafen kan även kroppsvisitation förrättas för att fränta utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter hans kort för säkerhetsskyddsuppdrag.

41 §. *Sekretess.* Idkandet av säkerhetsskyddande verksamhet och säkerhetsskyddsuppgifter skall på samma sätt som bevakningsrörelsen omfattas av en sekretess som skall gälla uppdragsparternas säkerhetsarrangemang, affärs- eller yrkeshemligheter eller omständigheter som är förknippade med en persons integritet.

Även om endast vissa säkerhetsskyddsuppgifter förutsätter särskilt godkännande, gäller sekretessen alla säkerhetsskyddsuppgifter och således alla utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Sekretessen skall dessutom gälla företagsledningen och den administrativa personalen och kontorspersonalen. Bestämmelsen skall omfatta såväl uppdragsgivarens som uppdragstagarens säkerhetsarrangemang och affärs- och yrkeshemligheter samt dessutom även omständigheter med anknytning till utomstående personers integritet. Sekretessen anses också omfatta skyldighet att bevara ovan nämnda information så att obehöriga inte får tillgång till uppgifterna. Uppdragsgivarens och uppdragstagarens säkerhetsarrangemang ansluter sig ofta utan övergång till varandra. Det är också ofta svårt att dra en gräns mellan säkerhetsarrangemang och affärs- och yrkeshemligheter. Enligt 10 § grundlagen är vars och ens privatliv tryggt. I fråga om skydd för personuppgifter skall

närmare bestämmelser utfärdas genom lag. I anslutning härtill skall omständigheter som hör samman med integriteten uttryckligen nämnas såsom omständigheter som omfattas av sekretessen. Bestämmelsen förpliktar dock endast dem som handlar för uppdragstagarens räkning. Då förutsätts naturligtvis att personen har fått kännedom om de uppgifter som omfattas av sekretessen i säkerhetsskyddande verksamhet. De allmänna bestämmelserna om företagshemlighet ingår i 30 kap. 46 § strafflagen. Bestämmelsen skall inte heller gälla tillsynsmyndigheterna, vilkas sekretess och tystnadsplikt samt straff för brott mot dessa plikter regleras av andra bestämmelser, bl.a. 40 kap. 5 § strafflagen.

En del uppgifter om säkerhetsarrangemang kan vara avsedda att vara offentliga. Sekretessen skall naturligtvis inte omfatta dessa uppgifter. Att uppgifterna röjs olovligt innebär i praktiken att uppgifterna röjs utan ifrågakavande parter samtycke eller utan lagstadgad skyldighet att vittna.

På samma sätt som i fråga om bevakningsrörelsen skall även sekretessen för den som idkar säkerhetsskyddande verksamhet eller utför säkerhetsskyddsuppgifter kvarstå också efter att verksamheten eller anställningsförhållandet i fråga har avslutats eller den enskilda uppgift som personen har haft hand om har blivit slutförd. Det är nödvändigt att sekretessen utsträcks till att också omfatta tiden efter att uppgiften har slutförts, eftersom säkerhetsskyddande verksamhet och säkerhetsskyddsuppgifter ofta ger detaljerad information om uppdragsgivarens sekretessbelagda säkerhetsarrangemang. Sistnämnda omständighet förbättrar därför uppdragsgivarnas konsumentskydd.

När det gäller straff för sekretessbrott hänvisas i 53 § till 38 kap. 1 och 2 § strafflagen.

4 kap. **Tillsyn över privata säkerhetstjänster**

42 §. *Tillsyn. 1 mom.* Ett syfte med propositionen är att effektivisera och förenhetliga den tillsyn som riktas till privata säkerhetstjänster. Inrikesministeriet skall på samma sätt som för närvarande i egenskap av högsta myndighet ansvara för den allmänna styr-

ningen och övervakningen av privata säkerhetstjänster. I anslutning till denna uppgift ansvarar inrikesministeriet bl.a. för den riksomfattande styrningen av tillsynen över privata säkerhetstjänster och utfärdar vid behov närmare bestämmelser om de saker som regleras i 60 § 2 mom. Eftersom den riksomfattande styrningen av tillsynen över privata säkerhetstjänster går ut på att meddela interna föreskrifter och anvisningar för polisförvaltningen, behöver denna styrning inte stöda sig på någon särskild delegeringsbestämmelse.

Vid sidan av den allmänna styrningen och övervakningen fungerar inrikesministeriet också som auktorisationsmyndighet i fråga om vissa auktorisationer och godkännanden som är av större betydelse för regleringen av den privata säkerhetsbranschen. Till auktorisationsmyndighetens uppgifter hör också att återkalla auktorisationer och godkännanden. Sålunda fungerar inrikesministeriet också som praktisk tillsynsmyndighet. Såsom redan tidigare konstaterats är återkallandet av auktorisationer och godkännanden ett viktigt delområde inom tillsynsverksamheten.

Nu har den lokala myndigheten inte alltid fått information om brott som en person har begått utanför sin hemkommun och som visar att han är olämplig att arbeta inom den privata säkerhetsbranschen. Detta har i första hand berott på att polisens undersöknings- och handräckningssystem samt register över personer som godkänts som ansvariga föreståndare för bevakningsföretag och som väktare inte har varit riksomfattande. Numera är polisens undersöknings- och handräckningssystem riksomfattande och nu föreslås att ett riksomfattande tillsynsregister för säkerhetsbranschen skall inrättas. I och med detta blir riksomfattande jämförelse av uppgifter om brott i undersöknings- och handräckningssystemet och uppgifter om auktorisation och godkännande i säkerhetsbranschens tillsynsregister möjlig. Största delen av ovan nämnda riksomfattande registerkontroller görs centraliserat av inrikesministeriet.

2 mom. Polisens länsledning samt polisinsättningarna ansvarar inom sina distrikt för tillsynen över privata säkerhetstjänster samt ansvariga föreståndare, väktare och utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Bestämmelsen motsvarar i sak nuvarande 22 § 1 mom. för-

ordningen om bevakningsföretag, dock så att det uttryckligen föreskrivs att tillsynen över privata säkerhetstjänster för länsstyrelsernas del skall skötas av de enheter som ansvarar för polisverksamheten. Även de personkategorier som skall övervakas nämns uttryckligen. Till tillsynsskyldigheten hänför sig bl.a. skyldighet för polisinspektionerna att inspektera bevakningsföretagen. För bevakningsföretagens del omfattar tillsynsskyldigheten också de ordningsövervakningsuppdrag som bevakningsföretagen eventuellt utför.

Idkande av näring i anslutning till säkerhetsskyddande verksamhet skall inte vara tillståndspliktigt på samma sätt som idkande av bevakningsrörelse. I fråga om denna verksamhet övervakar myndigheterna bl.a. att näringsidkarna anlitar endast personer som godkännts som utförare av säkerhetsskydds-uppgifter för säkerhetsskydds-uppgifter som kräver godkännande.

3 mom. Polisinspektionerna åläggs särskild skyldighet att inspektera bevakningsföretagen inom sitt distrikt minst vartannat år. En motsvarande bestämmelse ingår för närvarande i 22 § 2 mom. förordningen om bevakningsföretag. Inspektionsskyldigheten gäller också de fall där endast ett i 2 § 9 punkten avsett verksamhetsställe som inte är företagets huvudsakliga verksamhetsställe finns inom polisinspektionens distrikt.

I samband med inspektionen skall man bl.a. gå igenom bevakningsföretagets dokumentation för att utreda om företagets uppdragsavtal har upprättats på det sätt som bestämmelserna förutsätter. Även förekomsten av verksamhetsanvisningar och deras innehåll skall kontrolleras. Dessutom skall man kontrollera i personal- och arbetsskiftsregistret att de bestämmelser som begränsar anlitandet av tillfälliga väktare har iakttagits. Även de register som bevakningsföretaget eventuellt för över personer som blivit föremål för åtgärder skall kontrolleras. Över inspektionen skall ett särskilt protokoll upprättas som skall sändas till inrikesministeriet.

Inrikesministeriet kan vid behov utfärda närmare administrativa föreskrifter och anvisningar bl.a. om hur inspektionerna skall utföras och vilka omständigheter som särskilt skall uppmärksammas hos de objekt som inspekteras.

43 §. *Rätt att få information.* Bestämmelser om tillsynsmyndighetens rätt att få information ingår för närvarande i 22 § 3 mom. förordningen om bevakningsföretag. Enligt denna bestämmelse skall bevakningsföretag lämna uppgifter om verksamheten till den tjänsteman som utför inspektion samt tillåta att han tar del av företagets handlingar. Bestämmelsen om rätt att få information preciseras jämfört med nuläget så att i bestämmelsen anges vilka myndigheter som har rätt att få information samt vilka uppgifter dessa myndigheter har rätt att få utan hinder av eventuella sekretessbestämmelser.

I 36 § 1 mom. polislagen bestäms om polisens rätt att få uppgifter av en privat sammanslutning eller en privatperson utan hinder av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företagshemlighet eller bank- eller försäkringshemlighet. Riksdagen behandlar som bäst en regeringsproposition (RP 34/1999 rd), där det föreslås att verkställande direktör fogas till förteckningen. Med stöd av denna bestämmelser är det dock möjligt att få uppgifter endast för avvärjande eller utredning av brott eller för polisundersökning, så den kan i princip inte tillämpas i samband med tillsynen över privata säkerhetstjänster. Eftersom en effektiv tillsyn över privata säkerhetstjänster ofta kräver motsvarande uppgifter, föreslås i lagen en bestämmelse som gör det möjligt att ta del av uppgifter. Bestämmelser om företagshemlighet kan utgöra ett hinder bl.a. vid tillsynen över det krav som ställs på näringsidkarens soliditet. Med företagshemlighet avses i detta sammanhang på samma sätt som i polislagen ett överbegrepp för såväl affärs- som yrkeshemlighet. Bank- och försäkringshemligheten aktualiseras inte när uppgifter begärs av själva bevakningsföretaget eller säkerhetsskyddsföretaget. Denna bestämmelse medför inte rätt att få uppgifter av banker eller försäkringsbolag.

Att få information skall vara möjligt i samband med tillsyn som riktar sig till privata säkerhetstjänster och rätt att få information skall tillkomma de tillsynsmyndigheter som nämns redan tidigare i 42 §. För utförandet av tillsynsuppgifterna skall bevakningsföretagen vara skyldiga att till tillsynsmyndighe-

ten överlämna uppgifter om företagets verksamhet, personal, ekonomiska ställning och andra motsvarande omständigheter. För säkerhetsskyddsföretagens del avser skyldigheten att lämna ut uppgifter information om företagets verksamhet som om deras personal. Uppgifter om personalen behövs i synnerhet vid tillsyn som riktar sig till ansvariga föreståndare, väktare och utförare av säkerhetsskyddsuppgifter.

Ändamålet med myndighetstillsynen skall vara att försäkra sig om att bevakningsrörelsen och den säkerhetsskyddande verksamheten bedrivs i enlighet med de bestämmelser och föreskrifter som reglerar denna näringsverksamhet. Genom tillsynen försöker man också försäkra sig om att innehavarna av auktorisation och godkännande uppfyller de krav som ställs på dem i fråga om bl.a. redbarhet och soliditet. Myndigheternas rätt att få information skall uttryckligen vara förknippad med tillsynsuppgiften. Den rätt att få information som är förknippad med tillsynsuppgiften kan gälla mycket varierande handlingar eller register som det med beaktande av de praktiska behoven inte är möjligt att definiera i detalj. Vid behov kan myndigheten få uppgifter om bl.a. uppdragsavtals innehåll.

I anslutning till det sistnämnda har myndigheterna i princip inte rätt att få tillgång till sådana handlingar, utredningar och planer som innehas av bevaknings- och säkerhetsskyddsföretag och som ansluter sig till uppdragsgivarnas säkerhetsarrangemang eller andra motsvarande uppgifter som uppdragsgivaren definierar som konfidentiella.

I egenskap av den myndighet som övervakar privata säkerhetstjänster har polisen med stöd av 35 § 1 mom. polislagen utan hinder av en myndighets tystnadsplikt rätt att för ett tjänsteuppdrag avgiftsfritt få behövliga uppgifter och handlingar av myndigheten och av en sammanslutning som tillsatts för att handha en offentlig uppgift, om inte lämnande av uppgiften eller handlingen till polisen eller användning av uppgiften såsom bevis förbjudits eller begränsats i lag. Med stöd av 2 mom. i samma paragraf har polisen för att kunna avgöra om ett tillstånd skall förbli i kraft utan hinder av tystnadsplikt rätt att på motiverad begäran få vissa uppgifter om till-

ståndshavaren, om det finns skäl att befara att tillståndshavaren inte längre motsvarar förutsättningarna för beviljandet av tillståndet. Sådana är uppgifter om tillståndshavarens hälsotillstånd, bruk av rusmedel eller våldsam uppförande. Med stöd av 36 § 3 mom. polislagen har polisen rätt att få sistnämnda uppgifter även av privata sammanslutningar och enskilda. Sådana instanser är bl.a. privata läkarstationer och läkare.

Eftersom polislagens bestämmelser om rätt att få uppgifter av myndigheter samt sammanslutningar som tillsatts för att handha en offentlig uppgift är tillräckliga även med tanke på tillsynen över privata säkerhetstjänster, är det inte nödvändigt med särskilda bestämmelser om denna rätt att få uppgifter i detta sammanhang.

44 §. *Säkerhetsbranschens tillsynsregister.* För närvarande förutsätter 23 § förordningen om bevakningsföretag att länsstyrelsen för register över bevakningsföretag och ansvariga föreståndare för bevakningsföretag samt att polisen för register över väktare. I praktiken har länsstyrelserna fört registren antingen med hjälp av automatisk databehandling eller manuellt. Polisens register har i praktiken förts separat av varje polisinsättning, i allmänhet i form av manuella kartotek. Dock möjliggör 1 b § lagen om polisens personregister att ett permanent väktarregister avsett för polisens riksomfattande bruk förs med hjälp av automatisk databehandling som ett delregister inom datasystemet för förvaltningsärenden. Arbete i syfte att inrätta ett riksomfattande väktarregister som upprätthålls med hjälp av automatisk databehandling har redan inletts vid inrikesministeriets polisavdelning.

För att effektivisera tillsynen över privata säkerhetstjänster föreslås att säkerhetsbranschens tillsynsregister inrättas. Registret skall föras av polisen. I registret inmatas bl.a. uppgifter om bevakningsföretag och bevakningsföretagens i 4 § 2 mom. avsedda ansvarspersoner och ansvariga föreståndare samt om ordningsvakter som avses i 1 § lagen om väktare, utförare av säkerhetsskyddsuppgifter och ordningsvakter. Det vore tekniskt ändamålsenligt att i registret ta in även uppgifter om personer som godkänts som ordningsvakter, eftersom ordningsvakternas och väktar-

nas uppgifter tangerar varandra och delvis samma personer arbetar i dessa uppgifter. Registret i fråga skall också innehålla uppgifter om återkallanden och varningar som ansluter sig till nämnda auktorisationer och godkännanden. De myndigheter som meddelar auktorisationer och godkännanden samt utför tillsyns- och styruppgifter i anslutning till privata säkerhetstjänster kan med hjälp av direkt användarrätt utnyttja registret för sina uppgifter. Myndigheterna i fråga ansvarar också för att anteckningar förs in i registret. Inrättandet av registret förbättrar också avsevärt möjligheterna att övervaka privata säkerhetstjänster.

Säkerhetsbranschens tillsynsregister skall vara ett delregister inom polisens datasystem för förvaltningsärenden. Om behandlingen av personuppgifter i säkerhetsbranschens tillsynsregister bestäms i lagen om polisens personregister och förordningen om polisens personregister (1116/1995).

I propositionen ingår ett förslag till de ändringar som inrättandet av säkerhetsbranschens tillsynsregister föranleder i 1 b och 24 d § lagen om polisens personregister. Omnämmandet av väktarregistret ersätts med ett omnämmande av säkerhetsbranschens tillsynsregister i samband med såväl definitionen av delregistren inom datasystemet för förvaltningsärenden som regleringen av utplåningen av personuppgifter.

45 §. *Årsanmälan.* Bevakningsföretagen skall på samma sätt som för närvarande upprätta en särskild årsanmälan över sin verksamhet. Anmälan skall sändas till inrikesministeriet, som är auktorisationsmyndighet. Årsanmälan utnyttjas vid myndighetstillsynen över bevakningsrörelsen. Med anledning av eventuella brister eller oklarheter i årsanmälan kan tillsynsmyndigheten också förrätta särskild inspektion i ett bevakningsföretag. Med hjälp av årsanmälan kan man också förvissa sig om att uppgifterna i tillsynsbranschens tillsynsregister hålls à jour. Genom anmälan får man också information om bl.a. farliga maktmedelsredskap och situationer där väktare har varit tvungna att använda dylika redskap. Skyldigheten att upprätta årsanmälan motsvarar regleringen i den nuvarande förordningen om bevakningsföretag. Enligt bestämmelsen i fråga skall i årsmälan

uppges antalet uppdrag, antalet verksamhetsställen och personalens storlek samt uppgifter om väktarna och den utbildning som getts dem. Innehållsmässigt ansluter sig de viktigaste tilläggen till de uppgifter som krävs om farliga maktmedelsredskap. Myndigheten åläggs dessutom skyldighet att underrätta de polisinsättningar om årsanmälan vilka inom sitt distrikt har verkställen som tillhör bevakningsföretaget.

Statsrådet bemyndigas att genom förordning utfärda närmare bestämmelser om innehållet i årsanmälan. För närvarande har inga närmare bestämmelser om årsanmälan innehålls utfärdats än förordningens bestämmelse.

1 mom. Årsanmälan uppgörs för varje kalenderår och den skall sändas till myndigheten före utgången av januari påföljande år.

1 punkten. Årsanmälan skall fortfarande innehålla det totala antalet uppdrag som utförts under året i fråga. Anmälningsskyldigheten omfattar således även gamla uppdrag, om de har varit i kraft under året i fråga. Det förutsätts inte att uppdragen specificeras på grund av uppdragsgivare eller arten av uppdrag i samband med årsanmälan. Vid behov kan dock dylika krav ställas genom förordning av statsrådet. Årsanmälan skall också innehålla information om ordningsövervakningsuppdrag som bevakningsföretaget eventuellt utfört.

2 punkten. Bevakningsföretaget skall fortfarande ta in uppgifter om antalet verksamhetsställen och personalens storlek i sin årsanmälan. I fråga om personalen skall här uppges endast det totala antalet anställda. Begreppet verksamhetsställe definieras i 2 § 10 punkten.

3 punkten. Anmälan skall innehålla uppgifter om vem som under kalenderåret i fråga varit ansvariga föreståndare för bevakningsföretaget eller väktare. Denna anmälningsskyldighet förutsätter således också att myndigheten får personuppgifter för de personer som arbetat i bevakningsuppdrag. Det personregister som skall föras enligt 18 § 1 mom. kan utnyttjas när denna del av anmälan uppgörs.

4 punkten. Bevakningsföretaget skall genom årsanmälan lämna uppgifter om bevakningsföretagets och väktarnas tillstånd att inneha skjutvapen och gasspray. Skjutvapen

och hund kan betraktas som sådana särskilt farliga maktmedelsredskap, som tillsynsmyndigheterna särskilt skall följa med. Därför skall bevakningsföretaget meddela uppgifter om uppdrag i vilka en väktare har medfört skjutvapen eller hund. Att gasspray bärs i bevakningsuppgifter är däremot så vanligt att det inte behöver anmälas särskilt i årsanmälan. Även uppdrag där väktaren med stöd av 32 § 2 mom. har använt annan klädsel än väktardräkt behöver av skäl som ansluter sig till rättsskyddet följas särskilt. Av denna anledning skall även de rapporteras till auktorisationsmyndigheten genom årsanmälan.

Genom förordning av statsrådet bestäms om det i fråga om medförande av skjutvapen och hund samt uppdrag där annan klädsel används än väktardräkt räcker enbart med uppgifter om antalet uppdrag eller om dessa uppdrag skall specificeras. Om en icke önskvärd utveckling eventuellt kan iaktas i fråga om dessa omständigheter, kan det inverka på valet av erförd anmälningsnoggrannhet. I sin årsanmälan skall bevakningsföretaget också ta in information om alla de exceptionella fall där väktaren har använt skjutvapen, gasspray eller hund som maktmedel.

2 mom. Inrikesministeriet åläggs att underätta de polisinsatser om årsanmälan vilka inom sitt distrikt har verksamhetsställen som tillhör bevakningsföretaget. Med verksamhetsställe avses även här såväl bevakningsföretagets huvudsakliga verksamhetsställe som eventuella andra verksamhetsställen.

46 §. *Återkallande av bevakningsföretags auktorisation.* Grunderna för återkallande av bevakningsföretags auktorisation skall på samma sätt som för närvarande vara av två slag. I 1 mom. uppräknas de ovillkorliga grunderna för återkallande. När de föreligger skall auktorisationen alltid återkallas helt och hållet. I 2 mom. uppräknas de grunder för återkallande som är beroende av prövning, och när de föreligger är återkallandet alltså beroende av myndighetens prövning. När de grunder som är beroende av prövning föreligger, kan bevakningsföretagets auktorisation återkallas helt eller för viss tid. I dessa fall kan innehavaren av auktorisationen med stöd av 3 mom. också ges en varning i stället för att auktorisationen återkallas. För närva-

rande har ett tillstånd för bevakningsföretag inte kunnat återkallas för viss tid. De bestämmelser om återkallande som för närvarande ingår i 25 § förordningen om bevakningsföretag föreslås nu bli preciserade och ändrade så att inte vilken försummelse eller vilket felaktigt förfarande som helst kan leda till att ett bevakningsföretags auktorisation återkallas.

Återkallande av bevakningsföretagets auktorisation leder till att näringsidkaren förlorar sin rätt att idka bevakningsrörelse. I anslutning till det sistnämnda kan auktorisationsmyndigheten också återkalla bevakningsföretagets auktorisation delvis genom att t.ex. återkalla innehavarens rätt att idka rörelse inom ett visst område. Även innehavarens rätt att idka vissa typer av bevakningsrörelse, t.ex. värdetransportuppgifter, kan begränsas. Ett dylikt partiellt återkallande av bevakningsföretagets auktorisation är ett lindrigare alternativ för innehavaren än om hela näringsstillståndet återkallas. I paragrafen föreslås dock inget särskilt omnämnande av möjligheten att återkalla bevakningsföretagets auktorisation delvis, eftersom auktorisationsmyndigheten har möjlighet att vidta denna åtgärd redan med stöd av de allmänna förvaltningsrättsliga principerna. I praktiken är partiellt återkallande av bevakningsföretagets auktorisation en exceptionell åtgärd, som skall framgå av auktorisationsmyndighetens beslut. I annat fall tolkas ett beslut om återkallande som att näringsidkaren till följd av det förlorar hela sin rätt att idka bevakningsrörelse.

När ett bevakningsföretags auktorisation återkallas delvis är det inte fråga om att villkor eller begränsningar enligt 3 och 5 § tillfogas eller ändras, eftersom de omständigheter som gör det möjligt att tillfoga och ändra villkor och begränsningar inte överensstämmer med de grunder för återkallande av bevakningsföretags auktorisation som anges i denna paragraf.

Återkallande myndighet är i stället för länsstyrelsen inrikesministeriet, som också meddelar auktorisation. Redan tidigare har det konstaterats att hos oss har det traditionellt betraktats som en allmän princip att den myndighet som beviljar ett tillstånd också är den som återkallar det.

1 mom. 1 punkten. Auktorisationen skall för det första återkallas om den som innehar auktorisationen begär det. Dylika situationer torde i praktiken vara sällsynta, men kan komma i fråga i synnerhet i samband med att företaget överläts eller verksamheten läggs ned, då företagets tidigare ägare begär att en onödigt auktorisation skall återkallas.

Med den som innehar auktorisation avses här liksom i övriga bestämmelser med anknytning till återkallande såväl en fysisk person som innehar auktorisation av bevakningsföretag som en juridisk person. Med den som idkar bevakningsrörelse avses däremot endast en fysisk person som innehar auktorisation.

2 punkten. Auktorisationen skall också återkallas om bevakningsrörelsen har upphört. Denna grund för återkallande är nödvändig därför att näringsidkaren inte alltid själv begär att auktorisationen skall återkallas, även om företaget i själva verket har upphört med sin verksamhet. Bevakningsföretaget skall visserligen med stöd av 7 § 1 mom. 3 punkten underrätta auktorisationsmyndigheten om att företaget lagts ned. Situationer där driften av företaget skall anses vara avslutad har behandlats närmare i samband med den bestämmelsen.

3 punkten. För tydlighetens skull nämns också skyldigheten att återkalla bevakningsföretagets auktorisation när den som innehar auktorisationen inte längre uppfyller de villkor som föreskrivs i 1 § 1 eller 2 mom. lagen om angående rättighet att idka näring. I fråga om juridiska personer är det möjligt att deras verksamhet har avslutats, varför även bevakningsföretagets auktorisation för klarhetens skull bör återkallas.

2 mom. Såsom framkom ovan uppräknas i 2 mom. de grunder för återkallande av bevakningsföretagets auktorisation som är beroende av prövning. När de föreligger kan auktorisationen återkallas helt eller för viss tid beroende på myndighetens prövning. Auktorisationsmyndigheten beslutar från fall till fall om den återkallar auktorisationen helt eller för viss tid. I de lindrigaste fallen skall auktorisationen återkallas för viss tid. Även hur den som innehar auktorisation har uppfört sig tidigare samt åtgärder för att återkalla auktorisationen eller varningar som eventu-

ellt riktats mot honom tidigare kan inverka på om bevakningsföretagets auktorisation återkallas helt eller för viss tid.

1 punkten. Ett bevakningsföretags auktorisation kan återkallas, om bevakningsrörelsen har avbrutits för en längre tid än tre månader. Ett sådant avbrott i verksamheten kan i vissa fall anses som ett tillräckligt bevis på att verksamheten läggs ned slutgiltigt, varvid näringstillståndet i fråga också kan återkallas. Ett bevakningsföretag skall i enlighet med 7 § 1 mom. 3 punkten underrätta auktorisationsmyndigheten när driften av företaget avbryts för en längre tid än en månad. De situationer då driften av företaget skall anses vara avbruten har behandlats närmare i samband med den bestämmelsen.

2 punkten. Ett bevakningsföretags auktorisation kan återkallas också om den som innehar auktorisationen till följd av väsentliga förändringar i förhållandena inte längre uppfyller de villkor för meddelande av auktorisation av bevakningsföretag som föreskrivs i 4 § 1 mom. 2, 3 eller 4 punkten eller 4 § 2 mom., och inte inom en eventuell utsatt tid har avhjälpt bristerna. Dessa villkor gäller redbarhet och pålitlighet, personliga egenskaper, konkurs, begränsning av handlingsbehörigheten samt soliditet i fråga om en fysisk person som innehar auktorisation eller den som handlar på en juridisk persons vägnar. Om den som innehar auktorisationen inte längre anses uppfylla dessa villkor till följd av väsentliga förändringar i förhållandena, kan auktorisationen återkallas.

Det blir aktuellt att bedöma omständigheter som ansluter sig till redbarhet, pålitlighet och personliga egenskaper i första hand på grund av förändringar som inträffat i hälsotillståndet, levnadssättet, attityderna eller uppträdandet hos den som driver bevakningsföretaget eller hos en ansvarsperson i bevakningsföretaget som avses i 4 § 2 mom. För att auktorisationen skall kunna återkallas skall dessa förändringar vara väsentliga och visa att personen inte längre med avseende på sin redbarhet, pålitlighet eller sina personliga egenskaper är lämplig att driva bevakningsföretag eller vara ansvarsperson. Såsom tidigare upprepade gånger har framkommit, är det till denna del alltid fråga om en prövning från fall till fall, som inte helt kan förutsägas på

författningsnivå. Åtminstone fortsatt missbruk av alkohol, narkotika eller andra rusmedel och våldsamt eller farligt uppträdande kan betraktas som en sådan omständighet i anslutning till de personliga egenskaperna som gör att godkännandet bör återkallas. Exempelvis narkotikamissbruk leder inte alltid till en dom som avses i 3 punkten, men redan med tanke på bevakningsrörelsens allmänna trovärdighet är det nödvändigt att bevakningsföretagets auktorisation då vid behov kan återkallas. Även det att en person gör sig skyldig till flera mindre brott eller annat motsvarande beteende kan leda till att han inte längre kan betraktas som lämplig att inneha auktorisation av bevakningsföretag. Således kan också en mindre klandervärd gärning leda till att auktorisationen återkallas, om personen i fråga redan tidigare har gjort sig skyldig till motsvarande gärningar. De sistnämnda fallen vore dock sällsynta i praktiken. Möjligheten att återkalla bevakningsföretagets auktorisation till följd av ett enskilt brott behandlas närmare i samband med 3 punkten.

Vissa brister i anslutning till villkoren för meddelande av auktorisation av bevakningsföretag är sådana att det är möjligt att avhjälpa dem inom en tid som föreläggs den som innehar auktorisationen. Sådana omständigheter kan vara bl.a. försämrad förmögenhetsställning för den som innehar auktorisationen samt att en ansvarsperson i företaget inte längre uppfyller villkoren för meddelande av auktorisation. I sistnämnda fall kan bristen avhjälpas genom att personen byts ut. I samband med de grunder för återkallande som ansluter sig till att handlingsbehörigheten begränsas för en fysisk person som är näringsidkare eller att han är försatt i konkurs finns det däremot i allmänhet till följd av grundernas natur inget behov av att förelägga någon särskild tidsfrist för avhjälpan av bristerna.

Ett bevakningsföretags auktorisation skall i regel återkallas i de i praktiken sällsynta fall då en fysisk person som innehar bevakningsföretagets auktorisation har omyndigförklarats med stöd av 18 § 3 punkten lagen om förmyndarverksamhet. Om hans handlingsförmåga har begränsats med stöd av lagen om förmyndarverksamhet på något annat sätt än genom att han har förklarats omyndig,

skall auktorisationsmyndigheten fästa uppmärksamhet vid hur handlingsbehörigheten har begränsats.

I fråga om förändringar i förmögenhetsställningen bör man alltid komma i håg att bevakningsrörelsen med stöd av specialbestämmelsen i 3 § 3 mom. alltid kan fortsätta under ett års tid efter att konkursen inleddes eller dödsfallet inträffade. Under denna tid är det i allmänhet möjligt att få boet tillräckligt utrett. Ett dödsfall i sig är dock i allmänhet inte förknippat med försämrad förmögenhetsställning.

3 punkten. Återkallandet av auktorisationen skall också vara beroende av prövning om den som idkar bevakningsrörelsen eller en ansvarsperson i företaget genom dom som har vunnit laga kraft har dömts för ett brott som visar att han är olämplig för sitt uppdrag eller uppsåtligen har förfarit väsentligen felaktigt i bevakningsrörelsen.

Genom bestämmelsen om lagakraftvunnen dom eller väsentligen felaktigt förfarande framhävs att även en kriminell handling eller väsentligen felaktigt förfarande i ett enda fall kan utgöra grund för återkallande av bevakningsföretagets auktorisation. Härvid skall man naturligtvis fästa uppmärksamhet vid hur klandervärd den kriminella handlingen eller det felaktiga förfarandet är, eftersom den olämplighet som avses i bestämmelsen kan visa sig genom kriminella gärningar eller felaktiga förfaranden av mycket varierande typ.

I synnerhet i fråga om uppsåtliga fel i anslutning till bevakningsrörelsen kan det vara fråga om mycket varierande gärningar till följd av vilka bevakningsföretagets auktorisation kan återkallas endast om man har förfarit väsentligen felaktigt i bevakningsrörelsen. Som väsentligen felaktigt kan betraktas bl.a. ett förfarande där bevakningsrörelse har börjat idkas eller rörelsen har fortsatt utan att en ansvarig föreståndare har godkänts för företaget. Som sådant väsentligen felaktigt förfarande som beskrivs ovan kan också betraktas att uppdrag som angivits i ett uppdragsavtal försummas eller att uppdrag i anslutning till upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet utförs utan godtagbar orsak. Situationen är liknande även i fråga om de gärningar i anslutning till bevakningsrörelsen

som kriminaliserats särskilt som bevakningsrörelseförseelse.

Vid bedömningen av hur klandervärda ovan beskrivna gärningar är bör uppmärksamhet fästas bl.a. vid hur viktigt det felaktiga förfarandet är med avseende på idkandet av näringsverksamheten, uppdragsgivarnas rättsskydd samt myndighetstillsynen. Dessutom skall uppmärksamhet fästas vid hur länge det felaktiga förfarandet pågått samt på vilket sätt man har gjort sig skyldig till felaktigt förfarande. Särskilt klandervärt anses ett förfarande vara där den felaktiga verksamheten har fortsatt trots uppmaningar från myndigheterna att avhjälpa bristerna.

4 punkten. Tidigare i samband med 4 § har det kommit fram att till ett bevakningsföretags auktorisation kan i undantagsfall fogas villkor och begränsningar. Överträdelse av dessa villkor eller begränsningar är en grund för återkallande av auktorisationen enligt prövning. När villkoren eller begränsningarna överträds kan det på ovan beskrivet sätt vara fråga om mycket varierande gärningar, som kan föranleda att bevakningsföretagets auktorisation återkallas endast om den som innehar auktorisationen väsentligen har brutit mot centrala villkor som fogats till auktorisationen. Sådana centrala villkor är bl.a. regionala begränsningar som eventuellt ansluter sig till rätten att idka bevakningsrörelse. De kan också gälla rätten att idka vissa typer av bevakningsrörelse. Även villkor gällande antalet verksamhetsställen och ansvariga föreståndare samt de ansvariga föreståndarnas verksamhetsställen skall anses vara centrala för idkandet av bevakningsrörelsen.

Vid bedömningen av hur klandervärd en gärning är skall uppmärksamhet fästas bl.a. vid hur viktiga de överträdde villkoren eller begränsningarna är, hur länge den verksamhet som strider mot villkoren eller begränsningarna har pågått samt hur villkoret eller begränsningen i fråga har överträtts. Särskilt klandervärt anses ett förfarande vara där verksamheten i strid med villkoren eller begränsningarna har fortsatt trots uppmaningar från myndigheterna att avhjälpa bristerna.

3 mom. När vissa förutsättningar föreligger kan den som innehar auktorisation i de fall som anges i 2 mom. ges en varning i stället för att auktorisationen återkallas. Varning

kan ges bl.a. i de fall där överträdelsen av villkoren eller begränsningarna eller brottet eller det felaktiga förfarandet är ringa. Dessutom förutsätts att återkallande av auktorisationen skall anses vara oskäligt med hänsyn till förhållandena. En varning får i många fall en innehavare av auktorisation som förfarit klandervärt att skärpa sig, om det blir fråga om hans möjligheter att fortsätta att idka näring. I mycket obetydliga fall kan också en inofficiell varning som ges innehavaren utan att den baserar sig på några bestämmelser i praktiken vara ett effektivt medel.

I fråga om de grunder för återkallande som anges i 2 mom. 2 punkten är det möjligt att ge en varning i första hand när den som innehar auktorisationen har avhjälpt en brist i anslutning till förutsättningarna för meddelande av auktorisation inom den tid som myndigheten utsatt. Även om en brist i anslutning till förutsättningarna för meddelande av auktorisationen i fråga inte leder till att auktorisationen återkallas, kan näringsidkarens förfarande i detta avseende ändå vara så klandervärt att den som innehar auktorisationen av denna anledning borde ges en varning. När man prövar om varning skall ges i ett dylikt fall skall uppmärksamhet bl.a. fästas vid hur länge bristen har funnits och vem som har bringat den till auktorisationsmyndighetens kännedom. Om den som innehar auktorisationen själv har anmält bristen, skall detta i allmänhet betraktas som en förmildrande omständighet.

En varning kan även ges när den som innehar auktorisation eller en ansvarsperson hos en juridisk person som är innehavare av auktorisation genom dom som har vunnit laga kraft har dömts för ett brott som visar att han är olämplig för sitt uppdrag. Om återkallande av auktorisationen med anledning av dylika förändringar kan betraktas som oskäligt med hänsyn till förhållandena, kan den som innehar auktorisationen ges en varning.

Varningens effekt som påföljd förbättras i och med att säkerhetsbranschens riksomfattande tillsynsregister tas i bruk. Alla auktorisations- och tillsynsmyndigheter får då tillgång till information om en varning som getts en innehavare av auktorisation.

Trots att de bestämmelser som ingår i propositionen är detaljerade skall det alltid prö-

vas särskilt om förutsättningar för återkallande av auktorisationen föreligger på grundval av en helhetsbedömning av de omständigheter och förhållanden som kommit fram i varje enskilt fall. Det avgörande i fråga om t.ex. en dom eller ett väsentligen felaktigt förfarande som inträffat i samband med bevakningsrörelsen skall vara om man bedömer att gärningen visar att personen i fråga är olämplig att idka bevakningsrörelse eller fungera som ansvarsperson i ett bevakningsföretag. Även beslut om hur snart auktorisation kan meddelas på nytt efter en händelse som lett till att auktorisationen helt återkallats, skall basera sig på en helhetsbedömning av situationen och förhållandena. Vissa grunder för återkallande av auktorisationen, t.ex. att en person försätts i konkurs eller att hans handlingsberörighet begränsas, kan anses förhindra meddelandet av ny auktorisation för längre tid än t.ex. en enskild oegentlighet som kan betraktas som relativt liten.

47 §. *Återkallande av godkännande som ansvarig föreståndare.* På samma sätt som i fråga om bevakningsföretags auktorisation skall även grunderna för återkallande av ett godkännande som ansvarig föreståndare vara av två slag. I 1 mom. uppräknas de ovillkorliga grunderna för återkallande. När de föreligger skall godkännandet alltid återkallas. I 2 mom. uppräknas de grunder för återkallande som är beroende av prövning, och när de föreligger är återkallandet alltså beroende av myndighetens prövning. När de grunder för återkallande som är beroende av prövning föreligger, kan godkännandet som ansvarig föreståndare återkallas helt eller för viss tid. Utöver dessa åtgärder kan den som godkänts som ansvarig föreståndare med stöd av 3 mom. också ges en varning i stället för att godkännandet återkallas. För närvarande har ett godkännande som ansvarig föreståndare inte kunnat återkallas för viss tid. Den myndighet som återkallar godkännanden skall vara inrikesministeriet i stället för länsstyrelsen.

På samma sätt som framkom i samband med återkallande av bevakningsföretags auktorisation kan även ett godkännande som ansvarig föreståndare återkallas delvis. Återkallandet av godkännandet kan t.ex. gälla ett visst område eller verksamhetsställe eller nå-

gon typ av bevakningsverksamhet. I fråga om partiellt återkallande av godkännande som ansvarig föreståndare hänvisas till vad som sägs ovan i samband med återkallande av bevakningsföretags auktorisation.

1 mom. Ett godkännande som ansvarig föreståndare är med stöd av 20 § 2 mom. i kraft tills vidare. Det är dock i kraft högst så länge som den ansvariga föreståndaren sköter sin uppgift. Såsom konstateras ovan i samband med 15 § 2 mom. skall den som ansöker om eller innehar bevakningsföretagets auktorisation ansöka om godkännande som ansvarig föreståndare. Att en person upphör att sköta uppgiften som ansvarig föreståndare kommer i allmänhet till myndighetens kännedom genom ansökan om att en ny ansvarig föreståndare enligt 15 § 2 mom. skall godkännas. I synnerhet i fall där personens anställningsförhållande till bevakningsföretaget inte upphör, men han t.ex. på grund av förändrade uppgifter inte längre arbetar som ansvarig föreståndare eller ens som vikarie för en ansvarig föreståndare, kan det finnas behov av att särskilt anhålla om att ett onödigt godkännande skall återkallas. Med tanke på rättskyddet i anslutning till ansvarsfrågorna för den som godkänts som ansvarig föreståndare vore det viktigt att han också själv kan anhålla om att godkännandet skall återkallas när han slutar hos företaget eller övergår till andra uppgifter inom företaget. Även i samband med ändringar som ansluter sig till de ansvariga föreståndarnas ansvarsområden kan det vara nödvändigt att delvis återkalla godkännandet.

2 mom. Såsom framkom ovan uppräknas i 2 mom. de grunder för återkallande av godkännandet som ansvarig föreståndare som är beroende av prövning. När de föreligger kan godkännandet återkallas helt eller för viss tid beroende på myndighetens prövning. Auktorisationsmyndigheten beslutar från fall till fall om den återkallar godkännandet helt eller för viss tid. I de lindrigaste fallen skall godkännandet återkallas för viss tid. Även hur den som godkänts som ansvarig föreståndare uppfört sig tidigare samt åtgärder för att återkalla godkännandet eller varningar som eventuellt riktats mot honom tidigare kan inverka på om godkännandet som ansvarig föreståndare återkallas helt eller för viss tid.

1 punkten. Återkallandet av godkännandet skall vara beroende av prövning om den som godkänts som ansvarig föreståndare till följd av väsentliga förändringar i förhållandena inte längre uppfyller de villkor som föreskrivs i 20 § 1 mom. 3 punkten. Dessa villkor gäller redbarhet, pålitlighet samt personliga egenskaper hos den som är ansvarig föreståndare för ett bevakningsföretag. Om den ansvariga föreståndaren inte längre kan anses uppfylla dessa villkor till följd av väsentliga förändringar i förhållandena, kan godkännandet återkallas.

I fråga om de omständigheter som ansluter sig till redbarhet, pålitlighet och personliga egenskaper samt väsentliga förändringar hänvisas till vad som ovan framförts i samband med återkallandet av bevakningsföretags auktorisation. Redan tidigare har det framkommit att bevakningsföretags auktorisation och godkännande som ansvarig föreståndare är de viktigaste tillstånden inom bevakningsrörelsen.

2 punkten. Återkallandet av godkännandet skall vara beroende av prövning om den ansvariga föreståndaren genom dom som vunnit laga kraft har dömts för ett brott som visar att han är olämplig som ansvarig föreståndare eller uppsåtligen har förfarit väsentligen felaktigt i sin uppgift som ansvarig föreståndare.

Genom bestämmelsen om en enskild dom eller väsentligen felaktigt förfarande framhävs att även en kriminell handling eller felaktigt förfarande i ett enda fall kan utgöra grund för återkallande av godkännandet. Härvid skall man naturligtvis fästa uppmärksamhet vid hur klandervärd den kriminella gärningen eller det felaktiga förfarandet är. Bestämmelsen skall i första hand tillämpas på fall där godkännandet som ansvarig föreståndare återkallas på grund av en enskild dom eller ett enskilt fall av väsentligen felaktigt förfarande. En kriminell handling eller ett felaktigt förfarande kan naturligtvis också inverka på om en person med avseende på sin redbarhet, pålitlighet samt sina personliga egenskaper kan betraktas som lämplig som ansvarig föreståndare för ett bevakningsföretag.

I synnerhet i fråga om väsentliga felaktigheter som inträffat i den ansvariga förestån-

darens uppgifter kan det vara fråga om mycket varierande gärningar. Som väsentligen felaktigt förfarande kan anses åtminstone verksamhet som strider mot myndigheternas bestämmelser och föreskrifter och försummelse av den tillsynsskyldighet som tillkommer den ansvariga föreståndaren. Försummelse av vissa av de ovan beskrivna skyldigheterna har också kriminaliserats som bevakningsföretagsförseelse. Som väsentligen felaktigt förfarande kan dessutom betraktas bl.a. försummelse av bestämmelserna om medförande av maktmedelsredskap samt av tillsynen över dem.

Vid bedömningen av hur klandervärd en gärning är bör uppmärksamhet fästas bl.a. vid hur viktigt det felaktiga förfarandet är framför allt med avseende på den ansvariga föreståndarens centrala uppgifter, rättsskyddet för de personer som blir föremål för åtgärder och konsumentskyddet samt myndighetstillsynen. Dessutom skall uppmärksamhet fästas vid hur länge det felaktiga förfarandet har pågått samt vid på vilket sätt man har gjort sig skyldig till felaktigt förfarande. Särskilt klandervärdt anses ett förfarande vara där den ansvariga föreståndaren har fortsatt med det felaktiga förfarandet trots uppmaningar från myndigheterna att avhjälpa bristerna.

3 punkten. Även överträdelse av centrala villkor eller begränsningar som eventuellt fogats till godkännandet som ansvarig föreståndare är en grund för återkallande av godkännandet på grundval av prövning. På samma sätt som i samband med felaktigt förfarande, som beskrivits ovan, kan det även vid brott mot villkor eller begränsningar vara fråga om mycket varierande gärningar. Med tanke på den ansvariga föreståndarens uppgifter kan villkor eller begränsningar som ansluter sig till t.ex. en persons verksamhetsområde eller typerna av bevakningsrörelse vara centrala.

Vid bedömningen av hur klandervärdt ett förfarande som strider mot centrala villkor och begränsningar är skall uppmärksamhet fästas bl.a. vid hur viktiga de överträdde villkoren eller begränsningarna är, hur länge den verksamhet som strider mot villkoren eller begränsningarna har pågått samt hur villkoren eller begränsningarna har överträtts. Sär-

skilt klandervärd anses en verksamhet vara där verksamheten i strid med villkoren eller begränsningarna har fortsatt trots uppmaningar från myndigheterna att avhjälpa bristerna.

3 mom. När vissa förutsättningar föreligger kan den som godkänts som ansvarig föreståndare i de fall som anges i 2 mom. ges en varning i stället för att godkännandet återkallas. Varning kan ges bl.a. i anslutning till överträdelse av villkoren för godkännandet eller brott eller oegentligheter i de fall där överträdelsen av villkoren för godkännandet eller brottet eller det felaktiga förfarandet är ringa. Dessutom förutsätts att återkallande av godkännandet skall anses vara oskäligt med hänsyn till förhållandena. En varning får i många fall en person som förfarit klandervärd att skärpa sig, om det blir fråga om hans möjligheter att fortsätta i sitt arbete och yrke. I mycket obetydliga fall kan också en inofficiell varning som inte baserar sig på några bestämmelser i praktiken vara ett effektivt medel.

Den ansvariga föreståndaren kan också ges en varning när det har inträffat sådana förändringar i förhållanden som hänför sig till hans redbarhet, pålitlighet eller personliga egenskaper som gör att auktorisationsmyndigheten bör överväga att återkalla godkännandet. Om återkallande av godkännandet med anledning av dylika förändringar kan betraktas som oskäligt med hänsyn till förhållandena, kan personen i fråga ges en varning.

Varningens effekt som påföljd förbättras i och med att säkerhetsbranschens riksomfattande tillsynsregister tas i bruk. Alla auktorisations- och tillsynsmyndigheter får då tillgång till information om en varning som getts en ansvarig föreståndare.

I fråga om prövning i enskilda fall i anslutning till återkallande av godkännandet som ansvarig föreståndare hänvisas till det som anförs i samband med 46 §.

48 §. *Återkallande av godkännande som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter.* Ett godkännande som väktare återkallas på samma sätt som för närvarande av polisnärheten i väktarens hemkommun. Detsamma gäller återkallande av godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter.

Grunderna för återkallande är ungefär likadana som i fråga om återkallande av godkännande som ansvarig föreståndare i 47 §. I fråga om den detaljerade motiveringen för grunderna för återkallande hänvisas till vad som anförs i samband med återkallande av bevakningsföretags auktorisation samt godkännande som ansvarig föreståndare.

1 mom. Godkännandet skall för det första återkallas om väktaren eller utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter begär det. Det är möjligt att man vill avsäga sig ett godkännande som blivit onödigt t.ex. därför att arbetsförhållandet upphör.

2 mom. I momentet uppräknas de grunder för återkallande av godkännande som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter som är beroende av prövning. När de föreligger är det beroende av myndighetens prövning om godkännandet återkallas helt eller för viss tid.

1 punkten. Återkallandet av godkännandet skall vara beroende av prövning om den som godkänts som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter till följd av väsentliga förändringar i förhållandena inte längre uppfyller de villkor för godkännande som gäller redbarhet, pålitlighet samt personliga egenskaper. I fråga om väktare anges dessa villkor i 24 § 1 mom. 3 punkten och i fråga om utförare av säkerhetsskyddsuppgifter i 37 § 1 mom. 2 punkten. För att godkännandet skall kunna återkallas till följd av dylika förändringar, skall förändringarna vara väsentliga och de skall visa att personen i fråga med avseende på sin redbarhet, pålitlighet eller sina personliga egenskaper inte längre är lämplig som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Till denna del hänvisas till det som tidigare anförs i samband med återkallande av bevakningsföretags auktorisation.

2 punkten. Återkallandet skall vara beroende av prövning om väktaren eller utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter genom dom som har vunnit laga kraft har dömts för ett brott som visar att han är olämplig för sin uppgift eller uppsåtligen har förfarit väsentligen felaktigt i sin uppgift som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. I fråga om väktare kan som väsentligen felaktigt förfarande betraktas bl.a. underlåtenhet att iakttä be-

stämmelserna om väktardräkt samt bärande av maktmedelsredskap, i synnerhet skjutvapen. Även utförande av uppgifter i anslutning till allmän ordning och säkerhet utan godtagbar orsak skall för väktares del betraktas som väsentligen felaktigt förfarande. I fråga om utförare av säkerhetsskyddsuppgifter kan som väsentligen felaktigt förfarande betraktas bl.a. överträdelse av skyldigheterna i anslutning till sekretess. Försummelse av vissa av de skyldigheter som beskrivs ovan har också kriminaliserats som bevakningsföretagsförseelse. I fråga om bedömningen av hur klandervärd en gärning är hänvisas till det som tidigare anförts i samband med bevakningsföretags auktorisation samt godkännande som ansvarig föreståndare.

3 punkten. Även överträdelse av centrala villkor eller begränsningar som eventuellt fogats till godkännandet är en grund för återkallande av godkännandet som är beroende av prövning. Dyliga centrala villkor kan för väktarnas del i första hand hänföra sig till bärandet av farliga maktmedelsredskap samt till begränsningar i fråga om området eller typerna av bevakningsrörelse. Såsom framgår av motiveringen till 24 § samt 37 § skall villkor eller begränsningar uppställas endast i undantagsfall. I praktiken fogas sällan särskilda villkor eller begränsningar till ett godkännande som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter.

3 mom. När vissa förutsättningar föreligger kan den som godkänts som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter ges en varning i stället för att godkännandet återkallas. Varning kan ges bl.a. i anslutning till överträdelse av villkoren och begränsningarna i godkännandet samt till brott och oegentligheter i de fall där överträdelsen av villkoren och begränsningarna i godkännandet eller brottet eller oegentligheten är ringa. Dessutom förutsätts att återkallande av godkännandet skall anses vara oskäligt med hänsyn till förhållandena. En varning får i många fall en person som förfarit klandervärdt eller vårdslöst att skärpa sig, om det blir fråga om hans möjligheter att fortsätta i sitt arbete och yrke. I mycket obetydliga fall kan också en inofficiell varning som inte baserar sig på några bestämmelser i praktiken vara ett effektivt medel.

Den som godkänts som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter kan också ges en varning när det har inträffat sådana förändringar i förhållanden som hänför sig till hans redbarhet, pålitlighet eller personliga egenskaper som gör att auktorisationsmyndigheten bör överväga att återkalla godkännandet. Om återkallande av godkännandet till följd av dyliga ändringar kan betraktas som oskäligt med hänsyn till förhållandena, kan personen i fråga ges en varning.

Varningens effekt som påföljd förbättras i och med att säkerhetsbranschens riksomfattande tillsynsregister tas i bruk. Alla auktorisations- och tillsynsmyndigheter får då tillgång till information om en varning som getts en väktare eller en utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Vid behov kan man dessutom meddela interna anvisningar om att lokalpolisen särskilt skall underrätta inrikesministeriet, som ansvarar för den allmänna tillsynen över privata säkerhetstjänster, om återkallande av ett godkännande som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter eller om varningar som getts väktare och utförare av säkerhetsskyddsuppgifter.

I fråga om prövning i enskilda fall i anslutning till återkallande av godkännande som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter hänvisas till det som anförts i samband med 45 §.

49 §. Tillfälligt återkallande av bevakningsföretags auktorisation och godkännande som ansvarig föreståndare. 1 mom. Det faktum att den som gjort sig skyldig till ett brott eller en oegentlighet är en fysisk person som idkar bevakningsrörelse eller ansvarsperson i ett bevakningsföretag eller ansvarig föreståndare för ett bevakningsföretag kommer i allmänhet fram senast i samband med de regelbundna registerjämförelserna. Det kan emellertid hända att saken avslöjas redan tidigare i samband med polisens brottsundersökning eller tillsynsverksamhet. Om den sannolika påföljden av brottet eller oegentligheten är att auktorisationen eller godkännandet återkallas, är det i dyliga fall vanligen nödvändigt att snabbt återkalla bevakningsföretagets auktorisation eller godkännandet som ansvarig föreståndare, åtminstone tillfälligt medan saken utreds grundligare. Behandlingen av det egentliga återkallandet och ett

eventuellt brottsärende i anslutning därtill kan ta flera månader i anspråk p.g.a. olika utrednings- och förhörsförfaranden. Genom tillfälligt återkallande kan man också i vissa fall också förhindra att en person gör sig skyldig till nya brott eller oegentligheter. Detta inverkar i synnerhet på konsumentskyddet. I praktiken kommer tillfälligt återkallande av bevakningsföretags auktorisation och godkännande som ansvarig föreståndare att vara sällsynt, men bestämmelsen garanterar auktorisations- och tillsynsmyndigheterna möjlighet att vid behov ingripa effektivt i oegentligheter och hindra att den felaktiga verks

Tillfälligt återkallande av bevakningsföretags auktorisation och godkännande som ansvarig föreståndare skall vara möjligt endast om gärningen, försummelsen eller det felaktiga förfarandet sannolikt senare skulle leda till att auktorisationen eller godkännandet återkallas med stöd av 46 eller 47 §. I samband med dessa bestämmelser kom det redan fram att vilken gärning eller försummelse eller vilket felaktigt förfarande som helst inte kan leda till att bevakningsföretagets auktorisation eller godkännandet som ansvarig föreståndare återkallas. Situationen är liknande även i samband med tillfälligt återkallande, även om man då inte alltid kan vara helt säker på eventuella senare åtgärder.

Beslut om återkallande av bevakningsföretags auktorisation och godkännande som ansvarig föreståndare fattas enligt 46 § 1 mom. och 47 § 1 mom. av inrikesministeriet. Inrikesministeriet fattar också beslut om tillfälligt återkallande av bevakningsföretags auktorisation eller godkännande som ansvarig föreståndare. Angående tillfälligt återkallande skall det alltid fattas ett särskilt förvaltningsbeslut som skall motiveras så att orsaken till åtgärden framgår. Innehavaren av bevakningsföretagets auktorisation eller den ansvariga föreståndare skall också höras innan beslutet fattas. Ändring i beslutet i fråga kan sökas på normalt sätt genom besvär. Överklagande skall också vara möjligt senare i samband med det egentliga beslutet om återkallande.

2 mom. Tillfälligt återkallande av ett bevakningsföretags auktorisation eller ett godkännande som ansvarig föreståndare är avsett

att vara en kortvarig säkerhetsåtgärd. Då åtgärden inverkar på rätten till arbete och näringsfrihet, föreslås en tre månader lång maximitid. Inom denna tid skall beslut fattas om auktorisationen eller godkännandet skall återkallas helt eller delvis eller om beslutet om tillfälligt återkallande skall upphävas. Det skall också vara möjligt att ge den som innehar bevakningsföretagets auktorisation eller den ansvariga föreståndaren en varning.

Inrikesministeriet kan förlänga giltighetstiden för beslutet om tillfälligt återkallande med högst sex månader åt gången med anledning av brottsmisstankar som sannolikt leder till att auktorisationen eller godkännandet återkallas. Beslutet om att förlänga ett tillfälligt återkallande skall fattas medan det tidigare beslutet om återkallande fortfarande är i kraft. Orsaken till att beslutets giltighetstid förlängs skall vara att förundersökningen, åtalsprövningen eller domstolsbehandlingen av ett brottsärende som anknyter till saken inte har slutförts. I 94 § 1 mom. skjutvapenlagen bestäms på ett liknande sätt om tillfälligt beslag av skjutvapen.

50 §. *Tillfälligt återkallande av godkännande som väktare och utförare av säkerhetsskyddsutrustning. 1 mom.* Det som sägs i samband med 49 § 1 mom. tillämpas också på tillfälligt återkallande av godkännande som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsutrustning. I synnerhet tillfälligt återkallande av ett godkännande som väktare eller utförare av ett godkännande som väktare inverkar också på rättsskyddet för de personer som blir föremål för bevakningsåtgärder. I dylika situationer är det ofta nödvändigt att snabbt återkalla godkännandet som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsutrustning åtminstone tillfälligt medan saken utreds grundligare.

På samma sätt som i fråga om tillfälligt återkallande bevakningsföretags auktorisation och godkännande som ansvarig föreståndare kan även godkännande som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsutrustning återkallas tillfälligt endast när brottet eller oegentligheten sannolikt senare kan leda till att auktorisationen eller godkännandet återkallas med stöd av 48 §. Alla brottsmisstankar, oegentligheter eller felaktiga förfaranden medför alltså inte rätt att tillfälligt återkalla ett godkännande som väktare eller utförare

av säkerhetsskyddsuppgifter.

Beslut om godkännande som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter fattas enligt 24 § 5 mom. och 36 § 4 mom. av polisnärheten på personens hemort. För att det skall vara möjligt att vidta åtgärder tillräckligt snabbt skall beslut om tillfälligt återkallande av godkännande som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter fattas av en polisman som tillhör befälet. Ändring i ett beslut om tillfälligt återkallande av godkännande som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter kan sökas på normalt sätt genom besvär.

2 mom. Såsom tidigare konstaterats i samband med 34 § 3 mom., skall väktarkortet överlämnas till polisen när godkännandet som väktare har återkallats. Det sistnämnda är viktigt därför att i praktiken räcker det i många fall med att visa upp den handling som getts med anledning av godkännandet för att ge intryck av att personen i fråga är kompetent och lämplig att utföra dessa uppgifter. För att förhindra missbruk skall myndigheterna få den handling som ansluter sig till godkännandet i fråga i sin besittning vid den tidpunkt då det skulle ha återkallats eller i samband med ett eventuellt tillfälligt återkallande. Avsikten är att säkerställa detta genom att även andra polismän än de som hör till befälet skall ha rätt att ta väktarkortet eller kortet för säkerhetsskyddsuppgifter i sin besittning, om det är uppenbart att förutsättningar för tillfälligt återkallande av godkännandet föreligger. Polismän definieras i 1 § polisförordningen (1112/1995).

Polismannen skall överlämna ett väktarkort eller ett kort för säkerhetsskyddsuppgifter som han tagit i besittning till en polisman som tillhör befälet, vilken skall avgöra om godkännandet återkallas tillfälligt eller inte. Eftersom det är fråga om en åtgärd som inverkar på rätten till arbete och näringsfriheten, utsätts en kort tidsfrist. En polisman som tillhör befälet skall inom 14 dagar avgöra om godkännandet som väktare återkallas tillfälligt eller inte. Tidsfristen är lika lång som de tidsfrister som föreskrivs i 92 § 2 mom. skjutvapenlagen och 24 § 1 mom. polislagen. Parten hörs på det sätt som avses i 15 § lagen om förvaltningsförfarande (598/1982) i fråga om det tillfälliga återkallandet av godkän-

nandet som följer på fråntagandet av väktarkortet eller kortet för säkerhetsskyddsuppgifter i regel muntligen genast när personen i fråga fråntas kortet. Om det inte blir fråga om återkallande, skall kortet omedelbart återbördas till innehavaren.

Med stöd av stadgandet kunde en polisman ta ett väktarkort eller ett kort för säkerhetsuppgifter i sin besittning även då godkännandet som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter återkallats.

Dessutom bör det påpekas att ett väktarkort eller kort för säkerhetsskyddsuppgifter kan fråntas en person genom beslag enligt tvångsmedelslagen, om det finns skäl att anta att det kan utgöra bevis i ett brottmål eller har fråntagits någon genom brott eller att domstolen förklarar det förbrutet.

Också kroppsvisitation kan förrättas för att en person skall fråntas sitt väktarkort eller kort för säkerhetsskyddsuppgifter. I lagen föreslås en särskild bestämmelse om kroppsvisitation, eftersom de villkor för kroppsvisitation som anges i 5 kap. 10 § 1 mom. tvångsmedelslagen inte möjliggör åtgärden. Kroppsvisitation i anslutning till fråntagande av ett väktarkort eller kort för säkerhetsskyddsuppgifter förrättas i allmänhet inte för att utreda ett brott utan uttryckligen för att myndigheten skall få tillståndshandlingen i sin besittning. Eftersom kroppsvisitation får förrättas redan när väktarkortet eller kortet för säkerhetsskyddsuppgifter tas i besittning innan godkännandet som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter tillfälligt återkallas, är det naturligt att kroppsvisitation också får förrättas i de situationer där en person innehar ett väktarkort eller kort för säkerhetsskyddsuppgifter trots att hans godkännande i anslutning till uppgiften i fråga har återkallats redan tidigare antingen tillfälligt eller helt. En liknande bestämmelse gällande kroppsvisitation i anslutning till fråntagande av en handling ingår bl.a. i 17 § 3 mom. passlagen (642/1986) och 10 § 3 mom. personkortslagen (829/1999).

3 mom. Eftersom åtgärden inverkar på rätten till arbete och näringsfriheten, anges en maximal giltighetstid även för tillfälligt återkallande av godkännande som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Förfarandet och tidsfristerna motsvarar vad som

relaterats i samband med 49 § 2 mom. angående tillfälligt återkallande av bevakningsföretags auktorisation och godkännande som ansvarig föreståndare. Då beslut om slutgiltigt återkallande av godkännande som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter enligt 48 § 1 mom. fattas av polisinrättningen i personens hemkommun, skall samma myndighet också fatta beslut om förlängning av giltighetstiden för ett tillfälligt återkallande. På samma sätt som beskrivs ovan skall det vara möjligt att besluta om förlängning endast om brottsmisstanken sannolikt kan leda till att godkännandet som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter återkallas.

För klarhetens skull konstateras det i paragrafen att ett tillfälligt återkallande av godkännandet som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter genast borde anmälas till polisinrättningen på hemorten.

5 kap. **Delegationen för säkerhetsbranschen**

51 §. *Delegationen för säkerhetsbranschen.*
 1 mom. För att främja samarbetet mellan myndigheterna och de privata säkerhetstjänsterna, vilket är ett av lagens huvudsakliga mål, föreslås att det inrättas en delegation för säkerhetsbranschen. Delegationen skall vara ett rådgivande samarbetsforum som består av företrädare för olika intressegrupper. Delegationen skall bistå inrikesministeriet och arbeta i anslutning till ministeriet.

2 mom. Delegationens medlemmar skall utses av inrikesministeriet. De med tanke på säkerhetsbranschens viktigaste förvaltningsområdena samt näringslivet, arbetsgivarna, arbetstagarna och konsumenterna skall vara företrädare i delegationen.

De med tanke på säkerhetsbranschens viktigaste förvaltningsområdena är för det första de egentliga säkerhetsmyndigheterna: polisen, gränsbevakningsväsendet, tullverket och räddningsförvaltningen samt eventuellt även fångvårdsväsendet, försvarsmakten och utbildningsförvaltningen. Eftersom delegationens uppgiftsfält också omfattar säkerhetsteknik, är det eventuellt ändamålsenligt att även handels- och industriministeriet är företrätt i delegationen.

För näringslivets del borde åtminstone bevakningsföretagen och säkerhetsskyddsföretagen vara representerade. Även tillverknings-, import- och handelssektorn för säkerhetsteknik samt försäkringsbranschen borde vara representerade. Beroende på karaktär, graden av organisering och organisationsfältet för respektive sektor av näringslivet kan företrädarna komma från såväl organisationer som enskilda företag.

På samma sätt som i sambandet inom Europeiska unionen i anslutning till den privata säkerhetsbranschen och i det nationella samarbetet i anslutning till yrkesutbildningen bör även arbetsgivarna och arbetstagarna vara företrädare. Det skall finnas företrädare från såväl bevakningsbranschens som säkerhetsskyddsbranschens arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer.

Med konsumenter avses här såväl privatpersoner som företagskunder. Via företagskunderna förs även företagssäkerhetsaspekter fram i delegationen. Det finns visserligen också egna samarbetsforum som arbetar för att främja företagssäkerheten. Företagskundernas representanter kan komma från organisationer som företräder t.ex. industrin, handeln, servicenäringarna samt små och medelstora företag eller från enskilda företag. Privatpersonerna kan representeras av t.ex. konsumentorganisationerna.

Statsrådet bemyndigas att utfärda närmare bestämmelser om delegationen för säkerhetsbranschen genom förordning. Genom förordning bestäms bl.a. hur många medlemmar delegationen skall ha och hur dess arbete skall organiseras. Delegationen kan t.ex. vara uppdelad i sektioner. Beroende på delegationens arbetsbörda kan delegationen anställda sekreterare med uppgiften som bisyssla eller huvudsyssla. Arvoden och kostnadsersättningar till delegationens medlemmar fastställs i enlighet med bestämmelserna om statliga kommittéer.

I samband med reformen indras bevakningsföretagsnämnden, som nu finns i anslutning till inrikesministeriet.

52 §. *Delegationens uppgifter.* 1 punkten. Delegationen för säkerhetsbranschen skall för det första ha i uppgift att främja samarbetet mellan myndigheterna och privata säkerhetstjänster. Målet är att delegationen skall

vara ett auktoritativt debattforum för säkerhetsbranschen.

2 punkten. Delegationen skall också ha i uppgift att ange de allmänna riktlinjerna för säkerhetsbranschen. Viktiga saker är bl.a. diskussion och utveckling angående arbetsfördelning och samarbete mellan olika intressegrupper.

3 punkten. Delegationen skall följa med och främja det internationella samarbetet inom säkerhetsbranschen och i anslutning härtill vara ett nationellt kontaktorgan för det internationella samarbetet.

4 punkten. Delegationen skall följa med och utveckla säkerhetsbranschen samt den utbildning, forskning och information som gäller säkerhetsbranschen. Dessutom skall delegationen följa med de anvisningar som gäller säkerhetsbranschen, något som i verkligheten har stor betydelse för branschens utveckling och självreglering. Den kan t.ex. främja införandet av enhetliga statistikgrunder för branschen. Att följa utbildningen i säkerhetsbranschen på alla utbildningsnivåer från grundutbildningen till högskoleutbildningen hör till delegationens uppgifter. Delegationen skall också främja utbildningssamarbetet mellan de instanser som är representerade i delegationen. Delegationen skall hålla kontakt med bl.a. utbildningskommissionen och examenskommissionen för säkerhetsbranschen, vilka administreras av undervisningsmyndigheterna, säkerhetsmyndigheternas utbildningsorgan och företagssäkerhetsutbildningsorganen. Utbildningen, forskningen och informationen är av central betydelse för utvecklingen av branschens image. Delegationen kan också behandla och utveckla datasekretessen i anslutning till säkerhetsbranschen och då kan den vid behov vara i kontakt med datasekretessmyndigheterna och höra dessa instanser som sakkunniga.

5 punkten. Delegationen skall ta initiativ som berör säkerhetsbranschen. Det kan vara fråga om initiativ till behöriga standardiserings- och certifieringsorgan gällande standardisering och certifiering av t.ex. säkerhetsanordningar och den privata säkerhetsbranschens kvalitetssystem. Att skapa ett särskilt system för myndighetsgodkännande för säkerhetsanordningar och den privata säkerhetsbranschens kvalitetssystem kan däremot

inte anses vara ändamålsenligt med avseende på kostnadsnyttoanalysen och inte ens nödvändigt med tanke på de problem som förekommit. Det föreslagna arrangemanget uppmantrar till och stöder den frivilliga självregleringen och egenkontrollen i branschen.

6 punkten. Delegationen skall på inrikesministeriets begäran ge utlåtanden som berör säkerhetsbranschen. För närvarande tillkommer motsvarande uppgift bevakningsföretagsnämnden för bevakningsbranschens del. Genom utlåtandena kan branschen ge en bredbasig syn på myndighetsberedningen.

6 kap. Straffbestämmelser

53 §. Sekretessbrott och sekretessförseelse. I fråga om straff för överträdelse av sekretess som hänför sig till bevakningsrörelsen och enskilda bevakningsuppgifter (14 §) samt straff för överträdelse av sekretess som hänför sig till säkerhetsskyddande verksamhet och enskilda säkerhetsskyddsuppgifter (41 §) hänvisas för informativitetens skull till 1 §, som gäller sekretessbrott, och 2 §, som gäller sekretessförseelse, i 38 kap. strafflagen. I fråga om bevakningsrörelsen och bevakningsuppgifter motsvarar kriminaliseringen nuläget, medan den är ny i fråga om säkerhetsskyddande verksamhet och säkerhetsskyddsuppgifter.

Enligt 38 kap. 1 § strafflagen skall den som i strid med tystnadsplikt som anges i lag eller förordning eller som en myndighet särskilt har ålagt med stöd av lag röjer en omständighet som skall hållas hemlig och som han fått kännedom om på grund av sin ställning, i sin befattning eller vid fullgörandet av ett uppdrag eller utnyttjar en sådan hemlighet till sin egen eller någon annans nytta dömas för sekretessbrott. Straffskalan för sekretessbrott är böter eller fängelse i högst ett år.

Enligt 38 kap. 2 § strafflagen skall en person dömas för sekretessförseelse, om ett sekretessbrott, med beaktande av gärningens betydelse för skyddet av integritet eller förtrolighet eller andra omständigheter vid brottet, bedömt som en helhet är ringa. För sekretessförseelse döms också den som gjort sig skyldig till ett sådant brott mot tystnadsplikt som enligt något särskilt stadgande skall bestraf-

fas såsom sekretessförseelse. Straffskalan för sekretessförseelse är böter.

54 §. *Motstånd mot person som upprätthåller ordningen.* Beträffande straff för motstånd mot väktare hänvisas också för informativitetens skull till 17 kap. 6 § strafflagen. Paragrafen gäller motstånd mot person som upprätthåller ordningen. Kriminaliseringen motsvarar nuläget.

Enligt 17 kap. 6 § 1 mom. strafflagen skall den som med våld eller hot om våld hindrar eller försöker hindra en person som upprätthåller ordningen från att fullgöra en uppgift som enligt lag eller förordning ankommer på honom eller annars försvårar fullgörandet av nämnda uppgift dömas för motstånd mot person som upprätthåller ordningen. Straffskalan för motstånd mot person som upprätthåller ordningen är böter eller fängelse i högst sex månader.

I 17 kap. 6 § 2 mom. definieras vem som avses med person som upprätthåller ordningen. Enligt 3 punkten är en person som upprätthåller ordningen bl.a. en väktare som avses i lagen om bevakningsföretag. Det föreslås att hänvisningen ändras till en hänvisning till väktare som avses i lagen om privata säkerhetstjänster. Vad som avses med väktare definieras i 2 § 9 punkten lagen om privata säkerhetstjänster.

55 §. *Bevakningsföretagsbrott.* I enlighet med de principer som antogs i samband med totalreformen av strafflagen tas bestämmelsen om bevakningsföretagsbrott in i strafflagen, dit en hänvisning föreslås för informativitetens skull.

För bevakningsföretagsbrott döms den som idkar bevakningsrörelse utan auktorisation eller vid idkande av bevakningsrörelse mottar ett uppdrag för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet. Kriminaliseringen omfattar gärningssätt som inte direkt kränker eller äventyrar en enskilds rättigheter eller fördelar. Genom omnämmandet av det första gärningssättet försöker man påverka förutsättningarna för tillsynen över bevakningsrörelsen. Genom bestämmelsen försöker man också säkerställa att bevakningsrörelse de facto inte idkas utan behörigt näringsstillstånd. Omnämmandet av det senare gärningssättet skyddar åter de uppgifter i anslutning till upprätthållande av allmän ordning och

säkerhet som samhället uppdragit åt polisen. Straffskalan för bevakningsföretagsbrott skall på samma sätt som för närvarande vara böter eller fängelse i högst sex månader. Den naturliga platsen för bestämmelsen är 17 kap. strafflagen, där det bestäms om brott mot allmän ordning.

56 §. *Bevakningsföretagsförseelse.* Som bevakningsföretagsförseelse bestraffas gärningar i anslutning till bevakningsrörelsen och bevakningsuppdrag som är ringare än bevakningsföretagsbrott men ändå betydande. Syftet med kriminaliseringen är att garantera rättsskyddet för de personer som blir föremål för säkerhetsåtgärder samt att säkerställa att de med tanke på tillsynen viktiga bestämmelserna iaktas.

Paragrafen indelas i fyra moment på grundval av de gärningar som kan komma i fråga. I enlighet med det krav på exakthet som ställs på straffbestämmelser hänvisas i bestämmelsen uttryckligen till de lagrum som det är straffbart att bryta mot. För närvarande är bevakningsföretagsförseelse en blanco-straffbestämmelse. I 1 mom. uppräknas de viktigaste skyldigheter som åläggs den som idkar bevakningsrörelse. I 2 mom. är det fråga om ansvarig föreståndare, i 3 mom. om väktare och i 4 mom. bestäms att det är straffbart för vissa tjänstemän att delta i idkande av bevakningsrörelse i strid med förbud samt att orättmätigt använda väktardräkt, något som vem som helst kan göra sig skyldig till.

1 mom. I 1 mom. nämns som förövare av brott den som idkar bevakningsrörelse. Om den som idkar bevakningsrörelse är en fysisk person är det i vanliga fall inga problem med vem som bär ansvaret. I praktiken idkas bevakningsrörelse ofta i form av olika juridiska personer. Inga allmänna regler kan ges för vem inom den juridiska personen som skall ställas till svars för förfarande som strider mot bestämmelserna. Frågan måste i varje enskilt fall lösas i enlighet med de gällande allmänna teorier om ansvarsfördelning som gäller den juridiska personen i fråga.

1 punkten. Den som idkar bevakningsrörelse ansvarar för att de ändringsanmälningar, uppdragsavtal, händelserapporter, personalregister och arbetsskiftsregister samt verksamhetsanvisningar som hänför sig till id-

kandet av bevakningsrörelse sätts upp, hålls framme och bevaras på behörigt sätt. Egentlig skyldighet att lämna en händelserapport tillkommer dock endast väktaren.

Dessa gärningssätt hänför sig väsentligen till möjligheten att utöva tillsyn över bevakningsrörelsen och trygghandet av tillsynen. Gärningssättet gällande verksamhetsanvisningar hänför sig också till garanterandet av väktarnas rättsskydd och rättsskyddet för de personer som blir föremål för åtgärder.

2 punkten. Den som idkar bevakningsrörelse skall också ansvara för att anmälan enligt 16 § 2 mom. görs till uppdragsgivaren i en situation där bevakningsföretaget delvis har överlåtit ett uppdrag på ett annat bevakningsföretag. Vidare ansvarar den som idkar bevakningsrörelse för att den lokala polismyndigheten får information om situationer enligt 29 § 3 mom. som föranlett användning av skjutvapen.

3 punkten. Det gärningssätt som gäller förhållandet till myndigheternas verksamhet har att göra med arbetsfördelningen mellan säkerhetsmyndigheternas verksamhet och bevakningsverksamheten. Den som idkar bevakningsrörelse ansvarar för att man inom bevakningsrörelsen inte försvårar upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet eller förebyggande, utredning och åtalsprövning av brott. När bevakningsrörelsen tidigare försvårade upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet bestraffades det som bevakningsföretagsbrott. Eftersom försvårandet kan vara av mycket varierande allvarlighetsgrad, är utgångspunkten nu att det bestraffas som bevakningsföretagsförseelse. Å andra sidan täcker kriminaliseringen nu uttryckligen inte bara idkandet av bevakningsrörelse utan också utförandet av enskilda bevakningsuppgifter samt upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet och dessutom förebyggande, utredning och åtalsprövning av brott. När man i en bevakningsuppgift försvårar någon annan uppgift är det väktaren i fråga som ställs till svar.

4 punkten. Strävan är att trygga rättsskyddet för bl.a. personer som blir föremål för åtgärder genom att bevakningsrörelse inte får idkas utan en ansvarig föreståndare. Den som idkar bevakningsrörelse är också skyldig att se till att ett tillräckligt antal ansvariga före-

ståndare har godkänts för bevakningsföretaget innan verksamheten inleds. Den som idkar bevakningsrörelse är skyldig att se till att en ny ansvarig föreståndare anställs för företaget inom utsatt tid när den tidigare slutar eller annars upphör att sköta sin uppgift.

5 punkten. Den som idkar bevakningsrörelse ansvarar för att bevakningsföretaget har endast sådana personer anställda som väktare som har ett giltigt godkännande som väktare. På motsvarande sätt ansvarar den som bedriver affärsverksamheten för att bevakningsföretaget inte har flera tillfälliga väktare anställda samtidigt än vad som är tillåtet.

6 punkten. En väktardräkt skall enligt 33 § vara snygg och ändamålsenlig. En väktare skall igenkännas som väktare på sin dräkt. Av dräkten skall framgå hos vilket bevakningsföretag väktaren är anställd. På så sätt kan myndigheter och medborgare bl.a. i eventuella oklara situationer notera hos vilket företaget väktaren är anställd. En väktardräkt samt märken och texter på dräkten skall tydligt skilja sig från tjänsteuniformer som polisen, gränsbevakningsväsendet, tullverket, fängsvårdsväsendets och räddningsförvaltningen använder och från militära uniformer samt märken och texter på dessa uniformer.

I propositionen har framhävts att användningen av väktardräkt är viktigt med tanke på rättsskyddet för den som blir föremål för en åtgärd. I anslutning till det sistnämnda föreslås bl.a. att orättmätig användning av väktardräkt skall kriminaliseras. Även en väktare gör sig skyldig till bevakningsföretagsförseelse om han använder en dräkt som strider mot bestämmelserna i 33 §. I praktiken ser idkaren av bevakningsrörelse till att de anställda väktarna får dräkter. För konsekvensens skull skall även idkaren av bevakningsrörelse göra sig skyldig till bevakningsföretagsförseelse, om han låter väktarna använda sådan klädsel som inte överensstämmer med 33 § i bevakningsuppgifter.

2 mom. Den ansvariga föreståndaren åläggs uttryckligen skyldighet att uppdrag för uppdrag besluta om bärande av skjutvapen och gasspray samt medförande av hund i bevakningsuppgifter. Den ansvariga föreståndaren fattar också beslut om användning av annan klädsel än väktardräkt i bevakningsuppgifter. För bärandet av maktmedelsredskap och

medförandet av hund uppställs i 29, 31 § såväl allmänna begränsningar, som ansluter sig till väktarens utbildning, som begränsningar som gäller tillfälliga väktare. När utförandet av en uppgift kräver det får väktaren i vissa fall som uppräknas i 32 § 2 mom. använda annan klädsel än väktardräkt.

En väktare som bär maktmedelsredskap eller medför hund eller använder väktardräkt i strid med ovan nämnda bestämmelser gör sig skyldig till bevakningsföretagsförseelse. Om den ansvariga föreståndaren fattar ett beslut om bärande av maktmedelsredskap eller medförande av hund eller användning av väktardräkt vilket strider mot 29, 31 eller 32 §, gör även den ansvariga föreståndaren sig skyldig till bevakningsföretagsförseelse. Syftet med omnämmandet av detta gärningssätt är att på ett väsentligt sätt tillgodose rättsskyddet för den person som blir föremål för åtgärder.

3 mom. 1 punkten. Det är väktarens skyldighet att lämna en rapport om händelser som han observerat i bevakningsuppgifter och som har lett till åtgärder. Skyldigheten att lämna en händelserapport är av betydelse inte bara för väktarens eget rättsskydd utan också för rättsskyddet för den person som blir föremål för åtgärder. Händelserapporten används också i efterhand vid myndighetstillsynen. Genom omnämmandet av detta gärningssätt försöker man säkerställa att väktaren fyller i händelserapporten på behörigt sätt.

2 punkten. I samband med 1 mom. 2 punkten förklaras att den som idkar bevakningsrörelse ansvarar för att bedrivandet av affärsverksamheten inte försvårar upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet eller förebyggande, utredning och åtalsprövning av brott. Motsvarande förbud mot att försvåra polisens verksamhet gäller nu förutom bevakningsrörelsen även en väktare som utför enskilda bevakningsuppgifter. I övrigt hänvisas till det som sägs i samband med 1 mom. 2 punkten.

3 punkten. Ett nytt gärningssätt som omfattas av kriminalisering är underlåtenhet att anmäla ett grovt brott. Väktaren är i vissa situationer skyldig att underrätta polisen om redan begångna grova brott som han får kännedom om i samband med bevakningsupp-

gifter. Underlåtenhet att anmäla ett pågående grovt brott bestraffas också som om väktaren begått det med stöd av den strängare allmänna bestämmelsen i 15 kap. 10 § strafflagen. Väktaren är också skyldig att upplysa en person som blir föremål för en åtgärd eller hans företrädare om vad åtgärden grundar sig på. Vidare är väktaren skyldig att vid behov anvisa den som blir föremål för åtgärden eller dennes företrädare att ta kontakt med bevakningsföretagets ansvariga föreståndare i syfte att få riktigheten av åtgärden konstaterad. Syftet är att säkerställa rättsskyddet för den som blir föremål för åtgärder från väktarens sida.

4 punkten. Strävan är att säkerställa rättsskyddet för dem som blir föremål för säkerhetsåtgärder även på så sätt att specialutbildning krävs av väktare som bär farliga maktmedelsredskap eller medför hund. En tillfällig väktare får inte bära skjutvapen eller medföra hund ens i det fallet att han skulle ha genomgått utbildning som möjliggör bärande av skjutvapen eller medförande av hund.

Utgångspunkten är att väktare skall bära maktmedelsredskap under dräkten så att de inte är synliga för andra. Genom omnämmandet av gärningssättet försöker man minska onödig provokation av utomstående. Gärningssättet är å andra sidan av betydelse även för väktarens egen säkerhet genom att det minskar faran för att maktmedelsredskap stjäls.

5 punkten. Omnämmandet av gärningssättet tryggar rättsskyddet för den som blir föremål för en bevakningsåtgärd. Med de undantag som nämns i 32 § skall den som har att göra med en väktare av väktardräkt genast kunna avgöra vilka befogenheter väktaren i fråga har.

6 punkten. Förutom klädsel som utvisar väktarens ställning ökar även väktarkortet rättsskyddet för den som är föremål för åtgärder från en väktares sida. Väktarkortet visar vilka befogenheter innehavaren har. Väktaren skall bära med sig kortet i bevakningsuppgifter och på begäran visa upp det. Såväl den myndighet som övervakar verksamheten som en person som blir föremål för åtgärder kan begära att kortet skall visas upp. På samma sätt som för närvarande skall väktarkortet omedelbart överlämnas till polisen, när

godkännandet som väktare har återkallats eller personen i fråga ges ett nytt väktarkort under den giltighetstid för godkännandet som har antecknats på det tidigare kortet.

4 mom. För närvarande bestraffas polismän som deltar i bevakningsrörelsen för bevakningsföretagsbrott. Detta utvidgas till att gälla alla som tillhör polisens personal samt dem som hör till gränsbevakningsväsendets och tullverkets personal.

För närvarande är det förbjudet för polismän endast att idka bevakningsrörelse samt att vara ansvarsperson i ett bevakningsföretag. Nu blir det också förbjudet att vara ansvarig föreståndare och att i förvärvssyfte utföra väktaruppdrag. I samband med 11 § har det redan kommit fram att med väktaruppdrag som utförs i förvärvssyfte avses förutom verksamhet som väktare även situationer där en uppdragsgivare anställer en person för att utföra s.k. egen bevakning. Eftersom de som överträder förbudet i allmänhet är tjänstemän, kan vid behov även tjänstemannarättsliga åtgärder vidtas mot dem.

Väktardräkt får endast användas av en väktare som utför väktaruppdrag. Om en person som inte har godkänts som väktare orättmätigt använder väktardräkt gör han sig skyldig till bevakningsföretagsförseelse.

57 §. Säkerhetsskyddsförseelse. En helt ny typ av kriminalisering är säkerhetsskyddsförseelse. Syftet med kriminaliseringen är att effektivisera uppdragsgivarnas rättsskydd och konsumentskyddet. I enlighet med kravet på exakthet hos straffbestämmelser hänvisas även i denna bestämmelse uttryckligen till de lagrum som det är straffbart att bryta mot. Gärningssätten gäller utförandet av säkerhetsskyddsuppdrag och utförandet av dessa uppdrag utan giltigt behörigt godkännande samt kort för säkerhetsskyddsuppdrag. I fråga om ansvar hänvisas till det som anförs i samband med 56 § 1 mom.

1 mom. Den som idkar säkerhetsskyddande verksamhet kan göra sig skyldig till gärningssätt som gäller utförandet av säkerhetsskyddsuppdrag genom att låta personer som inte har giltigt godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppdrag utföra säkerhetsskyddsuppdrag som förutsätter godkännande.

2 mom. Gärningssättet gällande bärande,

uppvisande och överlämnande till polisen av kort för säkerhetsskyddsuppdrag gäller utförare av säkerhetsskyddsuppdrag. Den som utför säkerhetsskyddsuppdrag skall bära med sig kortet när han utför säkerhetsskyddsuppdrag och på begäran visa upp det. Såväl den myndighet som övervakar verksamheten som uppdragsgivaren kan i samband med köp och utförande av tjänster i anslutning till säkerhetsskyddande verksamhet kräva att kortet skall visas upp. Kortet för säkerhetsskyddsuppdrag skall på samma sätt som väktarkortet överlämnas omedelbart till polisen när godkännandet som utförare av säkerhetsskyddsuppdrag har återkallats eller personen i fråga ges ett nytt väktarkort under den giltighetstid för godkännande som har antecknats på det tidigare kortet.

3 mom. Säkerhetsskyddsuppdrag som förutsätter godkännande får enligt 35 § 1 mom. utföras endast av personer som har ett giltigt godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppdrag. För att säkerställa att målet uppnås föreslås att utförande av säkerhetsskyddsuppdrag utan giltigt godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppdrag skall kriminaliseras som säkerhetsskyddsförseelse. Detta är ett brott som vem som helst kan göra sig skyldig till.

Straffskalan för säkerhetsskyddsförseelse skall vara böter. Bestämmelsen om säkerhetsskyddsförseelse tillämpas om inte strängare straff bestäms någon annanstans i lag.

7 kap. Särskilda bestämmelser

58 §. Utländska behörighetsintyg. Såsom redan konstaterats i det avsnitt som redogör för EG-rätten, verkar det som att den privata säkerhetsbranschen i allt högre grad jämföras med andra affärsverksamheter inom EG. Ur EG-rättens synvinkel har de privata säkerhetstjänsterna att göra med etableringsfrihet, fritt tillhållande av tjänster och arbetstagar- nas fria rörlighet samt fri rörlighet för varor.

Även om inga projekt i syfte att harmonisera den nationella lagstiftningen åtminstone ännu är anhängiga för den privata säkerhetsbranschens del, är det möjligt att man i framtiden med hänvisning till ovan nämnda EG-rättsliga principer framställer krav på att t.ex.

behörighetsintyg eller motsvarande handlingar som utfärdats i någon annan medlemsstat i EU skall godkännas även i Finland. Tills vidare har inga dylika krav framställts, men nu föreslås att man i lagstiftningen förbereder sig på sådana situationer. Ett motsvarande förfarande för godkännande av utländska behörighetsintyg eller motsvarande handlingar har även införts i elsäkerhetslagen (410/1996) i anslutning till behörighet att utföra vissa underhålls- och reparationsarbeten på elanläggningar.

I samband med 3 § 1 mom. har det redan konstaterats att redan för närvarande kan bevakningsrörelse idkas i Finland av bl.a. fysiska personer som är bosatta inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet samt av utländska sammanslutningar och stiftelser som har registrerat en filial i Finland och som har bildats enligt lagstiftningen i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som har sin stadgeenliga hemort, sin centralförvaltning eller sin huvudsakliga verksamhetsort i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Till godkännandet som ansvarig föreståndare eller väktare hänför sig då inga krav på personens medborgarskap, hemkommun eller bostättningskommun. I behörighetsvillkoren förutsätts däremot enligt ordalydelsen av ansvarig föreståndare respektive väktare avlagt finländskt prov respektive genomgången finländsk utbildning. Också personens lämplighet skall bedömas på nytt här.

Till skillnad från nuläget kan auktorisationsmyndigheten i fortsättningen i samband med prövningen också godkänna ett utländskt behörighetsintyg eller motsvarande handling som utredning över att sökanden uppfyller de lagstadgade behörighetsvillkoren. Detta förfarande skall vara möjligt i fråga om meddelande av auktorisation av bevakningsföretag, godkännande som ansvarig föreståndare, väktare och utförare av säkerhetsskyddsuppgifter samt bärande av vissa farliga maktmedelsredskap.

Ett utländskt behörighetsintyg eller en motsvarande handling kan godkännas som utredning över att behörighetsvillkoren uppfylls, om de krav som landet i fråga ställer för dess erhållande motsvarar de krav som gäller i Finland. Centrala blir då de krav som ställs

på utbildningens längd och innehåll samt personens oförvitlighet och personliga egenskaper. Särskild uppmärksamhet bör fästas vid utbildningen gällande väktares rättigheter och användningen av maktmedel, eftersom dessa omständigheter är av central betydelse för konsumentskyddet och rättsskyddet för dem som blir föremål för bevakningsåtgärder.

Dessutom förutsätts att bestämmelserna och föreskrifterna om privata säkerhetstjänster i landet i fråga till väsentliga delar motsvarar de bestämmelser som gäller i Finland. Bestämmelserna behöver inte vara enhetliga, men åtminstone de centrala principerna och kraven skall i väsentlig mån motsvara varandra. Sådana centrala omständigheter är bl.a. tillståndsplikt för en viss näring eller vissa uppgifter, väktares eller motsvarandes rättigheter i anslutning till användningen av maktmedel och de privata säkerhetstjänsternas status i förhållande till de myndigheter som ansvarar för säkerheten. I sista hand skall det vara fråga om en helhetsbedömning fall för fall i fråga om bägge förutsättningarna.

Auktorisationsmyndigheten kan vid behov begära utlåtande av inrikesministeriet om de sistnämnda omständigheterna. I fråga om bestämmelser och föreskrifter som gäller privata säkerhetstjänster har inrikesministeriet i egenskap av högsta myndighet som ansvarar för tillsynen över privata säkerhetstjänster de bästa möjligheterna att vid behov inhämta utredningar från en viss stats lagstiftning om privata säkerhetstjänster samt om de behörighetsvillkor som ställs för personer. Inrikesministeriets utlåtande skall dock inte vara juridiskt bindande för myndigheten.

I samband med prövningen samt när själva förvaltningsbeslutet fattas kan man beakta uppgifter som påverkar bedömningen av en persons duglighet och som ofta endast finska myndigheter har tillgång till. I fråga om utlänningar har finska myndigheter endast sällan tillgång till dylika tilläggsuppgifter. Om sökanden saknar hemkommun i Finland, är behörig auktorisationsmyndighet polisinsättningen på sökandens bostättningsort.

59 §. *Utlåtanden.* För närvarande har både bevakningsföretag och andra som anordnar grundutbildning för väktare enligt 11 § 3

mom. förordningen om bevakningsföretag rätt att av polisen erhålla utlåtande om en persons lämplighet för väktaruppgifter när denne söker sig till utbildning. När polisen skriver sitt utlåtande koncentrerar man sig i första hand på att utreda om personen i fråga har gjort sig skyldig till sådana brott eller oegentligheter som visar att han är olämplig att arbeta som väktare. Det slutliga avgörandet om personen skall antas till utbildningen träffas dock alltid av den som anordnar utbildningen. Ovan nämnda rätt tillkommer såväl bevakningsföretag som utbildningsanordnare, eftersom bevakningsföretagen också själva har ordnat sådan utbildning som förutsätts i samband med godkännande som väktare. Dessutom bör man lägga märke till att för närvarande skall en person vara anställd hos ett bevakningsföretag innan han kan godkännas som väktare.

Nu för tiden begärs detta utlåtande om nästan alla som söker sig till väktarutbildning och på detta sätt har man redan på förhand kunnat undvika att utbildning ges sådana personer som inte lämpar sig för branschen. Syftet har också varit att förhindra att obehöriga i onödan får detaljerade uppgifter om bevakningstaktik och bevakningsteknik.

Utlåtandeförfarandet ändras nu på så sätt att endast utbildningsanordnaren skall ha rätt att av den polisrättning inom vars distrikt sökanden har sin hemkommun få utlåtande om sökandens lämplighet för väktaruppgifter. Om ett bevakningsföretag också är utbildningsanordnare, kan det begära ovan nämnda utlåtande i egenskap av utbildningsanordnare. Även om dem som söker sig till utbildning för ansvarig föreståndare kan lämplighetsutlåtande nu begäras. För närvarande har inte motsvarande möjlighet existerat. Detta har bl.a. berott på att det för närvarande inte har ordnats lagstadgad utbildning för ansvariga föreståndare, utan kompetens som ansvarig föreståndare har ådagalagts genom att man godkänts i det yrkesprov som ordnats av bevakningsföretagsnämnden.

Bevakningsföretagen har däremot inte längre möjlighet att endast i egenskap av bevakningsföretag av polisen begära ett liknande utlåtande som för närvarande om en persons lämplighet för väktaruppgifter. Detta är motiverat eftersom godkännande som väktare

inte längre knyts till ett existerande anställningsförhållande. I detta avseende förändras situationen alltså i överensstämmelse med andra tillstånd och godkännanden som polisen meddelar, dvs. tillståndet eller godkännandet visar att personen i fråga enligt myndighetens uppfattning är lämplig för uppgiften i fråga. Man bör lägga märke till att i propositionen skapas även möjligheter för tillsynsmyndigheterna att genomföra regelbundna registerjämförelser och att i anslutning till dem vid behov återkalla tillstånd och godkännanden. Inte heller med anledning av detta kan det anses nödvändigt att polisen ytterligare skall kunna ge bevakningsföretaget ett särskilt utlåtande om någons lämplighet för väktaruppgifter efter det att han redan har godkänts som väktare. Dyliga särskilda pålitlighetsutlåtanden skall även för den privata säkerhetsbranschens del kunna ges endast när de allmänna förutsättningar som anges i 23 § lagen om polisens personregister föreligger.

Den som ordnar utbildning för väktare och ansvariga föreståndare ges dessutom rätt att begära utlåtande om en person som söker sig som lärare till sådan utbildning är lämplig för uppgiften i fråga. I praktiken har det förekommit behov av att utreda om lärare i framför allt olika yrkesämnen med anknytning till säkerhetsbranschen är lämpliga, eftersom frågor om bevakningsteknik och bevakningstaktik naturligtvis intar en central plats även i dessa uppgifter. Dessutom kan lärarna få information om privata företags säkerhetsarrangemang t.ex. genom olika lärdomsprov. För närvarande har polisen inte kunnat ge dyliga utlåtanden då en specialbestämmelse har saknats. I allmänhet fyller läraruppgifter inte heller på ovan angivet sätt de krav som ställs för pålitlighetsutlåtanden enligt 23 § lagen om polisens personregister. Eftersom lämplighetsutlåtanden kan innehålla uppgifter som är känsliga med tanke på personens privatliv, skall man även i fortsättningen vara restriktiv med att ge utlåtanden. Den som ger utlåtandet skall överväga om en viss uppgift skall betraktas som en sådan att det är skäl att ge ett lämplighetsutlåtande. Exempelvis i fråga om dem som är enbart språklärare finns i allmänhet inga sådana skäl. Det skall vara frivilligt att begära utlåtande och det är utbildningsanordnaren som beslutar om utlå-

tande skall begäras.

I fråga om säkerhetsskyddande verksamhet föreligger inget motsvarande behov av utlåtanden. Godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter kan med stöd av 37 § 1 mom. 3 punkten sökas redan då man söker till utbildning som ger beredskap för säkerhetsskyddsuppgifter. Även lärarna i yrkesämnen inom utbildning som ger beredskap för säkerhetsskyddsuppgifter har i allmänhet själva giltigt godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter.

I de utlåtanden som ges med stöd av bestämmelsen är det inte fråga om s.k. pålitlighetsutlåtanden som polisen kan ge med stöd av 23 § lagen om polisens personregister. Polisen kan överlämna uppgifter gällande pålitligheten hos en person som eftersträvar en med tanke på säkerheten betydande uppgift till en privat sammanslutning även med stöd av 43 § 3 mom. polislagen. Med stöd av nämnda bestämmelser får uppgifter utlämnas endast om personer som eftersträvar uppgifter som är betydande med tanke på säkerheten, och det kan vara oklart om t.ex. en person som söker sig till väktarutbildning eller en lärare i yrkesämnen är en sådan person. På grund av sistnämnda omständighet föreslås i propositionen en specialbestämmelse om utlåtanden som liknar den nuvarande bestämmelsen.

60 §. *Ändringssökande. 1 mom.* Paragrafen innehåller en bestämmelse om ändringssökande enligt vilken ändring i beslut som meddelats med stöd av lagen söks hos förvaltningsdomstolen enligt förvaltningsprocesslagen (586/1996). Såväl inrikesministeriets som polisinrättingens beslut överklagas alltså hos förvaltningsdomstolen. Även behörig förvaltningsdomstol bestäms enligt förvaltningsprocesslagen.

För närvarande föreligger inte rätt att söka ändring genom besvär i fall där endast en varning har utfärdats. En sådan begränsning kan inte längre anses vara godtagbar med tanke på rättsskyddsaspekterna, så ingen motsvarande begränsning föreslås i den nya lagen.

2 mom. För närvarande skall ett beslut om återkallande av tillstånd eller godkännande ha innehållit ett särskilt omnämmande, om man har velat att det skall följas oavsett änd-

ringssökande. Nu föreslås en sådan ändring att beslut om återkallande av auktorisation eller godkännande kan verkställas oberoende av besvär, om inte besvärmyndigheten uttryckligen förbjuder det. I fall som leder till återkallande av auktorisation eller godkännande är det oftast fråga om sådana brott eller väsentliga oegentligheter som klart visar att personen i fråga är olämplig för uppgiften. Då är omedelbar verkställighet av besluten viktig med tanke på allmän ordning och säkerhet samt konsumentskyddet.

Genom bestämmelsen försöker man också förhindra sådana besvär med vilka det enda syftet är att fördröja direkta verkningar av besluten. Besvärmyndigheten har alltid rätt att förbjuda att ett beslut verkställs, om den anser att det är nödvändigt i ett enskilt fall.

61 §. *Närmare bestämmelser.* I stället för de nuvarande författningarnas allmänna bemyndigande att utfärda förordning och inrikesministeriets rätt att utfärda föreskrifter intas i lagen ett individualiserat bemyndigande att utfärda förordningar av statsrådet och inrikesministeriet.

1 mom. 1 punkten. Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om förfarandet vid ansökan om auktorisation och godkännande, ansökningarnas innehåll, vilka utredningar som behövs för avgöranden av ärenden samt om innehållet i beslut om auktorisation och godkännande. Med stöd av bestämmelsen om bemyndigande kan bl.a. föreskrivas vilka uppgifter samt vilka enskilda handlingar och andra utredningar som sökanden skall tillställa myndigheten i samband med att ansökan om auktorisation inlämnas. På samma sätt bestäms också vilka uppgifter som skall ingå i myndighetens beslut om auktorisation och godkännande. Även myndigheten kan åläggas skyldighet att inhämta utredningar innan ett ärende som gäller auktorisation avgörs.

2 punkten. För närvarande bestäms om skyldigheten att uppgöra och upprätthålla ändringsanmälningar, uppdragsavtal, händelserapporter, personalregister och arbetsskiftsregister, verksamhetsanvisningar och årsanmälningar i förordningen om bevakningsföretag. Även deras datainnehåll definieras i förordning. Nu regleras skyldigheten att uppgöra och upprätthålla alla ovan nämnda avtal,

register, anvisningar och anmälningar liksom deras huvudsakliga datainnehåll i lag. Genom förordning av statsrådet kan utfärdas närmare bestämmelser gällande innehållet i ovan nämnda handlingar, vilka i första hand vore av formell och teknisk natur. Även tjänstgöringsintygets närmare datainnehåll regleras genom förordning av statsrådet. I framtiden kan den tekniska utvecklingen inom i synnerhet den privata säkerhetsbranschen föranleda behov av dylika noggrannare bestämmelser. I vissa fall kan förändringar i omvärlden även föranleda behov av preciseringar i sak.

3 punkten. De grundläggande bestämmelserna om väktardräkt lyfts upp från förordning till lag. Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om märken och texter på väktardräkt. De närmare bestämmelserna ansluter sig i första hand till dessa märkens och texters utseende samt var de placeras på dräkten. Märkenas och texternas utseende regleras för närvarande i 17 a § förordningen om bevakningsföretag.

4 punkten. Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas även om delegationen för säkerhetsbranschen. De närmare bestämmelserna ansluter sig i första hand till den praktiska organiseringen av delegationens arbete samt till förfarandet när medlemmarna utses.

2 mom. 1 punkten. Såsom konstaterats i samband med 20 och 24 § ordnas grundutbildningen för ansvariga föreståndare och väktare så att en förutsättning för godkännande som väktare och ansvarig föreståndare skall vara fullgjorda studier i vissa av de ämnen som ingår i yrkesexamen för väktare och specialyrkesexamen för säkerhetsvakter eller i någon motsvarande specialyrkesexamen. De viktigaste kraven på utbildningen bestäms på lagnivå och genom förordning av inrikesministeriet bestäms närmare vilka dessa ämnen vore rent konkret. Inrikesministeriet kan vid behov genom förordning utfärda närmare bestämmelser även om dessa ämnens innehåll och omfattning. Rent tekniskt skall utbildningen genomföras såsom föreskrivs i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, varvid undervisningsministeriet beviljar tillstånd för anordnande av utbildning som förbereder för denna examen och den examenskommis-

sion för säkerhetsbranschen som tillsätts av utbildningsstyrelsen skall komma överens med utbildningsanordnaren om hur de fristående proven skall ordnas.

2 punkten. För närvarande har inrikesministeriet med stöd av 29 § 2 mom. förordningen om bevakningsföretag kunnat utfärda närmare bestämmelser om bl.a. väktares redskap för bruk av maktmedel. I praktiken har emellertid inga sådana bestämmelser utfärdats. I 2 § 14 punkten i propositionen föreslås en uttömmande definition av väktares maktmedelsredskap, så det finns inte längre något behov av att utfärda närmare bestämmelser om godkända maktmedelsredskap.

Genom förordning av inrikesministeriet kan bestämmas närmare om egenskaper hos maktmedelsredskap, bärande av sådana redskap samt om den utbildning om maktmedelsredskap som avses i 29 § 2 mom. och anordnare av sådan utbildning. Bestämmelserna om egenskaper hos maktmedelsredskap kan gälla t.ex. maktmedelsredskapens tekniska egenskaper. Villkoren för bärande av maktmedelsredskap har åter i första hand att göra med utbildningskraven.

Eventuell användning av skjutvapen, gas-spray och teleskopbatong är av så avvikande karaktär att det är ändamålsenligt att differentiera utbildningskraven gällande dem. Vid behov kan inrikesministeriet också fastställa differentierade utbildningskrav för olika skjutvapen och gassprayer samt olika typer av skjutvapen.

I fråga om genomförandet av utbildning som ansluter sig till väktares maktmedelsredskap kan inrikesministeriet förutom att bestämma om innehållet också välja det utbildningssystem som man anser vara mest ändamålsenligt. Utbildningen kan tekniskt byggas upp t.ex. på samma sätt som grundutbildningen för väktare och utbildningen för tillfälliga väktare såsom allmän yrkesinriktad vuxenutbildning, eller så kan vid anordnandet av utbildningen eller tillsynen över den utnyttjas polisens vapenexperter eller vapenorganisationer. I samband med planerna på en reform av skjutvapenlagen har man tänkt belägga i kommersiellt syfte anordnad utbildning i användning av skjutvapen med tillstånd. För väktarnas del kunde det i fortsättningen både av dem som anordnar utbildning

som möjliggör bärande av skjutvapen och gasspray och av lärarna krävas att de har avlagt det yrkeskunskapsprov som ansluter sig till ovan nämnda tillstånd.

Som det är nu har inrikesministeriet utfärdat en anvisning om väktares skjuvapenutbildning som täcker såväl egentliga skjutvapen som gassprayer. I anvisningen anges utbildningens innehåll i detalj, men på dem som anordnar utbildningen ställs endast mycket allmänna krav.

3 punkten. Den föreslagna bestämmelsen om bemyndigande i anslutning till hundar motsvarar den nuvarande regleringen även om det genom förordning av inrikesministeriet nu också skall bestämmas om lydnadskrav för en hund som används i bevakningsuppgifter samt om registrering och identifiering av en hund. Med lydnadskrav avses förutom det ovan nämnda även relationen mellan en hund som används i bevakningsuppgifter och hundföraren. Med stöd av bestämmelsen kan även hundarnas skolning och hundförarnas utbildning genomföras på ändamålsenligt sätt. För närvarande bestäms om kraven på hundar i 16 § förordningen om bevakningsföretag.

3 mom. Inrikesministeriet fastställer ett formulär för de blanketter som används vid förfarande enligt den föreslagna lagen samt formulär för väktarkort och kort för säkerhetsskyddsuppdrag. I praktiken fastställs formuläret genom att man med blankettleverantören undertecknar ett särskilt leveransavtal där kortens och de andra blanketternas utseende beskrivs exakt. Förfarandet liknar till denna del det som föreskrivs i skjutvapen- och personkortslagstiftningen.

62 §. *Bestämmelser som tillämpas på ansvarig föreståndares vikarie, tillfällig ansvarig föreståndare samt tillfällig väktare.* I propositionen sägs för tydlighetens skull att bestämmelserna om ansvarig föreståndare i tillämpliga delar också skall gälla ansvarig föreståndares vikarie samt tillfällig ansvarig föreståndare. På motsvarande sätt skall bestämmelserna om väktare i tillämpliga delar också gälla tillfällig väktare.

1 mom. Bestämmelserna om ansvarig föreståndare skall alltid tillämpas på ansvarig föreståndares vikarie samt tillfällig ansvarig föreståndare när lagen inte uttryckligen säger

något annat om ansvarig föreståndares vikarie eller tillfällig ansvarig föreståndare. Propositionen innehåller bestämmelser t.ex. om godkännande som tillfällig ansvarig föreståndare, varvid den bestämmelsen tillämpas på godkännande som tillfällig ansvarig föreståndare. Beträffande ansvarig föreståndares vikarie bör man naturligtvis lägga märke till att bestämmelserna om ansvarig föreståndare tillämpas på personen i fråga endast när denne är vikarie för en ansvarig föreståndare.

2 mom. Beträffande de bestämmelser som skall tillämpas på en tillfällig väktare hänvisas till det som anförs ovan. Propositionen innehåller bestämmelser om bl.a. godkännande som tillfällig väktare och godkännandets giltighetstid, det maximala antalet tillfälliga väktare samt om en tillfällig väktares rätt att bära vissa maktmedelsredskap.

8 kap. **Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser**

63 §. *Ikraftträdande. 1 mom.* Den föreslagna lagen avses träda i kraft uppskattningsvis sex månader efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

2 mom. Enligt 35 § i propositionen får ett säkerhetsskyddsföretag för utförande av säkerhetsskyddsuppdrag som förutsätter godkännande endast anlita sådana personer i företagets tjänst vilka har ett giltigt godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppdrag. Till denna del är det fråga om ny verksamhet som förutsätter myndighetsgodkännande. I praktiken kan polisinskrivningarna ta emot samt behandla ansökningar gällande godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppdrag först efter att den föreslagna lagen trätt i kraft.

Behandlingen av en enskild ansökan samt den tekniska tillverkningen av det kort för säkerhetsskyddsuppdrag som ges med anledning av godkännandet räcker uppskattningsvis en till tre veckor. Först efter denna tidpunkt kan de säkerhetsskyddsuppdrag som förutsätter godkännande de facto börja utföras. På grund av det sistnämnda innehåller propositionen en särskild övergångsbestämmelse gällande utförandet av säkerhetsskyddsuppdrag som förutsätter godkännan-

de, genom vilken säkerställs att de som utför dessa uppgifter får tillräckligt med tid på sig att skaffa ovan nämnda myndighetsgodkännande.

I samband med antagandet av lagen kan tidpunkten för ikraftträdandet av 35 § fastställas till en tidpunkt cirka tre månader efter det att lagen har trätt i kraft.

3 mom. Genom den föreslagna lagen upphävs lagen om bevakningsföretag och förordningen om bevakningsföretag, som utfärdats med stöd den, jämte senare ändringar. Genom lagen upphävs även förordningen angående privatdetektivyrket. Såsom ovan konstaterats skall privatdetektivverksamheten klart börja höra till bevakningsrörelsen.

4 mom. För tydlighetens skull konstateras att åtgärder som verkställigheten av den föreslagna lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft. Detta berör t.ex. omorganiseringen av auktorisations- och tillsynsmyndigheternas verksamhet.

64 §. *Övergångsbestämmelser om bevakningsrörelse. 1 mom.* Tillstånd för bevakningsföretag samt godkännanden av ansvariga föreståndare som har meddelats tidigare förblir i kraft jämte ursprungliga villkor och begränsningar. Exempelvis de nya utbildningskraven för ansvariga föreståndare skall därmed gälla endast godkännanden som sker efter att den föreslagna lagen trätt i kraft. Utbildning enligt de tidigare bestämmelserna berättigar inte till godkännande som ansvarig föreståndare, om godkännandet för uppgiften i fråga inte var i kraft när lagen trädde i kraft. Motsvarande situation föreligger också om en person har varit ansvarig föreståndare när lagen trädde i kraft, men godkännandet därefter har upphört. Däremot kan utbildning enligt de tidigare bestämmelserna betraktas som tillräcklig bl.a. om det medan godkännandet fortfarande är i kraft görs ändringar i verksamhetsområdet eller andra motsvarande omständigheter för en person som varit ansvarig föreståndare när lagen trädde i kraft.

2 mom. Vaktarkorten och de godkännanden som väktare som ligger till grund för dem har nu olika giltighetstider med undantag av tillfälliga väktare. Vaktarkortet är i kraft högst fem år och godkännandet som väktare tills vidare. I samband med 24 § 2 mom. har det redan kommit fram att godkännandet som

väktare i själva verket har varit i kraft fem år, eftersom myndigheten i samband med förnyandet av vaktarkortet också regelbundet har kontrollerat att förutsättningarna för godkännande som väktare fortfarande föreligger. I fortsättningen skall vaktarkorten och godkännandena som väktare ha enhetlig giltighetstid på fem år.

Giltighetstiden för godkännanden som väktare vilka meddelats före den föreslagna lagens ikraftträdande begränsas på grund av övergången till det nya systemet så att dessa godkännanden jämte ursprungliga villkor och begränsningar förblir i kraft lika länge som vaktarkortet.

En person skall ansöka om nytt godkännande som väktare senast när hans nuvarande vaktarkort gått ut. Om han så vill kan han också ansöka om godkännande som väktare tidigare, varvid han kan ges ett vaktarkort av ny typ om förutsättningar för godkännande föreligger.

3 mom. I och med den föreslagna lagen koncentreras meddelandet av bevakningsföretags auktorisation och godkännande som ansvarig föreståndare för bevakningsföretag till inrikesministeriet. För tydlighetens skull föreskrivs uttryckligen att på ett ärende som gäller auktorisation av bevakningsföretag eller godkännande som ansvarig föreståndare eller väktare och som har anhängiggjorts innan den föreslagna lagen har trätt i kraft tilllämpas de bestämmelser som gällde när ärendet anhängiggjordes. Sålunda slutbehandlar länsstyrelserna de ärenden som gäller tillstånd för bevakningsföretag och godkännande som föreståndare som är anhängiga hos dem också efter att den nya lagen trätt i kraft. Det ovan sagda gäller också återkallandet av tillstånd och godkännanden, om återkallandet har anhängiggjorts innan den nya lagen trätt i kraft.

65 §. *Övergångsbestämmelser om privatdetektivverksamhet.* Redan tidigare har det framkommit att genom propositionen upphävs förordningen angående privatdetektivyrket och en del av verksamheten i gränslandet mellan privatdetektivverksamhet och bevakningsrörelse överförs till bevakningsrörelsen. Med stöd av förslaget till 3 § 1 mom. får bevakningsrörelse idkas endast av en fysisk person eller en juridisk person som avses

i 1 § lagen angående rättighet att idka näring och som har meddelats auktorisation av sådan rörelse. Enligt 18 § grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Huvudregeln är således näringsfrihet. Utan någon särskild övergångsbestämmelse skulle förslaget i själva verket begränsa rätten att avslöja brott enligt 2 § 3 punkten för dem som nu utövar privatdetektivyrket. Många näringsidkare som bedriver privatdetektivyrket har giltigt tillstånd för bevakningsföretag, men genom övergångsbestämmelsen vill man trygga den rättsliga ställning även för de näringsidkare som inte har detta tillstånd. Personer som utför privatdetektivuppgifter har ofta även ett giltigt godkännande som väktare, eftersom privatdetektivyrket ofta har bedrivits parallellt med bevakningsrörelsen.

Näringsidkare som bedriver privatdetektivverksamhet samt de som arbetar i sådana uppgifter har möjlighet att inom sex månader efter att lagen trätt i kraft ansöka om sådan auktorisation och sådant godkännande som avses i denna paragraf. Tidigare tillstånd och godkännanden ger alltså rätt att bedriva verksamheten i fråga under sex månaders tid efter att lagen trätt i kraft. En motsvarande övergångsbestämmelse ingick också i 122 samt 128 § skjutvapenlagen i anslutning till näringsstillstånd i vapenbranschen.

1 mom. Den som bedriver privatdetektivyrke skall inom sex månader efter att lagen trätt i kraft ansöka om auktorisation av bevakningsföretag, vilken ger honom rätt att bedriva verksamhet i syfte att avslöja brott som riktar sig mot bevakningsobjektet eller uppdragsgivaren. Auktorisationen söks i enlighet med förslaget till 4 § hos inrikesministeriet, som meddelar sökanden auktorisation av bevakningsföretag där innehavarens rätt att bedriva bevakningsrörelse har begränsats på ovan beskrivet sätt. Med stöd av förslaget till 3 § 2 mom. kan till auktorisationen fogas villkor och begränsningar gällande bl.a. bevakningsuppgifterna. En förutsättning för meddelande av sistnämnda auktorisation är att sökandens tillstånd som berättigar till bedrivande av privatdetektivyrke är i kraft när lagen träder i kraft.

Enligt förslaget till 15 § skall ett bevak-

ningsföretag i sin tjänst ha en eller flera ansvariga föreståndare med gällande godkännande som ansvarig föreståndare. I samband med att inrikesministeriet meddelar bevakningsföretaget auktorisation som ger rätt att avslöja brott godkänner ministeriet också en ansvarig föreståndare för bevakningsföretaget. Om ett privatdetektivföretag har en av länsstyrelsen godkänd föreståndare när lagen träder i kraft, skall denna person godkännas som ansvarig föreståndare. Med stöd av 2 § 3 mom. förordningen angående privatdetektivyrket skall ett privatdetektivföretag ha en föreståndare, om verksamheten bedrivs via en sammanslutning. Om föreståndare eventuellt saknas kan som ansvarig föreståndare godkännas någon av de personer som agerar för den juridiska personens räkning, vilka framgår närmare av förslaget till 4 § 2 mom. På motsvarande sätt kan en fysisk person som är näringsidkare godkännas som ansvarig föreståndare när en särskild föreståndare saknas. Antalet ansvariga föreståndare bestäms på det sätt som beskrivs i förslaget till 15 §. Godkännande som ansvarig föreståndare på grundval av övergångsbestämmelsen ger inte personen i fråga rätt att vara ansvarig föreståndare i anslutning till andra typer av bevakningsverksamhet senare, utan i sådana fall skall den ansvariga föreståndaren hos inrikesministeriet ansöka om ändring i beslutet gällande godkännande som ansvarig föreståndare.

Såsom det redan tidigare har kommit fram, finns det över 400 giltiga tillstånd som ger rätt att bedriva privatdetektivyrke, trots att denna näring i själva verket utövas av endast några tiotals näringsidkare. Det sistnämnda beror i huvudsak på att näringsidkarna inte har underrättat tillståndsmyndigheten när verksamheten har upphört. Den föreslagna övergångsbestämmelsen är central också därför att genom den fås antalet gällande tillstånd att bättre motsvara situationen i praktiken. Den sistnämnda omständigheten är viktig bl.a. med tanke på myndighetstillsynen samt tillförlitligheten hos säkerhetsbranschens tillsynsregister.

2 mom. Enligt förslaget till 16 § får ett bevakningsföretag för bevakningsuppgifter endast anlita sådana personer i företagets tjänst vilka har ett giltigt godkännande som väkta-

re. Av motiveringen till denna paragraf framgår att med anställning jämställs även verksamhet som självständig näringsidkare. I anslutning till det sistnämnda kan de som bedriver privatdetektivyrke, företagets förestandare samt de som utför privatdetektivuppgifter i tjänst hos ett privatdetektivföretag inom sex månader efter att lagen trätt i kraft ansöka om godkännande som väktare hos hemkommunens polisinsättning. Godkännandet som väktare skall i enlighet förslaget till 24 § 2 mom. gälla i fem år, dock högst tills personen i fråga fyller 65 år. Med den som bedriver privatdetektivyrke avses fysiska personer som bedriver privatdetektivverksamhet. Med den som utför privatdetektivuppgifter i tjänst hos ett privatdetektivföretag avses åter personer som när lagen träder i kraft med stöd av 8 § förordningen angående privatdetektivyrket är godkänd att utföra egentliga privatdetektivuppdrag. Detta godkännande ger personen i fråga rätt att i ett bevakningsföretags tjänst avslöja brott enligt 2 § 3 punkten. På samma sätt som i fråga om auktorisation av bevakningsföretag kan även till godkännandet som väktare med stöd av 24 § 2 mom. fogas villkor och begränsningar gällande bl.a. bevakningsuppgifter. Såsom det redan kom fram är många av de personer som utför privatdetektivuppgifter redan nu godkända som väktare.

I samband med godkännandet som väktare får personen i fråga också ett väktarkort enligt 33 §, som han skall bära med sig i bevakningsuppgifter och på begäran visa upp.

3 mom. För auktorisation och godkännande enligt paragrafen uppbärs ingen särskild avgift enligt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Enligt 4 § lagen om grunderna för avgifter till staten skall en prestation vara avgiftsbelagd, om det inte finns grundad anledning för avgiftsfrihet. Grunden för att auktorisation och godkännande skall vara avgiftsfria är att genom dem enbart tryggas rätten för en näringsidkare eller den som är i tjänst hos en näringsidkare att fortsätta i sin nuvarande näring eller i sitt nuvarande yrke. Till denna del är det alltså inte fråga om ny auktorisation eller nytt godkännande som skulle utvidga personens rätt att idka sin nuvarande näring eller bedriva sitt nuvarande yrke.

Auktorisation och godkännande enligt paragrafen meddelas utan sedvanlig myndighetsprövning. I samband med behandlingen av ansökan tillämpas alltså inte de förutsättningar för auktorisation av bevakningsföretag som anges i förslaget till 4 § 1 eller 2 mom., de förutsättningar för godkännande som ansvarig förestandare för bevakningsföretag som anges i 20 § 1 mom. eller de förutsättningar för godkännande som väktare som anges i 24 § 1 mom. De lämplighetsfrågor som ansluter till personens pålitlighet, redbarhet samt personliga egenskaper har redan prövats i samband med det tillstånd eller godkännande som hänför sig till privatdetektivverksamheten. I praktiken är bestämmelsens viktigaste budskap att på sökandena tillämpas inte bestämmelserna gällande utbildning för ansvarig förestandare för bevakningsföretag eller väktare. Personerna i fråga kan anses ha skaffat sig den yrkesskicklighet som förutsätts i uppgiften genom praktisk erfarenhet.

En näringsidkare skall på normalt sätt ansöka om auktorisation av bevakningsföretag hos inrikesministeriet, om han vill idka även andra typer av bevakningsrörelse än avslöjande av brott. På behandlingen av ansökan tillämpas då inte de undantagsbestämmelser gällande avgiftsfrihet samt prövning som föreslås i denna paragraf. Situationen är liknande även när en person i egenskap av väktare eller ansvarig förestandare vill bedriva även andra typer av bevakningsverksamhet än uppgifter i syfte att avslöja brott. I de sistnämnda fallen är det fråga om utvidgning av nuvarande rätt att bedriva yrke för näringsidkaren eller personer i dennes tjänst.

1.2. Lagen om polisens personregister

1 b §. *Datasystemet för förvaltningsärenden*. I paragrafen bestäms om datasystemet för förvaltningsärenden, som enligt 1 mom. är avsett för polisens riksomfattande bruk och förs med automatisk databehandling. Enligt 3 mom. får för databasen inom datasystemet för förvaltningsärenden och i dess separata delregister för sambruk av datasystemet inhämtas och i dem registreras personuppgifter som behövs för skötseln av de uppgifter som anges i 1 § 2 mom. polislagen och som inte hör till de egentliga polisuppgifter-

na. Närmare bestämmelser om de uppgifter som registreras i datasystemet meddelas i förordningen om polisens personregister.

I 2 mom. uppräknas delregistren inom datasystemet för förvaltningsärenden. Enligt 6 punkten är ett delregister väktarregistret. Enligt 3 § 7 punkten förordningen om polisens personregister får i väktarregistret registreras uppgifter som för en väktare som avses i 1 § förordningen om bevakningsföretag har antecknats i det väktarkort som avses i förordningens 12 § samt fotografi av personen.

Det föreslås att omnämmandet av väktarregistret ändras till ett omnämmande av säkerhetsbranschens tillsynsregister. Om säkerhetsbranschens tillsynsregister bestäms i 44 § lagen om privata säkerhetstjänster. Förutom väktare skall registret omfatta bevakningsföretag och deras ansvarspersoner och ansvariga föreståndare samt utförare av säkerhetskyddsuppgifter och ordningsvakter. Till följd av det sistnämnda föreslås att punkt 7 om ordningsmannaregistret upphävs i bestämmelsen. Motsvarande ändringar och tillägg bör göras i förordningen om polisens personregister.

24 d §. Utplåning av uppgifter ur datasystemet för förvaltningsärenden. Enligt 1 mom. 1 punkten utplånas ur bl.a. väktarregistret uppgifterna om tillstånd eller auktorisation då 10 år har förflutit sedan utgången av tillståndets eller auktorisationens giltighetstid samt uppgifter om avslag på ansökan, uppgifter om återkallelse, hinder och anmärkningar samt uppgifter om utlåtanden, då 10 år har förflutit sedan ansökan avslogs, anteckning gjordes om återkallelse, hinder eller anmärkning eller utlåtande gavs. Alla uppgifter om en person skall dock enligt 2 mom. utplånas senast ett år efter den registrerades död.

Även i denna paragraf föreslås att omnämmandet av väktarregistret ändras till ett omnämmande av säkerhetsbranschens tillsynsregister. Det föreslås att omnämmandet av ordningsmannaregistret slopas, eftersom det nuvarande ordningsmannaregistret registertekniskt blir en del av säkerhetsbranschens tillsynsregister. Utvidgningen av registret behandlas i samband med 1 b §. Den egentliga regeln gällande förvaringstid för uppgifterna ändras inte.

1.3. Strafflagen

17 kap. 6 §. *Om brott mot allmän ordning.* I 2 mom. uppräknas de till paragrafens tillämpningsområde hörande personer som upprätthåller ordningen. Enligt 3 punkten är en väktare som avses i lagen om bevakningsföretag en sådan person.

Det föreslås att hänvisningen till lagen om bevakningsföretag ändras till en hänvisning till lagen om privata säkerhetstjänster.

17 kap. 6 a §. *Bevakningsföretagsbrott.* Som bevakningsföretagsbrott bestraffas de allvarligaste gärningarna i anslutning till grunderna för tillsynen över bevakningsrörelsen samt arbetsfördelningen mellan säkerhetsmyndigheternas verksamhet och bevakningsverksamheten. Ett syfte med regleringen gällande den privata säkerhetsbranschen är att effektivisera tillsynen över den privata säkerhetsbranschen och klarlägga arbetsfördelningen mellan det allmänna och den privata säkerhetsbranschen. Mot denna bakgrund är de mest klandervärda gärningssätten att idka bevakningsrörelse utan auktorisation samt att motta ett uppdrag för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet vid idkande av bevakningsrörelse. I detta avseende motsvarar kriminaliseringen nuläget. Försvårande av upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet samt polismans deltagande i idkandet av bevakningsrörelse, som för närvarande bestraffas som bevakningsföretagsbrott, skall bestraffas som bevakningsföretagsförseelse. Detta försvårande kan vara av mycket varierande allvarlighetsgrad. Förbudet mot att idka bevakningsrörelse utvidgas till att förutom polisen gälla även den som tillhör gränsbevakningsväsendets eller tullverkets personal. Dessa personer är i allmänhet tjänstemän och vid behov kan också tjänstemannarättsliga åtgärder vidtas mot dem.

Straffskalan för bevakningsföretagsbrott skall på samma sätt som för närvarande vara böter eller fängelse i högst sex månader. Även om det utan tvivel i huvudsak kommer att dömas ut bötesstraff för bevakningsföretagsbrott, behövs hotet om fängelse t.ex. för sådana fall där någon upprepade gånger gör sig skyldig till idkande av olovlig bevakningsrörelse. I dessa fall bedrivs verksamhe-

ten i praktiken utan yttre tecken på lovlig bevakningsrörelse, vilket gör verksamheten ännu mera klandervärd. Av denna anledning kommer olovlig verksamhet inte heller nödvändigtvis helt lätt fram. Vid behov bör det finnas möjlighet att ingripa i denna slags verksamhet med fängelsestraff. Den föreslagna straffskalan gör det också möjligt att vid behov utföra husrannsakan på företagets verksamhetsställe och således möjligt för myndigheterna att snabbt reagera på verksamheten.

Att ett bevakningsföretag tar emot uppdrag för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet innebär inblandning i skötseln av de uppgifter som ålagts polisen. I lagförslaget avgränsas arbetsfördelningen mellan säkerhetsmyndigheterna och bevakningsrörelsen betydligt noggrannare än för närvarande. Det är fråga om en av de mest centrala sakerna i lagförslaget. Av denna anledning bör det vara möjligt att vid behov ingripa i verksamheten t.o.m. med fängelsestraff.

1.4. Lagen om ordningsvakter

1 §. *Tillämpningsområde.* I 2 mom. hänvisas till bestämmelserna om ordningsövervakningsuppgifter, väktares befogenheter och väktares straffrättsliga skydd i lagen om bevakningsföretag. Det föreslås att hänvisningarna till lagen om bevakningsföretag ändras till hänvisningar till lagen om privata säkerhetstjänster.

9 a §. *Att medföra hund.* I lagen om ordningsvakter finns inga bestämmelser om medförande av hund i ordningsövervakningsuppgifter, utan dessa bestämmelser ingår i inrikesministeriets föreskrift som meddelats med stöd av lagen om ordningsvakter. Det som anförts ovan kan inte anses godtagbart, särskilt med hänsyn till 80 § grundlagen, varför det föreslås att de bestämmelser som hänför sig till medförande av hund nu intas i lagen. Till innehållet skall dessa bestämmelser vara mera detaljerade än ovan nämnda föreskrift av inrikesministeriet och de skall likna motsvarande bestämmelser i lagstiftningen om bevakningsföretag. Detta gör det möjligt att smidigt medföra samma hund både i bevaknings- och ordningsövervakningsuppgifter. En helhetsutvärdering vi-

sar att en hund sällan har medförts i ordningsövervakningsuppgifter, och närmast har detta skett i samband med stora offentliga tillställningar.

1 mom. En ordningsvakt skall inte ha en ovillkorlig rätt att medföra hund i ordningsövervakningsuppgifter, utan till denna del förutsätts alltid att ett tillstånd har utfärdats av den polisinrättning där tillställningen ordnas. Tillställningens arrangör skall ansöka om tillstånd. Ett särskilt förvaltningsbeslut kan fattas om medförande av hund. Vad gäller allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar kan frågan regleras i en anvisning eller föreskrift som avses i 20 § lagen om sammankomster och den kan gälla en tillställning eller flera tillställningar.

För tydlighetens skull skall i bestämmelsen konstateras att en ordningsvakt får föra med sig endast en hund åt gången i en enskild ordningsövervakningsuppgift. I annat fall är det möjligt att ordningsvakten har varit förare för flera hundar i den lydnadskontroll som avses i 1 punkten och för med sig flera hundar samtidigt. Bestämmelsen skall inte hindra ordningsvakten att föra flera hundar med sig i ordningsövervakningsuppgifter, om han medför hundarna vid olika tidpunkter.

2 punkten. Den ordningsvakt som är hundförare skall delta i den lydnadskontroll som avses i 1 punkten med den hund som han för med sig i ordningsövervakningsuppgifter. Genom bestämmelsen försöker man försäkra sig om att den ordningsvakt som är hundförare under alla omständigheter kan behärska den hund som används i ordningsövervakningsuppgifter och att hundföraren känner denna hund.

3 punkten. I den föreslagna lagen definieras också minimi- och maximiåldern för de hundar som medförs i bevakningsuppgifter. Hundens psykiska utveckling och fysiska styrka förutsätter att hunden är minst två år gammal. Motsvarande åldersgräns för polishundar är också två år. Med tanke på hundens åldrande och fysiska kondition är det motiverat att sätta maximiåldern på 10 år för en hund som används i bevakningsuppgifter.

4 punkten. Med hänsyn till rättsskyddssynpunkter för de personer som blir föremål för åtgärder samt till myndighetstillsyn skall den hund som används i ordningsövervaknings-

uppgifter nu registreras och identifikationsmärkas så att den kan individualiseras på ett tillförlitligt sätt. Genom de skyldigheter som ansluter sig till registrering och identifikationsmärkning blir det möjligt att individualisera en hund på ett tillförlitligt sätt t.ex. i samband med myndighetstillsyn. Närmare bestämmelser om det tekniska genomförandet av registreringen och identifikationsmärkningen skall utfärdas genom inrikesministeriets förordning.

5 punkten. En hund som används i ordningsövervakningsuppgifter skall alltid kunna behärras av ordningsvakten, varigenom man hindrar att ordningsvakten lämnar hunden ensam i sitt tjänstgöringsområde. Genom denna bestämmelse försöker man också försäkra sig om utomstående personers säkerhet.

6 punkten. För tydlighetens skull skall det också konstateras att en ordningsvakt inte får medföra en hund som till sina egenskaper visat sig vara olämplig för uppgiften. Även om man försöker göra en täckande bedömning av hundens lämplighet vid ovan nämnda lydnadskontroll kan sådana förändringar ske i hundens hälsotillstånd eller beteende på grund av vilka den inte längre bör anses som lämplig för uppgiften. Olämpligheten för uppgiften kan ta sig uttryck i hundens skygghet. Den ordningsvakt som är hundförare svarar för att den hund som han för med sig är lämplig för uppgiften. Till denna del är det fråga om prövning från fall till fall.

2 mom. En ordningsvakt får i ordningsövervakningsuppgifter föra med sig en hund som uppfyller kraven enligt 1 mom. i två år från det godkännande som avses i 1 punkten. Genom en lydnadskontroll som genomförs med två års mellanrum försöker man försäkra sig om, särskilt med tanke på rättskyddet för dem som blir föremål för åtgärder, att en hund fortfarande är lämplig för att föras med i dessa uppgifter.

3 mom. En förutsättning för beviljande av det tillstånd som avses i 1 mom. skall vara att tillställningens omfattning, natur eller den plats där tillställningen arrangeras av grundad anledning som hänför sig till upprätthållande av ordning förutsätter att en hund medförs. Tillställningens omfattning, natur eller den plats där tillställningen arrangeras skall alltså i sig inte ge rätt till att medföra en

hund, utan man förutsätter dessutom att det föreligger grundad anledning till detta som hänför sig till upprätthållande av ordning. Även om man med tillställning i detta sammanhang avser alla platser och evenemang till vilka ordningsvakter kan utses behöver hundar i praktiken medföras närmast i stora offentliga tillställningar. Sådana tillställningar kunde vara stora rockevenemang, friluftskonserter samt vissa internationella sportevenemang.

Den hund som medförs i ordningsövervakningsuppgifter skall bära munkorg som på polisens order kan avlägsnas, om man med stöd av personers uppförande eller av någon annan motsvarande anledning kan dra den slutsatsen att säkerheten för dem som deltar i tillställningen är hotad. En orsak till avlägsnande av munkorgen kan vara en situation där en viss grups oförutsedda hotande uppförande leder till att säkerheten för den publik som deltar i tillställningen är hotad. Med personers uppförande avses i detta sammanhang den verksamhet som utövas av både de personer som deltar i tillställningen och de som eventuellt försöker få tillträde till tillställningen. Beslut om att avlägsna munkorgen skall i regel fattas av den polisman som svarar för säkerheten vid tillställningen och som i praktiken ofta är närvarande vid tillställningen. Genom skyldigheten att bära munkorg försöker man särskilt försäkra sig om säkerheten för de personer som blir föremål för åtgärder. I och för sig skall man komma ihåg att en ordningsvakt kan använda en hund också i de nödvärnssituationer som avses i strafflagen och i samband med vilka han själv skall fatta beslut om att avlägsna munkorgen.

4 mom. Genom förordning av inrikesministeriet kan närmare bestämmelser utfärdas om ordnandet av lydnadskontrollen för en hund som medförs i ordningsövervakningsuppgifter och om de krav som ingår i kontrollen samt om registrering och identifikationsmärkning av hunden. Till innehållet skall bestämmelsen motsvara 61 § 2 mom. 3 punkten i förslaget till lag om privata säkerhetstjänster och till denna del hänvisas till motiveringen till denna. Syftet med arrangementet är att de bestämmelser som är på lägre nivå än en lag och som hänför sig bl.a. till

lydnadskontroll för hundar, samt registrering och identifikationsmärkning av hundar är likadana med tanke på ordningsövervaknings- och bevakningsuppgifter. Detta gör det möjligt att medföra samma hund både i bevaknings- och ordningsövervakningsuppgifter.

10 § 3 mom. Enligt förslaget skall till lagen om ordningsvakter fogas en bestämmelse som gör det möjligt att ge en ordningsvakt en varning i stället för att återkalla godkännandet. Motsvarande möjlighet ingår i bestämmelsen om återkallande av godkännandet som väktare. När vissa förutsättningar föreligger kan en ordningsvakt ges en varning i stället för att godkännandet återkallas. Varning kan ges bl.a. i anslutning till brott eller oegentligheter i de fall där brottet eller oegentligheten är ringa. Dessutom förutsätts att återkallande av godkännandet skall anses vara oskäligt med hänsyn till förhållandena. En varning får i många fall en person som förfarit klandervärdt eller vårdslöst att skärpa sig eftersom det i vissa fall även blir fråga om hans möjligheter att fortsätta i sitt arbete eller yrke. I mycket obetydliga fall kan också en inofficiell varning som inte baserar sig på några bestämmelser i praktiken vara ett effektivt medel.

1.5. Lagen om nödcentraler

4 §. *Nödcentralens uppgifter.* I 2 mom. hänvisas till utförandet av sådana uppgifter gällande övervakning och vidarebefordran av larm som hör till tillämpningsområdet för lagen om bevakningsföretag. Det föreslås att hänvisningen till lagen om bevakningsföretag ändras till en hänvisning till lagen om privata säkerhetstjänster.

2. Närmare bestämmelser

Med stöd av lagen om privata säkerhetstjänster kan utfärdas förordningar av statsrådet och inrikesministeriet.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om förfarandet vid ansökan om auktorisation och godkännande, ansökningarnas innehåll och vilka utredningar som behövs för avgöranden av ärenden, innehållet i uppdragsavtal, tjänstgöringsintyg, händelserapporter och årsanmälningar,

märken och texter på väktardräkt samt delegationen för säkerhetsbranschen.

Beträffande utredningar som behövs för avgöranden av ärenden kan det behövas närmare bestämmelser t.ex. om hur man konstaterar att den som ansöker om auktorisation av bevakningsföretag i fråga om sin förmögenhet är i stånd att sköta verksamheten på behörigt sätt och om hur det påvisas att den som ansöker om godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter också sköter säkerhetsskyddsuppgifter.

Om det detaljerade innehållet i uppdragsavtal bestäms på samma sätt som nu genom förordning. Enligt 13 § 1 mom. förordningen om bevakningsföretag skall i uppdragsavtalet antecknas avtalsparterna, bevakningsområdena, bevakningsobjekten, bevakningsformerna, grunderna för avgiften samt datum och avtalsparternas underskrifter. I den närmare regleringen av innehållet i händelserapporten skall beaktas inte bara de behov som ansluter sig till utredning i efterhand av händelseförloppet utan också datasekretesspunkter. Om innehållet i årsanmälningarna bestäms rätt detaljerat redan i lagen (45 §). Genom närmare bestämmelser kan man bl.a. säkerställa att statistikgrunderna är enhetliga och att det fås tillräckliga uppgifter om användningen av maktmedelsredskap.

Om märken och texter på väktares dräkt bestäms på samma sätt som för närvarande genom förordning. Enligt 17 a § förordningen om bevakningsföretag skall på väktares dräkt på bröststyckets vänstra sida varaktigt märkas texten VARTIJA väktare eller VÄKTARE vartija. Dessutom skall på bröststyckets vänstra sida varaktigt märkas bevakningsföretagets namn eller namnförkortning eller etablerade firmamärke. På överrockens, overallens och regnklädernas ryggsida skall dessutom varaktigt märkas texten VARTIJA eller VÄKTARE. På den huvudbonad som hör till väktares dräkt kan på ett synligt ställe märkas texten VARTIJA eller VÄKTARE. På väktardräkt får ordet väktare förutom på finska och svenska märkas också på något annat språk, om det finns grundad anledning till detta. Eventuella gradbeteckningar som används på väktardräkt skall fästas på axelklaffarna. På väktardräkt får inte andra märken eller texter än de som nämns ovan finnas

synliga. De nya bestämmelserna skall möjliggöra åtminstone parallella finsk- och svenskspråkiga texter även på överrockens, overallens och regnklädernas ryggsida samt på den huvudbonad som hör till väktardräkt.

Beträffande delegationen för säkerhetsbranschen bestäms genom förordning bl.a. om antalet medlemmar i delegationen, den närmare organiseringen av arbetet t.ex. indelning i sektioner, delegationens sekretariat och att om delegationen gäller i övrigt vad som bestäms om statens kommittéer.

Genom förordning av inrikesministeriet kan närmare bestämmelser utfärdas om innehållet i en ansvarig föreståndares och väktares utbildning och om anordnare av sådan utbildning, om utbildning som berör väktares maktmedelsredskap samt om lydnadskrav för en hund som användas i bevakningsuppgifter, hur lydnaden konstateras samt om användning av hund.

Enligt lagen om privata säkerhetstjänster sker utbildningen för ansvariga föreståndare, grundutbildningen för väktare och utbildningen för tillfälliga väktare tekniskt i den ordning som föreskrivs i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. De centrala krav som ställs på utbildningens innehåll bestäms också i lag. Inrikesministeriet bestämmer vidare i vilka ämnen inom specialyrkesexamen för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter och yrkesexamen för väktare som en ansvarig föreståndare, väktare och tillfällig väktare åtminstone skall fullgöra studier. Vid behov kan inrikesministeriet också bestämma det detaljerade innehållet i utbildningen. Eftersom yrkena blir mera krävande vore målet på längre sikt att en majoritet av de ansvariga föreståndarna och väktarna skall ha avlagt hela yrkesexamen. Den ansvariga föreståndaren spelar en central roll för att bevakningsrörelsen allmänt bedrivs i enlighet med bestämmelserna och väktaren är central för rättskyddet för en person som blir föremål för enskilda åtgärder. Även i inledningsskedet bör av tillfälliga väktare krävas en utbildning som åtminstone är lika omfattande som den nuvarande grundkursen för väktare, och grundutbildningen för väktare skall vara klart mera omfattande än den. Enligt inrikesministeriets beslut om väktares utbildning skall grundkursen för väktare för närvarande om-

fatta minst 40 timmar.

Den utbildning som gör det möjligt att bära vissa maktmedelsredskap och att medföra hund är inte i lagen om privata säkerhetstjänster bunden till den ordning som anges i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, utan när det gäller dess innehåll och anordnarna kan inrikesministeriet välja det utbildningssystem som man anser vara mest ändamålsenligt. Enligt inrikesministeriets anvisning om skjutvapenutbildning för väktare skall utbildningen för närvarande alltid bestå av en allmän del samt av utbildning gällande alternativt gasspray eller egentliga skjutvapen eller bådadera. Den allmänna delen och utbildning gällande gasspray jämte övningar skall omfatta minst fyra timmar, den allmänna delen och utbildning gällande egentliga skjutvapen jämte övningar minst 16 timmar samt den allmänna delen och utbildning gällande såväl gasspray som egentliga skjutvapen jämte övningar minst 18 timmar. För väktare som är hundförare har det inte för närvarande uppställts några särskilda utbildningskrav. Eftersom ovan nämnda specialutbildning och hundförarutbildningen för väktare skall vara de enda lagstadgade specialutbildningshelheterna för väktare, skall de i fortsättningen förutom utbildning i användningen av maktmedelsredskapen i fråga omfatta även en allmän utbildning gällande kontroll över farliga situationer som skall vara mera omfattande än för närvarande.

Eftersom omvärlden hela tiden förändras bör regelbunden repetitionsutbildning för ansvariga föreståndare och väktare uppmuntras och stödas. Det har dock inte ansetts ändamålsenligt att göra denna utbildning lagstadgad.

Om lydnadskrav för en hund som används i bevakningsuppgifter, hur lydnaden konstateras samt om användning av hund bestäms på samma sätt som för närvarande genom förordning. Enligt 16 § förordningen om bevakningsföretag får i bevakningsuppdrag användas endast sådan hund som godkänts i lydnadsprov i nybörjarklass eller lydnadsprov för tjänstehund. I bevakningsuppdrag får dock inte användas hund som till sina egenskaper visat sig vara olämplig för uppgiften. Vid behov kan hundskolningen och kraven på hundar utvecklas t.ex. i samarbete med

hundorganisationerna samt polisens hundexperter inkopplas på tillsynen över att kraven på hundarna uppfylls.

Inrikesministeriet kan dessutom utfärda närmare föreskrifter om de blanketter som används vid förfarande enligt lagen samt om innehållet i vaktarkortet och kortet för säkerhetsskyddsuppdrag. Dessa föreskrifter inverkar inte på medborgarnas rättsliga ställning utan är förvaltningens interna. Därför är det inte heller nödvändigt att publicera dem i författningssamlingen.

Säkerhetsbranschens tillsynsregister skall vara ett delregister inom datasystemet för förvaltningsärenden. Enligt 1 b § 3 mom. lagen om polisens personregister meddelas närmare bestämmelser om de uppgifter som registreras i datasystemet i förordningen om polisens personregister. Enligt 3 § 7 punkten förordningen om polisens personregister får i vaktarregistret registreras uppgifter som för en vaktare som avses i 1 § förordningen om bevakningsföretag har antecknats i vaktarkortet samt fotografi av personen. Omnämmandet av vaktarregistret skall ändras till ett omnämmande av säkerhetsbranschens tillsynsregister och i definitionen av registrets datainnehåll bör beaktas att det nya registret skall omfatta inte bara vaktare utan också bevakningsföretag och deras ansvarspersoner och ansvariga föreståndare samt utförare av säkerhetsskyddsuppgifter och ordningsvakter. Angående vaktare, utförare av säkerhetsskyddsuppgifter och ordningsvakter skall i registret kunna antecknas förutom de uppgifter som finns antecknade i vaktarkortet eller kortet för säkerhetsskyddsuppdrag eller ordningsvaktarkortet åtminstone uppgifter om utbildning och uppgifter om återkallanden av godkännanden samt varningar. Angående bevakningsföretag bör i registret kunna antecknas åtminstone uppgifter om auktorisation som meddelats företaget, företagets verksamhetsställen, de personer som hör till sammanslutningens eller stiftelsens förvaltningsorgan, verkställande direktör och ansvariga bolagsmän, företagets ansvariga föreståndare och deras utbildning samt återkallanden av auktorisationer och godkännanden som ansvarig föreståndare samt varningar. Även om negativa beslut gällande auktorisation av bevakningsföretag eller godkännande

som ansvarig föreståndare, vaktare, utförare av säkerhetsskyddsuppgifter eller ordningsvakt görs en anteckning i registret.

3. Ikraftträdande

Företagen inom den privata säkerhetsbranschen och vid behov även deras kunder bör få information om reformen. De tjänstemän vid lokalpolisen som sköter tillståndsärenden gällande den privata säkerhetsbranschen samt utöver tillsyn behöver en del utbildning och anvisningar i anslutning till reformen. Skötseln av de ärenden som överförs från länsstyrelserna till inrikesministeriet måste ordnas och så måste man förbereda sig på förändringarna i utbildningskraven och utbildningssystemen. Dessutom förutsätts att det särskilda tillsynsregistret för säkerhetsbranschen inrättas.

På grund av vad som anförts ovan vore det möjligt att börja tillämpa bestämmelserna ungefär sex månader efter att lagen stadfästs.

4. Lagstiftningsordning

4.1. Författningsnivån och legalitetsprincipen

Många av de saker som ingår i propositionen regleras för närvarande antingen i förordningen om bevakningsföretag eller i förordningen angående privatdetektivyrket. Den nuvarande författningsnivån måste med beaktande av i synnerhet 80 § grundlagen anses vara fel. Enligt 80 § 1 mom. grundlagen skall bestämmelser om bl.a. grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag.

Auktorisation och godkännande i anslutning till idkande av bevakningsrörelse och säkerhetsskyddande verksamhet samt tillsyn över privata säkerhetstjänster har en central ställning i propositionen. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande gällande skjutvapen (GrUU 15/1996 rd) ansett att grundläggande bestämmelser om bl.a. tillståndsörfarande, förutsättningar för utfärdande, återkallelse och upphörande av tillstånd samt om behörig

myndighet måste finnas i lagen. Angående alla ovan nämnda saker föreslås att den nuvarande regleringen som i huvudsak är på förordningsnivå skall ersättas med bestämmelser i lag.

I samband med reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna intogs i 6 a § regeringsformen en bestämmelse som för första gången gav uttryck åt den legalitetsprincip som varit gällande i Finland som allmän rättsprincip. En bestämmelse som motsvarar 6 a § regeringsformen ingår numera i 8 § grundlagen. I motiveringen till den regeringsproposition (RP 309/1993 rd) som ledde till reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna konstateras att ett av de viktigaste elementen i kravet på straffrättslig legalitet är en definition i lag på gärningar som bestraffas som brott. Den viktigaste effekten av nämnda krav är att en straffbestämmelse som grundar sig på en författning på lägre nivå än lag inte får utfärdas eller tillämpas. Även grundlagsutskottet har uppmärksammat att straffrättsliga normer bör vara på lagnivå (GrUB 25/1994 rd).

I propositionen har man på grund av vad som anförts ovan utgått ifrån att straff för olika gärningar helt och hållet skall fastställas genom normer på lagnivå. Även detta betyder att författningsnivån lyfts upp jämfört med nuläget. Till lagförslagets mest centrala begrepp hör definitionerna i 2 § av bevakningsrörelse samt säkerhetsskyddsuppgifter som förutsätter godkännande. Även bestämmelserna om väktardräkt samt bärandet av dräkten är centrala, i synnerhet med beaktande av rättsskyddet för dem som blir föremål för åtgärder. Det sistnämnda gäller också väktares maktmedelsredskap samt bestämmelserna om bärande av dem. Det föreslås att bl.a. iakttagandet av de bestämmelser som gäller väktardräkt samt maktmedelsredskap effektivteras med hjälp av en särskild kriminaliseringsbestämmelse.

De gärningar som kriminaliseras i propositionens bestämmelser om bevakningsföretags- och säkerhetsskyddsförseelse (56 och 57 §) har definierats så detaljerat som möjligt. Också i straffbestämmelserna har man i stället för allmänna hänvisningar uttömmande definierat de instanser som kunde göra sig skyldiga till en gärning som är straffbar.

4.2. Rätt till arbete samt näringsfrihet

Bevakningsrörelsen skall fortfarande vara en näring som är beroende av auktorisation. Bevakningsrörelsen skall också omfatta den nuvarande privatdetektivverksamheten. Av ett bevakningsföretags ansvariga föreståndare och väktare skall fortfarande krävas myndighetsgodkännande. Myndighetsgodkännande skall dessutom krävas av vissa personer som utför säkerhetsskyddsuppgifter.

Enligt 18 § 1 mom. grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Om eventuella undantag i anslutning till näringsfriheten skall alltid bestämmas genom lag. I den regeringsproposition som ledde till reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna konstaterades att för näringsfrihetens del gäller flera begränsningar av vilka den mest problematiska torde vara att näringsidkande förutsätter tillstånd. I anslutning till ett mera allmänt uppluckrande av regleringen har målet för lagstiftningsreformerna på senaste tid också varit att minska tillståndsberoendet. Å andra sidan ansågs i sistnämnda proposition att det fortfarande kan vara motiverat att också i fortsättningen förutsätta tillstånd för utövande av vissa näringar särskilt för att skydda hälsan och säkerheten. Grundlagsutskottet har senare i praktiken godkänt tillståndspflicht även i andra fall där den har försvarats av viktiga och starka samhällliga intressen (GrUU 35/1998 rd, GrUU 35/1997 rd, GrUU 47/1996 rd).

Grundlagsutskottet har sin utlåtandepaxis betonat att lagfästa inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna i anslutning till näringsverksamhet skall vara exakta och noga avgränsade och deras substans, såsom omfattning och förutsättningar skall också framgå av lagen. Vad gäller själva innehållet i regleringen har grundlagsutskottet ansett det viktigt med tanke på 18 § grundlagen att bestämmelserna om tillståndskriterier och tillståndets varaktighet ger tillräckligt information om vilka åtgärder myndigheterna kommer att vidta.

I propositionen föreslås att specialregleringen begränsas till vad som är nödvändigt för att skydda säkerheten. Bevakningsrörel-

sen skall vara beroende av auktorisation och av de anställda i branschen förutsätts både en viss utbildning och pålitlighet. I och med kravet på auktorisation försöker man redan på förhand förvissa sig om att de näringsidkare som bedriver bevakningsrörelse samt deras anställda är pålitliga, yrkesskickliga och solventa. Säkerhetsskyddande verksamhet föreslås däremot inte i sig vara tillståndspliktig, utan endast av de personer som utför vissa speciellt riskabla uppgifter skall förutsättas myndighetsgodkännande. I samband med godkännandet kontrollerar myndigheterna endast personens pålitlighet. Bakom tillståndsplikten ligger i ovan beskrivna fall ett sådant godtagbart ändamål som enligt de allmänna lärorna om inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna förutsätts för att sådana skall kunna tillåtas.

Bestämmelser gällande meddelande av auktorisation av bevakningsföretag ingår i 3 och 4 § i lagförslaget. Bestämmelser gällande återkallande av auktorisation av bevakningsföretag ingår i 46 och 49 § i lagförslaget. Både förutsättningarna för meddelande av auktorisation av bevakningsföretag och grunderna för återkallande räknas upp uttömmande i lagförslaget. Bestämmelserna har dessutom preciserats med hjälp av villkor gällande bl.a. väsentliga förändringar i förhållandena, dom som vunnit laga kraft och maximal giltighetstid för tillfälligt återkallande. Även myndighetens möjlighet att förlänga giltighetstiden för ett beslut om tillfälligt återkallande är begränsad så att denna åtgärd är möjlig endast om personen i fråga misstänks för ett brott som sannolikt kan leda till att auktorisationen eller godkännandet återkallas. Trots att en del av villkoren för meddelande och återkallande av auktorisation av bevakningsföretag innehåller attribut som är beroende av uppskattning, kan man med beaktande av föremålet för regleringen anse att som helhet blir villkoren för meddelande av auktorisation och grunderna för återkallande tillräckligt noggrant avgränsade och exakt definierade på lagnivå. Ovan nämnda bedömning gäller också de villkor och grunder som ansluter sig till godkännandet av en person som ansvarig föreståndare för ett bevakningsföretag, väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter.

Det är svårt att definiera situationer som ansluter sig till en persons pålitlighet, personliga egenskaper samt eventuella försummelser och felaktiga förfaranden uttömmande på lagnivå. Vid fortsatt missbruk av alkohol, narkotika eller andra rusmedel och vid våldsam eller farligt uppträdande är det i huvudsak fråga om personliga egenskaper. Exempelvis narkotikamissbruk leder inte alltid till dom och då kan auktorisationen eller godkännandet inte återkallas med stöd av dom, men redan med tanke på bevakningsrörelsens allmänna trovärdighet vore det nödvändigt att auktorisationen eller godkännandet då vid behov kunde återkallas p.g.a. en förändring som inträffat i de personliga egenskaperna.

Sistnämnda omständighet framgår bl.a. av 3 § lagen om tillståndsplikt för indrivningsverksamhet (517/1999). Paragrafens 1 mom. innehåller en detaljerad bestämmelse om bedömning av sökandens tillförlitlighet, medan den öppna bestämmelsen i 2 mom. gör det möjligt att betrakta sökanden som icke tillförlitlig även i andra fall än de som avses i 1 mom. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande (GrUU 35/1998) ansett att ovan beskrivna noggrannhet hos regleringen är tillräcklig med beaktande av de proportionalitetskrav som ställs på inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna.

Enligt grundlagsutskottets utlåtandep Praxis skall beviljande av näringstillstånd i regel basera sig på laglighets- och inte lämplighetsprövning.

Grundlagsutskottet har ändå ansett att när starka samhälleliga intressen talar för det kan beviljandet av näringstillstånd ändå förenas med lämplighetsprövning (GrUU 35/1997 rd).

Med hjälp av de förfaranden för auktorisation och godkännande som ingår i propositionen försöker man redan på förhand förvissa sig om att de näringsidkare som bedriver bevakningsrörelse samt deras anställda är pålitliga, yrkesskickliga samt solventa. Förfarandena för auktorisation och godkännande utgör således en viktig del av myndigheternas tillsyn. I detta fall kan starka samhälleliga intressen anses tala för en effektiv myndighetstillsyn över bevakningsrörelsen, och därför kan meddelandet av auktorisation och godkännande förenas med prövning. Myn-

digheternas beslut skall dock alltid följa de allmänna förvaltningsrättsliga principerna.

De som ansöker om auktorisation och godkännande skall också förfoga över rättskyddsmedel. Ändring i beslut som gäller auktorisation, godkännande och varningar söks från förvaltningsdomstol på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen (61 §).

Enligt propositionen blir privatdetektivverksamheten en del av bevakningsrörelsen och samtidigt preciseras definitionen av verksamhet som förutsätter näringstillstånd i fråga om verksamheten i syfte att avslöja brott. Med hjälp av en övergångsbestämmelse (65 §) i propositionen tryggas ställningen för dem som innehar tillstånd som ger rätt att bedriva privatdetektivyrke och som inte har gällande tillstånd för bevakningsföretag.

I och med ovan nämnda övergångsbestämmelse meddelas innehavare av privatdetektivtillstånd avgiftsfritt auktorisation av bevakningsföretag som ger rätt att avslöja brott och privatdetektivföretagets föreståndare godkänns som ansvarig föreståndare för bevakningsföretag. Detta arrangemang bör genomföras på föreslaget sätt framför allt på grund av 18 § grundlagen. I och med övergångsbestämmelsen börjar antalet gällande auktoriseringar bättre motsvara den faktiska situationen. Den sistnämnda omständigheten åter vore viktig i synnerhet med avseende på myndighetstillsynen och den riksomfattande registreringen av auktoriseringar och godkännanden.

4.3. Väktares befogenheter

Utgångspunkten är att bevakningsföretags väktare inte skall ha särskilda befogenheter av nuvarande typ, utan de skall i regel ha samma rättigheter som vem som helst. Väktare skall dock behålla en mera begränsad rätt än för närvarande att vid behov med hjälp av maktmedel avlägsna en person från ett bevakningsområde som skyddas av offentlig frid enligt 23 kap. 3 § strafflagen när vissa förutsättningar föreligger. Dessutom skall väktare ha rätt att förrätta säkerhetsvisitation i samband med den allmänna rätten att gripa en person. Dessa bestämmelsers ända-

målsenlighet för de praktiska bevakningsuppgifter som väktare utför har behandlats närmare i samband med beskrivningen av de viktigaste förslagen i propositionen.

Väktares rätt att avlägsna personer i anslutning till offentlig frid samt möjligheten att använda maktmedel i samband därmed kopplas klarare än för närvarande till två olika grunder för avlägsnande av tvångsmedelstyp. Grunden för avlägsnande hade också kunnat utvidgas på så sätt att väktarna hade getts rätt till nödvärn och att använda de maktmedel som detta möjliggör även på bevakningsområden som skyddas av offentlig frid. En bestämmelse av tvångsmedelstyp måste dock betraktas som mera ändamålsenlig med beaktande av de grundläggande fri- och rättigheterna, eftersom väktarnas befogenheter kan anges exakt i och med en sådan bestämmelse.

En väktare kan använda den rätt som bestämmelsen medför att avlägsna en person samt de maktmedel som hänför sig därtill för det första när en person underlåter att iakttä en uppmaning att avlägsna sig från bevakningsområdets ägare, innehavare eller deras företrädare enligt 2 § 16 punkten. Den andra grunden för avlägsnande hänför sig till situationer där det är uppenbart att personen inte har rätt att vistas på ett bevakningsområde som skyddas av offentlig frid. Då förutsätts ytterligare att personen i fråga inte iakttar väktarens uppmaning att avlägsna sig.

En person kan göra sig skyldig till straffbart brott mot offentlig frid redan när han underlåter att iakttä en klar muntlig uppmaning att avlägsna sig. Situationen är densamma även när en person påträffas t.ex. på en industrianläggnings omgärdade gårdsområde och han inte kan ge någon godtagbar orsak till sin vistelse där. I fråga om bägge grunderna för avlägsnande är föremålet för väktarens eventuella åtgärder alltså en person som man åtminstone kan misstänka att har gjort sig skyldig till straffbart brott mot offentlig frid. Att bli avlägsnad av en utbildad väktare är också ett mildare alternativ för den som är föremål för åtgärden jämfört med om väktaren skulle ta fast honom med stöd av den allmänna rätten att gripa en person och myndigheten eventuellt med hjälp av brottsutredning skulle undersöka om han eventuellt har gjort sig skyldig till ett brott.

Även när det gäller förrättande av säkerhetsvisitation skall den som blir föremål för åtgärden genom sitt eget uppträdande ha förorsakat att väktaren har gripit honom med stöd av den allmänna rätten att gripa en person.

Betydande utövning av offentlig makt som tillkommer endast myndigheterna har ansetts vara t.ex. den rätt som baserar sig på självständig prövning att använda maktmedel eller på något annat betydande sätt ingripa i en individs grundläggande fri- och rättigheter (RP 1/1998 rd). Grundlagsutskottet har förhållit sig restriktivt till att andra än myndigheter skulle ges rätt att använda maktmedel (GrUU 15/1994 rd, GrUU 22/1994 rd och GrUU 38/1997 rd). En tolkning som i någon mån avvek från grundlagsutskottets tidigare praxis gällde regeringens proposition med förslag till lag om ordningsvakter samt till vissa lagar som har samband med den (GrUU 44/1998 rd). Vid användningen av de befogenheter som är mera omfattande än de rättigheter som tillkommer var och en och som föreslås för väktare är det inte fråga om utövning av betydande offentlig makt, eftersom grunden för åtgärder vore lagstridigt förfarande från den persons sida som blir föremål för åtgärden eller att väktaren i den aktuella situationen företräder innehavaren av bevakningsområdet. Användningen av de befogenheter som tillkommer väktare och som är mera omfattande än de rättigheter som tillkommer var och en skall också vara bunden enbart till verksamhet inom bevakningsområdet och inte som för närvarande till bevakningsobjektets omedelbara närhet.

Väktares rätt att förhindra olovligt intrång, som är mera omfattande än de rättigheter som tillkommer var och en, ingriper inte heller i den inträngades grundläggande fri- och rättigheter, eftersom de grundläggande rättigheterna inte skyddar olaglig verksamhet. Enligt 22 § grundlagen skall det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Detta betyder förutom den grundläggande trygghet som myndigheterna erbjuder även bl.a. det att lagstiftningen garanterar individen tillräckliga rättigheter att försvara sig mot rättsstridiga angrepp och olovligt intrång. Att användningsområdet för nödvärn

inskränks till följd av att det område som skyddas av hemfriden krymper är inte till alla delar i harmoni med denna utgångspunkt. Det vore ändamålsenligt att åtminstone bevakningsföretagens väktare, som är utbildade för dessa situationer och som i egenskap av ägarens företrädare handlar på uppdrag av denne, får behålla en mera begränsad rätt än den nuvarande att avlägsna personer från platser som skyddas av offentlig frid. Väktarnas befogenheter skulle i mycket begränsad utsträckning vara mera omfattande än de rättigheter som tillkommer var och en samt väsentligt mycket mera inskränkta än t.ex. ovan nämnda ordningsvaktens befogenheter.

Genom väktares rätt att i samband med den allmänna rätten att gripa en person förrätta säkerhetsvisitation ingriper man av skäl som hänför sig till säkerheten i arbete i den personliga integriteten hos den som blir föremål för åtgärden. Genom bestämmelsen försöker man också trygga säkerheten för utomstående personer som eventuellt befinner sig på platsen för gripandet. Enligt 7 § grundlagen har alla rätt till personlig integritet. Den får inte kränkas utan laglig grund. Man bör också lägga märke till att det allmänna skall tillgodose även väktares och utomståendes grundläggande fri- och rättigheter, bl.a. den personliga säkerheten. På motsvarande sätt skall det allmänna enligt 18 § 1 mom. grundlagen sörja för skyddet av arbetskraften.

I grundlagsutskottets tolkningspraxis har man också för myndighetsverksamhetens del godkänt att det inte i alla situationer nödvändigtvis är möjligt att fatta överklagbara beslut om användningen av befogenheterna enligt lagen. Detta framhäver ytterligare betydelsen av de personers utbildning och övriga kompetens som använder befogenheterna (GrUU 17/1998 rd).

Med anledning av vad som anförts ovan finns det ett vägande samhälleligt behov av befogenheter för väktare. Till användningen av befogenheter hänför sig också det faktum att det föreslås att väktarnas utbildningskrav skärps och att det även av tillfälliga väktare krävs att de genomgått åtminstone en viss utbildning.

Befogenheterna är begränsade till vad som är nödvändigt för att tillgodose 18 § 1 mom. och 22 § grundlagen.

De föreslagna bestämmelserna är noga avgränsade och exakta.

4.4. Överföring av förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter

I 124 § grundlagen ingår en bestämmelse om överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter. Det betydelsefulla med tanke på denna proposition är om det vid bedrivandet av bevakningsrörelse skall anses vara fråga om en offentlig bevakningsuppgift som avses i 124 § grundlagen. Bedömningen försvåras av att det varken i bestämmelsen eller i regeringspropositionen gällande den ges några närmare grunder för när en viss uppgift skall anses vara en offentlig förvaltningsuppgift. Denna sak behandlas inte heller i grundlagsutskottets utlåtandepraxis.

Med bevakningsrörelse avses utförande av bevakningsuppgifter i förvärvssyfte enligt uppdragsavtal. Bevakningsuppgifter är att vakta egendom, skydda en människas integritet, avslöja brott som riktat sig mot bevakningsobjektet eller uppdragsgivaren samt att övervaka sådana uppgifter. Utgångspunkten är fortfarande att bevakningsföretag inte får ta emot uppdrag som innebär en förbindelse att upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller annars försvåra upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet. Utgångspunkten är att de väktare som är anställda hos ett bevakningsföretag har samma rättigheter som tillkommer var och en när de utför sina bevakningsuppgifter. De befogenheter som tillkommer väktare och som är mera omfattande är de rättigheter som tillkommer var och en hänför sig på det sätt som beskrivs i föregående punkt till rätten att vid behov med hjälp av maktmedel avlägsna en person från ett bevakningsområde som skyddas av offentlig frid samt till rätten att förrätta säkerhetsvisitation i samband med ett gripande som gjorts med stöd av den allmänna rätten att gripa en person. Dessutom kan en väktare som fått behörig utbildning i bevakningsuppgifter bära vissa maktmedelsredskap i större omfattning än var och en.

Enligt 1 § 1 mom. polislagen är polisens uppgift bl.a. att förebygga brott. Även för

bevakningsrörelsen är ett centralt syfte att förebygga brott i och med att man vaktar egendom och skyddar människors integritet. Enbart med stöd av det sistnämnda kan det ändå inte i bevakningsrörelsen anses vara fråga om utförande av en i grundlagen avsedd offentlig förvaltningsuppgift, eftersom det inte är bestämt att polisen eller myndigheterna i allmänhet skulle ha ensamrätt att bedriva verksamhet i anslutning till förebyggandet av brott. Dessutom bör man beakta att det i många andra typer av verksamhet, t.ex. låsmeds- och försäkringsverksamhet, kan vara fråga om att förebygga brott. När det gäller att förebygga brott avgör verksamhetens natur vilka befogenheter som innebär rätt att ingripa i medborgarnas rättsliga ställning som eventuellt är förenade med uppgiften.

I bevakningsrörelsen kan det anses vara fråga om utförande av en offentlig förvaltningsuppgift enligt 124 § grundlagen i den mån väktare föreslås få rätt att använda maktmedel som är mera omfattande än de rättigheter som tillkommer var och en samt rätt att i bevakningsuppgifter bära vissa maktmedelsredskap i större utsträckning än var och en. Med stöd av vad som anförts ovan är utgångspunkten i denna proposition att det inom bevakningsrörelsen är fråga om en offentlig förvaltningsuppgift enligt 124 § grundlagen.

Enligt 124 § grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rätts säkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter. Av den del som behandlade lagstiftningsordningen för väktares befogenheter har redan framgått att det inte är fråga om utövning av betydande offentlig makt vid användningen av de befogenheter som föreslagits för väktare.

Enligt 22 § grundlagen skall det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Detta betyder bl.a. att säkerhetsmyndigheterna skall kunna säkerställa en viss grundtrygghetsnivå. Grundtryggheten torde

innefatta åtminstone sådan allmän ordning och säkerhet som innebär att det är fredligt på gatorna, korta beredskaps- och utredningstider för myndigheterna vid allvarliga störningar i ordningen och grova brott samt höga utredningsprocent för myndigheterna när det gäller grova brott. Grundtryggheten innefattar således element med anknytning till såväl allmän som privat säkerhet. Säkerhetsmyndigheterna borde förfoga över sådana resurser som behövs för att upprätthålla en viss, definierad nivå på grundtryggheten. Redan ovan kom det fram att 22 § grundlagen vid sidan av den grundtrygghet som myndigheterna erbjuder betyder bl.a. att lagstiftningen ger individen tillräckliga rättigheter att försvara sig mot rättsstridiga angrepp och olovligt intrång. Till denna del vore det ändamålsenligt att företag och enskilda vid sidan av de säkerhetstjänster som samhället tillhandahåller vid behov kan tillfredsställa sina egna speciella säkerhetsbehov även genom att anlita bevakningsföretags tjänster. Inom bevakningsrörelsen är det alltså fråga om att producera tjänster, och beträffande dem har det krav på ändamålsenlighet som 124 § grundlagen ställer ansetts uppfyllas lättare än t.ex. i fråga om beslutsfattande som gäller en enskild persons eller sammanslutnings centrala rättigheter. (RP 1/1998 rd).

När det gäller de förutsättningar som ansluter sig till medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter, rättssäkerheten samt god förvaltning är det centrala de bestämmelser som gäller tillämpningsområdet, användningen av maktmedel samt utbildningen samt att de är nogga avgränsade och exakta. Även bestämmelserna om myndighetstillsyn är centrala i detta avseende.

Genom bevakningsrörelsen upprätthålls privat säkerhet, och propositionen innehåller ett uttryckligt förbud mot att ta emot uppdrag med anknytning till upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet. De maktmedelsredskap som är tillåtna för väktare definieras nu uttömmande på lagnivå och dessutom beslutar bevakningsföretagets ansvariga föreståndare om bärandet av farliga maktmedelsredskap i bevakningsuppdrag. En förutsättning för att man skall få bära vissa maktmedelsredskap är dessutom att man genomgått en specialutbildning. Det blir förbjudet för

tillfälliga väktare att bära skjutvapen samt att medföra hund i bevakningsuppdrag. Utbildningskraven för väktare och ansvariga föreståndare skärps och utbildningen genomförs i enlighet med ett enhetligt utbildningssystem som administreras av undervisningsmyndigheterna. De viktigaste kraven på innehållet i ansvariga föreståndares och väktares utbildning definieras nu i lag. Även av tillfälliga väktare skall krävas åtminstone en viss utbildning. Regleringen gällande väktares befogenheter och användningen av maktmedel har behandlats i föregående punkt. När det gäller tillsynen är ett mål att effektivisera den myndighetstillsyn som riktar sig till de privata säkerhetstjänsterna bl.a. genom den tillsynsenhet för säkerhetsbranschen och det riksomfattande tillsynsregister för säkerhetsbranschen som föreslås bli inrättade.

Med stöd av vad som anförts ovan kan det anses att det krav på ändamålsenlighet som ingår i 124 § grundlagen och som gäller överföring av offentliga förvaltningsuppdrag på andra än myndigheter blir uppfyllt för bevakningsrörelsens del. De bestämmelser som ingår i propositionen måste också anses vara tillräckligt exakta och nogga avgränsade i detta avseende.

4.5. Skydd för personuppgifter

Enligt 10 § grundlagen utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Bestämmelsen visar på behovet att genom lagstiftning trygga individens rättsskydd och integritet vid behandling, registrering och användning av personuppgifter. Bestämmelsen hänvisar inte bara till den nuvarande personuppgiftslagen utan förutsätter över huvud lagstiftningsmässiga arrangemang för att skydda personuppgifter. Krav på lagstiftning om skydd för personuppgifter ställer den numera även av Europarådet antagna konventionen om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter (FördrS 35 och 36/1992). Dessutom måste EG:s personuppgiftsdirektiv 95/46/EG beaktas.

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande (GrUU 14/1998 rd) konstaterat att till de frågor som utifrån bestämmelsen om grundläggande fri- och rättigheter gällande skydd för

personuppgifter absolut bör regleras hör åtminstone syftet med registreringen, de registrerade uppgifternas innehåll, ändamålen för vilka uppgifterna får användas inbegripet uppgifternas tillförlitlighet och deras förvaringstider samt den registrerades rättsskydd. Samma gäller i vilken utsträckning dessa omständigheter skall regleras och hur ingående på lagnivå. Också förvaltningsutskottet har uttryckt en motsvarande ståndpunkt (FvUU 16 och 19/1998 rd samt FvUB 25 och 26/1998 rd).

I enlighet med lagförbehållet i 10 § 1 mom. grundlagen bestäms om bevakningsföretags skyldighet att bevara händelserapporter samt föra personal- och arbetsskiftsregister i 17 och 18 § i propositionen. De föreslagna bestämmelserna kan anses uppfylla de krav på detaljerad och exakt lagstiftning och reglering som följer av ovan nämnda 10 § grundlagen. Vid sidan av de nämnda bestämmelserna tillämpas personuppgiftslagen på de personregister som utgörs av händelserapporter samt personal- och arbetsskiftsregister.

4.6. Utfärdande av förordning och överföring av lagstiftningsmakt

I stället för det nuvarande allmänna bemyndigandet att utfärda förordning och det delvis allmänna bemyndigandet för inrikesministeriet att meddela föreskrifter skall bemyndigandet att utfärda förordningar av statsrådet, förordningar av inrikesministeriet vara individualiserat.

Enligt 80 § 1 mom. grundlagen kan republikens president, statsrådet och ministerierna utfärda förordningar stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag. Genom lag skall dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag. Grundlagsutskottet har i sin tolkningspraxis betonat kravet på noggranna gränser och exakthet i fråga om delegering av lagstiftningsmakt. Utskottet har t.ex. ansett att befogenheter att begränsa näringsfriheten inte får delegeras till en lägre författningsnivå än lag (t.ex. GrUU 15/1996 rd och 31/1998 rd).

Tyngdpunkten i regleringen av bevakningsrörelsen ligger för närvarande på förord-

ningsnivå och privatdetektivverksamheten regleras enbart genom förordning. Det föreslås att tyngdpunkten i regleringen överförs till lag. I lagen anges grunderna för de omständigheter som påverkar medborgarnas rättsliga ställning. Genom förordningar av statsrådet och inrikesministeriet bestäms om sådana omständigheter, i första hand av teknisk natur, där regleringen på ett smidigt sätt måste anpassas efter förändringar i omvärlden. Grundlagsutskottet har t.ex. i sin tolkningspraxis ansett att en i lag föreslagen befogenhet att genom ministeriebeslut generellt reglera minimikraven på behörighet för en viss uppgift är alltför öppen; däremot gick det bra att precisera behörighetsvillkoren genom ett beslut av ministeriet (GrUU 20/1997 och 31/1998). Det föreslås att utbildningskraven för bevakningsföretags ansvariga föreståndare och kraven på grundutbildning för bevakningsföretags väktare binds till den ordning som föreskrivs i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Det föreslås att de viktigaste av de krav som ställs på utbildningens innehåll också definieras på lagnivå, men närmare bestämmelser om utbildningens innehåll och utbildningsanordnarna utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

De föreslagna delegeringsbestämmelserna är noga avgränsade och exakta.

4.7. Övriga förslag

Förslagen om ändring av 1 b och 24 d § lagen om polisens personregister, ändring av 17 kap. strafflagen, ändring av 4 § lagen om nödcentraler samt lagen om ordningsvakter innehåller inga frågor beträffande lagstiftningsordningen.

4.8. Sammandrag

Propositionen innehåller vissa bestämmelser som begränsar de grundläggande fri- och rättigheterna enligt 2 kap. grundlagen. Begränsningarna av de grundläggande fri- och rättigheterna gäller i synnerhet de rättigheter som väktare anställda hos bevakningsföretag får att använda maktmedel och som är mera omfattande än de rättigheter som tillkommer var och en. Det är möjligt att begränsa de grundläggande fri- och rättigheterna inte bara

utifrån de lagförbehåll som ingår i bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna utan också utifrån allmänna doktriner. Grundlagsutskottet har i sitt betänkande (GrUB 25/1994 rd s. 4-5) konstaterat att grunderna för inskränkningar bör vara acceptabla, inskränkningarna bör vara nödvändiga för att uppnå ett acceptabelt syfte samt noga avgränsade och tillräckligt exakt definierade. Bestämmelserna i propositionen gällande privata säkerhetstjänster kan inte anses begränsa de grundläggande fri- och rättigheterna i 2 kap. grundlagen mera än vad som är nödvändigt för uppnåendet av de för samhäl-

let viktiga målen som ligger till grund för regleringen.

Sålunda kan lagen om privata säkerhetstjänster och ovan nämnda övriga lagförslag behandlas i den ordning som 72 § grundlagen föreskriver. Eftersom propositionen ändå innehåller flera omständigheter som är av betydelse med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna, vore det ändamålsenligt att grundlagsutskottets utlåtande inhämtas om propositionen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslagen***1.****Lag****om privata säkerhetstjänster**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte och tillämpningsområde

Syftet med denna lag är att trygga privata säkerhetstjänsters kvalitet och pålitlighet samt att främja samarbetet mellan myndigheterna och privata säkerhetstjänster.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med:

- 1) *privata säkerhetstjänster* bevakningsrörelse och säkerhetsskyddande verksamhet,
- 2) *bevakningsrörelse* utförande av bevakningsuppgifter i förvärvssyfte enligt uppdragsavtal,
- 3) *bevakningsuppgift* att bevaka egendom, skydda en persons integritet, avslöja brott som riktat sig mot bevakningsobjektet eller uppdragsgivaren samt att utöva tillsyn över sådana uppgifter,
- 4) *butiksobservation* bevakningsuppgift som innebär bevakning av egendom som säljs i en butik,
- 5) *livvaktsuppdrag* bevakningsuppgift som omfattar skyddande av en viss persons integritet,

6) *värdetransportuppdrag* bevakningsuppgift som omfattar bevakning av värdefull egendom som transporteras,

7) *bevakningsföretag* fysisk eller juridisk person som idkar bevakningsrörelse,

8) *ansvarig föreståndare* den som anställd hos ett bevakningsföretag ansvarar för att företaget sköts enligt bestämmelserna om bevakningsföretag,

9) *väktare* den som anställd hos ett bevakningsföretag utför bevakningsuppgifter,

10) *verksamhetsställe* byggnad, konstruktion, rum och annat utrymme som ett bevakningsföretag använder för kundtjänst, mottagning av larm eller företagets interna administration,

11) *huvudsakligt verksamhetsställe* ett verksamhetsställe från vilket en bevakningsrörelse huvudsakligen idkas eller är avsedd att idkas,

12) *bevakningsområde* fastighet, byggnad, rum, konstruktion och annan allmän eller privat plats samt annat allmänt eller privat område eller del av dessa som specificerats i uppdragsavtalet,

13) *bevakningsobjekt* personer samt föremål och annan egendom som skall bevakas enligt uppdragsavtalet,

14) *maktmedelsredskap* skjutvapen enligt 2 § skjutvapenlagen (1/1998), gasspray enligt 11 § skjutvapenlagen, handklovar, högst 60 centimeter långa batonger samt teleskopbatonger,

15) *teleskopbatong* en industriellt tillverkad, för transport hopskjutbar batong, som utfälld är minst 45 centimeter och högst 65

centimeter lång och som består av oböjliga metall- eller plaströr, vilka låser sig vid varandra med hjälp av friktion,

16) *företrädare* den som är anställd av ett bevakningsområdes ägare eller innehavare,

17) *säkerhetsskyddsuppgift* planering, installation, reparation eller ändring av konstruktionsmässigt skydd eller elektroniska övervakningssystem samt planering av andra säkerhetsarrangemang,

18) *säkerhetsskyddsuppgift som kräver godkännande* en säkerhetsskyddsuppgift som medför tillgång till sådana upplysningar om uppdragsgivarens säkerhetsarrangemang vilka definierats vara konfidentiella och vilka möjliggör eller väsentligen underlättar intrång i ett för utomstående stängt utrymme som innehas av uppdragsgivaren,

19) *säkerhetsskyddande verksamhet* utförande av säkerhetsskyddsuppgifter i förvärvssyfte enligt uppdragsavtal,

20) *säkerhetsskydds företag* fysisk eller juridisk person som idkar säkerhetsskyddande verksamhet,

21) *utförare av säkerhetsskyddsuppgifter* en anställd hos ett säkerhetsskydds företag som utför säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande.

2 kap.

Bevakningsrörelse

Auktorisationskrav för bevakningsrörelse

3 §

Auktorisation av bevakningsföretag

Bevakningsrörelse får idkas av en fysisk eller juridisk person som avses i 1 § 1 eller 2 mom. lagen angående rättighet att idka näring (122/1919) och som har meddelats auktorisation för detta (auktionering av bevakningsföretag).

Auktorisation av bevakningsföretag ger rätt att sköta bevakningsuppgifter i hela landet. Auktorisationen gäller tills vidare.

Till auktorisationen av ett bevakningsföretag kan fogas villkor och begränsningar angående tid, geografiskt område och bevak-

ningsuppgifter som påkallas av bevakningsrörelsens omfattning, det antal verksamhetsställen som bevakningsföretaget har, verksamhetsställets läge samt andra motsvarande förhållanden.

Om den som innehar auktorisation försätts i konkurs eller avlider, har konkurs- eller dödsboet rätt att fortsätta bevakningsrörelsen under högst ett år från det konkursen inleddes eller dödsfallet inträffade. Konkursboets boförvaltare, en dödsbodelägare eller någon annan som har hand om dödsboet skall inom trettio dagar från det att konkursen inleddes eller dödsfallet inträffade underrätta inrikesministeriet om konkursen eller dödsfallet.

4 §

Meddelande av auktorisation

Auktorisation av bevakningsföretag kan meddelas en fysisk person som

1) har fyllt 18 år,

2) är känd för redbarhet och pålitlighet och till sina personliga egenskaper är lämplig för uppgiften,

3) inte är försatt i konkurs och vars handlingsbehörighet inte har begränsats, samt

4) i fråga om sin förmögenhet förmår att sköta verksamheten på behörigt sätt.

En juridisk person kan meddelas auktorisation, om

1) den i fråga om sin förmögenhet förmår att sköta verksamheten på behörigt sätt, samt

2) de som hör till förvaltningsorganen, verkställande direktören samt i ett öppet bolag bolagsmännen och i ett kommanditbolag de ansvariga bolagsmännen uppfyller villkoren enligt 1 mom. 1—3 punkten.

Auktorisation av bevakningsföretag meddelas av inrikesministeriet.

5 §

Ändring av villkor och begränsningar som fogats till ett bevakningsföretags auktorisation

Villkor och begränsningar som fogats till ett bevakningsföretags auktorisation kan ändras med anledning av förändringar i bevak-

ningsrörelsens omfattning, det antal verksamhetsställen som bevakningsföretaget har, verksamhetsställets läge samt andra motsvarande förhållanden.

Villkor och begränsningar i anslutning till auktorisation ändras av inrikesministeriet.

6 §

Anmälningar

När inrikesministeriet har meddelat ett bevakningsföretag auktorisation eller ändrat villkor eller begränsningar som fogats till en auktorisation, skall ministeriet underrätta de polisinrättningar inom vars distrikt sökanden eller innehavaren av auktorisationen har uppgivit att verksamhetsställen kommer att inrättas.

7 §

Ändringsanmälningar

Ett bevakningsföretag skall skriftligen (*ändringsanmälan*) underrätta inrikesministeriet när

1) bevakningsföretaget inrättar eller drar in ett verksamhetsställe eller ett verksamhetsställets adress förändras,

2) när en person i bevakningsföretagets förvaltningsorgan, verkställande direktören eller en bolagsman, om bevakningsföretaget är ett öppet bolag, eller en ansvarig bolagsman, om bevakningsföretaget är ett kommanditbolag, byts ut,

3) när driften av företaget avslutas eller avbryts för längre tid än en månad.

Ändringsanmälan skall om möjligt göras innan förändringen inträffar, dock senast den sjunde dagen därefter. Till en anmälan som avses i 1 mom. 2 punkten skall fogas handlingar av vilka framgår att den som tillträder uppdraget uppfyller de villkor som föreskrivs i 4 § 2 mom.

När inrikesministeriet tar emot en ändringsanmälan som avses i 1 mom. 1 punkten, skall ministeriet om anmälan underrätta den polisinrättning inom vars distrikt bevakningsföretaget har sitt huvudsakliga verksamhets-

ställe samt den polisinrättning inom vars distrikt bevakningsföretaget har det verksamhetsställe som ändringsanmälan gäller. När inrikesministeriet tar emot en ändringsanmälan som avses i 1 mom. 2 punkten, skall ministeriet underrätta den polisinrättning inom vars distrikt företaget har sitt huvudsakliga verksamhetsställe. När inrikesministeriet tar emot en ändringsanmälan enligt 1 mom. 3 punkten, skall ministeriet underrätta de polisinrättningar inom vars distrikt bevakningsföretaget har verksamhetsställen.

God bevakningssed

8 §

Uppdragsavtal

Innan någon börjar utföra uppgifter som ett uppdrag förutsätter, skall ett skriftligt avtal om uppdraget sättas upp (*uppdragsavtal*), utom i fråga om uppdrag som avses i 16 § 2 mom. Om uppgifterna varit så brådskande att inget uppdragsavtal kunnat sättas upp innan de påbörjades, skall avtalet sättas upp senast den andra vardagen efter det att uppgifterna påbörjades.

Ett uppdragsavtal skall förvaras i sex år efter det att uppdraget avslutades. Om uppgifterna i avtalet lagras med hjälp av automatisk databehandling, skall de uppgifter som behövs för tillsynen finnas att tillgå i klartext.

9 §

Förbud att ta emot uppdrag som gäller upprätthållande av allmän ordning och säkerhet

Bevakningsföretag får inte ta emot uppdrag som innebär förbindelse att upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

Bevakningsföretag får dock ta emot uppdrag som innebär att företaget sköter ordningsvaktsuppgifter enligt lagen om ordningsvakter (533/1999).

Om säkerhetskontroller inom flygtrafiken och vid domstolar bestäms särskilt.

10 §

Förhållande till myndigheternas verksamhet

Bevakningsrörelse får inte idkas eller bevakningsuppgifter utföras på ett sätt som försvårar upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet förebyggande, utredning eller åtalsprövning av brott.

Om en väktare vid utförande av bevakningsuppgifter får kännedom om att ett brott som nämns i 15 kap. 10 § 1 mom. strafflagen (39/1889) redan har begåtts, skall väktaren utan dröjsmål anmäla brottet till polisen. En väktare skulle bli tvungen att anmäla någon som avses i 2 mom. i nämnda paragraf är dock inte anmälningspliktig.

11 §

Förbud att delta i bevakningsrörelse

Den som är anställd hos polisen, gränsbevakningsväsendet eller tullväsendet får inte delta i bevakningsrörelse, höra till ett bevakningsföretags förvaltningsorgan, vara dess verkställande direktör, bolagsman, ansvariga bolagsman eller ansvariga föreståndare eller i förvärvssyfte utföra bevakningsuppgifter.

12 §

Allmänna principer som skall iaktas i bevakningsuppgifter

Den som sköter bevakningsuppgifter skall handla korrekt och opartiskt samt främja församlingen.

Bevakningsuppgifter skall utföras så att de inte medför större skada eller olägenhet än vad som är nödvändigt för att uppgifterna skall kunna utföras. Den som utför bevakningsuppgifter får inte göra större ingrepp i någons rättigheter än vad som är nödvändigt för att uppgifterna skall kunna utföras. De åtgärder som vidtas i anslutning till uppgifterna skall vara motiverade i förhållande till hur viktiga och brådskande uppgifterna är samt till situationen som helhet.

13 §

Meddelande av grunden för en åtgärd

Om en person blir föremål för en åtgärd av en väktare i bevakningsuppgifter skall han eller hon eller en företrädare för honom eller henne av väktaren upplysas om vad åtgärden grundar sig på, om detta inte är omöjligt på grund av personens tillstånd eller övriga förhållanden.

I syfte att få riktigheten av en åtgärd konstaterad skall den som blir föremål för åtgärden eller hans eller hennes företrädare vid behov anvisas att ta kontakt med den ansvariga föreståndaren. Med tanke på detta skall personen samtidigt upplysas om den ansvariga föreståndarens namn och kontaktuppgifter.

14 §

Sekretess

Den som idkar bevakningsrörelse, en ansvarig föreståndare eller väktare får inte olovligt röja eller till nytta för sig själv eller någon annan eller i syfte att skada någon annan utnyttja sådana upplysningar om en uppdragsparts sekretessbelagda säkerhetsarrangemang, affärs- eller yrkeshemligheter eller integritet som han i sin verksamhet eller uppgift har fått kännedom om. Sekretessplikten består även efter att verksamheten upphört eller uppgiften slutförts.

Ett bevakningsföretags skyldigheter

15 §

Ansvarig föreståndare

Ett bevakningsföretag skall i sin tjänst ha en eller flera ansvariga föreståndare med gällande godkännande att vara föreståndare för ifrågavarande bevakningsföretag. Inrikesministeriet bestämmer hur många ansvariga föreståndare ett bevakningsföretag skall ha utgående från bevakningsrörelsens omfattning, antalet verksamhetsställen, verksamhetsstäl- lenas läge samt andra motsvarande omständigheter. Inrikesministeriet bestämmer också

de ansvariga föreståndarnas ansvarsområden.

I samband med att en ansökan om auktorisation av bevakningsföretag lämnas in eller omedelbart därefter skall sökanden eller innehavaren av auktorisationen till inrikesministeriet lämna en ansökan om godkännande av ansvarig föreståndare. Bevakningsrörelse får inte inledas förrän en ansvarig föreståndare har godkänts för bevakningsföretaget.

Om en ansvarig föreståndare avgår eller annars upphör att sköta sin uppgift, skall en ansökan om godkännande av ny ansvarig föreståndare göras inom sju dagar efter det att den ansvariga föreståndaren upphörde att sköta uppgiften.

För ett bevakningsföretag kan godkännas en eller flera vikarier för den ansvariga föreståndaren, vilka sköter den ansvariga föreståndarens uppgifter när han eller hon är förhindrad att sköta dem.

16 §

Utförande av bevakningsuppgifter

För bevakningsuppgifter får ett bevakningsföretag anlita endast sådana personer i företagets tjänst vilka har ett giltigt godkännande som väktare.

Utan hinder av 1 mom. får ett bevakningsföretag delvis överlåta en bevakningsuppgift på ett annat bevakningsföretag. Det bevakningsföretag som har ingått uppdragsavtalet skall underrätta uppdragsgivaren om överlåtelser innan uppgiften påbörjas eller senast den andra vardagen efter det att den påbörjades.

Ett bevakningsföretag får i sin tjänst ha en i 25 § 1 mom. avsedd tillfällig väktare per varje påbörjat antal av tre väktare som har fått utbildning enligt 24 § 1 mom. 2 punkten och som utför bevakningsuppgifter.

17 §

Händelserapport

För att trygga den myndighetstillsyn som polisen utövar, rättsskyddet för dem som blir föremål för åtgärder samt uppdragsgivarnas rätt att ta del av uppgifter, skall en väktare som i samband med bevakningsuppgifter ob-

serverar ett händelseförlopp vilket föranleder åtgärder omedelbart ge en skriftlig utredning om händelseförloppet (händelserapport). Av en händelserapport skall framgå väktarens iakttagelser och åtgärder i anslutning till händelsen. I rapporten får antecknas de personers efternamn, förnamn, personbeteckningar och adressuppgifter vilka har varit föremål för åtgärderna.

Ett bevakningsföretag skall förvara sina händelserapporter fem år från den dag då anmälan gjordes, varefter de skall förstöras. Rapporterna skall förvaras i en sådan ordning att de rapporter som ansluter sig till varje uppdrag utan dröjsmål kan tas fram. Om uppgifterna lagras med hjälp av automatisk databehandling, skall de uppgifter för tillsynen finnas att tillgå i klartext.

Uppdragsgivaren samt den tillsynsmyndighet som avses i 42 § har rätt att få en kopia av en händelserapport.

18 §

Personal- och arbetsskiftsregister

För tryggnad av den myndighetstillsyn som polisen utövar skall ett bevakningsföretag föra ett register (*personalregister*) över ansvariga föreståndare och väktare, av vilket utan dröjsmål kan konstateras

1) ansvariga föreståndares och väktares efternamn, förnamn och personbeteckning,

2) vilken myndighet som har godkänt en person som ansvarig föreståndare eller väktare samt hur länge godkännandet av väktaren är i kraft,

3) den ansvariga föreståndarens utbildning enligt 20 § 1 mom. 2 punkten samt väktarnas utbildning enligt 24 § 1 mom. 2 punkten, 25 § 1 mom., 29 § 2 mom. och 31 § 2 mom.,

4) uppgifter om en väktares tillstånd att inneha skjutvapen och gasspray,

5) tidpunkten då den ansvariga föreståndarens och väktarens anställningsförhållande har börjat och upphört samt orsaken till att anställningsförhållandet har upphört.

För tryggnad av tillsyn som myndigheter utövar, skall ett bevakningsföretag ordna bokföringen av arbetsskift så, att ur företagets handlingar framgår varje väktares arbetsskift, bevakningsområden och bevak-

ningsobjekt (*arbetskiftsregister*). I arbetskiftsregistret får antecknas väktarnas efternamn och förnamn.

Uppgifterna i personalregistret skall utplånas fem år efter det att anställningsförhållandet upphörde och uppgifterna i arbetskiftsregistret vid utgången av andra kalenderåret efter det då handlingen uppgjordes. Om uppgifterna lagras med hjälp av automatisk databehandling, skall de uppgifter som behövs för tillsynen finnas att tillgå i klartext.

19 §

Verksamhetsanvisningar

Ett bevakningsföretag skall ha allmänna skriftliga anvisningar med vilkas hjälp en väktare kan fullgöra sina bevakningsuppgifter på ett riktigt och tryggt sätt (*verksamhetsanvisningar*). Om förhållandena på bevakningsområdet eller hos bevakningsobjektet kräver det, skall bevakningsföretaget dessutom ha särskilda verksamhetsanvisningar för respektive bevakningsområde eller bevakningsobjekt.

Ett bevakningsföretags verksamhetsanvisningar skall finnas framlagda på företagets verksamhetsställen samt vid behov på dess bevakningsområden och hos deras bevakningsobjekt så att väktarna har möjlighet att sätta sig in i dem.

Godkännande som ansvarig föreståndare och väktare

20 §

Godkännande som ansvarig föreståndare

Som ansvarig föreståndare kan godkännas en person som idkar bevakningsrörelse eller som är anställd hos ett bevakningsföretag och som

1) har fyllt 18 år,

2) på godkänt sätt har fullgjort sådan utbildning enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) som uppfyller de krav som inrikesministeriet fastställer och i vilken åtminstone skall ingå ämnen med anknytning till bevakningsrörelse samt straff-

och processrätt (*utbildning som ansvarig föreståndare*), samt

3) är känd för redbarhet och pålitlighet och till sina personliga egenskaper är lämplig som ansvarig föreståndare.

Ett godkännande som ansvarig föreståndare är i kraft tills vidare. Det gäller dock högst så länge som personen i fråga sköter uppdraget som ansvarig föreståndare.

Till godkännandet som ansvarig föreståndare kan av särskilda skäl med anledning av sökandens utbildning, personliga egenskaper och andra motsvarande omständigheter fogas villkor och begränsningar angående tid, geografiskt område samt bevakningsuppgifter.

Ansvariga föreståndare godkänns av inrikesministeriet.

21 §

Godkännande som tillfällig ansvarig föreståndare

En person som inte har utbildning som ansvarig föreståndare, men som uppfyller de villkor som föreskrivs i 20 § 1 mom. 1 och 3 punkten, kan godkännas som ansvarig föreståndare för en tid av högst ett år (*tillfällig ansvarig föreståndare*), om den ansvariga föreståndaren avlider eller insjuknar eller någon annan motsvarande oförutsebar orsak medför byte av ansvarig föreståndare.

Till ett godkännande som tillfällig ansvarig föreståndare kan av särskilda skäl fogas villkor och begränsningar som avses i 20 § 3 mom.

Tillfälliga ansvariga föreståndare godkänns av inrikesministeriet.

22 §

Ändring av villkor och begränsningar som fogats till ett godkännande som ansvarig föreståndare

Villkor och begränsningar som fogats till ett godkännande som ansvarig föreståndare kan ändras med anledning av förändringar i den ansvariga föreståndarens utbildning, personliga egenskaper eller andra motsvarande omständigheter.

Villkor och begränsningar som fogats till ett godkännande som ansvarig föreståndare ändras av inrikesministeriet.

23 §

Anmälningar

När inrikesministeriet har godkänt en ansvarig föreståndare eller ändrat villkor eller begränsningar som har fogats till ett godkännande, skall ministeriet om godkännandet eller ändringen underrätta de polisinsättningar inom vars distrikt bevakningsföretaget har verksamhetsställen som hör till den ansvariga föreståndarens ansvarsområde.

24 §

Godkännande som väktare

Som väktare kan godkännas en person som

- 1) har fyllt 18, men inte 65 år,
- 2) på godkänt sätt har fullgjort sådan utbildning enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning som uppfyller de krav som inrikesministeriet fastställer och i vilken åtminstone skall ingå ämnen med anknytning till bevakningsbranschen, bevakningsrörelse, väktares rättigheter och skyldigheter samt väktares uppgifter (*grundutbildning som väktare*), samt
- 3) är känd för redbarhet och pålitlighet och till sina personliga egenskaper är lämplig som väktare.

Ett godkännande som väktare är i kraft fem år. Det gäller dock högst tills väktaren fyller 65 år.

Till godkännandet som väktare kan av särskilda skäl med anledning av sökandens utbildning, personliga egenskaper och andra motsvarande omständigheter fogas villkor och begränsningar angående tid, geografiskt område samt bevakningsuppgifter.

Den som har en tidigare utbildning som motsvarar grundutbildning som väktare kan utan hinder av bestämmelserna i 1 mom. 2 punkten på nytt godkännas som väktare på ansökan som skall göras inom tre månader efter det att det tidigare godkännandet av väktaren har upphört att gälla.

En sökande godkänns som väktare av po-

lisinsättningen på sin hemort. Ett godkännande som väktare innebär att ett tidigare gällande godkännande som väktare förfaller.

25 §

Godkännande som tillfällig väktare

Den som inte har grundutbildning som väktare, men som uppfyller de villkor som föreskrivs i 24 § 1 mom. 1 och 3 punkten, kan godkännas som väktare för högst fyra månader under samma kalenderår (*tillfällig väktare*), om han eller hon i den ordning som föreskrivs i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning på godkänt sätt har fullgjort en utbildning som uppfyller de krav som inrikesministeriet fastställer och som åtminstone ger grundläggande insikter i de ämnen som avses i 24 § 1 mom. 2 punkten (*utbildning som tillfällig väktare*).

Till ett godkännande som tillfällig väktare kan av särskilda skäl fogas villkor och begränsningar som avses i 24 § 3 mom.

En sökande godkänns som tillfällig väktare av polisinsättningen på sin hemort.

26 §

Ändring av villkor och begränsningar som fogats till ett godkännande som väktare

Villkor och begränsningar som fogats till ett godkännande som väktare kan ändras med anledning av förändringar i väktarens utbildning, personliga egenskaper och andra motsvarande omständigheter.

Villkor och begränsningar som fogats till ett godkännande som väktare ändras av den polisinsättning inom vars distrikt väktarens hemkommun är belägen.

27 §

Ansökan om godkännande som väktare

En ansökan om att bli godkänd som väktare skall lämnas personligen. Ansökan kan lämnas också till någon annan polisinsättning än polisinsättningen i sökandens hemkommun.

Väktares rättigheter och skyldigheter

28 §

Väktares rättigheter

Om nödvärn för avvärjande av orättmätigt angrepp och olovligt intrång bestäms i 3 kap. 6 och 7 § strafflagen.

En väktare har rätt att från en plats eller ett område som avses i 24 kap. 3 § strafflagen avlägsna en person, om platsen eller området hör till bevakningsområdet och personen inte avlägsnar sig på order av bevakningsområdets ägare eller innehavare eller ägarens eller innehavarens företrädare eller det är uppenbart att personen inte har rätt att vistas på bevakningsområdet och väktaren har uppmanat personen i fråga att avlägsna sig. Försöker den som skall avlägsnas genom att göra motstånd undgå att bli avlägsnad, har väktaren rätt att använda sådana behövliga maktmedel som med hänsyn till personens uppträdande och övriga omständigheter kan anses försvarliga.

Om allmän rätt att gripa en person bestäms i 1 kap. 1 § tvångsmedelslagen (450/1987). Om användning av maktmedel i anslutning till denna rätt bestäms i 3 kap. 8 § 4 mom. strafflagen.

När en väktare utövar den allmänna rätten att gripa en person, har väktaren rätt att kroppsvisitera den som gripits och undersöka de föremål som den gripne har med sig, för att förvissa sig om att denne inte medför föremål eller ämnen med vilka han kan utsätta sig själv eller andra för fara. Väktaren har rätt att frånta en person farliga föremål och ämnen som påträffats vid visitationen. De föremål och ämnen som fråntagits någon skall utan dröjsmål överlämnas till polisen.

29 §

Att bära maktmedelsredskap

I bevakningsuppgifter får en väktare inte i onödan bära på sig maktmedelsredskap. Skjutvapen får bäras endast i bevakningsuppgifter som oundvikligen förutsätter det.

Skjutvapen, gasspray och teleskopbatong får bäras endast av en väktare som har sådan

specialutbildning i att använda maktmedel som uppfyller de krav som inrikesministeriet fastställer och som årligen har visat att han har tillräcklig skicklighet i hanteringen av skjutvapen och tillräcklig skjutskicklighet. En tillfällig väktare får inte bära skjutvapen.

Bevakningsföretagets ansvariga föreståndare bestämmer särskilt för varje uppdrag när en väktare får bära skjutvapen och gasspray. Om en väktare har använt skjutvapen vid utförandet av en bevakningsuppgift, skall bevakningsföretaget utan dröjsmål underrätta polisinrättningen på den plats där detta skedde.

Ett bevakningsföretag vars väktare i bevakningsuppgifter bär maktmedelsredskap skall minst en gång om året för sina väktare ordna utbildning som innefattar repetition av innehållet i de bestämmelser som reglerar användningen av maktmedel samt övning i användningen av maktmedelsredskap.

30 §

Hur maktmedelsredskap skall bäras

En väktare skall bära sina maktmedelsredskap under dräkten så, att de inte kan observeras av andra.

Om maktmedelsredskapen inte kan bäras under dräkten, får de, med undantag av skjutvapen, bäras i ett slutet hölster som fästs vid bältet. En batong får dock bäras synlig till den del som den på grund av sin storlek inte kan bäras under dräkten eller i ett slutet hölster. Skjutvapen får bäras på ett sådant sätt att det kan observeras av andra endast när uppgiften eller situationens farlighet i undantagsfall förutsätter det.

Om någon annan dräkt än väktares dräkt används i bevakningsuppgifter, skall alla maktmedelsredskap bäras under dräkten så att de inte kan observeras av andra.

31 §

Att medföra hund

I bevakningsuppgifter får en väktare inte i onödan medföra hund.

Om det är nödvändigt att i en bevakningsuppgift medföra hund, får väktaren i uppgifterna medföra högst en hund som

1) på godkänt sätt har genomgått lydnesskontroll motsvarande de krav som inrikesministeriet fastställer,

2) han har varit ledare för vid lydnesskontrollen,

3) är minst två men högst 10 år gammal,

4) är registrerad och identifikationsmärkt så att den på ett tillförlitligt sätt kan individualiseras,

5) han eller hon kan behärska, samt

6) som inte till sina egenskaper har visat sig vara olämplig för att medföras i bevakningsuppgifter.

En väktare får i bevakningsuppgifter medföra en hund som uppfyller kraven enligt 2 mom. i två år från det godkännande som avses i 1 punkten.

En tillfällig väktare får inte medföra hund.

Den ansvariga föreståndaren bestämmer om medförande av hund särskilt för varje uppdrag.

32 §

Användning av väktardräkt

När en väktare utför bevakningsuppgifter skall han vara iförd väktardräkt. Väktare som tjänstgör i samma bevakningsföretag i likadana uppgifter skall vara enhetligt klädda.

Om uppgiften kräver det, får en väktare vid butiksobservation och i andra motsvarande uppgifter som syftar till avslöjande av brott samt i livvaktsuppgifter eller värdetransportuppgifter använda annan klädsel än väktardräkt. Bevakningsföretagets ansvariga föreståndare bestämmer särskilt för varje uppdrag när en väktare får använda annan klädsel än väktardräkt.

Väktardräkt får endast användas av en väktare i bevakningsuppgifter. Dräkten skall hanteras så att klädesplagg som hör till den inte kommer i händerna på obehöriga.

33 §

Väktardräkt

En väktardräkt skall vara snygg och ändamålsenlig. Dräkten skall vara sådan att väkta-

ren med hjälp av den kan igenkännas som väktare. Av dräkten skall framgå hos vilket bevakningsföretag väktaren är anställd.

En väktardräkt samt märken och texter på dräkten skall tydligt skilja sig från tjänsteuniformer som polisen, gränsbevakningsväsendet, tullväsendet, fängårdsväsendet och räddningsförvaltningen använder och från militära uniformer samt från officiella märken och texter på dessa uniformer.

Inrikesministeriet kan förbjuda användningen av en dräkt, ettärke eller en text som inte motsvarar bestämmelserna i denna lag eller i den förordning som statsrådet utfärdar med stöd av denna lag.

34 §

Väktarkort

Den som har godkänts som väktare får ett väktarkort av polisinrättningen på hemorten. Väktaren skall bära med sig kortet i bevakningsuppgifter och på begäran visa upp det.

Om en väktares personuppgifter har förändrats eller väktaren för första gången på godkänt sätt har fullgjort utbildning enligt 29 § 2 mom. eller 31 § 2 mom. och dessa uppgifter inte har antecknats på väktarkortet eller om kortet har förkommit eller förstörts, skall väktaren utan dröjsmål ansöka om en dubblett av väktarkortet hos polisinrättningen i sin hemkommun.

Ett väktarkort skall omedelbart överlämnas till polisen, om en väktares godkännande som väktare har återkallats eller om en väktare får ett nytt väktarkort under den giltighetstid för godkännandet som har antecknats på det tidigare utfärdade väktarkortet.

3 kap.

Säkerhetsskyddande verksamhet

35 §

Utförande av säkerhetsskyddsuppgifter

För utförande av säkerhetsskyddsuppgifter som förutsätter godkännande får ett säkerhetsskyddsföretag inte anlita andra än sådana personer i företagets tjänst vilka har ett giltigt

godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter.

Utan hinder av 1 mom. får ett säkerhetsskydds företag överlåta en säkerhetsskydds uppgift som förutsätter godkännande på ett annat säkerhetsskydds företag. Det säkerhetsskydds företag som överlåter säkerhetsskydds uppgiften skall underrätta uppdragsgivaren om överlåtelsen innan uppgiften påbörjas eller senast den andra vardagen efter det att den påbörjades.

36 §

Tjänstgöringsintyg

När det gäller en säkerhetsskydds uppgift som förutsätter godkännande skall uppdragsgivaren eller uppdragsgivarens företrädare få ett skriftligt intyg (*tjänstgöringsintyg*), om inget separat skriftligt uppdragsavtal sätts upp om säkerhetsskydds uppgiften.

37 §

Godkännande av utförare av säkerhetsskydds uppgifter

Som utförare av säkerhetsskydds uppgifter kan godkännas en person som

- 1) har fyllt 18 år,
- 2) är känd för redbarhet och pålitlighet och till sina personliga egenskaper är lämplig som utförare av säkerhetsskydds uppgifter, samt
- 3) sköter säkerhetsskydds uppgifter eller har sökt till utbildning som ger beredskap för säkerhetsskydds uppgifter.

Ett godkännande som utförare av säkerhetsskydds uppgifter är i kraft högst fem år.

Till godkännandet som utförare av säkerhetsskydds uppgifter kan av särskilda skäl med anledning av sökandens utbildning, personliga egenskaper och andra motsvarande omständigheter fogas villkor och begränsningar angående tid, geografiskt område samt säkerhetsskydds uppgifter.

En sökande godkänns som utförare av säkerhetsskydds uppgifter av polisinrättningen på sin hemort. Ett godkännande som utförare av säkerhetsskydds uppgifter innebär att ett

tidigare gällande godkännande som utförare av säkerhetsskydds uppgifter förfaller.

38 §

Ändring av villkor och begränsningar som fogats till ett godkännande som utförare av säkerhetsskydds uppgifter

Villkor och begränsningar som fogats till ett godkännande som utförare av säkerhetsskydds uppgifter kan ändras med anledning av förändringar i personens utbildning, personliga egenskaper och andra motsvarande omständigheter.

Villkor och begränsningar som fogats till ett godkännande som utförare av säkerhetsskydds uppgifter ändras av den polisinrättning inom vars distrikt sökandens hemkommun är belägen.

39 §

Ansökan om godkännande som utförare av säkerhetsskydds uppgifter

En ansökan om att bli godkänd som utförare av säkerhetsskydds uppgifter skall lämnas personligen. Ansökan kan lämnas också till någon annan polisinrättning än polisinrättningen i sökandens hemkommun.

40 §

Kort för säkerhetsskydds uppdrag

Den som har godkänts som utförare av säkerhetsskydds uppgifter får av polisinrättningen på hemorten ett kort för säkerhetsskydds uppdrag. Den som fått ett sådant kort skall bära med sig kortet i säkerhetsskydds uppgifter som förutsätter godkännande och på begäran visa upp det.

Om personuppgifterna för en utförare av säkerhetsskydds uppgifter har förändrats eller om kortet har förkommit eller förstörts, skall utföraren av säkerhetsskydds uppgifter utan dröjsmål hos polisinrättningen i sin hemkommun ansöka om en dubblett av kortet för säkerhetsuppdrag.

Ett kort för säkerhetsuppdrag skall omedelbart överlämnas till polisen, om godkän-

nandet som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter har återkallats eller om en utförare av säkerhetsskyddsuppgifter får ett nytt kort för säkerhetsskyddsuppdrag under den giltighetstid för godkännandet som har antecknats på det tidigare utfärdade kortet.

41 §

Sekretess

Den som idkar säkerhetsskyddande verksamhet eller utför säkerhetsskyddsuppgifter får inte olovligen röja eller till nytta för sig själv eller någon annan eller i syfte att skada någon annan utnyttja sådana upplysningar om en uppdragsparts sekretessbelagda säkerhetsarrangemang, affärs- eller yrkeshemligheter eller integritet som han eller hon i sin verksamhet eller uppgift har fått kännedom om. Sekretessen kvarstår även efter att verksamheten upphört eller uppgiften slutförts.

4 kap.

Tillsyn över privata säkerhetstjänster

42 §

Tillsyn

Inrikesministeriet svarar för den allmänna styrningen av och tillsynen över privata säkerhetstjänster.

Polisens länsledning samt häradenas polis-inrättningar ansvarar inom sina distrikt för tillsynen över privata säkerhetstjänster samt tillsynen över ansvariga föreståndare, väktare och utförare av säkerhetsskyddsuppgifter.

Polisinrättningarna skall minst vartannat år inom sitt distrikt inspektera bevakningsföretagens verksamhetsställen. Inspektionsprotokollet skall sändas till inrikesministeriet.

43 §

Rätt att få information

Utan hinder av att bevakningsföretags eller säkerhetsskyddföretags medlemmar, reviso-

rer, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företagshemlighet, har inrikesministeriet, polisens länsledning och en polisinrättning för utövande av tillsyn rätt att av företaget få behövlig information om företagets verksamhet, personal, ekonomiska ställning och andra liknande omständigheter.

44 §

Säkerhetsbranschens tillsynsregister

Polisen för register över bevakningsföretag samt över bevakningsföretagens i 4 § 2 mom. 2 punkten avsedda ansvarspersoner och ansvariga föreståndare samt dem som har godkänts som väktare, utförare av säkerhetsskyddsuppgifter och ordningsvakter (*säkerhetsbranschens tillsynsregister*). Om säkerhetsbranschens tillsynsregister bestäms närmare i lagen om polisens personregister (509/1995) och förordningen om polisens personregister (1116/1995).

45 §

Årsanmälan

Ett bevakningsföretag skall för varje kalenderår före utgången av januari påföljande år skriftligen meddela inrikesministeriet

- 1) antalet uppdrag,
- 2) antalet verksamhetsställen och personalens antal,
- 3) uppgifter om vem som under kalenderåret varit ansvarig föreståndare eller väktare,
- 4) uppgifter om bevakningsföretagets och väktarnas tillstånd att inneha skjutvapen och gasspray, uppdrag i vilka en väktare i bevakningsuppgifter har medfört skjutvapen eller hund eller använt annan klädsel än väktardräkt samt om situationer i vilka en väktare har använt skjutvapen, gasspray eller hund som maktmedel.

Om ett bevakningsföretags årsanmälan skall inrikesministeriet underrätta de polisinrättningar inom vilkas distrikt bevakningsföretaget har verksamhetsställen.

46 §

Återkallande av bevakningsföretags auktorisation

Inrikesministeriet skall återkalla ett bevakningsföretags auktorisation, om

1) den som innehar auktorisationen begär det,

2) bevakningsrörelsen har upphört, eller

3) den som innehar auktorisationen inte längre uppfyller de villkor som föreskrivs i 1 § 1 eller 2 mom. lagen angående rättighet att idka näring.

Ett bevakningsföretags auktorisation kan återkallas helt eller för viss tid, om

1) bevakningsrörelsen har avbrutits för en längre tid än tre månader,

2) den som innehar auktorisationen till följd av väsentliga förändringar i förhållandena inte längre uppfyller de villkor som föreskrivs i 4 § 1 mom. 2, 3 eller 4 punkten eller 4 § 2 mom. och inte inom en eventuellt utsatt tid har avhjälpt bristerna,

3) den som driver bevakningsföretaget eller en i 4 § 2 mom. 2 punkten avsedd ansvarsperson i bevakningsföretaget genom dom som har vunnit laga kraft har dömts för ett brott som visar att han eller hon är olämplig för sitt uppdrag, eller uppsåtligen har förfarit väsentligen felaktigt i bevakningsrörelsen, eller

4) den som innehar auktorisationen på ett väsentligt sätt har brutit mot centrala villkor eller begränsningar som fogats till auktorisationen.

I de fall som avses i 2 mom. kan inrikesministeriet i stället för att återkalla auktorisationen ge innehavaren av auktorisationen en varning, om återkallande av auktorisationen vore oskäligt med hänsyn till omständigheterna.

47 §

Återkallande av godkännande som ansvarig föreståndare

Inrikesministeriet skall återkalla ett godkännande som ansvarig föreståndare, om bevakningsföretaget eller den ansvariga föreståndaren begär det.

Ett godkännande som ansvarig föreståndare kan återkallas helt eller för viss tid, om

1) den som godkänts som ansvarig föreståndare till följd av väsentliga förändringar i förhållandena inte längre uppfyller de villkor som föreskrivs i 20 § 1 mom. 3 punkten,

2) den ansvariga föreståndaren genom dom som har vunnit laga kraft har dömts för ett brott som visar att han eller hon är olämplig för sin uppgift eller den ansvariga föreståndaren uppsåtligen har förfarit väsentligen felaktigt i sin uppgift som ansvarig föreståndare, eller

3) den ansvariga föreståndaren på ett väsentligt sätt har brutit mot centrala villkor eller begränsningar som fogats till godkännandet.

I de fall som avses i 2 mom. kan inrikesministeriet i stället för att återkalla godkännandet ge den ansvariga föreståndaren en varning, om återkallande av auktorisationen vore oskäligt med hänsyn till förhållandena i fallet.

48 §

Återkallande av godkännande som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter

Den polisinrättning inom vars distrikt en väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter har sin hemkommun skall återkalla ett godkännande som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter om väktaren eller utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter begär det.

Ett godkännande som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter kan återkallas helt eller för viss tid om

1) väktaren eller utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter till följd av väsentliga förändringar i förhållandena inte längre uppfyller de villkor som föreskrivs i 24 § 1 mom. 3 punkten eller 37 § 1 mom. 2 punkten,

2) väktaren eller utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter genom dom som har vunnit laga kraft har dömts för ett brott som visar att han är olämplig för sin uppgift eller uppsåtligen har förfarit väsentligen felaktigt som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter, eller

3) väktaren eller utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter på ett väsentligt sätt har brutit mot centrala villkor eller begränsningar som fogats till godkännandet.

49 §

Tillfälligt återkallande av bevakningsföretags auktorisation och godkännande som ansvarig föreståndare

Inrikesministeriet kan tillfälligt återkalla ett bevakningsföretags auktorisation eller ett godkännande som ansvarig föreståndare, om polisen har fått kännedom om omständigheter vilka sannolikt leder till att bevakningsföretagets auktorisation eller godkännandet som ansvarig föreståndare återkallas.

Inrikesministeriets beslut att tillfälligt återkalla ett bevakningsföretags auktorisation eller ett godkännande som ansvarig föreståndare är i kraft högst tre månader. Inrikesministeriet kan förlänga beslutets giltighetstid med högst sex månader åt gången, om den som idkar bevakningsrörelsen, en ansvarig föreståndare eller en ansvarsperson eller en i 4 § 2 mom. 2 punkten avsedd ansvarig föreståndare i bevakningsföretaget misstänks för ett brott som sannolikt leder till att bevakningsföretagets auktorisation eller godkännandet som ansvarig föreståndare återkallas.

50 §

Tillfälligt återkallande av godkännande som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter

En polisman som tillhör befälet kan tillfälligt återkalla ett godkännande som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter, om polisen har fått kännedom om sådana omständigheter vilka uppenbarligen leder till att godkännandet återkallas.

Om det finns förutsättningar att tillfälligt återkalla ett godkännande som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter, kan en polisman frånta väktaren eller utföraren av

säkerhetsskyddsuppgifter hans eller hennes väktarkort eller kort för säkerhetsskyddsuppdrag för att överlämna det till en polisman som tillhör befälet, varefter denne inom 14 dagar skall besluta om godkännandet skall återkallas tillfälligt. En polisman kan ta ett väktarkort eller ett kort för säkerhetsskyddsuppdrag i sin besittning även då godkännandet av väktare eller utförande av säkerhetsskyddsuppdrag har återkallats. Utan hinder av vad som bestäms i 5 kap. 10 § tvångsmedelslagen kan kroppsvisitation förrättas för att en väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter skall fråntas sitt väktarkort eller kort för säkerhetsskyddsuppdrag.

Ett tillfälligt återkallande av godkännandet som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppdrag skall genast anmälas till polisinspektionen på hemorten. Ett beslut att tillfälligt återkalla ett godkännande som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter är i kraft högst tre månader. Den polisinspektion inom vars distrikt väktaren eller utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter har sin hemkommun kan förlänga beslutets giltighetstid med högst sex månader åt gången, om väktaren eller utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter misstänks för brott som sannolikt leder till att godkännandet som väktare eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter återkallas.

5 kap.

Delegationen för säkerhetsbranschen

51 §

Delegationen för säkerhetsbranschen

Inrikesministeriet biträds av en delegation för säkerhetsbranschen.

Inrikesministeriet utser delegationens medlemmar. De med tanke på säkerhetsbranschen viktigaste förvaltningsområdena samt näringslivet, arbetsgivarna, arbetstagarna och konsumenterna skall vara företrädare i delegationen.

52 §

Delegationens uppgifter

Delegationen för säkerhetsbranschen har i uppgift att

1) främja samarbetet mellan myndigheterna och privata säkerhetstjänster,

2) ange de allmänna riktlinjerna för säkerhetsbranschen,

3) följa med och främja det internationella samarbetet inom säkerhetsbranschen,

4) följa utvecklingen, utbildningen och forskningen i säkerhetsbranschen samt anvisningar och information som gäller säkerhetsbranschen,

5) ta initiativ som berör säkerhetsbranschen,

6) på inrikesministeriets begäran ge utlåtanden som berör säkerhetsbranschen.

6 kap.

Straffbestämmelser

53 §

Sekretessbrott och sekretessförseelse

Straff för brott mot sekretess enligt 14 och 41 § utdöms enligt 38 kap. 1 och 2 § strafflagen.

54 §

Motstånd mot person som upprätthåller ordningen

Straff för motstånd mot väktare utdöms enligt 17 kap. 6 § strafflagen.

55 §

Bevakningsföretagsbrott

Straff för bevakningsföretagsbrott utdöms enligt 17 kap. 6 a § strafflagen.

56 §

Bevakningsföretagsförseelse

En idkare av bevakningsrörelse som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1) försummar sin skyldighet att göra, sätta upp, hålla framlagd eller bevara ändringsanmälan enligt 7 §, uppdragsavtal enligt 8 §, händelserapport enligt 17 §, personalregister eller arbetsskiftsregister enligt 18 § eller verksamhetsanvisning enligt 19 §,

2) försummar anmälan om överlåtelse av bevakningsuppgift enligt 16 § 2 mom. eller anmälan om användning av skjutvapen enligt 29 § 3 mom.,

3) i strid med förbudet i 10 § 1 mom. försvårar polisens verksamhet,

4) i strid med bestämmelserna i 15 § idkar bevakningsrörelse utan att företaget har någon ansvarig föreståndare,

5) i strid med förbudet i 16 § låter någon utföra bevakningsuppgifter eller håller tillfälliga väktare anställda, eller

6) till väktares förfogande ställer dräkter som strider mot bestämmelserna i 33 §, skall för *bevakningsföretagsförseelse* dömas till böter, om inte strängare straff bestäms någon annanstans i lag.

För bevakningsföretagsförseelse döms också en ansvarig föreståndare som uppsåtligen i strid med bestämmelserna i 29, 31 eller 31 § fattar beslut om bärande av maktmedelsredskap eller medförande av hund eller användning av väktardräkt.

För bevakningsföretagsförseelse döms också en väktare som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1) försummar sin plikt att lämna händelserapport enligt 17 §,

2) i strid med förbudet i 10 § 1 mom. försvårar polisens verksamhet,

3) försummar den anmälningsplikt som föreskrivs i 10 och 13 §,

4) bryter mot förbudet i 29 § eller 31 § att bära maktmedelsredskap eller medföra hund eller mot bestämmelserna i 30 § om hur maktmedelsredskap skall bäras,

5) underlåter att använda väktardräkt, använder väktardräkt i strid med bestämmelserna i 32 § eller såsom väktardräkt använder

en dräkt som strider mot bestämmelserna i 33 §, eller

6) försummar sin skyldighet att enligt 34 § bära på sig sitt väktarkort, visa upp det eller överlämna det till polisen.

För bevakningsföretagsförseelse döms också den som tillhör polisens, gränsbevakningsväsendets eller tullväsendets personal och som i strid med bestämmelsen i 11 § uppsåtligen deltar i idkande av bevakningsrörelse eller verkar som ansvarig föreståndare eller i förvärvssyfte utför väktaruppgifter samt den som använder väktardräkt utan att ha rätt därtill.

57 §

Säkerhetsskyddsförseelse

En idkare av säkerhetsskyddande verksamhet som uppsåtligen eller av oaktsamhet i strid med förbudet i 35 § 1 mom. låter någon utföra säkerhetsskyddsuppgifter, skall för *säkerhetsskyddsförseelse* dömas till böter, om inte strängare straff bestäms någon annanstans i lag.

För säkerhetsskyddsförseelse döms också en utförare av säkerhetsskyddsuppgifter som uppsåtligen eller av oaktsamhet försummar sin skyldighet att enligt 40 § bära på sig sitt kort för säkerhetsskyddsuppdrag, visa upp det eller överlämna det till polisen.

För säkerhetsskyddsförseelse döms också den som uppsåtligen utför säkerhetsskyddsuppgifter utan att de villkor som föreskrivs i 35 § 1 mom. uppfylls.

7 kap.

Särskilda bestämmelser

58 §

Utländska behörighetsintyg

En myndighet som avses i 4 § 3 mom.,

20 § 4 mom., 21 § 3 mom., 24 § 5 mom., 25 § 3 mom. och 37 § 4 mom. kan i samband med att myndigheten meddelar auktorisation eller godkännande besluta att även ett utländskt behörighetsintyg eller motsvarande handling kan användas som bevis för att de villkor som föreskrivs i 4 § 1 och 2 mom., 20 § 1 mom., 21 § 1 mom., 24 § 1 mom., 25 § 1 mom., 29 § 2 mom., 31 § 2 mom. eller 37 § 1 mom. är uppfyllda. Beslutet kan fattas under förutsättning att kraven i ifrågasvarande land motsvarar de krav som gäller i Finland och att bestämmelserna och föreskrifterna om privata säkerhetstjänster i landet i fråga till väsentliga delar motsvarar de gällande bestämmelserna i Finland.

59 §

Utlåtanden

När en person ansöker om att bli antagen till utbildning för ansvariga föreståndare eller väktare, har utbildningsanordnaren rätt att av den polisinrättning i vars distrikt sökanden har sin hemkommun få ett utlåtande om sökandens lämplighet som ansvarig föreståndare eller väktare. När en person ansöker om att bli antagen som lärare vid sådan utbildning, har utbildningsanordnaren även rätt att av den polisinrättning i vars distrikt sökanden har sin hemkommun få ett utlåtande om personens lämplighet för uppgiften.

60 §

Ändringssökande

I ett beslut som meddelats med stöd av denna lag får ändring sökas hos förvaltningsdomstolen enligt förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Ett beslut enligt denna lag om återkallande av auktorisation eller godkännande verkställs oberoende av besvär, om inte besvärsmyndigheten förbjuder verkställighet av beslutet.

61 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om

1) förfarandet vid ansökan om auktorisation och godkännande, ansökningarnas innehåll, vilka utredningar som behövs för avgöranden av ärenden samt om innehållet i beslut om auktorisation och godkännande,

2) innehållet i ändringsanmälningar, uppdragsavtal, händelserapporter, personalregister, arbetsskiftsregister, verksamhetsanvisningar, årsanmälningar samt tjänstgöringsintyg,

3) märken och texter på väktardräkter,

4) delegationen för säkerhetsbranschen.

Genom förordning av inrikesministeriet kan närmare bestämmelser utfärdas om

1) innehållet i utbildningen av ansvariga föreståndare och väktare och om anordnare av sådan utbildning,

2) egenskaper hos maktmedelsredskap och bärande av sådana redskap samt den utbildning som avses i 29 § 2 mom. och anordnare av sådan utbildning,

3) ordnande av lydnadskontroll för en hund som används i bevakningsuppgifter och om de krav som skall uppfyllas vid kontrollen samt omregistrering och identifikationsmärkning av hunden.

Inrikesministeriet fastställer också formulär för blanketter som används vid förfaranden enligt denna lag samt formulär för väktarkort och kort för säkerhetsskyddsuppdrag.

62 §

Bestämmelser som tillämpas på ansvarig föreståndares vikarie, tillfällig ansvarig föreståndare samt tillfällig väktare

Det som i denna lag föreskrivs om ansvarig föreståndare, gäller i tillämpliga delar ansvarig föreståndares vikarie och tillfällig ansvarig föreståndare.

Det som i denna lag föreskrivs om väktare, gäller i tillämpliga delar tillfällig väktare.

8 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

63 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 200 .

Bestämmelserna i 35 § tillämpas dock först den 200 .

Genom denna lag upphävs lagen den 4 mars 1983 om bevakningsföretag (237/1983) jämte ändringar samt förordningen den 11 februari 1944 angående privatdetektivyrket (112/1944).

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

64 §

Övergångsbestämmelser om bevakningsrörelse

Tillstånd för bevakningsföretag samt godkännanden av ansvariga föreståndare som när denna lag träder i kraft har meddelats med stöd av tidigare lag förblir i kraft jämte villkor och begränsningar.

Ett tidigare godkännande som väktare som har meddelats innan denna lag har trätt i kraft gäller jämte villkor och begränsningar den tid som väktarens väktarkort är i kraft.

På ett ärende som gäller auktorisation av bevakningsföretag eller godkännande som ansvarig föreståndare eller väktare och som har anhängiggjorts innan denna lag har trätt i kraft tillämpas de bestämmelser som gäller när lagen träder i kraft.

65 §

Övergångsbestämmelser om privatdetektivverksamhet

Den som när denna lag träder i kraft bedriver privatdetektivyrke enligt i 1 § förordningen angående privatdetektivyrket kan inom sex månader efter att denna lag har trätt

i kraft ansöka om auktorisation av bevakningsföretag, vilken ger rätt att bedriva verksamhet i syfte att avslöja brott som riktar sig mot bevakningsobjektet eller uppdragsgivaren. Privatdetektivföretagets föreståndare godkänns härvid som ansvarig föreståndare för bevakningsföretaget. Om privatdetektivföretaget inte har någon föreståndare, godkänns den fysiska person som verkar som yrkesutövare som ansvarig föreståndare för företaget.

Den som när denna lag träder i kraft bedriver privatdetektivyrke enligt 1 mom., är föreståndare för ett sådant företag eller utför pri-

vatdetektivuppgifter i tjänst hos ett privatdetektivföretag kan inom sex månader efter det att denna lag har trätt i kraft ansöka om godkännande som väktare, vilket ger rätt att i bevakningsföretagets tjänst bedriva verksamhet i syfte att avslöja brott som riktar sig mot bevakningsobjektet eller uppdragsgivaren.

Auktorisation och godkännande som avses i denna paragraf meddelas avgiftsfritt och i fråga om dem tillämpas inte det som i 4 § 1 eller 2 mom., 20 § 1 mom. eller 24 § 1 mom. föreskrivs om villkor för auktorisation eller godkännande.

2.

Lag**om ändring av 1 b § och 24 d § lagen om polisens personregister**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 7 april 1995 om polisens personregister (509/1995) 1 b § 2 mom. 7 punkten, sådan den lyder i lag 4/1998, samt
ändras 1 b § 2 mom. 6 punkten och 24 d § 1 mom. 1 punkten, sådana de lyder i nämnda lag 4/1998, som följer:

1 b §

Datasystemet för förvaltningsärenden

 Delregister inom datasystemet för förvaltningsärenden är

 6) säkerhetsbranschens tillsynsregister,

24 d §

Utplåning av uppgifter ur datasystemet för förvaltningsärenden

Ur databasen inom datasystemet för för-

valtningsärenden och dess separata delregister skall uppgifter utplånas enligt följande:

1) ur identitetskortsregistret, passregistret samt säkerhetsbranschens tillsynsregister uppgifterna om tillstånd, auktorisation eller godkännande då 10 år har förflutit sedan utgången av tillståndets, auktorisationens eller godkännandets giltighetstid samt uppgifter om avslag på ansökan, uppgifter om återkallelse, hinder och anmärkningar samt uppgifter om utlåtanden, då 10 år har förflutit sedan ansökan avslogs, anteckning gjordes om återkallelse, hinder eller anmärkning eller utlåtande gavs,

 Denna lag träder i kraft den 200 .

3.

Lag**om ändring av 17 kap. strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 17 kap. 6 § 2 mom. 3 punkten, så-
 dan den lyder i lag 563/1998, samt
fogas till 17 kap., sådant det lyder i nämnda lag 563/1998 och lag 536/1999, en ny 6 a §,
 som följer:

17 kap.

6 a §

Om brott mot allmän ordning*Bevakningsföretagsbrott*

6 §

Motstånd mot person som upprätthåller ord-
ningen

Den som idkar bevakningsrörelse utan auk-
 torisation eller vid idkande av bevakningsrö-
 relse tar emot ett i 9 § 1 mom. lagen om pri-
 vata säkerhetstjänster (/) avsett uppdrag
 för upprätthållande av allmän ordning och
 säkerhet, skall för *bevakningsföretagsbrott*
 dömas till böter eller fängelse i högst sex
 månader.

 Med *person som upprätthåller ordningen*
 avses i denna paragraf

 3) en väktare som avses i lagen om privata
 säkerhetstjänster (/),

 Denna lag träder i kraft den 200 .

4.

Lag**om ändring av lagen om ordningsvakter**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 22 april 1999 om ordningsvakter (533/1999) 1 § 2 mom. samt
fogas till lagen en ny 9 a § och till 10 § ett nytt 3 mom. som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas också på den som med
anledning av ett sådant uppdrag som avses i
9 § 2 mom. lagen om privata säkerhetstjän-
ster (/) har utsetts att fullgöra ordnings-
övervakningsuppgifter som grundar sig på
författning som nämns i 1 mom. På arbetsta-
gare som avses i 1 § sjömanslagen och som
med stöd av sjömanslagen har utsetts till
ordningsvakter tillämpas utöver denna lag
också sjömanslagen och andra bestämmelser
om sjöarbete.

9 a §

Att medföra hund

Med tillstånd som beviljats av polisinrätt-
ningen på den ort där tillställningen ordnas
får en ordningsvakt i ordningsövervaknings-
uppgifter föra med sig en hund som

- 1) på godkänt sätt har genomgått lydnads-
kontroll motsvarande de krav som inrikesmi-
nisteriet fastställer,
- 2) han har varit förare för vid lydnadskon-
trollen,
- 3) är minst två men högst 10 år gammal,
- 4) är registrerad och identifikationsmärkt så
att den på ett tillförlitligt sätt kan individuali-
seras,
- 5) han eller hon kan behärska, samt

6) som inte till sina egenskaper har visat
sig vara olämplig för att medföras i ord-
ningsövervakningsuppgifter.

En ordningsvakt får i ordningsövervak-
ningsuppgifter medföra en hund som uppfyl-
ler de krav som anges 1 mom. i två år från
det godkännande som avses i 1 punkten.

Det tillstånd som avses i 1 mom. kan bevil-
jas om tillställningens omfattning, art eller
den plats där tillställningen arrangeras av
grundad anledning som hänför sig till upp-
rätthållande av ordning förutsätter att en
hund medförs. Vid tillställningen skall hun-
den bära munkorg som på polisens order kan
avlägsnas, om man på grund av någons upp-
förande eller av annan motsvarande anled-
ning kan dra den slutsatsen att säkerheten för
dem som deltar i tillställningen är hotad.

Genom förordning av inrikesministeriet
kan närmare bestämmelser utfärdas om ord-
nande av lydnadskontroll för en hund som en
ordningsvakt får medföra i ordningsövervak-
ningsuppgifter och om de krav som skall
uppfyllas vid kontrollen samt om registrering
och identifikationsmärkning av hunden.

10 §

Godkännande som ordningsvakt

I de fall som avses i 1 mom. kan inrikesmi-
nisteriet i stället för att återkalla godkännan-
det ge en varning, om återkallande av god-
kännandet vore oskäligt med hänsyn till om-
ständigheterna.

Denna lag träder i kraft den 200 .

5.

Lag**om ändring av 4 § lagen om nödcentraler**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 18 februari 2000 om nödcentraler (157/2000) 4 § 2 mom. som följer:

4 §

Nödcentralens uppgifter

Nödcentralen kan också sköta andra för dess verksamhetsområdet lämpliga uppgifter, om de inte är till förfång för skötseln av de uppgifter som nämns i 1 mom. Sådana uppgifter i fråga om övervakning och vidarebefordran av larm som hör till tillämpningsom-

rådet för lagen om privata säkerhetstjänster (/) får nödcentralen dock sköta endast om ett viktigt allmänt intresse kräver det eller uppgifterna har samband med anordningar för fastighetsövervakning eller brottslarm eller motsvarande anordningar i fastigheter som en kommun eller staten äger eller besitter.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Helsingfors den 11 maj 2001

Republikens President**TARJA HALONEN**

Inrikesminister *Ville Itälä*

2.

Lag**om ändring av 1 b § och 24 d § lagen om polisens personregister**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 7 april 1995 om polisens personregister (509/1995) 1 b § 2 mom. 7 punkten, sådan den lyder i lag 4/1998, samt
ändras 1 b § 2 mom.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 b §

Datasystemet för förvaltningsärenden

Delregister inom datasystemet för förvaltningsärenden är

6) väktarregistret; samt

6) säkerhetsbranschens tillsynsregister

7) ordningsmannaregistret

(upphävs)

24 d §

Utplåning av uppgifter ur datasystemet för förvaltningsärenden

Ur databasen inom datasystemet för förvaltningsärenden och dess separata delregister skall uppgifter utplånas enligt följande:

1) ur identitetskorts-, pass-, väktar- och ordningsmannaregistret uppgifterna om tillstånd då 10 år har förflutit sedan utgången av tillståndets giltighetstid samt uppgifter om avslag på ansökan, uppgifter om återkallelse, hinder och anmärkningar samt uppgifter om utlåtanden, då 10 år har förflutit sedan ansökan avslogs, anteckning gjordes om återkallelse, hinder eller anmärkning eller utlåtande gavs,

1) ur identitetskortsregistret, passregistret samt säkerhetsbranschens tillsynsregister uppgifterna om tillstånd eller auktorisation då 10 år har förflutit sedan utgången av tillståndets eller auktorisationens giltighetstid samt uppgifter om avslag på ansökan, uppgifter om återkallelse, hinder och anmärkningar samt uppgifter om utlåtanden, då 10 år har förflutit sedan ansökan avslogs, anteckning gjordes om återkallelse, hinder eller anmärkning eller utlåtande gavs,

Denna lag träder i kraft den 200 .

3.

Lag**om ändring av 17 kap. strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen den 19 december 1889 (39/1889) 17 kap. 6 § 2 mom. 3 punkten, sådan
den lyder i lag 563/1998, samt
fogas till 17 kap., sådant det lyder i nämnda lag 563/1998 och lag 536/1999, en ny 6 a §,
som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

6 §

Motstånd mot person som upprätthåller ordningen

*Med person som upprätthåller ordningen
avses i denna paragraf*

3) en väktare som avses i lagen om be-
vakningsföretag (237/1983) samt

3) en väktare som avses i lagen om *privata*
säkerhetstjänster (/),

6 a §

Bevakningsföretagsbrott

*Den som idkar bevakningsrörelse utan
auktorisering eller vid idkande av bevak-
ningsrörelse mottar ett i 9 § 1 mom. lagen
om privata säkerhetstjänster (/) avsett
uppdrag för upprätthållande av allmän
ordning och säkerhet, skall för bevaknings-
företagsbrott dömas till böter eller fängelse
i högst sex månader.*

Denna lag träder i kraft den 200 .

4.

Lag**om ändring av lagen om ordningsvakter**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 22 april 1999 om ordningsvakter (533/1999) 1 § 2 mom. samt fogas till lagen en ny 9 a § och till 10 § ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas också på den som med anledning av ett sådant uppdrag som avses i 3 § lagen om bevakningsföretag (237/1983) har utsetts att fullgöra ordningsövervakningsuppgifter som grundar sig på en författning som nämns i 1 mom. *På väktare tillämpas härvid inte 4—6 § lagen om bevakningsföretag.* På arbetstagare som avses i 1 § sjömanslagen och som med stöd av sjömanslagen har utsetts till ordningsvakter tillämpas utöver denna lag också sjömanslagen och andra bestämmelser om sjöarbete.

Denna lag tillämpas också på den som med anledning av ett sådant uppdrag som avses i 9 § 2 mom. *lagen om privata säkerhets tjänster (/)* har utsetts att fullgöra ordningsövervakningsuppgifter som grundar sig på den författning som nämns i 1 mom. På arbetstagare som avses i 1 § sjömanslagen och som med stöd av sjömanslagen har utsetts till ordningsvakter tillämpas utöver denna lag också sjömanslagen och andra bestämmelser om sjöarbete.

9 a §

Att medföra hund

Med tillstånd som beviljats av polisinspektionen på den ort där tillställningen ordnas får en ordningsvakt i ordningsövervakningsuppgifter föra med sig en hund som

1) på godkänt sätt har genomgått lyd-
nadskontroll motsvarande de krav som in-
rikesministeriet fastställer,

2) han har varit förare för vid lyd-
nadskontrollen,

3) är minst två men högst 10 år gammal,

4) är registrerad och identifikationsmärkt
så att den på ett tillförlitligt sätt kan indivi-
dualiseras,

5) han eller hon kan behärska, samt

6) som inte till sina egenskaper har visat sig vara olämplig för att medföras i ordningsövervakningsuppgifter.

En ordningsvakt får i ordningsövervakningsuppgifter medföra en hund som uppfyller de krav som anges 1 mom. i två år från det godkännande som avses i 1 punkten.

Det tillstånd som avses i 1 mom. kan beviljas om tillställningens omfattning, art eller den plats där tillställningen arrangeras av grundad anledning som hänför sig till upprätthållande av ordning förutsätter att en hund medförs. Vid tillställningen skall hunden bära munkorg som på polisens order kan avlägsnas, om man på grund av någons uppförande eller av annan motsvarande anledning kan dra den slutsatsen att säkerheten för dem som deltar i tillställningen är hotad.

Genom förordning av inrikesministeriet kan närmare bestämmelser utfärdas om ordnande av lydnadskontroll för en hund som en ordningsvakt får medföra i ordningsövervakningsuppgifter och om de krav som skall uppfyllas vid kontrollen samt om registrering och identifikationsmärkning av hunden.

10 §

Godkännande som ordningsvakt

I de fall som avses i 1 mom. kan inrikesministeriet i stället för att återkalla godkännandet ge en varning, om återkallande av godkännandet vore oskäligt med hänsyn till omständigheterna.

Denna lag träder i kraft den 200 .

5.

Lag**om ändring av 4 § lagen om nödcentraler**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 18 februari 2000 om nödcentraler (157/2000) 4 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Nödcentralens uppgifter

Nödcentralen kan också sköta andra för dess verksamhetsområde lämpliga uppgifter, om de inte är till förfång för skötseln av de uppgifter som nämns i 1 mom. Sådana uppgifter i fråga om övervakning och vidarebefordran av larm som hör till tillämpningsområdet för lagen om bevakningsföretag (237/1983) får nödcentralen dock sköta endast om ett viktigt allmänt intresse kräver det eller uppgifterna har samband med anordningar för fastighetsövervakning eller brottslarm eller motsvarande anordningar i fastigheter som en kommun eller staten äger eller besitter.

Nödcentralen kan också sköta andra för dess verksamhetsområdet lämpliga uppgifter, om de inte är till förfång för skötseln av de uppgifter som nämns i 1 mom. Sådana uppgifter i fråga om övervakning och vidarebefordran av larm som hör till tillämpningsområdet för lagen om *privata säkerhetsjänster* (/) får nödcentralen dock sköta endast om ett viktigt allmänt intresse kräver det eller uppgifterna har samband med anordningar för fastighetsövervakning eller brottslarm eller motsvarande anordningar i fastigheter som en kommun eller staten äger eller besitter.

Denna lag träder i kraft den 200 .